

ایپارنا



بررسی چالش‌های مبحث دوم مقررات ملی ساختمان

صدور شناسنامه فنی و ملکی ساختمان تضمین اجرای مباحث ۲۱ گانه مقررات ملی ساختمان

تصویب طرح یک فوریتی اصلاح موادی از قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان

ارزش‌های محوری و سازمانی سازمان نظام مهندسی ساختمان

- نظارت و کنترل متعهدانه
- التزام به تکیه بر قوانین و مقررات
- رعایت اخلاق حرفه‌ای
- التزام به تربیت و پرورش نیروهای متخصص و حمایت اجتماعی و حقوقی از اعضا
- تأکید بر استقلال و بی‌طرفی در انجام امور محوله
- ارائه گزارش‌های عملکرد مستمر به مراجع ذیصلاح قانونی و مردم
- التزام به ایجاد فرصت‌های برابر برای تمامی اعضا؛ تلاش مضاعف در خصوص ارائه خدمات با کارایی و اثربخشی بیشتر
- تأکید بر حفظ، تقویت و گسترش ارتباط دو سویه با مردم
- پرهیز از سیاسی کاری و ورود به منازعات سیاسی
- التزام به توزیع عادلانه خدمات در سطح کشور
- تقویت روحیه نقدپذیری و استقبال از نقدهای سازنده
- اهتمام به تولید علم و ثروت در بخش ساختمان

فن کویل

- موتورهای کم صدا، کم مصرف و بر دوام
- سبب **Stainless steel**
- دارای عایق صوتی و حرارتی نصب شده بر روی تمامی بدنه داخلی و بلیتوم
- دارای بلیتوم و فیلتر الومینیومی قابل شستشو
- ضخامت بدنه ۱ mm
- ابعاد کوچک دستگاه
- فیلتر ۴ لایه

برج خنک کننده

- کم صدا و بدون ارتعاش
- صرفه جویی در مصرف آب و برق نسبت به مدل‌های مدور
- ابعاد بسیار کوچک (صرفه جویی در فضای نصب)
- بدون بازش آب به بیرون
- ساخت زاین

چیلر جذبی

- چیلر جذبی اپرا بر فروخته‌ترین چیلر جذبی زاین در دنیا
- دارای سیستم ضد کریستال - بیخ زدگی و مایکرو فیلتر
- دارای پوشش‌های سرامیکی
- بازدهی بالا (C.O.P ۱.۲)
- ابعاد کوچک دستگاه‌ها
- طراحی **Water Box** به صورت **Marine Type**
- اتصال مانتورینگ ۲۴ ساعته چیلر‌ها از مرکز کنترل
- ساخت زاین

کاروازش ۰۲۱-۸۸۸۸۰۲۹۲

تولیدکننده:

- میلگرد آجدار شاخه A3 از سایز ۱۰ تا ۳۶
- میلگرد ساده شاخه A1 از سایز ۱۴ تا ۳۶
- میلگرد کلاف آجدار از سایز ۸ تا ۱۶
- میلگرد کلاف ساده از سایز ۵/۵ تا ۱۶



با فولاد کویر مطمئن بسازید

WWW.KAVIRSTEEL.IR

دارای استاندارد ملی ایران و گواهینامه استاندارد اتحادیه اروپا CE پوشش استاندارد ASTM615 آمریکا در زمینه تولید میلگرد



مجتمع
فولاد کویر
K.S.Co

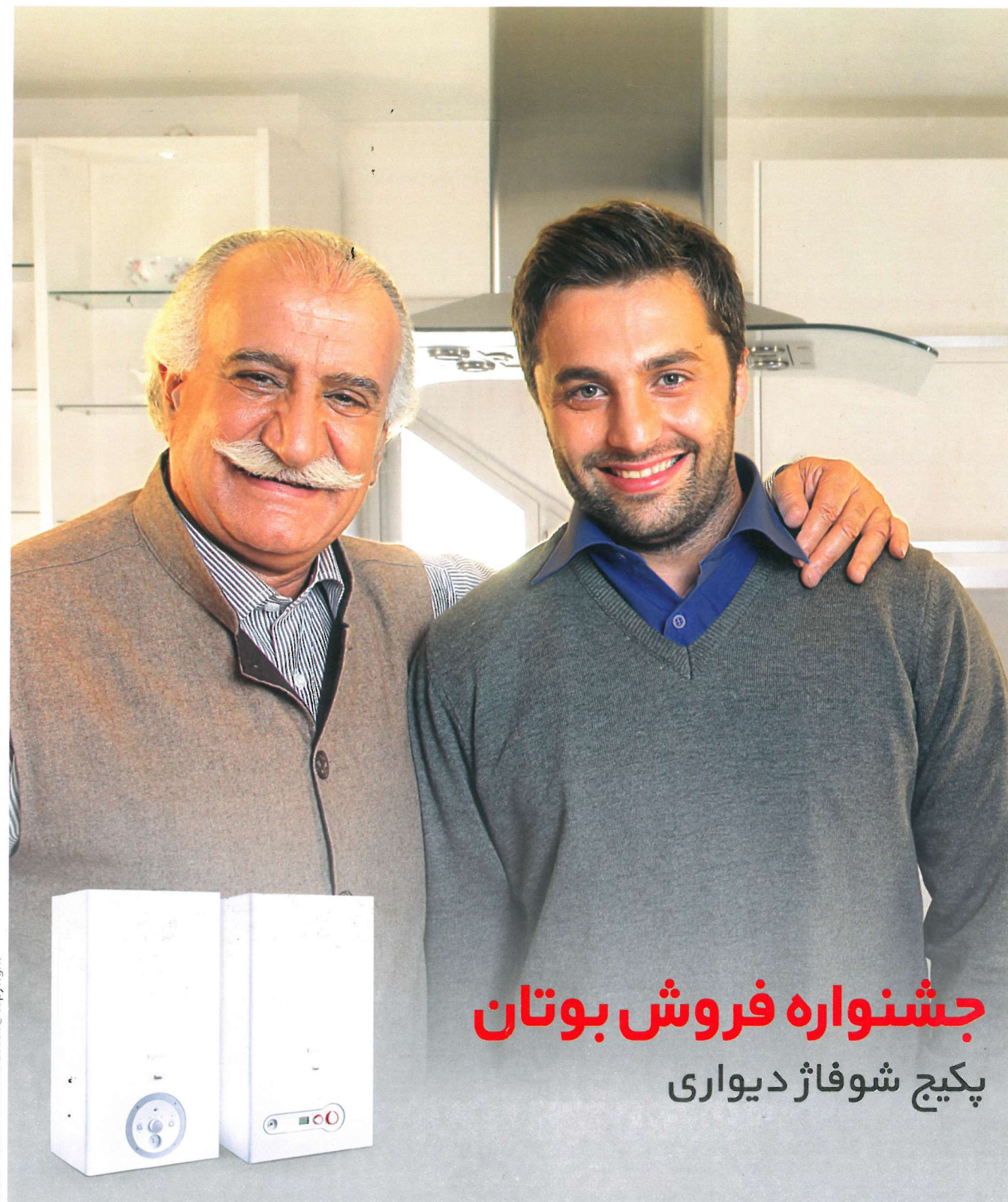
KAVIR STEEL COMPLEX

(سهامی خاص)

دفتر مرکزی: اصفهان / خیابان توحید
خیابان شهیدقندی / پلاک ۸۹
تلفن: ۰۳۱۱-۶۲۸۴۱۴۴
فکس: ۰۳۱۱-۶۲۸۴۱۴۹

دفتر تهران: ۰۲۱-۸۸۸۷۰۱۲۱-۳
کارخانه: کاشان/آران و بیادگل
تلفن: ۰۳۶۲-۲۷۳۶۰۰۰
فکس: ۰۳۶۲-۲۷۳۶۰۰۱

No89 . Shahid Ghandi Street Avenue Tohid , Esfahan
Tell: +98 311 6284144 Fax: +98 311 6284149



جشنواره فروش بوتان
پکیج شوفاژ دیواری

BDD.GB.Mess01.Rev00.920830@copyright

انتخابی مطمئن برای تمام نسل‌ها

خرید پکیج شوفاژ دیواری بوتان، خرید آسایش خانواده است، یک سرمایه گذاری بلندمدت برای آسودگی خاطر شما است.
شما با خرید آن، مجموعه ای از فناوری برتر با مصرف انرژی کمتر را همراه با پشتیبانی بزرگترین شبکه سراسری خدمات به خانه می‌برید.
همین امروز، با این سرمایه گذاری، به جشنواره فروش بوتان پیوندید.

تلفن ما: ۰۲۱ ۵۱۰۱۱



www.butaneindustrial.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ماهنامه فنی مهندسی شمس - شماره ۹۷

صاحب امتیاز: شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان
مدیر مسئول: سید مهدی هاشمی
شورای سیاست گذاری: سید مهدی هاشمی، علی طرح زاده، علی
مهدی حق بین، هوشیار ایمانی کله سر، داریوش دیویدیه، محسن قربانی
سر دبیر: عزت الله بلیلی

دبیر تحریریه: بهراد تیموریور
بازخوانی فنی: هوشیار ایمانی کله سر
نظارت و هماهنگی: مرتضی نیک کار
مدیر هنری: مریم شاهسوندی
امور اجرایی: مهدی سالاریه
ویراستار: فاطمه ذوالقدر
مدیریت اجرایی: روابط عمومی سازمان نظام مهندسی ساختمان

افق چشم انداز سازمان نظام مهندسی ساختمان

سازمان نظام مهندسی ساختمان در افق چشم انداز به عنوان تخصصی ترین مرجع و توده اعتمادترین نهاد مستقل در نزد افکار عمومی در امور مرتبط با ساخت و ساز، سازمانی است که در ساختمان سازی، سلامت و امنیت جسمی و روحی شهروندان را تأمین نموده و با مدیریت مناسب منابع و ظرفیت های موجود، در این بخش و با تأکید بر بافت و فرهنگ اسلامی - ایرانی جامعه، در حوزه ساخت و ساز، تحولی شگرف در کشور ایجاد می نماید و از طریق صدور خدمات فنی و مهندسی و استفاده از ظرفیت های موجود داخلی و خارجی، تأثیرگذار در سطح منطقه و جهان اسلام خواهد بود.



همکاران این شماره: حسن ابوتراب، علی اکبر رضایی، مهدی جمالی نژاد، سیدمحمد رضا طلاکش، مهدی نباشی، ماه تپا کیوئی، فرزاد عبدی، امیرحسین سالار، امین مهران، زهرا سپهری راد، امید میردریکوند، ساعد معارفی، مسعود رابویان، محمد رضا فردین، محمود رسول افروز، محمدنیراهیم باقریان پور، مسعود زینی، رامین سیفانی، بابک یوسفی، علی اکبر سردره، علی رستگار موحد، کورش شرفشاهی، احمدرضایی شرفدارکلاسی، مجتبی صادقی اشکوری، حمیدرضا گلپچی، الهام صمدزاده، امیر اکرمی، ناهید نعیمی، مهشید معراجی

یادآور می شود: علاقمندان می توانند مقالات خود را از طریق پست الکترونیکی shamsmagazine@irceo.net به تحریریه ماهنامه ارسال نمایند.

شمارگان: ۷۵۰۰ نسخه

شمارگان الکترونیکی: ۷۰ هزار نسخه

نشانی: تهران، خیابان حضرت ولیعصر (عج)، بالاتر از میدان ونک، خیابان شهید خدای، خیابان نک شمالی، پلاک ۱، سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور

صندوق پستی: ۵۸۸-۱۹۹۳۵

تلفن و نمابر: ۸۸۷۷۰۷۰۲

تلفن اشتراک: ۸۸۷۷۷۱۲

وب سایت: www.irceo.net

پست الکترونیکی: shamsmagazine@irceo.net

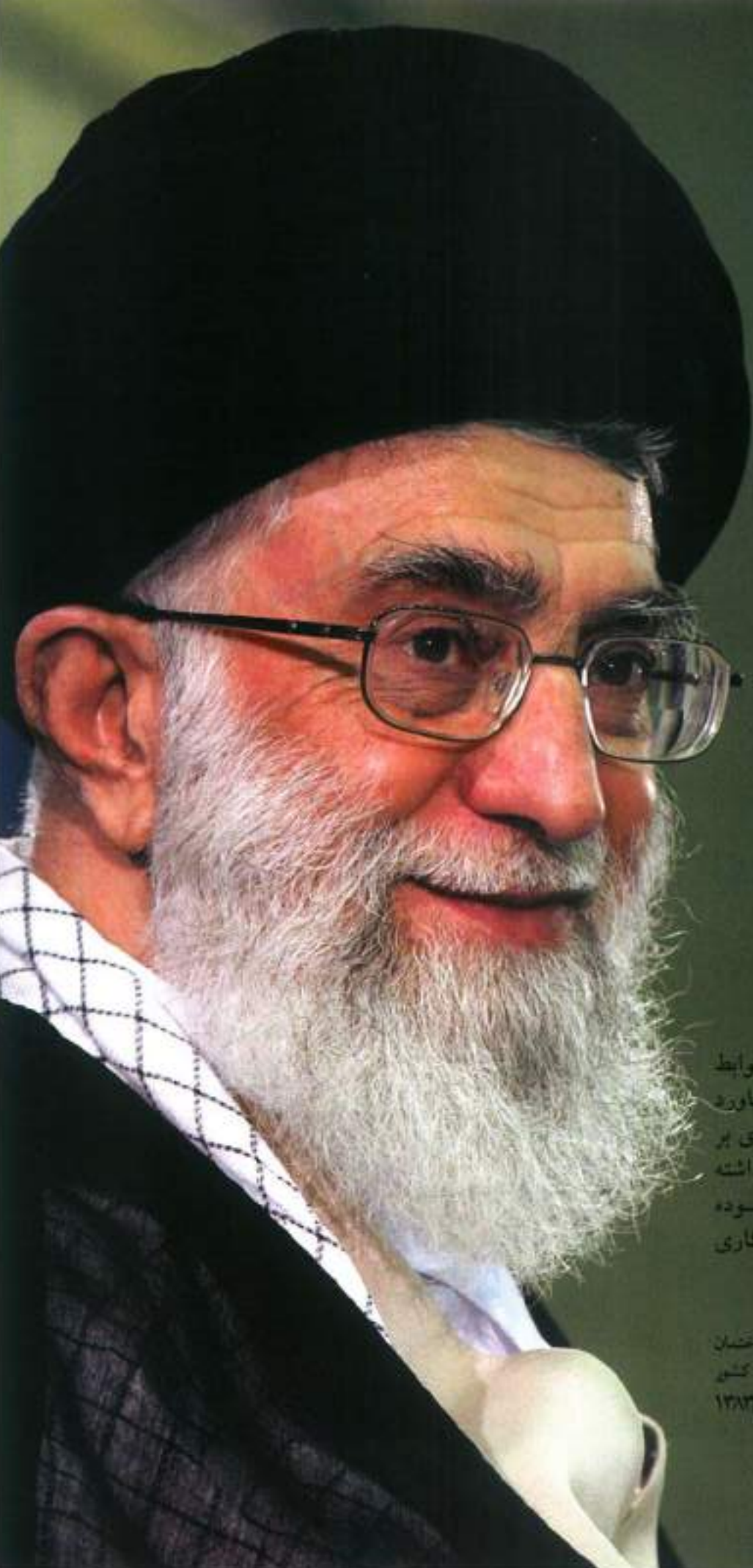
سامانه پیامک: ۲۰۰۰۹۷۱۰۵

چاپ مقالات در «شمس» به معنای تأیید مطالب نبوده و مسئولیت مندرجات هر مقاله یا نویسنده آن است.

علاقمندان می توانند جهت اشتراک در نشریه شمس به آدرس www.irceo.net مراجعه نمایند.

فهرست

۴ سرمقاله
۵ نصیبت طرح یک فوریتی اصلاح موادی از قانون نظام مهندسی ساختمان
۶ در بخش راه و مسکن ساعتی ۶ میلیارد تومان هزینه می شود
۷ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان جان تازه ای می گیرد
۸ مجری ذی صلاح حوادث ساختمانی و قانون گریزی
۹ مجریان ذی صلاح ظاهراً بزرگ ساخت و ساز
۱۰ رویکرد نوین به ارتقای علمی در حوزه عملی
۱۱ آنچه امروز شاهد آن هستیم
۱۲ شناسنامه فنی و ملکی مرز میان هویت وی هویتی ساخت و ساز
۱۳ ضرورت تعدیل طرح راهبردی ساختاری
۱۴ ماهیت و مفهوم هنر تزئینات در معماری اسلامی ایرانی
۱۷ طراح بنای آرامگاه حافظ کیست؟
۱۸ اسجام شهری موضوع اساسی در پایداری سکونتگاه های انسانی
۲۰ نشست تخصصی (مجریان ذیصلاح)
۲۷ چه کسانی نمی خواهند بحث مجریان ذیصلاح سماعی یابد؟
۲۸ نظام نامه ارجاع کار از نگاه رؤسای استان ها
۳۰ بررسی تجربیات جهانی در استفاده طرفیت های هنر شهری
۳۴ برگزاری همایش سازمان نظام مهندسی ساختمان در مازندران
۳۷ گروههایی گروه های تخصصی شهرسازی در یزد
۵۰ گروههایی گروه های تخصصی مکانیک در اصفهان
۵۱ قانون قابل اتکا و توجه است
۵۴ افزایش امنیت حقوق مالکان با اجرای شناسنامه فنی و ملکی
۵۶ گاهی خوب است همه سری به قانون بزنیم
۵۶ گفتگو با نمایندگان مجلس شورای اسلامی
۶۸ سند راهبردی سازمان نظام مهندسی ساختمان
۷۶ نگاهی بر مفهوم هویت شهری در مباحث مقررات ملی
۸۰ آموزش، زیربنای توسعه مقررات ملی ساختمان
۸۲ برافراشته تا عرش مناره سلجوقی مسجد جامع سمنان
۸۹ انتقاد از معماری های غربی
۹۰ ضوابط ملی آمایش سرزمینی
۹۳ جلسه ۱۶۸ شورای مرکزی به روایت تصویر
۹۶ آنجا که ستون بتن آرمه خوب کار نمی کند
۹۸ مشکلات بازار مسکن در ایران
۹۹ تزیین روح معناگرایی به معماری
۱۰۰ آیا معماران می توانند به حل مشکلات آلودگی شهرها کمک کنند؟
۱۰۲ برنامه ریزی شهرهای اسلامی با الهام از مکتب فلسفی اصفهان
۱۱۰ پامشاهیر ایران زمین
۱۱۱ انعقاد تفاهم نامه های سازمان نظام مهندسی ساختمان استان ها
۱۱۲ دیدارهای استانی
۱۱۴ اخبار



نظام مهندسی کشور باید ضوابط
و مقررات رایج محله عمل بناورد
و مهندسين ناظر به طور جدی بر
ساخت ساختمان‌ها نظارت داشته
باشند، و ترمیم بافت‌های فرسوده
شهرها و روستاها در اولویت کاری
دستگاه‌های مسئول قرار گیرد.

رئیس‌اعضای سازمان نظام مهندسی ساختمان

کشور

۵ اسفند ۱۳۸۳



اجرای قوانین و مقررات ملی ساختمان راه اصلی نجات ساختمان‌ها از آسیب و بحران‌های طبیعی است

ذهنیت را در جامعه به‌وجود آورد که اگر قانونی وضع می‌شود ضرورت آن درک شده است.

این مسئله از کجا ناشی می‌شود؟ سوالی که باید نگاهی واقع‌بینانه و تیزبین بر آن داشت، اما اعتقاد بر این است که پیش از پذیرش عمومی هر قانونی باید ابزار اجرای آن را مطالبه کرد. مهندسان مجری، بزرگترین مدعیان این قانون هستند که باید از جایگاه خود آگاهی یابند و ضرورت وجودی خود را درک کنند و در مقابل مدیران شهری و دولتی را ملزم به بکارگیری آن نمایند.

شاید یکی از دلایلی که تا به امروز تاخیر در اجرای این قانون عنوان می‌شود، نقص قانون است. با توجه به اینکه دوفوق‌تصویب اصلاح قانون نظام مهندسی ساختمان نیز در تاریخ ۱۳۹۲/۷/۲۸ در صحن علنی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده‌است، باید امیدوار بود با بستر سازی‌هایی که صورت می‌پذیرد، زمینه بکارگیری مجریان ذی صلاح در کلیه فرایندهای مرتبط با صنعت ساختمان خصوصاً روند تولید، فراهم شود.

اگر جامعه خولهان ساخت و سازی سالم و مقاوم و منطبق با اصول علمی روز دنیاست، اگر مهندسان و مجریان ذی صلاح خود را متولی اجرا و نظارت بر تولید ساختمان می‌دانند و اگر قانون و مقررات ملی ساختمان، راه نجات کشور از تلفات و آسیب‌های بحران‌های طبیعی و غیر طبیعی است، چه خوب است که فصل الخطاب کلیه فعالیت‌ها قوانین و مقررات ملی ساختمان باشد.

سال ۱۳۹۲ سال پررونقی برای صنعت ساختمان به شمار می‌رود و سازمان نظام مهندسی ساختمان نیز به عنوان جزئی از این جریحه و صنعت زیر بنایی، از آن بی‌نصیب نخواهد بود. اتمام پروژه مسکن مهر، حوادث ساختمانی ناشی از فعالیت افراد فاقد صلاحیت که تلفات گویباری‌ها را به دنبال داشته و عمر ساختمان‌ها را نیز به شدت کاهش داده است، صدور شناسنامه فنی ساختمان‌ها و الزام درج آن در سند تک برگی معاملات ملکی ویژگی‌های در قانون نظام مهندسی ساختمان، بخش نام‌ها و آیین‌نامه‌های مربوط به آن و ...

تلمی مولدی که ذکر شد رخدادهایی است که شاهد آن بوده و هستیم و خواهیم بود. اما مسئله این است که جایگاه سازمان نظام مهندسی ساختمان در این اتفاقات بزرگ، تا چه اندازه مهم تلقی می‌گردد؟ سهم این سازمان در قانون‌گذاری، تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی‌های صورت گرفته چگونه تعریف می‌شود؟ و در پایان، حال و آینده صنعت ساختمان کشور به کجا می‌رود؟

مید مهدی هاشمی
رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان

از آغاز سال ۱۳۹۲، سازمان نظام مهندسی ساختمان در کلیه استان‌ها روزهای پر جنب و جوش و پرکاری را پشت سر می‌گذارد. ماه‌هایی سرشار از تجربه‌های تلخ و شیرین، و گاه و بیگاه شادی و رضایتمندی به هم‌راه داشت و گاهی نیز نتیجه دلخواه کمتر حاصل می‌شد.

با این حال، سازمان از نظر قابلیت‌های درونی برای دستیابی به فرصت‌های رشد، در سطح بالایی قرار دارد و برای ماندن در این سطح، تصمیم‌گیری‌های خود را بر اساس بهره‌گیری از نظرات کارشناسان و اعضای مهندس خود و در کنار آن، لریج نهادن به تلاش‌های آنان در مسیر سزندگی کشور را در دستور کار قرار داده است.

اما بررسی و نگاه به عملکرد در آشی توان به تاریخ یک سال محدود کرد چرا که هر فعالیت، دستاورد و حتی شکست، بر پایه زیر ساخت‌هایی اتفاق می‌افتد که در طول عمر یک سازمان فراهم می‌شود. اینگونه می‌توان گفت، سال ۱۳۹۲ برای سازمان نظام مهندسی ساختمان زمان برداشت محصولی است که نهال آن در هجده سال پیش شلنده شده و آنچه امروز مشاهده می‌شود آغازی است برای حرکت‌های بزرگی که در آینده صنعت ساختمان انجام می‌شود و ساختمان سازی را به مسیر جدیدی رهنمون می‌کند.

بررسی اجمالی تمامی فعالیت‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که سازمان نظام مهندسی ساختمان علاوه بر وظایف محوله از سوی حوزه قانون‌گذار دولت و تلاش‌های مثبتی که در حوزه ارتقای سطح علمی اعضای داشته و ترویج اخلاقی حرفه‌ای، پیگیری مطالبات قانونی جامعه و حمایت از حقوق بهره‌برداران صنعت ساختمان را نیز در زمره فعالیت‌های خود می‌داند.

آشکار و مبهر است که با وجود قانونی چون قوانین و مقررات ملی ساختمان نباید انتظار داشت که در جایی از این بهته آباد و کشور عزیز ایران اسلامی، سزای قد علم کند و سرمایه و یا جان انسانی را به خطر بیندازد همانگونه که کارشناسان نیز بر آن اذعان دارند ایران اسلامی از حیث برخورداری از قوانین و الزامات ساخت و ساز استاندارد در شرایط بسیار مطلوبی قرار دارد، اما محصول و خروجی این صنعت مورد قبول و مطلوب نیست.

آنچه نگرانی‌های بسیاری را در این زمینه ایجاد می‌کند، ساخت و سازهایی است که به دست افراد فاقد صلاحیت صورت می‌گیرد و موجب شده تا صنعت ساخت و ساز را به جولانگاه سرمایه دارانی تبدیل کند که تنها به دنبال منافع مادی و سودآوری می‌باشند. قانون بکارگیری مجریان ذی صلاح، مصوب سال ۱۳۸۴ هنوز نتوانسته است این نقیصه را در صنعت ساختمان برطرف کند و این



تصویب طرح یک فوریتی اصلاح موادی از قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان

فوریت خواستار تصویب و درخواست یک فوریت طرح مذکور شد و گفت: در پایان یک فوریت طرح اصلاح موادی از قانون نظام مهندسی ساختمان کشور به رأی گذاشته شد که نمایندگان با ۱۲۹ رأی موافق، ۲۰ رأی مخالف و ۸ رأی ممتنع از مجموع ۲۲۶ نماینده حاضر در صحن علنی با یک فوریت آن موافقت کردند.

علیرضا خسروی نماینده مردم سمنان در موافقت فوریت طرح اصلاح موادی از قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان گفت: ۱۶۰ میلیون متر مربع در سال زیر بنای ساختمان‌های مسکونی ساخته شده است.

نماینده مردم سمنان در مجلس شورای اسلامی افزود: سازمان نظام مهندسی یک ای جی او است که به صورت خصوصی اداره می‌شود و بر کلی ساخت و ساز در کشور نظارت دارد.

وی افزود: قانون فعلی سازمان مربوط به دهه هفتاد است بنابراین لزوم اصلاح آن تا آذرماه که هیات مدیره سازمان نظام مهندسی مستقر می‌شود ضروری به نظر می‌رسد.

این عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی با اشاره به اصلاحات پیش‌بینی شده در طرح مذکور گفت: براساس قانون مدت مسوولیت اعضای هیات مدیره سازمان نظام مهندسی سه سال است اما ما در این طرح این مدت را به چهار سال افزایش داده‌ایم. همچنین در حال حاضر بازرسان از عملکرد سازمان نظام مهندسی حسابرسی می‌کنند در این طرح پیش‌بینی شده است که حسابرسی توسط خود سازمان نظام مهندسی انجام شود.

وی افزود: همچنین جمعی از اعضای کمیسیون عمران معتقدند طرح‌های سازمان نظام مهندسی که در کمیسیون ماده ۱۰۰ حضور داشته ولی حق رأی ندارد در قالب این طرح صاحب حق رأی شوند.

خسروی مسوولیت ساخت و ساز کشور را با شهرداری سازمان نظام مهندسی و کارگزاران ماهر دانست و افزود: ساخت و ساز کشور چهار ضلع دارد که سه ضلع آن شهرداری، سازمان نظام مهندسی و کارگزاران ماهر بخش عمده‌ای از کار بر عهده دارند که البته از نظر فنی سازمان نظام مهندسی بر فرآیند ساخت و ساز کشور بسیار تأثیر گذار است.

در نشست علنی روز یکشنبه ۲۸ مهرماه مجلس شورای اسلامی، درخواست یک فوریت طرح اصلاح موادی از قانون نظام مهندسی ساختمان از سوی مهندس سید مهدی هاشمی رئیس کمیسیون عمران مجلس و رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور مطرح شد.

نماینده مردم تهران ری، ششمین‌ها و اسلامشهر در مجلس شورای اسلامی ادامه داد: قانون نظام مهندسی ساختمان در سال ۷۶ تصویب شده و بیش از ۱۸ سال از تصویب آن گذشته است.

مهندس هاشمی افزود: با توجه به سیاست‌های ابلاغی اخیر رهبر معظم انقلاب در رابطه با بهبود کیفیت ساخت و سازها و با توجه به ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ و لزوم بازنگری در این قانون پس از ۱۸ سال طرح مذکور در راستای به روز شدن نیاز به بازنگری دارد.

رئیس کمیسیون عمران مجلس ادامه داد: با توجه به تغییر ساختارهایی که در سطح دولت مانند تغییر ساختار وزارت مسکن و شهرسازی سابق به وزارت راه و شهرسازی و برخی سیاست‌ها مقررات ابلاغی در ارتباط با صدور پروانه‌ها و همچنین آغاز دوره مدیریتی جدید نظام مهندسی از دو ماه آینده اصلاح و بازنگری قبل از شروع دوره جدید ضرورت دارد. رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور تصریح کرد: هیچ حسابرسی در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان وجود نداشته که این بازنگری ضرورت دارد. رئیس کمیسیون عمران مجلس با اشاره به تطبیق طرح مذکور با سند چشم‌انداز کشور گفت: امیدواریم یک فوریت این طرح به تصویب برسد تا اصلاحات لازم طی دو ماه آینده صورت گیرد. در ادامه بررسی درخواست یک فوریت این طرح اصلاح موادی از قانون نظام مهندسی ساختمان ایرج عبدی ضمن مخالفت با یک فوریت آن گفت: با توجه به آغاز دوره مدیریتی جدید نظام مهندسی درخواست لازم این طرح به شیوه علنی مطرح و با نظر کارشناسی نظام مهندسی جدید بررسی شود.

قانون فعلی نظام مهندسی ساختمان مربوط به ۱۸ سال گذشته است و نیاز به اصلاح دارد.

همچنین علیرضا خسروی نماینده مردم سمنان ضمن موافقت با درخواست یک



در بخش راه و مسکن ساعتی ۶ میلیارد تومان هزینه می‌شود

وزیر راه و شهرسازی با بیان اینکه روزانه حدود ۴۰۰۰ واحد مسکونی احداث می‌شود، گفت: براساس برآوردهای انجام شده در هر ساعت حدود شش میلیارد تومان در بخش راه و ساختمان هزینه می‌شود که این صنعت پس از نفت دربرگیرنده عظیم‌ترین سرمایه‌گذاری ملی است. عباس آخوندی در همایش روز بتن با بیان اینکه هر کشوری برای رشد و پیشرفت همه‌جانبه بی‌شک نیازمند طرح و برنامه‌های مدون برای پیشرفت است، گفت: صنعت راه و ساختمان یکی از صنایع مهم در اقتصاد کشور است؛ به گونه‌ای که با شش صنعت زیربنایی در ارتباط بوده و رونق آن همواره باعث رشد صنایع دیگر می‌شود.

وزیر راه و شهرسازی با اشاره به اینکه استفاده از فناوری‌های نوین در صنعت بتن همچنین در ساخت‌وساز اسکله‌ها، پل‌ها، فرودگاه‌ها و جاده‌ها می‌تواند باعث ارتقای کیفی شود، گفت: همه این موارد می‌تواند باعث ارتقای کیفیت زیرساخت‌های حمل‌ونقل شوند. به گفته وی در توسعه و معرفی انواع فناوری‌های نوین در ارتباط با صنعت راه و ساختمان که شامل سیستم‌های نوین سازه‌ای، تولید انواع مصالح سبک و ملات‌های خشک و آماده می‌شود، استفاده از فناوری‌های نوین بتن در ساخت اسکله‌ها، راه‌ها، بندر و فرودگاه‌ها نیازمند گام‌های بلندتری هستیم. آخوندی تأکید کرد: تحقیق در زمینه فناوری‌های صنعتی سازی راه و ساختمان با رعایت الگوهای مصرف در زمینه تولید مصالح و کاربرد آنها در ساخت‌وساز از جمله سیاست‌هایی است که باید به شدت از سوی مرکز تحقیقات راه مسکن و شهرسازی پیگیری شود و این وزارتخانه تمام توان خود را با حمایت دولت و سایر وزارتخانه‌ها و نهادها انجام می‌دهد. وزیر راه و شهرسازی گفت: صنعت راه و ساختمان یکی از صنایع استراتژیک محسوب می‌شود و نقش راهبردی دولت در سیاست‌گذاری‌های کلان در این بخش همواره مورد نیاز بوده است. همچنین در تحقق اهداف و سیاست‌های دولت در بخش راه و ساختمان، پژوهش و آموزش جایگاه ویژه‌ای داشته و دارد. وی افزود: در صنعت راه و ساختمان بتن و سیمان به عنوان پر مصرف‌ترین مصالح چه از لحاظ کاربرد و چه از لحاظ مصرف انرژی در تولید مطرح می‌شود که ۱۳ درصد مصرف انرژی در بخش صنعت را به خود اختصاص داده است.

بیش از ۱۰۰ کارخانه، بتن آماده و باکیفیت تحویل مردم می‌دهند
در ادامه این مراسم نوبت به وزیر بلژدهمین همایش روز بتن با اشاره به این روز به نام «مهندس احمد حامی» گفت: وی همواره برای ایران و آبادسازی کشور اهمیت زیادی قائل بود، بنابراین، این روز به نام این بزرگوار نام‌گذاری شد.
حرم فاطمی افزود: حدود ۱۰ سال گذشته انجمن بتن ایران تصمیم گرفت جهت افزایش اطلاعات عمومی مردم در صنعت ساخت‌وساز و استفاده از روش‌های مناسب برای ساختمان‌سازی این روز را مقرر کند.
وی با ابراز امیدواری نسبت به اینکه در سال آینده این کنگره ملی به صورت بین‌المللی برگزار شود، گفت: در حال حاضر بیش از ۱۰۰ کارخانه، بتن آماده و باکیفیت تحویل مردم می‌دهند و امیدواریم چالش‌های فراروی ساخت‌وساز برطرف شوند. دبیر این همایش چالش‌های پیش‌روی صنعت ساختمان را صنعت سیمان و افزایش دوام بتن و همچنین سنگ‌دانه‌ها عنوان کرد.

وزیر راه و شهرسازی با بیان اینکه روزانه حدود ۴۰۰۰ واحد مسکونی احداث می‌شود، گفت: براساس برآوردهای انجام شده در هر ساعت حدود شش میلیارد تومان در بخش راه و ساختمان هزینه می‌شود که این صنعت پس از نفت دربرگیرنده عظیم‌ترین سرمایه‌گذاری ملی است. عباس آخوندی در همایش روز بتن با بیان اینکه هر کشوری برای رشد و پیشرفت همه‌جانبه بی‌شک نیازمند طرح و برنامه‌های مدون برای پیشرفت است، گفت: صنعت راه و ساختمان یکی از صنایع مهم در اقتصاد کشور است؛ به گونه‌ای که با شش صنعت زیربنایی در ارتباط بوده و رونق آن همواره باعث رشد صنایع دیگر می‌شود.

سهم ۴ درصدی ایران در ساخت و ساز جهانی

آخوندی با تأکید بر اینکه ایران حدود یک درصد از کل جمعیت جهان را به خود اختصاص داده است، گفت: دو درصد از سهم جهانی ساخت‌وساز متعلق به کشور ما می‌باشد. وزیر راه و شهرسازی تأکید کرد: بخش مسکن نیز حدود ۳۳ درصد از حجم اقتصاد کشور را در بر می‌گیرد و روزانه، به‌طور متوسط، ۲۰۰۰ واحد مسکونی در کشور احداث می‌شود.

وی تأکید کرد: بخش ساخت‌وساز در کشور نقش اساسی در تولید ناخالص داخلی دارد که باید برای دستیابی به معیارهای توسعه پایدار در این بخش شاخص‌های کیفیت، مقابله‌سازی و کاهش مصرف انرژی مورد توجه قرار گیرد. وزیر راه و شهرسازی، توجه به موارد ذکر شده را به معنی دقت و توجه به تکنیک عناصر زنجیره تولید مسکن و شبکه‌های موجود حمل‌ونقل دانست.

ایران جزو پنج کشور بزرگ تولیدکننده سیمان در دنیا

آخوندی با اشاره به ظرفیت تولید سیمان در کشور که به مرز ۸۰ میلیون تن در سال رسیده است، گفت: ایران از جمله پنج کشور بزرگ تولیدکننده سیمان است و وی افزود: در حال حاضر بیش از ۹۰ درصد از تولید سیمان در کشور به کمتر از سه نوع سیمان پرتلند محدود می‌شود در حالی که کشورهای توسعه یافته در جهت تحقق سیاست‌های اصولی و دستیابی به توسعه پایدار روزبه‌روز به تنوع محصولات خود در بخش سیمان می‌فزایند.

وزیر راه و شهرسازی با بیان اینکه در حال حاضر بیش از ۷۰ درصد از تولید سیمان مربوط به انواع سیمان‌های آمیخته است، گفت: به نظر می‌رسد ارتقای تولید سیمان در کشور با تنوع بودن محصولات سیمانی و پتانسیل‌های مناسبی که دارد می‌تواند علاوه بر صرفه‌جویی مصرف انرژی در تولید سیمان و کاهش آلودگی ناشی از این سیمان‌ها کمک کند. وی افزود: افزایش دوام و عمر مفید سازه‌های بتنی، راه صادرات بیشتر را هموار می‌کند؛ به گونه‌ای که تولید سیمان‌های بتنی، سیمان‌های پوزولانی، سرامیک‌های هنوز در کشور رونق نیافته و علت آن به کیفیت تولید و نبود فرهنگ‌سازی در این زمینه بر می‌گردد.

حمل و نقل مصرف‌کننده ۳۵ درصد از انرژی کشور

آخوندی با اشاره به صنعت راه و ساختمان و صنایع مرتبط با صنعت انرژی گفت: بخش حمل‌ونقل حدود ۳۵ درصد از مصرف انرژی در کشور را به خود

با تصویب طرح یک فوریتی در مجلس:

قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان جان تازه ای می گیرد

□ الهام صمدزاده - خبرنگار شبکه اطلاع رسانی مسکن، ساختمان، حمل و نقل ایران



طرح یک فوریتی اصلاح قانون نظام مهندسی گفت: با توجه به اینکه ۱۸ سال از عمر قانون نظام مهندسی می گذرد، نیاز به تغییر و بازنگری به خوبی حس می شود.

کیانوش نیک هوش در ارتباط با ۱۸ مورد پیشنهادی برای تغییر در قانون نظام مهندسی اظهار داشت: باید توجه داشت که نمی توان تنها به این ۱۸ مورد پیشنهادی بسنده کرد، زیرا که موارد دیگری نیز در قانون نظام مهندسی وجود دارد که نیاز به بازنگری و تغییر است.

وی در ارتباط نیاز به بازنگری به ماده ۲ قانون نظام مهندسی اظهار داشت: بند ۲ ماده قانون نظام مهندسی مربوط به تسبیح امور مربوطه مشاغل و حرفه های فنی و مهندسی در بخش های ساختمان و شهرسازی می شود. این در حالی است که طبق قانون مشاغل خدمات فنی باید نافذ باشد اما متأسفانه عکس قانون در سطح کشور اتفاق می افتد.

نیک هوش ادامه داد: متأسفانه در خصوص جریان گزاهای شهری، امور مربوطه تنها در اتحادیه اصناف پیگیری می شود.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان سمنان در خصوص پیگیری تخلفات فنی در دادگاه ها بیان کرد: بروز و ظهور هر گونه تخلف فنی و مسائل مرتبط با آن در شورای انتظامی قابل پیگیری نیست و این مسائل در دادگاه ها پیگیری می شود که این موضوع موجب طولانی شدن زمان پیگیری تخلفات خواهد شد.

افزایش جریمه های نقدی بعد از ۱۸ سال

رئیس سازمان نظام مهندسی استان زنجان با اشاره به اصلاح قانون نظام مهندسی گفت: با توجه به ۱۸ مورد پیشنهادی از سوی شورای مرکزی، باید توجه داشت که موارد دیگری از قانون نیز نیاز به بازنگری دارد.

احمد محمدی در ادامه افزود: افزایش طول عمر روسای نظام مهندسی استان ها یکی از مواردی است که باید در قانون نظام مهندسی بازنگری شود.

وی در ارتباط با بازنگری به ماده ۴۰ قانون نظام مهندسی اظهار داشت: بهتر است میزان جریمه های نقدی افزایش یابد.

رئیس سازمان نظام مهندسی استان زنجان با اشاره به نحوه انتخاب اعضای هیات مدیره از سوی مجمع عمومی گفت: یکی دیگر از موادی که در قانون نظام مهندسی نیاز به بازنگری دارد، نحوه انتخاب اعضا است. در حال حاضر اعضای هیات مدیره از سوی مجمع عمومی انتخاب می شود، در حالی که باید در هر رشته ۲ تا ۳ نفر انتخاب و به مجمع معرفی گردد.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان بوشهر با اشاره به بازنگری به برخی از موارد قانون نظام مهندسی گفت: در حال حاضر ۱۸ مورد از مواد قانون نظام مهندسی در این طرح یک فوریتی به تصویب رسیده است. این در حالی است که موارد بیشتری از قانون نظام مهندسی ساختمان نیاز به تغییر و بازنگری دارد.

علیرضا سناپنی دشتی در ارتباط با عمر یک ساله روسای سازمان نظام مهندسی استان ها اظهار داشت: یکی از مواردی که نیاز به بازنگری در قانون نظام مهندسی دارد، افزایش عمر روسای نظام مهندسی استان ها است. باید توجه داشت که یک سال زمان مناسبی برای بروز کارایی و انجام کارهای محوله به رئیس سازمان نیست. وی با اشاره به عمر سه ساله هیات مدیره سازمان نظام مهندسی گفت: در حال حاضر طول عمر هیات مدیره بنابر قانون نظام مهندسی سه سال پیش بینی شده است. این در حالی است که هیات مدیره ها تنها ۲ سال به صورت مفید به فعالیت خود ادامه می دهند و متأسفانه سال آخر را تنها به مسائل تنش زا و حاشیه ای پرداخته و همچنین عملاً درگیر مسائل انتخابیاتی خود هستند.

سنایی در ارتباط با میزان اختیارات مجمع عمومی سازمان نظام مهندسی اظهار داشت: یکی دیگر از مواردی که در قانون نظام مهندسی نیاز به بازنگری اساسی دارد، حدود اختیارات مجمع عمومی سازمان است. باید توجه داشت اختیارات مجمع عمومی از روسای نظام مهندسی استان ها نیز بیشتر است.

وی در ادامه افزود: متأسفانه مجمع عمومی یک سری محدودیت هایی را برای هیات مدیره ایجاد می کند. وی در خصوص کم رنگ شدن نقش مجمع عمومی اظهار داشت: با کم رنگ شدن نقش مجمع عمومی، سازمان نظام مهندسی می تواند نقش موثر و بسزایی ایفاء کند. رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان بوشهر با اشاره به عدم مسئولیت پذیری برخی از اعضای هیات رئیسه نظام مهندسی استان ها گفت: امید می رود در بازنگری به قانون نظام مهندسی این مورد نیز لحاظ شود، متأسفانه در حال حاضر برخی از اعضا بنا به مصلحت و طبق صلاح دید خود در سازمان حضور دارند و همچنین مسئولان دفاتر نمایندگی نیز در دفاتر خود حضور ندارند. سنایی در پایان خاطر نشان کرد: اظهار نظر روسای سازمان نظام مهندسی استان ها می تواند در بازنگری به قانون نظام مهندسی بسیار موثر و کارآمد باشد.

قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان جان تازه ای می گیرد

در ادامه این گزارش، رئیس سازمان نظام مهندسی سمنان با اشاره به تصویب



مجری ذی صلاح حوادث ساختمانی و قانون گریزی

دکتر امیر فرج رازده فا- نایب رئیس اول شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان

و قیمت گذاری ملک بر اساس رتبه کیفی، از تبعات اجرای این طرح به شمار می رود. اما نکته قابل توجه اینجاست: زمانی که نظارت حداکثری بر ساخت و ساز اعمال نمی شود، چگونه می توان کیفیت ساخت و ساز را ارتقا داد؟

پاسخ به این سوال روشن است. با حذف افراد فاقد صلاحیت و ورود مجریان ذی صلاح و ناظر مقیم و همیشگی به عنوان سرپرست و مسئول ثبت وقایع کارگاه، می توان شناسنامه ای صادر کرد که تمامی مشخصات فنی و غیر فنی سازه در آن ثبت شود و قانون نیز به وضوح در خصوص رفع این کاستی راهکار ارائه می دهد. لزوم بکارگیری مجریان ذی صلاح در قانون پیش بینی شده و نظارت فنی و کنترل پروژه های ساختمانی را به صورت دائم و همیشگی لازم و ضروری می داند و در کنار آن، مهندس ناظر را نیز در جایگاه نظارت عالی قرار می دهد اما در این راستا و با علم به اینکه چنین اتفاقی می تواند صنعت ساختمان را در مسیر بهبود و ارتقای کیفی قرار دهد، موضع گیری های غیر تخصصی همچنان در مدیریت شهری و مدیریت ساخت و ساز در دیگر ارگان ها بیکه تازی می کند و به وضوح استانداردهای، فرمانداری ها و به طور کلی کمیسیون ماده ۵ استانها خود را در جایگاه مفسر قانون برمی شمارند و مجریان ذی صلاح را از این گروه حذف می کنند. درحالی که در قانون برای تمام ساخت و سازها، بهره گیری از کلیه امکانات فنی و تخصصی به طور یکسان در نظر گرفته شده است. اما می توان به گونه ای دیگر اندیشید و عمل کرد و به جای رویکردهای انحصار طلبانه، قانون را به طور دقیق و صحیح مطالعه کرد.

به گفته برخی از دست اندرکاران سازمان نظام مهندسی ساختمان در برخی استانها، در ماه های اخیر، نظارت مضاعف و موردی بر ساختمان هایی که در مرحله گودبرداری و با داشتن شرایط خاص، از ادامه فعالیت منع شده اند موجب شده تا از بروز ریزش های احتمالی جلوگیری شود درحالی که به استناد خبرگزاری ها، این اتفاق هنوز در حال رخ دادن است و تنها از تعدد آن در بازه های زمانی خاصی کاسته شده.

اما در میان انبوه اخبار، اطلاع رسانی ها و ارائه گزارش عملکرد، هیچگاه از دلیل ریزش ها سخن به میان نیامد و تنها صورت مسئله پاک شد درحالی که اکثریت تجربه های ریزش ساختمانها در تهران ناشی از فعالیت افزایدی بوده که به هیچ عنوان به ضوابط فنی کار آشنایی نداشته و اقدام به گودبرداری کرده اند و این تنها در سایه بی توجهی و یا نبود ساز و کار نظارتی و عدم بهره گیری از مجریانی که در این خصوص تخصص کافی نداشته اند، رخ داده است.

قوانین و مقررات ملی ساختمان و مباحث بیست و دو گانه آن همواره به عنوان مرجع قابل اتکا در جهت ارزیابی عملکرد و همچنین برنامه ریزی برای فعالیت های پیش روی مجموعه های ذخیل در ساخت و ساز شهری، از جمله شهرداری، سازمان نظام مهندسی ساختمان و در رأس آنها وزارت راه و شهر سازی، مطرح بوده است. از این رو از گانه های مرتبط با صنعت ساختمان در سال های اخیر به دنبال ایجاد شرایطی بوده اند تا بر اساس آن بتوانند نهایت بهره را از قوانین و مقررات ملی ساختمان برده و آن را به عنوان مطالبه مردم و احقاق حقوق شهروندی به اجرا بگذارند. چرا که به عقیده کارشناسان این صنعت، در صورت اجرای کامل این قوانین، می توان امید داشت که ساخت و ساز و صنایع مرتبط با آن در وضعیت مطلوب و ایده آلی قرار گیرد.

با این تفاسیر، بررسی عملکرد مجموعه های نام برده شده به عنوان مجریان این قانون، سوالی را در ذهن پدید می آورد که آیا رخدادهای، تصمیمات و نتایج عملکرد هر یک از این نهادها در جهت قانون مداری و تمکین به آن بوده است؟ شناسنامه فنی به عنوان بخشی از مقررات ملی ساختمان (ماده ۳۳ مبحث دوم) در آستانه اجرایی شدن است. به خودی خود این رویکرد قابل تحسین است، اما تجربه نشان می دهد، اجرای طرح های مهمی چون صدور شناسنامه فنی لازمه بستر سازی و بررسی های کارشناسانه و واقع بینانه است و لزوماً همراهی و همگامی رسانه ای نمی تواند ضمانت اجرایی آن باشد.

سال ۱۳۹۰، صدور شناسنامه فنی در بن بست عدم برنامه ریزی مناسب و نیاز سنجی صحیح گرفتار و پس از مدتی متوقف شد، اما اینک قرار بر این است دوباره از سر گرفته شود. اما سوال مهم اینجاست که آیا از زمان توقف صدور آن در سال ۱۳۹۰ تا به امروز که دوباره نیاز به صدور آن احساس شده، اتفاق جدیدی در شیوه مدیریت این صنعت رخ داده است؟

در آن زمان اعتقاد بر این بود که عدم نظارت کافی از سوی مهندس ناظر نمی تواند مشروعیت این شناسنامه را تضمین کرده و به ساختمان هویت ببخشد، چرا که فرایندها در طول دوره ساخت به طور کامل ثبت نمی شود، اما امروز نیز تفاوتی با گذشته ندارد. همان مهندسان، همان تعداد بازدید و همان شیوه کنترلی گذشته. امروز سخن از ورود به این عرصه از کمال دیگری است. به گفته سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران لزوم اجرای آن بر اساس تغییر ضوابط ساختمان سازی در تهران از ابتدای سال ۹۲ تشخیص داده شده است. به گفته دست اندرکاران اجرایی این طرح، ارتقای کیفیت فنی آبار تمان های مسکونی



مجریان ذی صلاح غایبان بزرگ ساخت و ساز

مهندس مهدی حق بین - نائب رئیس دوم شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان

نظارتی و به ویژه سازمان نظام مهندسی جست و جو کرد. متأسفانه در سازمان نظام مهندسی آنچه در بحث مجری ذی صلاح اهمیت دارد، تنها بخش تأمین درآمد آن برای اعضا و ایجاد رضایت‌مندی از طریق ایجاد درآمد و پرکردن سهمیه سالانه اعضا است.

ارائه کار به افرادی که همه می‌دانند به صورت تمام وقت در استخدام ادارات و سازمان‌های دولتی هستند و به هیچ وجه حتی قادر به نظارت کارهای اجرایی ساختمان نیستند چه برسد به اجرای کامل پروژه از ابتدا تا انتها. نشانه آن است که مسئولان درگیر با بحث مجریان ذی صلاح تمایلی چندانی به اجرای صحیح این قانون ندارند.

باید اذعان داشت که اجرای قانون مجریان ذی صلاح دارای مشکل و در حال آشکار شدن است.

یکی از این اشکالات را می‌توان در بحث قراردادهای مجریان ذی صلاح عنوان کرد که متأسفانه در عمل به علت ناشناسی نسبی برخی از مجریان با این قراردادها و مهمتر از آن اختلاف فاحش بین ضوابط بحث دوم و قراردادهای این بحث بی‌گمان اگر تاکنون هم مشکل‌زا نشده‌اند در آینده بسیار نزدیک مشکلات جادوی را به وجود خواهند آورد.

عمده قراردادهای نوشته شده بین دو طرف (مالک و مجری) به صورت دستنویس هستند که چنین قراردادهایی هر چند از لحاظ قانونی بی‌ارزش نیستند، اما به دلیل دستنویس بودن و عدم تأیید اعضای طرفین در دفاتر ثبتی می‌تواند مورد خدشه نیز قرار گیرد و عملاً مشکل‌زا شود.

محتویات قرارداد و شرایط پایان قرارداد از دیگر اشکالات اجرایی این قانون است که در قراردادهای نمونه به صراحت از شرایطی سخن گفته شده که قراردادهای اجرایی توسط هر یک از دو طرف قابل فسخ است. اما در عمل سازمان نظام مهندسی فرض را بر آن گذاشته است که هر ساختمان‌بانی توسط یک مجری از ابتدا تا انتها پیش برود و متأسفانه در مواردی که مالک ساختمان

از مفاد قرارداد عدول می‌کند به هیچ وجه حمایتی از مجری انجام نمی‌شود. لذا برای اجرای کامل این بخش مهم از قانون در صنعت ساخت و ساز کشور آنچه بیش از پیش خردنمایی می‌کند و خلأ آن آسیب‌های جبران‌ناپذیری را به ساخت و ساز شهری و سرمایه‌های ملی وارد می‌کند، نقض قوانین و ساز و کارهایی است که به فعالیت مجریان مشروعیت می‌بخشد و حضور آنان را در روند ساخت و ساز ضروری می‌سازد.

زلزله، ساخت و ساز، مقاوم سازی، مهندس ناظر، پول و امضا واقعیت‌هایی هستند که زیاد شنیده می‌شوند، اما شاید زیاد مهم جلوه نمی‌کنند. یکی از گام‌هایی که خوب برداشته شد اما خوب اجرا نشد، قانون مجریان ذی صلاح بود که جهت کوتاه کردن دست افراد غیرمتخصص (یا به قولی بساز بفروش) از صنعت ساخت و ساز تصویب شد، ولی به اهداف خود نرسید. به موجب این قانون قرار شد ساختمان‌های با زیربنای بیش از ۸۰۰ متر مربع تنها به تأیید مجری ذی صلاح که صلاحیت آن در اختیار سازمان نظام مهندسی استان است، برسد.

البته طبق مفاد این قانون مجری باید در تمامی مراحل کار ساخت و اجرا حضور کامل داشته باشد و تمامی مراحل اجرایی صرفاً باید توسط مجری، مدیریت و مورد اجرا قرار بگیرد. به تبع این موضوع مسئولیت‌های سنگینی نیز مطابق مبحث دوم مقررات ملی ساختمان بر دوش مجری قرار داده شد، اما در این زمینه مسایلی وجود دارد که متأسفانه نادیده ماند و به راحتی از کنار آن گذشتند.

به عنوان مثال هرگز قصد قانونگذار تنها نظارت مجری بر امر ساخت و ساز آن هم به صورت نظارت موردی و در فواصل زمانی طولانی نبوده است، زیرا اگر منظور این بود دیگر با توجه به وجود مهندس ناظر اضافه کردن مجری ذی صلاح کاری بی‌فایده است.

پس لازمه این موضوع دقیقاً حضور کامل و تمام وقت فرد مجری به عنوان مجری واقعی کار و حداکثر به عنوان یک ناظر دوم می‌باشد. در این قانون مجری ذی صلاح بدین گونه تعریف شد که خود کاملاً مراحل اجرایی کار را در دست داشته باشد و مالک ساختمان بر حسب نوع قرارداد تنها وظیفه تأمین مالی و مصالح و نیروی کاری را داشته باشد. اما آنچه در عمل دیده می‌شود در بیش از ۹۰ درصد موارد نه تنها با هدف قانون‌گذار فاصله دارد، بلکه هیچ شباهتی هم ندارد.

در حال حاضر مجریان ذی صلاح با بستن قراردادهایی که با تعرفه‌های قانونی فاصله زیادی دارد و در بسیاری از موارد کمتر از نصف تعرفه می‌باشد، حداکثر به عنوان یک ناظر دوم فقط گاهی به کارگاه محل ساخت و ساز سر می‌زنند و نظراتی می‌دهند؛ نظراتی که برخی موارد به علت اختلاف سلیقه موجود یا مهندس ناظر نه تنها راهگشا نیست، بلکه خود مشکل‌زایی می‌شود. شاید اشکال اصلی در اجرای قانون مجریان ذی صلاح را باید در سازمان‌های



رویکرد نوین به ارتقای علمی در حوزه عملی

دکتر هوشیار امینی کله سر - عضو هیات رئیسه شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان

به شمار می‌رود.

مهندسان عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان موظف به ارتقای سطح دانش خود هستند و مدیران سازمان هم موظف به حرکت دادن اعضای سازمان به سمت دانش روز می‌باشند، به همین دلیل در سال‌های اخیر آموزش از جایگاه خاصی در سازمان نظام مهندسی ساختمان برخوردار شده است.

آموزش وظیفه‌ای اساسی در سازمان و فرایندی پایدار و همیشگی است. نباید آموزش را امری موقت و پایان‌پذیر تصور کرد. نیروهای انسانی هر سازمان که سرمایه‌های اجتماعی آن محسوب می‌شوند در هر سطحی از سطوح سازمان که باشند، حتی در سطح یک نیروی انسانی جزء، نیازمند آموزش و کسب دانش و مهارت‌های جدید هستند تا بتوانند به سمت اهداف سازمان و همچنین صنعت وابسته به خود حرکت کنند.

برنامه‌های آموزش مهندسان در سازمان نظام مهندسی ساختمان می‌تواند نیاز به نیروی انسانی متخصص در آینده را نیز رفع کند و این برنامه‌های آموزشی می‌تواند تضمینی برای حل مشکلات اعضا باشد. اگر اعضای سازمان به‌خوبی آموزش ببینند بهتر می‌توانند در ارتقای سطح کارایی سازمان سهیم باشند. در عین حال این امر کمک می‌کند که افراد در جهت احراز شرایط ارتقای سازمانی آماده شوند و در نهایت انجام وظایف با مطلوبیت مورد نظر سازمان، امکان‌پذیر می‌گردد.

به اعتقاد همه صاحب‌نظران و متخصصان، فراگیری علوم به صورت دانش عمومی محور و فراگیری علوم و کسب مهارت‌های لازم در زمینه‌های تخصصی به صورت خاص به عنوان یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر اجتماعی است. از اهمیت بالایی در امر توسعه کلان برخوردار است. این اهمیت از آنجا است که انسان، تنها از طریق آموزش می‌تواند توانایی‌های خاص و نامحدود خود را از بالقوه بودن به سمت بالفعل به حرکت در آورد البته باید در نظر داشت که در فرهنگ‌های متعالی آموزش تنها با پرورش می‌تواند سودمند باشد.

از این رو استمرار چنین برنامه‌هایی می‌تواند علاوه بر رضایت مخاطبان از عملکرد سازمان، سطح فرهنگی را نیز در کتار حوزه علم آندوزی و دانش ارتقا دهد.

با مقایسه مشاغل فعلی اجتماع با مشاغل حدود پنجاه سال پیش دریافت می‌شود که مشاغل به حدود دو برابر افزایش یافته است، این امر نقش پیشرفت‌های علمی را در تنوع مشاغل به خوبی نشان می‌دهد. در جهان امروز احتمال اینکه فرد مهارتی را بیاموزد و آن را حدود سی سال و بدون تغییر بنیادی، به‌عنوان شغل، ادامه دهد بسیار ضعیف یا به کلی محال است. امروز جامعه به سرعت در حال دگرگونی است و دیگر آموزش کارکنان فقط مطلوب نیست، بلکه این مطلوبیت به یک اجبار تبدیل شده است، در جهان امروز برای امر آموزش باید منابع مختلف سازمانی را بسیج کرد تا سازمان بتواند به راه خود ادامه دهد.

در حال حاضر آموزش جزو جدانشدنی جوامع شده است. سازمان‌ها برای تیل به اهداف خود به اعضای فعال و قابل انعطاف با شرایط مختلف تکیه دارند. متنگمی که سازمان به اجرای سیستم‌های پویای آموزش و بهسازی نیروی انسانی اهتمام بورزد، نیروی انسانی عضو قابلیت انعطاف‌پذیری با شرایط مختلف سازمان را پیدا خواهد کرد، به عبارت دیگر آموزش و بهسازی اقدامی کارآمد از سوی مدیر سازمان در جهت بالا بردن سطح شایستگی اعضای سازمان است.

امروزه نیروی انسانی مهم‌ترین عامل مولد است، در گذشته اعتقاد بر این بود که سرمایه و منابع مادی روند توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور را تعیین می‌کند، اما در جهان کنونی منابع انسانی کارآمد در این امر تاثیر اصلی را دارد. منابع انسانی کارآمد باعث افزایش سرمایه، بهره‌برداری از منابع مختلف جامعه و ساخت و تولید روزافزون می‌شود؛ به عبارت دیگر منابع انسانی کارآمد پیشبرد جامعه در راستای توسعه ملی را تضمین می‌کند. سازمانی که نتواند مهارت‌ها و دانش اعضای خود را توسعه دهد و از آن در اقتصاد ملی به نحو مؤثری بهره‌برداری کند، قادر نیست چیز دیگری را توسعه بخشد. آموزش، همواره به عنوان وسیله‌ای مطمئن در جهت بهبود کیفیت عملکرد و حل مشکلات مدیریت کنونی مد نظر قرار می‌گیرد و فقدان آن نیز یکی از مسائل اساسی و حاد هر سازمان را تشکیل می‌دهد؛ به همین دلیل به منظور تجهیز نیروی انسانی سازمان و بهره‌گیری موثر از این نیرو، آموزش از مهمترین و تاثیرگذارترین تدابیر



آنچه امروز شاهد آن هستیم

دکتر مهندس عزت الله قلی - عضو شورای مرکزی و سردبیر ماهنامه فنی مهندسی شمس

در حال حاضر، عمده‌ترین چالش‌ها و موانع سازمان نظام مهندسی ساختمان، عدم تطابق سطح توقعات اعضا و مهندسان سازمان با امکانات، اختیارات و منابع سازمان و تنوع و تناقض در طیف مطالبات مجموعه‌های موازی کار، یا توجه به پوشش گسترده فعالیت آنهاست.

زمانی که قانون به وجود یک سرفصل فنی و گروه تخصصی تاکید دارد مطمئناً منشأ اثرگذاری آن را نیز مدنظر داشته است. لذا پذیرش و به رسمیت شناختن هر تخصص و جایگاه مرتبط با آن، ضرورتی است که نمی‌توان از آن چشم‌پوشی کرد. از تصویب قانون بکارگیری مجریان ذی صلاح در ساخت و ساز، زمان بسیار طولانی برای اثبات شایستگی و توانمندی گذشته است و هرچه این زمان طولانی‌تر شود به همان اندازه این صنعت زیر بنایی کشور، دستخوش آسیب خواهد شد. امروز زمانی که سخن از احقاق حقوق شهروندان و آسایش و رفاه آنهاست، شناسنامه فنی مطرح می‌شود. حال آنکه پشتوانه اجرایی آن تا زمانی که کلیه اجزای این خط تولید عظیم در کنار هم و به شکل صحیح و مطابق قانون قرار نگیرد تضمین نخواهد شد. ضمانت موفقیت در عملیاتی شدن آن همان تعامل سازنده و همدلی ارگان‌های مختلف است. در حال حاضر، تعریف از جایگاه مهم و اثرگذار هر یک از ارگان‌های برنامهریز چه قانون‌گذار و چه مجری در ساخت و ساز، مسئله لاینحلی است میان نهادهایی که به هر نحوی با یکدیگر در تعامل بوده و در راستای هم به تکمیل یک زنجیره مهم و حیاتی در دستیابی به توسعه پایدار کمک می‌کنند، ولی در درک از موقعیت یکدیگر با سوء تفاهم مخربی دست به گریبانند. چگونه است که سرنوشت تعداد زیادی از نیروهای متخصص و مجریان دارای صلاحیتی که چرخ‌های یک صنعت را به حرکت درمی‌آورند کم اهمیت تلقی می‌شود؟ چرا حضور همین افراد، از ضرورت می‌افتد و کسی حق مسلم آنها را نادیده می‌نگارد؟ چه عواملی می‌تواند از قانون قدرتمندتر عمل کرده و بخش مهمی از یک صنعت را که به‌عنوان ضامن سلامت آن مطرح می‌شود، با طرح اندک نقاط ضعف (قابل اصلاح) دچار رکود و حاشیه کند؟

تساوی این سوالات و شاید سؤالی بی شمار دیگری نیز وجود داشته باشد که نیازمند پاسخی روشن و شفاف است. نباید فراموش کرد، توانمندی‌های برتر و انگیزه‌های قدرتمندتر زمانی غیبت می‌یابد که درک متقابلی از عوامل موثر در ساخت و ساز به‌وجود آید و هر کس، به حقیقت وجودی دیگری بی‌ببرد و این امر مسلماً در سایه مدیریت جامع و کامل، امکان‌پذیر خواهد بود.

آنچه امروز شاهد آن هستیم، نه یک اتفاق معمولی و نه یک سیر پیچیده از روند مدیریت یک صنعت، بلکه نتیجه‌ای از شتابزدگی و بیبرنامگی در سطوحی است که گاهی نه تنها تمامی معادلات را در سطوح مختلف بر هم می‌زند، بلکه پیکره زخمی صنعت ساختمان را نیز در میان آبیومی از ناهماهنگیها دست به دست کرده و هر از گاهی جریان پرشتاب ساخت و ساز کشور را به سوی میکشاند و ثمره آن تنها فلج شدن بخش بزرگی از چرخه پویا و فعال کشور است. با ساکن شدن چنین فضایی تنها برداشتی که میشود از آن دانست این است که سکون کشتی ساخت و ساز به دست کسانی هدایت میشود که شرایط بر شرایط و اوضاع فعلی نداشته و با اقدامات شتابزده اوضاع را سختتر و شرایط را ناپایدارتر میکنند و به عبارتی کسانی ساخت و ساز را به‌دست گرفته‌اند که قانون برای آنان حدود صلاحیتی مشخص نکرده است. امروز بحران مسکن نیز در کنار افزایش قیمت در دیگر بخش‌ها به سبب مشکلات مردم افزوده شده و عدم ثبات در تصمیم‌گیری و قانون‌گذاری، بر این سراسیمگی دامن زده است.

وزارت راه و شهرسازی در سال‌های گذشته با تمرکز بر طرح ملی مسکن مهر، بخش زیادی از فعالیت‌های خود را به آن معطوف ساخت و نتیجه آن خانه‌دار شدن حجم زیادی از متقاضیان در قشر متوسط جامعه بود. عملکرد مثبتی که بعضاً در جایی نیز به حاشیه رانده شد، اما در مجموع به اهداف تعیین شده بسیار نزدیک بود. در این میان توجه به یک نکته لازم و ضروری است، نکته‌ای که با نادیده انگاشتن آن پس از گذشت مدت زمان نه چندان زیاد، نتایج عدم توجه به آن نمایان می‌شود. در هر کشوری برای به سرانجام رسیدن یک طرح بزرگ و سرنوشت‌ساز، بهترین، برترین و متخصص‌ترین‌ها به کار گرفته می‌شوند تا ثمره آن چیزی باشد که به عنوان افتخار در کارنامه عملکرد آنها درج شود. یکی از چالش‌های پیش‌رو، عدم پذیرش نقش مهندسان مجری دارای صلاحیت، به‌عنوان بازوی کارشناسی و اجرایی سازمان نظام مهندسی و یاری‌رسان دولت و بخش خصوصی، از سوی برخی حوزه‌های تصمیم‌سازی در بدنه دولت است. با وجود همه چالش‌ها و موانع، تعداد اعضای این حوزه مهندسی در کشور رشد قابل توجهی یافته و از این رو حضور موثر و فعال این گروه در حوزه ساخت و ساز خصوصی و همچنین دولتی بیش از پیش احساس می‌شود و در این خصوص، سهم شدن در طراحی و برنامه ریزی‌های خرید و کلان، برای تسهیل نمودن مسیر دستیابی به اهداف عالی‌تر زیر ساخت‌های اساسی کشور، حائز اهمیت است.



شناسنامه فنی و ملکی مرز میان هویت و بی هویتی ساخت و ساز

دکتر مهندس محسن قربانی - مدرس دانشگاه - خزانه دار شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان

چندان تخصصی به عنوان ذکر شده در این شناسنامه که در کتاب مقررات ملی ساختمان مبسوط به آن پرداخته شده است، می توان دید، اطلاعات کاملی از اجزای ساختمان، از نیروی انسانی تا مصالح مورد استفاده و مشخصات عملیاتی و اجرایی در آن ذکر شده است، اما نکته قابل تأمل چیز دیگری است.

زمانی که از نیروی فنی ساختمان سخن به میان می آید به واقع برای مجری دارای صلاحیت و یا به عبارتی مجری ذی صلاح نمی توان مشخصه دقیقی ذکر کرد. هر حضور اسمی و یا رسمی نیازمند یک هویت مشخص است که آنچه در شناسنامه فنی در حال حاضر ثبت می شود تنها یک نام بدون هویت فنی است و عملاً قابل استناد نیست. این مسئله در تهران و اغلب استان های کشور نمود یافته است، چرا که هیچ مجری ذی صلاحی برای اجرای روند ساخت و ساز در هیچ مکانی با توجه به این نامه های نحوه بکارگیری مجریان فعالیت ندارد و در برخی موارد نیز که حضور مجریان لازم و ضروری است، مجری در حد یک نام و امضا مطرح می شود. زمانی که چنین شرایطی حکم فرماست و مهندس ناظر هم تمام نظارت خود را بنا به تعهد خود در چند جلسه خلاصه می کند، چگونه می توان تمام رویدادهای کارگاه ساختمانی را برای درج در شناسنامه ثبت کرد، به هر حال مالک و سازنده هم برای جمع آوری این اطلاعات بهترین گزینه ها را مدنظر قرار می دهد و اگر هم در نقطه ای از استانداردها، فعلی صورت بگیرد آن را لحاظ نمی کند. با این تصور، نمی توان لزوم حضور مجری ذی صلاح را نادیده انگاشت. واقعیت این است که طرح هایی که بدون پشتوانه فنی محکم و مشخصی اجرایی می شوند، نمی توان آینده روشنی برای جایگاه آن منظور شد و معمولاً در بدو امر از یاد می روند. در حالی که برای تضمین سلامت ساخت و ساز نیاز است تا چارچوب استاندارد سنجش سلامت، تعریف شده و به عنوان معیار بکار گرفته شود. درست است که شناسنامه فنی و ملکی ساختمان یکی از گزینه هایی است که در حوزه سنجش کیفیت جا می گیرد، اما با این ویژگی باز هم نباید وجدان کاری را فدای عملیاتی کردن یک طرح بدون پشتوانه علمی و نظارتی نمود و با اجرای آن سرمایه های ملی را در سوخت غیر مرتبه به خطر انداخت. نکته دیگری که می توان به آن اشاره داشت و شناسنامه فنی بدون داشتن اطلاعات آن ناقص می باشد، مشخصات کارگرانی است که برای درج، نیازمند شناسنامه گواهی دریافت مهارت هستند. تربیت کارگران ماهر به منظور ارتقای کیفیت ساخت و ساز یک ضرورت است، به طوری که اگر تمام استانداردهای مربوط به یک واحد مسکونی لحاظ شود، اما در اجرای کار از کارگران ماهر استفاده نشود، امکان ساخت یک ساختمان با کیفیت وجود ندارد. از این رو تربیت کارگران ماهر و آموزش دیده برای تولید مسکن بدون و مقاوم امری اجتناب ناپذیر است، با توجه به ارتباط معنادار بکارگیری کارگران ماهر دارای کارت مهارت فنی با افزایش عمر ساختمان و درج اطلاعات آنها در شناسنامه فنی ساختمان، نمی توان از لزوم تخصیص بودجه دولت به حوزه آموزش کارگر صرف نظر کرد، چرا که تا به امروز از میان دو میلیون و پانصد هزار نفر کارگر ساختمانی حدود ۵۰۰ هزار نفر کارت مهارت فنی دریافت کرده اند. لذا برای رسیدن به اهداف آرمانی ساخت و ساز پایدار و هویت دادن به کلیه عملیات عمرانی در کشور و به خصوص شهر تهران، توجه به آن لازم و ضروری است.

رسیدن به مرحله ای که بتوان از بار روانی منفی اثرات و نتایج مرگبار زلزله و ساخت و سازهای غیر مقاوم کاست دیر به سراغ مدیران شهری ما آمد. نگاهی به دور و بر، به ما می فهماند که رشد و توسعه شهرها در حوزه ساخت و ساز شکل قارچ ماندنی به خود گرفته و همین مسئله سبب سرگردان جمعیت را به شهرها کشانده است؛ علاوه بر گسترش شهرنشینی که خود معضل دیگری است، مدیریت بحران را نیز در شرایط سخت تر از بلایای طبیعی و دیگر فرایندهای ناخوشایند قرار داده است. این امر زمانی که بحث ساخت و ساز به میان می آید لزوم بهره گیری از ساز و کار اجرایی و نظارتی موثرتر برای ارتقای سطح ایمنی و کیفیت را بیش از پیش نمایان می کند. این مسئله، مدیریت ارتقاء صنعت ساختمان کشور را به سمتی سوق داده است که شناسنامه فنی را بهترین راه برای قرار از وقایع آتشفشان ناشی از نبود کیفیت مناسب در ساخت و ساز و عدم ردیابی مقصران حادثه عنوان می کنند. سازمان نظام مهندسی نیز در این راستا تمام تلاش خود را برای به ثمر رسیدن این طرح ملی انجام می دهد تا ساماندهی ساختمان سازی در کشور عملیاتی شود. اما برای اجرایی کردن هر طرح ملی، عزم ملی مهم ترین نکته است. این عزم ملی نه در سطح جامعه، بلکه شامل کسانی است که زنجیره تولید و ساخت مسکن را تشکیل می دهند و نبود هر حلقه ای از این زنجیره به مثابه یک اختلال است. سیاست های دولت همواره در سال های اخیر به دنبال پیاده سازی شیوه های جدید بر اساس علوم روز دنیا و ساخت مسکن بر پایه محصولات دانش پیمان داخلی بوده است و همین مسئله فضای ناخوشایند و تلا بسیاری را برای افغان این بخش فراهم کرده و هر کس بسته به سهمی که از این دنیای رنگارنگ و بازار پر سود و منفعت برداشته است قدم های صحیح و ناصحیح خود را با چنان شتابی برمی دارد، گویا که سرعت آن از رسیدن به طراحی و اجرا کردن ساز و کار اجرایی و نظارتی صحیح از سوی مراجع ذیربط بیشتر است و همین مسئله افسارگسیختگی موجود را حادتر کرده و مطمئناً بیشترین آسیب را نصیب بهره بردار می کند. هر کس هر گونه که می خواهد می سازد و منفعت خود را از این راه کسب می کند. شرایط ساختمانی سازی در ایران، به گونه ای است که با گذشت هر روز، بر میزان تقاضا در این بخش افزوده می شود، لذا این مسئله سبب شده است تا نگاه صنعت ساختمان از نگاه های کاسیکارانه در امان نباشد. هر کس بنا به سرمایه ای که در اختیار دارد، بسته به سودآوری و یا نبودن، خود را به عنوان یکی از سازندگان معرفی کند و شرایطی فراهم شود که جمع سازندگان ساختمان، منجلاً از افراد بی صلاحیتی باشد که صرفاً نگاه اقتصادی دارند. در حالی این شرایط را تجربه می کنیم که متخصصان این حوزه که همان مجرای ذی صلاح و از معتبرترین مراجع قابل اتکا در ساخت و ساز به شمار می روند و قانون نیز بر ضرورت بکارگیری آنها تأکید فراوان داشته است، شرایط بدی در خصوص فعالیت های حرفه ای داشته اند. با کمی تعمق می توان فهمید که از یک سو خولسته یا ناخواسته بخش عظیمی از نیروهای متخصص به صورت تهاجمی موجود و از سوی دیگر طرح های مهمی چون شناسنامه فنی ساختمان بدون حضور آنها و نظارت دقیق در آستانه اجرایی شدن است. شناسنامه فنی از الزامات بحث دوم مقررات ملی ساختمان است که برنامه ریزان این صنعت را ملزم می کند در اولین فرصت نسبت به عملیاتی شدن آن پست سازی کنند. با نگاهی نه



ضرورت تعدیل طرح راهبردی ساختاری، (کالبدی)

طرح به اصطلاح تفصیلی تهران

دکتر حسن ایوباب - عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران

بارگذاری جمعیتی و مکان‌یابی سازه‌های (بارگذاری ساختمانی و سطوح اشغال یا توده‌گذاری ساختمانی) به طور هم‌زمان تهیه می‌گردد، نه بعد از تصویب به اصطلاح طرح راهبردی و ساختاری و با کالبدی (منظور همان طرح تفصیلی) و نه به صورت سلیقه‌ای و با تصویب و صدور دستورالعمل‌ها و بخش‌نامه‌های بدون مطالعه آن هم بعد از تصویب و اجراء طرح!

باز شاهد این مدها موارد بیشماری از مصوباتی است که از سال ۹۱ تاکنون شهرداری تهران از طریق شورای معماری و شهرسازی مناطق ۲۲ گانه از یک طرف و مصوبات و صدور بخشنامه‌ها توسط ستاد نظارت و حمایت ستادی حوزه معاونت معماری و شهرسازی به مناطق ابلاغ گردیده و فرامتل شهر و شهردانشان شاهدند که چگونه تهران را از محور خیابان انقلاب به دو بخش شمال و جنوب تقسیم کرده‌اند که در شمال این محور مالکان زمین با عرصه‌های ۲۵۰ متر و در بر گنذر ۱۰ متر با یک بخشنامه شامل اخذ مجوز و ساخت ۵ طبقه بر روی همکف و در زیر محور خیابان انقلاب مالکان با عرصه ۲۰۰ متر و در بر گنذر ۸ متر بلا یا همان ۵ طبقه روی همکف موفق به اخذ جواز می‌گردند و در منطقه‌ای دیگر نظیر منطقه دو مالکان با عرصه ۲۰۰ متر و در بر گنذر ۱۰ متر نیز ۵ طبقه روی همکف و در قطعه‌ای دیگر با ابعاد ۱۵۰ متر مربع و در بر گنذر ۸ متر نیز ۵ طبقه روی همکف و خوش‌سناس مالکی که ملک خود را در یافت ناپایدار ببیند و قرار گرفته باشد که در این صورت یک طبقه مزاد نشویفی شامل حالش خواهد گردید!

بگذریم، گفتنی‌ها کم نیست و در حال حاضر نفس حیات مناطق با اینگونه سیاستها بر اثر ازدحام و ازدهاد جمعیت و تحمیل به محلات مناطق به شمارش افتاده زیرا هیچگونه مطالعات اساسی و امهات علم برنامه‌ریزی شهری از جمله تعیین عرصه و گنجایش و ظرفیت‌پذیری جمعیتی و بارگذاری آنها در این بخشنامه‌ها و مصوبات دخیل نیستند!

و باید دید با توجه به سند چشم‌انداز و افق آن تا سال ۱۴۰۵ اینگونه اعمال روش‌ها و سیاست‌های غلط تهران را تا آن سال به ناکجا آباد خواهد برد!

دیری است؛ شاید بیش از یک دهه؟! که حسب گذر زمان صحبت از طرحی است که با اهداف و اغراض و با رنگ و بویی تبلیغاتی و به ذات با رویکردی سیاسی تحت نام طرح جامع و تفصیلی و گاه با نام طرح راهبردی ساختاری، شهر تهران روبرو می‌باشیم. خصوصاً در نزد افکار و افواه شهروندان تهرانی بسیار از این طرح سخن رانده شده که با مشارکت بخش خصوصی (۲۲ مهندسین مشاور) و نظارت شهرداری (کارفرما) با صرف زمانی کم و بیش از یک دهه، بالاخره با مهر تصویب مراجع از جمله دبیرخانه کمیسیون ماده پنج به اجرا گذاشته شده، لیکن در طول این زمان‌ها، شهر تهران با کالبدی خسته و زخم خورده و با تمامی بناها و خیابان‌هایش دستخوش تغییر و تحولاتی گردیده که چنانچه نیک بنگریم از ابعاد مختلف از جمله عمرانی بعضاً دارای قوت بوده، لیک این شهر از دیدگاه معماری و شهرسازی به جرات می‌توان گفت کالبد شهر در آستانه نابودیست و طرح به اصطلاح راهبردی، ساختاری، کالبدی و یا هر آنچه که مدیران دست‌اندر کار با بازی الفاظ آن را بنامند، تیر خلاص و مرگباری است بر پیکره بی‌روح شهر، که نه در آینده، بلکه در همین حال حاضر گریبان شهروندان، مالکان و بناهایش را فرا گرفته و جای تأسف این است که تمامی مشکلات و مصائب بر سر تهران با مشارکت (بخش خصوصی) یعنی ۲۲ مهندسین مشاور و شهرداری تهران صورت پذیرفته که در طول زمان و تهیه آن یکی به فکر و اندیشیدن و رسیدن به منافع و منافع خویش بوده!

و دیگری در فکر رسیدن به اهداف خود؟! و این روند یعنی زوال تدریجی تهران کمافی‌السبق ادامه دارد (اشهاد و مصداق این مدها اظهارات اخیر معلون شهرسازی و معماری شهرداری تهران است؛ در خصوص ضوابط ساختمانهای بلند مرتبه و برجها) که در مرحله نهایی تصویب در کمیسیون ماده پنج قرار دارد در حالی که بر اصحاب صاحب نظر و اساتید علم شهرسازی و معماری و برنامه‌ریزی شهری پوشیده نیست که تهیه و تدوین ضوابط و آیین‌نامه‌ها ملاکی عمل اجرایی جهت ساختمان‌های بلند مرتبه و برجها موضوعی است که هم‌زمان با تهیه طرح و طی فرآیندهای تعیین

ماهیت و مفهوم هنر تزئینات

در معماری اسلامی - ایرانی

د مهدی نبائی - کارشناس ارشد معماری، مدرس دانشگاه آزاد واحد اسفهراین

چکیده:



هنر تزئینات نقش مکملی در جهت تکامل معماری اسلامی دارد. این هنر با تلفیق آگاهانه و مرتبط تزئینات یا مفاهیم کالبدی بنا در ادوار مختلف تاریخ معماری اسلامی توانسته هویت مستتر در معماری را که اشاعه فرهنگ و سنن متعالی اسلامی است، متجلی نماید. این پیام در بیان هنری حوزه های مختلف تجلی وجدانیت و یگانگی خداوند متعال است. در این نوشتار سعی شده است، ابتدا به بررسی نحوه شکل گیری هنرهای غالب و تاثیر گذار در معماری که نقوش اسلیمی، هندسی و خوشنویسی هستند پرداخته شود و سپس ماهیت و مفهوم آنها در معماری اسلامی مورد بررسی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: هنر، نقوش اسلیمی، هندسی، خوشنویسی

مقدمه

به طور کلی تزئینات در تمدن های دیگر نیز با اشکال متفاوت وجود دارد به طور مثال پنجره های منقوش گوتیک که با مفاهیم حضرت مسیح و یا نماد خورشید بیان مفهوم می کند و یا نقش ماندالا که در هنر هند پایه گذار معماری مقدس این تمدن می باشد. اما در هیچ تمدنی تزئینات در فضای کلی همانند هنر و معماری اسلامی جایگاه متعالی ندارد. هنری که با مکتب و مذهب این مرز و بوم عجین شده است و در ابعاد و اشکال مختلف به بیان رمزگان، شهادت بر وجدانیت الهی می دهد.

منشأ تزئینات در معماری اسلامی

تصویر سازی در اسلام به طور مطلق منع نشده است، [ولی] تصویر مستوی به عنوان هنر غیر دینی به دیده انعام نگرسته می شود. (بوزکهارت، ۱۳۸۹، ۱۳۱)

به لحاظ فلسفی فقدان تصاویر در مساجد، نخست ناظر بر هدف سلیمی حذف حضوری است که متضمن خطر معارضه با حضور (نافرستی و غیبی) خداوند است و به علاوه، حضور سرچشمه اشباحات و خطاها نیز هست. به علت آنکه هر رمزی ناقص است؛ پس فقدان مزبور دارای هدف ایجابی تأیید تعالی پروردگار است. بدین معنی که ذات الهی قابل قیاس با هیچ چیز نیست. (همان، ۱۳۱) این تفکر شرایط را برای تجلی تزئینات به صورت نقوش اسلیمی، هندسی و خوشنویسی در بناهای معماری اسلامی آماده کرد در نقوش اسلیمی مؤلفه های پایه آنها را می توان در نمادهای بیکرننگارته ایرانیان باستان مانند نیلوفر آبی (گوتوس)، گل رز، برگ نخل، شکوفه های لیلیسی و فرم های

ایرگونیای که غلستگاهشان چین است، جست (اردلان، ۱۳۹۰، ۷۳) که به صورت تدریجی در غالب اشکالی متفاوت در دوره اسلامی به خصوص در بناهای دوره صفوی به تعالی رسید نقش های هندسی تخت در معماری روزگار کهن به ویژه در مصر با دسترسی نداشتن به معیارهای اندازه گیری دقیق برای انتقال نقش ساختمان ها به کار برده می شد و تنها با رسمان و چند نکته چوب بهره گیری از آن میسر می گشت. (سعید، ۱۳۸۹، مقدمه). در اسلام هندسه به شکل هنر درآمد و از دایره به عنوان پایه ای برای زایش نقوش و آرایه اصول تکرار و فریته و تغییر میزان برای ایجاد جلوه های گوناگون تو در تو اتخاذ شد. (گروه و دیگران، ۱۳۸۰، ۱۴۸).

به واسطه ویژگی های بارز دایره سبب پیدایش چندضلعی های منظم [شد] که رفته رفته به شکل نهاده های منظم و خوش نما درآمد. (سعید، ۱۳۸۹، پیشگفتار)

از هنرهای دیگر در عرصه معماری اسلامی که دارای مقام و منزلتی بس شریف است، خوشنویسی می باشد خوشنویسی اسلامی تجسم بصری تبلور حقایق معنوی است که در بطن وحی اسلامی جا دارد. این خوشنویسی جامعه ای خارجی برای کلام خداوند در جهان مادی فراهم می آورد، اما کماکان با عالم روح پیوند دارد، چنانچه بر اساس یک گفته قدیمی اسلامی خوشنویسی هندسه روح است. (نصر، ۱۳۸۹، ۲۸).

معمولا خطوطی که بیشتر بر ابنیه دیده می شود خط کوفی است که به لحاظ داشتن قابلیت های سرشار تزئینی قابل توجه می باشد. خط کوفی و نسخ تا اواخر قرن پنجم در ایران تنها در تحریر قرآن به کار برده می شد، اما از آخر قرن ششم بیشتر از خط نسخ در نوشتن کلام خداوندی استفاده می گردید و در



این زمان خط کوفی منحصر در تحریر مسجودها کاربرد داشت. (باوندیان، ۱۳۸۲، ۲-۱۹۱).

مفهوم تزئینات در معماری اسلامی

هدف هنر عبارت است از بهره‌ور ساختن محیط انسان - جهان تا آنجا که به دست انسان ساخته و پرداخته شده از نظمی که مستقیم‌ترین جلوه پرتو وحدت الهی است. هنر دنیا را روشن و صاف می‌کند و روح را باری می‌دهد تا از کثرت و آشفتگی هاقطع علاقه کند و به سوی وحدت نامتناهی روی آورد (کرین و دیگران، ۱۳۷۲، ۸۶). تلاشی که در تمام حیات در جهت نیل به این وحدت نامتناهی و غربت که در هنر سرچشمه تکاپوهای متنوع زیباشناختی و صل‌جویانه انسان برای نجات از تنهایی و وصول به چار دانگی و در لوح آن به صورت آگهانه یا ناآگهانه وصل به خداست. این تکاپوی عینی شده زیباشناختی از کنه مکنون روح به قلمرو صورت‌های عینی و به ظهور رسیده قدم می‌نهد و به بیان هنری آثار تبدیل می‌شود. (ره‌نورد، ۱۳۸۵، ۳-۳۷).

در این تفکر معمار بوسیله آراستن سطوح به نوشته‌های قرآنی، نقوش هندسی و مقرنس‌ها که نمادی از طیفات آسمانی می‌باشند به نشان دادن وحدانیت الهی اقدام می‌نماید. (معماریان، ۱۳۸۷، ۵۲).

پس می‌توان گفت ماهیت کیفی تمام اشکال هندسی گرایش به یک مقصود مرکزی است. در نتیجه خطوط هماهنگ است که شکل‌های خاصی خلق می‌شود و الگوهای متعددی به دست می‌آید. الگوهای سطحی سف‌ها معمولاً به خطوط منور و مرکز‌گرا که نماد کیهان هستند گرایش دارند. در حالی که خطوط دیوارها به تبدیل دایره به مربع گرایش دارند و نماد تعالی نفس به روح هستند. کف عموماً به الگوهای مربعی پوشیده می‌شود که نماد خود زمین هستند. از آنجا که سطوح الگوهای بی پایانی به دست می‌دهد، فضا و زمان را در الگوهای تکراری بی پایان با هم ترکیب می‌کنند. (اردلان، ۱۳۹۱، ۷۳).

برای تکامل این مفاهیم و تعالی عینیت در مکان نقوش اسلامی همچنین در بیشتر موارد خوشنویسی را با فرم‌های گیاهی استلزیه، یا اسلیمی و نقوش هندسی ترکیب می‌کند. در این مورد می‌توان گفت که خوشنویسی، که رابطه مستقیمی با کلمه الله دارد، رمزی از اصل خلقت است که در عنصر هندسی رمز نقوش لایتغیر و پا و چه مذکر است. حال اینکه اسلیمی‌ها که به زندگی و رشد می‌روند، مظهر وجه زنده، متغیر و مادراته خلقت به حساب می‌آیند. اگر از این منظر به خوشنویسی بنگریم می‌توانیم آن را اصلی بدانیم که در عنصر دیگر نقوش اسلامی، یعنی نقوش‌های هندسی و اسلیمی، از آن سرچشمه می‌گیرند و آنها نیز درست همانطور که تمام تئوس‌های عالم هستی در وحدت این اصل به هم می‌پیوندند، در این اصل ادغام می‌شوند. (نصر، ۱۳۸۹، ۳۴) و فور کتیبه‌های

قرآنی [که با نقوش هندسی و اسلیمی مزین شده‌اند] بر دیوار مساجد و بناهای دیگر یادآور این واقعیت است که زندگی اسلامی در همه ابعاد خود با آیاتی از قرآن در آمیخته و بواسط آن و نیز نماز و دعا و مناجات، تکیه گاه معنوی پیدا می‌کند. اگر بتوان تأثیر ناشی از تلاوت قرآن را ارتعاش روحانی خواند (و کلمه بهتری هم برای آن نمی‌توان یافت چون تأثیر مورد نظر ماهیتی معنوی و در عین حال شنیداری دارد) آنگاه باید گفت که همه هنرهای اسلامی به‌ناگزیر محمل نقشی از این ارتعاش [می] باشند. (نقی زاده، ۱۳۷۷، ۵۴).

نقش رنگ و مفهوم آن در تزئینات معماری اسلامی

در سنت اسلامی عمدتاً با دیدگاهی متافیزیکی به رنگ پرداخته می‌شود، دیدگاهی که دوگانگی نور و تاریکی را قابلیت بالقوه نهفته در الگوهای لژی سماوی می‌داند. (اردلان، ۱۳۹۰، ۷۷). استفاده از رنگ‌ها در بسیاری از آثار هنری اصلاً تصادفی نیست و با معنای رمزی کیمیای و نیز معنای رمزی مبتنی بر وحی قرآنی و حدیث مناسبت دارد. اسلام از طریق کیمیای و علوم جهان‌شناختی مشابه فضایی ایجاد کرد که هم در صورت و هم در معنا اسلامی بود؛ فضایی که در آن اصول دینی و معنوی در ماده تجلی می‌کرد و بر محیط زندگی روزمره انسان که تأثیری چنین عمیق بر گرایش‌های ذهنی و ضمیر او دارد، نقش نهاد. (نصر، ۱۳۸۹، ۴-۸۳).

این تجلی نمود خود را در استفاده بجا و متناسب از رنگ‌های متنوع [مانند] رنگ‌های گرم و سرد و چندگانه در کف و رنگ‌های سرد و آرام و هماهنگ در سقف‌ها (نقره کار، ۱۳۸۳، ۱۲۵) یافت. رنگ‌ها صفات بعدی دارند. رنگ‌های گرمی مانند قرمز، نارنجی، زرد فعال و پیش‌رو هستند و رنگ‌های سردی مانند سبز، آبی و بنفش فعال و واپس‌گرا با توجه به این اصل مجموعه‌ای از صفات اولیه، ثانویه و سوم در ارتباط با زمینه، الگوها و سایه روشن‌ها به وجود می‌آید. به طور سنتی زمینه معمولاً تک رنگی است یا رنگ‌های مشابهی با مرکزیت آبی دارد که سبز آبی و آبی - بنفش حول آن را پر می‌کنند. با حرکت به سمت بیننده صفحه‌های ثانویه مطرح می‌شوند که از الگوهای فراوان تشکیل شده‌اند و رنگ‌های مکمل رنگ‌های زمینه را در خود دارند. تسلط عمده محدوده زرد از صفات همیزه این لایه است. اما الگوهای آبی فیروزه‌ای هم در آن معمول هستند. البته در حالت دوم زرد - نارنجی همیشه از تأکید اساسی برخوردار است. نقاط پرتو شکوفه‌های سفید و زرد روشن با موتیف‌های دیگر صفحه سوم را تشکیل می‌دهند که نزدیک‌ترین فاصله را با بیننده دارد. این نقاط روشن خواسته و ناخواسته به واپس‌گراترین نظام‌های الگوی ثانویه تعلق دارند و به همین دلیل عمق تصویری متعادل ایجاد می‌کنند. (اردلان، ۱۳۹۰، ۸۴). در این بیان آبی و سبز بیش از الگوهای دیگر و منظر پسند [محدولند] قرار



نمودی از هنر نقوش اسلیمی، هندسی و خوشنویسی - مسجد شیخ لطف الله اصفهان



نمودی از نقوش اسلیمی، هندسی و خوشنویسی



تلفیقی از هنر نقوش اسلیمی، هندسی و خوشنویسی - مسجد امام اصفهان



نمودی از رنگ‌های سبز و آبی، قلاب، در کاشی‌ها - مسجد شیخ لطف الله اصفهان

گرفتن تکنولوژی امروزه غایت هنر تزئینات که همان وحدانیت الهی است را به تصویر کشید.

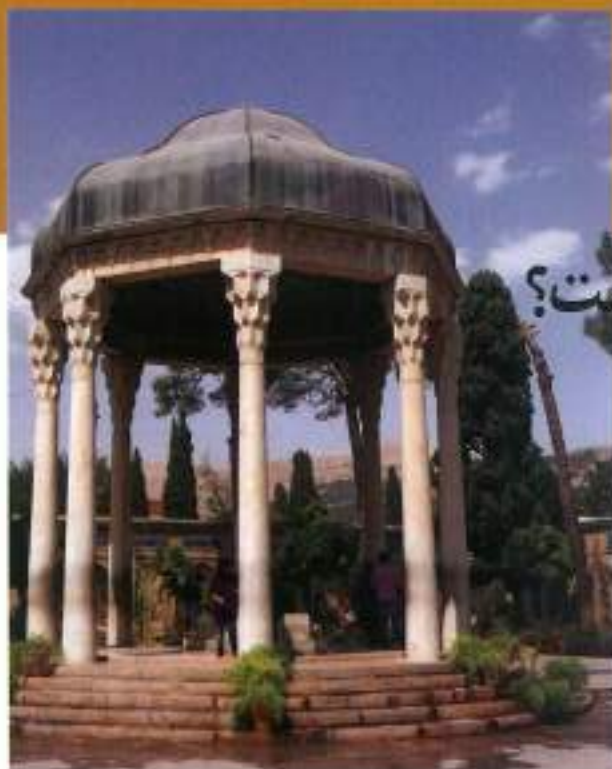
منابع

- ۱- پروکهارت، تئوس (۱۳۸۹)، هنر مقدس، ترجمه جلال سناری، تهران، انتشارات صدایسیمای جمهوری اسلامی ایران (سروش).
- ۲- باوندیان، علیرضا (۱۳۸۲)، جلوه‌هایی از هنر و تمدن اسلامی، مشهد، انتشارات فریح آفتاب.
- ۳- باوندیان، علیرضا (۱۳۸۳)، حکمت هنر اسلامی، مشهد، انتشارات شاملو.
- ۴- معماریان، غلامحسین (۱۳۸۷)، سیری در مبانی نظری معماری، تهران، انتشارات سروش دانش.
- ۵- رهنورد، زهرا (۱۳۸۵)، حکمت هنر اسلامی، تهران، انتشارات سمت دانشگاه تهران.
- ۶- گروه، ارشد و دیگران (۱۳۸۰)، معماری جهان اسلام تاریخ و مفهوم اجتماعی آن، ترجمه دکتر یعقوب آژند، تهران، انتشارات موسی.
- ۷- نصر، سیدحسین (۱۳۸۹)، هنر و معنویت اسلامی، ترجمه رحیم قاسمیان، تهران، انتشارات حکمت.
- ۸- لردلان، ناصر (۱۳۹۰)، حسن وحدت بخش سنت در معماری ایران، ترجمه ولداد جلیلی، تهران، انتشارات علم معماری.
- ۹- کریم، عاثری و دیگران (۱۳۷۲)، مبانی هنر سنتی (مجموعه مقالات)، ترجمه جلالی سناری، تهران، انتشارات حوزه هنری.
- ۱۰- نقره‌کار، عبدالحمید (۱۳۸۲)، جزوه، درس: مبانی نظری معماری، تهران، انتشارات دانشگاه علم و صنعت.
- ۱۱- نقی‌زاده، محمد (۱۳۷۷)، صفات شهر اسلامی در متون اسلامی، تهران، مجله هنرهای زیبا شماره ۵ و ۴.
- ۱۲- مسعود، عصام (۱۳۸۹)، نقش‌های هندسی در هنر اسلامی، ترجمه سعید رحیب‌نیا، تهران، انتشارات سروش.

دارد، زیرا آبی رنگی است آرام و روانگرا، بیننده را به سوی خود می‌کشد و در درون آرامش خود غرقه می‌سازد. آبی، رنگی است فضایی و خداوند آن را برای تسکین و آرامش ناراحتی‌ها و تقلیل ناگواری‌ها و فرونشاندن خستگی‌ها و ناپسندانی‌های زندگی روزمره بر فراز کره خاکی آفریده است. آبی، حرکت دورانی درونگرا دارد و به همین دلیل در میان شکل‌های هندسی بادایره موافق و هماهنگ است. هر چه قدر زرد محرک و تیزرکننده نیروهای بصری است و در حالت‌های ویژه، محرک خوری نفسانی است، آبی، آرام‌کننده هرگونه تحریک و ذخیره‌کننده نیروهاست. سبز نیز رنگی است میانه و معتدل سبز، رنگ تعقل، تفکر، متانت و آرامش خرمندانه است. نه آنچنان آبی سرد و آرامنده است و نه آنچنان هیجان‌آفرین و محرک که انسان را از تعادل بیرون کشد. (باوندیان، ۱۳۸۳، ۲ - ۲۲).

نتیجه‌گیری

پیام بارز نقوش هندسی و اسلیمی و خطوط خوشنویسی که بیان کلمه الله است تجلی وحدانیت الهی است که در بناهای معماری و شهرهای قدیم جلوه‌گر است. نمودی که اثر خود را در معماری و شهرسازی جدید از دست داده و جای خود را به تبلیغات، مصالح و رنگ‌های بدون مفهوم که هدفی جز مصرف‌گرایی و مادیگرایی ندارند، داده است. توجه به ارکان و مفاهیم و اصول پایه شکل‌گیری معماری می‌تواند الگویی مناسبی برای نسل‌های آینده به جهت بهره‌وری برای ارائه پیام متعالی تزئینات باشد که می‌تواند در وجود و شرایط مختلف در تمام فضاهای کالبدی دیده شود. لازمه این ضرورت توجه مدیران شهری، برنامه‌ریزان، طراحان معمار و شهرسازی است تا با توجه به این اصول و تلفیق آن با در نظر



طراح بنای آرامگاه حافظ کیست؟

آرامگاه حافظ در باغ مصلاهی شیراز، هر ساله در روز ۲۰ مهر و همزمان با بزرگداشت حافظ، میزبان دوستداران فرهنگ، هنر و شعر ایرانی است. بنایی که با معماری خاص و زیبای خود، یادگار معماری درخشان ایرانی در دوره زندیه و تلفیقی از هنرهای بی‌تغییر تجسمی است.

آرامگاه حافظ شیرازی، غزل‌سرای معروف ایرانی، به عنوان بخشی از مجموعه «حافظیه»، هر ساله در روز بزرگداشت این شاعر میزبان علاقه‌مندان این شاعر و هنر ایران زمین است.

این آرامگاه یکی از زیباترین بناهایی است که به دلیل معماری خاص خود، توجه بسیاری را به خود جلب می‌کند. بنایی که از آغاز تا امروز، در دوره‌های مختلف تغییرات بسیاری کرده تا به شکل کنونی در آید.

تاریخچه ساخت و مرمت آرامگاه حافظ

۶۵ سال از درگذشت حافظ می‌گذشت که اولین عمارت گنبدی شکل، توسط وزیر میرزا ابوالقاسم گورکانی، حاکم فارس، بر فراز مقبره حافظ ساخته شد. این عمارت در طول سال‌ها و با عوض شدن حکومت‌ها، بارها مورد مرمت و بازسازی قرار گرفت. شاه‌عباس صفوی، نادرشاه افشار و کریم‌خان زند از حاکمانی بودند که مقبره حافظ در زمان حکومت‌شان بازسازی شد.

کریم‌خان زند اولین کسی بود که دستور داد بر روی قبر حافظ، سنگی مرمرین قرار دهند. در روی این سنگ، دو بیت از غزل‌های خود حافظ توسط حاجی آقاسی بیگ‌افشار، نستعلیق‌نویس آذربایجانی نوشته شد.

آنچه که امروز به عنوان آرامگاه حافظ در شیراز وجود دارد، بنای ساخته شده در سال ۱۳۱۴ شمسی است. در آن سال علی‌اصغر حکمت، وزیر فرهنگ وقت با همکاری علی ریاضی، رئیس فرهنگستان فارس و با نظارت علی سامی، محقق، باستان‌شناس و استاد دانشگاه، طرحی را که آندره گدار، ایران‌شناس و معمار فرانسوی پیشنهاد کرده بود، روی آرامگاه حافظ پیاده کردند. در ساخت این آرامگاه از معماری دوره زندیه الهام گرفته شده است.

کار اتمام بنای آرامگاه در سال ۱۳۱۷ به پایان رسید. در این بنا که از ذوق و هنر هنرمندان ایرانی بهره بسیار برده است، از کاشی‌کاری‌های معرق در سطح زیرین گنبد استفاده شده است. همچنین در خود سازه گنبد از رنگ‌های مختلف عرفانی مانند آبی فیروزه‌ای (نماد بهشت)، سرخ ازغوانی (نماد شریازلی)، سیاه و سفید (نماد شب و روز) و قهوه‌ای سوخته (نماد خاک) بهره گرفته شده است. سنگ مزار حافظ تلفیقی از چند هنر تجسمی است. در این بنا معماری، خوشنویسی، کاشی‌کاری و حکاکی به طرز زیبایی در کنار هم قرار گرفته‌اند.

طراح بنای آرامگاه حافظ کیست؟

آندره گدار (André Godard)، معمار فرانسوی و طراح آرامگاه حافظ، در

سال ۱۸۸۱ در فرانسه متولد شد. او پس از فارغ‌التحصیلی در دانشکده هنرهای زیبای پاریس در رشته معماری و باستان‌شناسی، به معماری شرق و به خصوص ایران علاقه‌مند شد و تحقیقات خود را در این زمینه پیگیری کرد.

آندره گدار سهم زیادی در معماری‌های معروف و زیبای ایران دارد. علاوه بر طراحی آرامگاه حافظ، طراحی و سرپرستی موزه ایران باستان، طراحی آرامگاه فردوسی در توس و سعدی در شیراز، طرح ساختمان کتابخانه ملی ایران و ساختمان سه‌گوش و قدیمی دانشگاه جندی‌شاپور لاهور از مهم‌ترین طراحی‌های این معمار در ایران به شمار می‌روند. این باستان‌شناس در زمان جنگ جهانی دوم که فرانسه به اشغال آلمان درآمده بود، به عنوان نماینده کمیته ملی فرانسه در ایران برگزیده شد. او در سال‌های حضورش در ایران به شدت به آثار تاریخی و معماری ایران علاقه‌مند شد و با همکاری همسرش، در هشت جزوه این آثار را به طور تفصیلی به زبان فرانسه برای استفاده محققان و پژوهشگران غربی معرفی و تدوین کرد. علاقه به ایران و معماری شرق باعث شد این باستان‌شناس در سال ۱۹۲۸ به استخدام دولت ایران دربیاید و در ساختمان موزه ایران باستان و موزه دانشگاه تهران مشغول به فعالیت شود. او در دورانی که مدیریت اداره باستان‌شناسی ایران را بر عهده داشت، موفق شد آثار تاریخی بسیاری را از مناطق مختلف جمع‌آوری و ترمیم و فهرستی از آثار ملی ایرانی را تنظیم کند. سه تپه تاریخی «سلیمان‌تپه»، «زیر» و «مازیر» از نخستین آثار ملی ایران بودند که توسط این معمار فرانسوی در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیدند.

او در طول اقامتش در ایران فعالیت‌های بسیاری را در زمینه معماری و باستان‌شناسی انجام داد. انتشار نشریه باستان‌شناسی، ریاست و استادی در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران و تعمیر مسجد جامع شیراز، مسجد شاه اصفهان و مسجد شیخ لطف‌الله از جمله این فعالیت‌ها هستند. آندره گدار در سال ۱۹۶۵ در پاریس درگذشت.

انسجام شهری

موضوع اساسی در پایداری سکونتگاه‌های انسانی

✎ نویسنده: جان جایی چمبروک و دیوچه

✎ ترجمه و تلخیص: فرزاد عبیدی - کارشناس ارشد طراحی شهری دانشگاه علم و صنعت ایران

چکیده



کاملاً آشکار است که توسعه پایدار سکونتگاه‌های انسانی رویکردی کل‌نگر و اشتراکی است. رویکردی که شهر را نه فقط به شکل انباشتی از ساختمان‌ها، فضاها و محوطه‌ها، بلکه به عنوان مجموعه‌ای از سازمان‌ها، مردم و فعالیت‌ها و در حال شکل‌گیری به صورت کلیتی پیوسته می‌شناسد. مقاله حاضر، بر چالش‌های پیش روی حکومت شهری برای دستیابی به توسعه پایدار به کمک اجتماعات شهری تمرکز می‌نماید. این تحقیق تعدادی از راهبردهای حکومت شهری را که بیشتر شهرهای سنتی با به کار بردن آنها بالغ بر قرن‌ها در تنظیم پایداری اجتماعی، اقتصادی و محیطی، موفق بوده‌اند مورد بررسی قرار می‌دهد. در واقع، حکومت شهری نباید به عنوان یک مفهوم وارداتی باشد. زیرا در این صورت مجبور خواهیم بود محیط‌مان را بدون توجه به آندوخته‌های حاصل از شهرهای سنتی‌مان تعریف نماییم. با توجه به اینکه فضاهای شهری سنتی، حتی امروزه به عنوان مکان‌هایی عمده برای اشتغال، تفریح و سکونت ادامه به کار می‌دهند.

واژگان کلیدی: انسجام شهری، فرایند تصمیم‌سازی، حکومت شهری، توسعه انسانی پایدار.

۱- مقدمه

تعداد زیادی از سازمان‌ها به توسعه انسانی پایدار در مواجهه با موضوعات مهمی مانند اهمیت مشارکت در فرایند تصمیم‌سازی استناد می‌کنند. بنابراین اصطلاح توسعه پایدار نسبت به مرزهایی از اقتصاد و حتی توسعه بوم‌شناختی فاصله می‌گیرد تا توسعه انسان را با توجه به ارزش‌ها و تفاوت‌های فرهنگی مورد بررسی قرار دهد.

به راستی، امروزه میزان تغییرات اجتماعی، فرهنگی و پیچیدگی حاصل از گروه‌های اجتماعی، به وضوح عدم صلاحیت الگوهای متعارف از فعالیت اجتماعی و مدیریت شهری را در کاهش نابرابری‌ها و تأمین بیوستگی و برابری اجتماعی نشان می‌دهند. به علاوه، این نابرابری‌ها اغلب به وسیله عدم تعادل منطقه‌ای مانند تراکم جمعیت در تعدادی از مناطق شهری نمود یافته است.

فرایند چندپارگی شهری موجب افزایش ناهمخوانی‌های اجتماعی می‌شود و آنچه که معمولاً «بحران شهری» خوانده می‌شود، امروزه بیشتر از همیشه، «بحران شهری» است. این وضعیت توجه به مفهوم حکومت شهری را به منظور اقدام در جهت جلوگیری از شکست اجتماعی و چندپارگی فضایی افزایش داده است. این موضوع به وسیله تعداد زیادی از پژوهشگران مورد بررسی قرار گرفته است و حکومت شهری نیز تمایل دارد به طور موثر یکپارچگی گروه‌های مختلف، هماهنگی بازیگران گوناگون و مشارکت شهروندان را در ساختن محیط‌های پایدارتر تسهیل نماید. از این جهت فرایند تصمیم‌سازی بالا به پایین می‌تواند بازویکرد پایین به بالا با اصل تقسیم مسئولیت همراه شود و احساس «انسجام شهری» را افزایش دهد.

۲- کاربران و تصمیم‌سازان: شکاف دیربای همیشگی

زمانی اولیای امور شهری، برنامه‌ریزان و طراحان تصور می‌کردند که می‌دانند چه برای عموم بهتر است و به چه چیزهایی نیاز دارند و اولویت‌هایشان چیست. هم‌اکنون به میزان زیادی این موضوع مورد تأکید است که تصور برنامه‌ریزان و طراحان از نیازها و اولویت‌ها ممکن است کاملاً متفاوت از آن چیزهایی باشد که عموم خواستار آن هستند و طراحان و عموم دو گروه مجزا می‌باشند [1].

تعدادی از نویسندگان [۲] عنوان می‌کنند که این تفاوت ناشی از پیچیدگی کار طراحی است که دارای تفکری مدرن بودند و کاربرانی که تصاویر مشابه مشترک و الگوهای یا در نظر گرفتن تصورات اجتماعات سنتی داشتند امروزه در جوامع مدرن، رابطه بین تولیدکنندگان و کاربران محیط مصنوع بسیار پیچیده شده است [3].

با گسترده شدن شناخت طبیعت کثرت گرایانه اجتماعات و تقاضاهای بی‌شمار برای مشارکت کاربران، یافتن راه‌هایی برای شناخت نیازها و اولویت‌های واقعی کاربران و تکیه کردن به درک طراحان موجب نگرانی در شمار زیادی از پژوهشگران شده است.

بیشتر الگوهای حکومت‌های شهری موفق، مانند بازسولونادر اسپانیا [4]، اساساً بر مبنای ترجیحات عمومی در اتخاذ سیاست‌ها استوار است. اگرچه، سطوح مشارکت در حکومت شهری در بسیاری از کشورهای در حال توسعه هنوز خیلی ضعیف است و یا اصلاً وجود ندارد.

در الجزایر مشارکت عمومی در فرایند توسعه شهری موضوعی تشریفاتی است. به دلیل آنکه در سیستم برنامه‌ریزی واقعی، شهروندان به سختی فرصت دخالت

مستقیم در فرایند تصمیم‌سازی را دارند، اگرچه تصور می‌شود این حق به واسطه اجتماعات محلی و شهرداری به آنها داده شده است [5]. در طول چند سال گذشته، سازمان‌های مردم‌نهاد مختلف در تعدادی از فعالیت‌های توسعه شهری مورد بحث واقع شده‌اند، اما نقش آنها هنوز محدود است و معمولاً از آنها در آخرین مرحله از فعالیت‌های پیشنهادی جهت همکاری دعوت می‌شود. از این جهت، دخالت موثر شهروندان در تهیه، بحث، اتخاذ تصمیم و اجرای فعالیت‌ها ضرورتی آشکار ناپذیر است.

۳- نیاز به بهبود ساختار حکومت شهری

راهبردهای پایدار، فراگیر و شامل همه بخش‌های کلیدی اجتماع نظیر: داد و ستد، محیط زیست، انجمن‌های مدنی، سازمان‌های حکومتی و سازمان‌های مذهبی می‌باشند.

در کشورهای در حال توسعه بازیگران به شدت به یکدیگر وابسته هستند و هر تلاشی در ایجاد حکومت خوب باید با هدف بهبود تعاملات سازنده بین بازیگران باشد و همه ابعاد در برگیرنده ایجاد توسعه انسانی پایدار را شامل شود. یک نظر کلی به منظور ارزیابی مفهوم نشان می‌دهد که حکومت شهری تعریف می‌شود به عنوان: فرآیندهای متفاوت و مدل‌های به کار رفته در سازمان‌های خصوصی و عمومی، برای محدود کردن فاصله‌هایی که معمولاً بین آنها در نتیجه فقدان ارتباط و منافع متعارض وجود دارد. بنابراین، حکومت شهری باید با هر زمینه‌ای وفق داده شود.

۳-۱- مسئولیت به عنوان یک موضوع اساسی در سیستم حکومت جدید شهری

بررسی‌ها نشان می‌دهند سیستم مدیریتی امروزه لجزایر به صورت یک سیستم کلان است که به وسیله خدمات حکومت مرکزی کنترل می‌شود. فرض بر این است که این ساختار منافع عمومی، دموکراسی اجتماعی و حفاظت از منافع عمده اجتماعی را تأمین می‌نماید. در واقع این ساختار بر مبنای جامعه شهری سرمایه‌داری است [6] که در طول ۷۰ سال بر بیشتر کشورهای در حال توسعه تأثیر داشته است. بر اساس این منطق، پدیده شهری به عنوان نتیجه‌ای از نیروهای اجتماعی و اثر متقابل آنها تعریف شده است و تعارضات طبقاتی و تقسیمات کار مهم‌ترین عوامل تعیین کننده در فضای شهری هستند. امروزه روشن است که دولت نمی‌تواند این نقش را به تنهایی بازی کند و شکل‌های مختلفی از مشارکت‌ها وجود دارند تا با پیچیدگی‌های پدیده شهری مواجه گردند. اگر چه، حتی اگر مشارکت، یک جنبه اجتناب‌ناپذیر از سیستم حکومتی جدید شود، با وجود این فقط یک «مکانیسم هماهنگی» است. تسهیل همکاری بین گروه‌های مختلف می‌تواند یک شکل از ائتلاف، پیوند، اقدامات مشترک باشد، اما نمی‌تواند برای همه مردم یا کاربران بالقوه عمومیت داشته باشد. مسئولیت در همه سطوح می‌تواند موضوع اساسی در یک سیستم حکومتی جدید شهری باشد. و صرفاً فراخواندن مسئولیت از طریق ابزارها و امکانات مختلف و در مقیاس متفاوت نمی‌تواند به شناسایی بازیگران مختلف و نقش‌های بالقوه آنها کمک کند، بلکه تشویق به احساس مشارکت در جهت انسجام ضروری است.

این نوع انسجام در جوامع سنتی ما موجود است، جایی که خواسته‌های اجتماع به واسطه رفع «خسارت» یا «مزا»، «اجتماعات» و «وقف» با موفقیت، دست یافتنی بودند.

۳-۱-۱- رفع مزاحمت

این موضوع اساساً مبنایی برای جلوگیری از آسیب به دیگران است. براساس آیین مسلمانان چیزی نادرست است که زیان یا خسارتی رایه همسایه، حتی زمانی که در ملک شخصی فرد اتفاق بیفتد، تحمیل کرد. شناخت واضح مسئولیت فردی نسبت به همسایه، تأثیر زیادی در شکل ساختار

سنتی مسلمانان دارد. از این رو همه پنجره‌ها، درها و اصول طراحی یا مراعات حقوق و حریم همسایه‌ها احداث می‌گردیدند. همچنین جلوگیری از مزاحمت در عملکردهای محلی، از قبیل کالری زمین‌ها اعمال می‌گردید تا بران توانایی کنترل بر محل سکونتشان داشتند. فقط در نمونه‌هایی از تعارض بین همسایه‌ها بود که قضاوت قانونی به وسیله اطرالیان شاکتی پیگیری می‌شد.

۳-۱-۲- وقف یا بخشش خیریه

پدیده قابل توجه در شهرهای سنتی اسلامی جاودانگی املاک و مستغلاتی است که به وسیله قوانین اسلامی وقف می‌گردیدند. وقف یکی از نشانه‌های ایمان و یک شکل از بخشش به صورت خیریه است و شامل زمین و ساختمان‌های تجاری و مسکونی می‌شود. اهمیت وقف توسط خداوند و به صورت دائمی مشخص گردیده است، و هرگز نمی‌تواند مالکیت مجدد یا انتقال پیدا کند و حتی بین ورثه بخشیده تقسیم شود. درآمدهای حاصل از این نوع عمل برای مقاصد خیریه که برای آن معین شده است، به مصرف می‌رسد.

۳-۱-۳- اجتماعات

اساساً فرایند تصمیم‌سازی در سنت دینی اسلامی بر مبنای اجتماعات است. «اجتماع» به طور لفظی به معنی «گرد هم آمدن» است و زمانی که یک تصمیم به صورت مشترک گرفته می‌شود، به کار می‌رود. از این رو مقررات ساختاری زیادی بر مبنای اجتماعات وجود دارد که مورد احترام برای همه می‌باشند، اگرچه نسخه‌ای برای اجرا کردن آنها مکتوب نگردیده است.

۴- نتیجه‌گیری

حکومت‌های شهری به عنوان یک فرایند هماهنگ کننده بازیگران، گروه‌های اجتماعی و سازمان‌ها می‌توانند سیستم پیچیده شهر را از طریق تعامل بین بخش‌های مختلف تثبیت نمایند. همچنین می‌توانند راهبردهای موفق توسعه پایدار را مورد استفاده قرار دهند. با توجه به اینکه توسعه محیطی به تعهدات ما در ارتباط با نسل‌های آینده بستگی دارد، مشارکت و انسجام موضوعات اساسی در حکومت شهری خوبه برای سکونتگاه‌های انسانی پایدار می‌باشند. امروزه دسترسی به تصاویر ماهواره‌ای و پیشرفت در فناوری انتقال اطلاعات مقدار زیادی از هزینه چاپ و به روز کردن نقشه‌ها و دیگر اطلاعات را کاهش داده است. این موارد، به اولیای امروزان بیشتر و امکانات بهتر را برای یکپارچه کردن اجتماع بر مبنای فعالیت‌ها و تعمیم دادن احساس مسئولیت و انسجام در میان اکثریت مردم می‌دهند.

منبع

- [1] Despres C. et al. Collaborative planning for retrofitting suburbs: transdisciplinarity and intersubjectivity in action. *Futures* ۱۸۷-۱۸۹ (۲۰۱۴): ۲۰۰-۴.
- [2] Rapoport A. The measuring of the built environment: a non verbal communication approach. Beverly Hills, CA: Sage; ۱۹۸۲.
- [3] Lawrence R. Housing, dwellings and homes design theory, research and practice. Wiley; ۱۹۸۷.
- [4] Rodrigues MR. Villes d'Espagne en regeneration urbaine. Les exemples de Barcelone, Bilbao et Madrid. *Les annales de la Géographie* ۱۱۹- ۶۰-۸۲ (۱۹۹۰): ۱۹۹-۳.
- [5] Chabbi-Chemrouk N. The impact of French colonial legacy on Algiers urban development. *GBER* ۱(۱): ۱۲-۱۸.
- [6] Lojkin J. Le marxisme, l'état et la question urbaine. Paris: Presses universitaires de France; ۱۹۷۷.
- [7] Chabbi-Chemrouk N. Towards a socio-cultural approach of the house settlement system. Unpublished PhD thesis, Newcastle University, UK; ۱۹۸۸.

مجریان ذی صلاح

اشاره



تضمین اجرای یک قانون را تنها در تامين زیر ساخت و پیش درآمدهایی میتوان تعریف کرد که مدیریت ریسک آن را در کنار دستاوردهایی که برای جامعه به همراه دارد مورد واگویی و آسیب شناسی قرار داد و از سویی دیگر کلیه فرایندهای مرتبط با آن را هدایت و رهبری کرد.

قانون مجریان ذی صلاح را شاید بتوان به عنوان تنها راه نجات ساخت و سازهایی عنوان کرد که با افتادن در دام سودجویان و بساز بفروش ها، سرمایه های ملی و مردمی را مورد حمله قرار داده و نتایج چیران ناپذیری را به اقتصاد کشور وارد می سازند. از زمان تصویب این قانون قریب به یک دهه می گذرد، اما آنچه مشاهده می شود مطلوب نیست. نگاه به اجرای این قانون نشان می دهد که هنوز جامعه یا ضرورت حضور مجریان بیگانه است و همین مسئله لزوم آسیب شناسی اجرای آن را ضروری تر می کند. سازمان نظام مهندسی ساختمان به عنوان متولی اجرای قانون و همچنین فراهم کننده ابزار اعمال نظارت و اجرای صحیح روند ساخت و ساز، خود را مکلف به این امر می داند. لذا با برگزاری جلساتی با حضور صاحب نظران و متخصصان این امر در صدد است تا با بررسی مشکلات موجود بر سر راه اجرای قانون مجریان ذی صلاح فضای مناسبی برای بهره گیری از ظرفیت های این بخش از جامعه مهندسی کشور ترسیم کند.

زیر خلاصه کرد:

- ضرورت اجرای قانون مهندسان مجری و دستورالعمل سازندگان مسکن به معنای عام.
- ایرادهای دستورالعمل سازندگان مسکن.
- موانع اجرای قانون مجریان ذی صلاح در سازمان استانها و شهرها.
- بالا رفتن هزینه های ساخت با اجرای قانون مهندسان مجری.
- چه نامی را می توان برای آن برگزید؟ مجری، سازنده، پیمانکار و یا مفاد معنی کار.
- مسئولیت مهندسان مجری در کدام تا کنی و به چه ترتیب است.
- نوع قراردادهای اجرا و تعیین روش مفیدتر با توجه به سه روش ذکر شده.
- نحوه پرداخت حق الزحمه و ورود سازمان نظام مهندسی ساختمان به این موضوع.
- جایگاه مهندسان مجری در پرکردن دفترچه فنی ملکی ساختمان.
- نحوه کنترل صحت مندرجات در شناسنامه و دفترچه فنی ملکی ساختمان.
- نحوه کنترل مضامین بر مهندسان مجری.
- انبوه سازان و مهندسان مجری و تعیین جایگاه هر یک در ساخت و ساز.
- وجود حلقه های اتصال ساخت و ساز و عوامل کارگاهی و مسئولیت مهندس در برابر آن.
- بیمه مسئولیت مهندسان مجری و بیمه تضمین کیفیت ساختمان.
- عدم وجود مصالح استاندارد و بکارگیری آنها و چالش مجریان در برابر مالکان برای استفاده از مصالح استاندارد.
- حق فسخ قرارداد هنگام کار توسط مالک و یا مجری.
- فرهنگ سازی برای بکارگیری مجریان ذی صلاح و پذیرش افکار عمومی در این خصوص



مهندس مسعود راویان- عضو شورای مرکزی و مدیر گروه ها و کمیسیون های تخصصی: **فصل سوم مبحث دوم مقررات ملی ساختمان به مهندسان و مجریان ذی صلاح اختصاص دارد؛ از زمانی که شیوه نامه ماده ۳۳ یا به عبارتی مبحث دوم مطرح شد، علاوه بر طراحی و نظارت در تمامی ساخت و سازها مکلف شدند از مهندس مجری بهره ببرند و پس از آن فصل سوم ملقی و دستورالعمل مربوط**

به سازندگان مسکن تدوین شد. از آن زمان تاکنون قریب به سه سال می گذرد و در این مدت فقط برخی استانها در اجرای آن پیشگام بوده اند و در بقیه موارد هنوز به طور کامل اجرایی نشده است.

این مسئله را می توان همچون املائی نانوخته عنوان کرد که تا زمانی که نوشته نشود، کاستی ها و مشکلات آن مشخص نمی شود. از این رو اکنون زمان مناسبی است که نقاط قوت و ضعف این دستورالعمل را مورد بررسی قرار دهیم. شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان بر آن است تا با بررسی همه جانبه، آسیب شناسی دقیقی را روی این مسئله داشته باشد. زیرا هدف به چالش کشیدن این قانون است که چه نتایجی در پی داشته و بازخورد آن بین مردم و مهندسان چگونه بوده است؟ چرا در بسیاری از استانها به اجرا در نیامده و در برخی که اجرایی شده، ناقص بوده است؟ آیا ساختمان هایی با مترای پایین می تواند از این قانون مستثنی و نیاز به مهندس مجری نداشته باشد؟!

سوال های بی شماری در این خصوص وجود دارد که می توان در عنوانین

مهندس محمود رسول اف - مهندس راه و ساختمان - عضو و دبیر شورای مجریان استان فارس: شورای مجریان ذی صلاح استان فارس مواردی را به عنوان چالش مد نظر دارد که به طور خلاصه و به انضمام صورت جلسه همایش مجریان ذی صلاح ارائه می‌دهد که با توجه به بررسی‌های انجام شده مهمترین مسئله، تدوین و نشر مجریان ذی صلاح و موانع موجود در سر راه آنها است.



مهندس راویان: یکی از موارد حائز اهمیت، فرهنگ سازی در این خصوص است و این مسئله که جامعه تا چه اندازه آمادگی پذیرش اجرای این قانون را دارد من همیشه برای چنین شرایطی مبحث نوزده را مثال می‌زنم. مبحث نوزده قوانین و مقررات ملی ساختمان به خوبی فرهنگ‌سازی شده در حالی که بقیه موارد مغفول مانده‌است. مباحث بسیار مهم دیگری نیز وجود دارد که باید همچون مبحث نوزده مقررات ملی به آن پرداخته شود. در بسیاری از استان‌ها مردم در برابر این قانون مقاومت می‌کنند و شهرتاری‌ها و شوراهای شهر نیز در این خصوص مقصراند و بعضاً، ابزارات کل راه و شهرسازی استان‌ها نیز با این جریان همراهند. مردم معتقدند اجرای این قانون موجب بالا رفتن هزینه‌ها خواهد شد و سوال اینجاست که آیا می‌توان با اجرای این قانون هزینه‌ها را کاهش داد؟

مهندس محمد ابراهیم باقریان پور - مهندس راه و ساختمان - نایب رئیس دوم شورای مجریان استان فارس: شخصی ساختمان غیر فنی با مصالح نامرغوب می‌سازد و زمانی که همین شخص تصمیم بر ساخت و ساز اصولی و فنی می‌گیرد، هزینه‌ها را بالا رفته می‌بیند. سرمایه‌گذاری که صرفاً ساخت و ساز می‌کند، طبیعی است که چنین اعتقادی داشته باشد، چون اصل حضور مهندسان مجری که دائماً در کارگاه



هستند و روند کار را نظارت می‌کنند، ممکن است هزینه‌های بخش فنی را کمی افزایش دهد، اما با مدیریت فرایند ساخت و ساز هزینه‌ها را کاهش می‌دهد و کارفرما نیز منتفع خواهد شد. پیشنهادهایی که مجری ذی صلاح در حین ساخت ارائه می‌دهد، هزینه‌های پرت مصالح و دیگر موارد را به شدت کاهش داده و برای مالک سودآوری به دنبال خواهد داشت. بکارگیری علم مدیریت اجرایی ساختمان، باعث تقلیل هزینه می‌شود. در استان فارس، ساختمان‌هایی که توسط مجری ذی صلاح ساخته می‌شود، بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ هزار تومان به ازای هر متر مربع ارزش افزوده ایجاد کرده‌است و مردم هم از این مسئله استقبال می‌کنند. در بین مالکینی که از مجری ذی صلاح استفاده کرده‌اند، افزایش درآمد به وضوح قابل مشاهده است.

مهندس راویان: دو تا بحث مطرح شد، کاهش هزینه و ارزش افزوده ساختمان که لازم است در خصوص کاهش هزینه بیشتر صحبت کنیم.

مهندس باقریان پور: آشنایی مهندسان مجری با روش‌های اجرا و تحلیل هزینه و شیوه‌هایی که برای اجرا و با توجه به تخصص خود برمی‌گزینند، کاهش هزینه کارفرما را به دنبال دارد. کارفرما که از علم ساخت و ساز سالم، مدیریت ساخت و برنامه زمانبندی اجرایی مطلع نیست، زمانی که پک

متخصص را کنار خود می‌بیند، همیشه سودآوری را پیش‌رو خواهد داشت. حتی زمانی که پک ساختمان طراحی می‌شود و مجری احساس می‌کند اشتباهی رخ داده است، می‌تواند محاسب را از اشکال موجود مطلع سازد. مالک، محسری ذی صلاح را نماینده خود می‌داند و مجری نیز در چنین موقعیتی می‌تواند از حقوق مالک در برابر محاسب دفاع کند و اشتباه رخ داده را اصلاح کند که در این بین مالک از همه بیشتر در امنیت اقتصادی خواهد بود. مهندس مجری دقیقاً اقتصاد ساختمان را رعایت می‌کند همه می‌توانند ساختمان بسازند، اما کسی که ساختمان را فنی‌تر و اقتصادی‌تر می‌سازد، مهندس مجری است. در زمانی که ساختمان مشکل طراحی و محاسباتی ندارد، مجری ذی صلاح می‌تواند با مدیریت ساخت صحیح و استفاده از تجربیات گذشته و برنامه زمانبندی صحیح در اجرا و کاهش پرت مصالح هزینه‌ها را کاهش و با تنظیم سرعت اجرا و مشاوره در انتخاب و خرید مصالح، حتی زمان رسیدن به بهره‌برداری را نیز کاهش دهد.

مهندس مسعود زینی - دانشوری عمران - محیط زیست و مسوول پژوهش نظام مهندسی استان یزد: در زمانی که بهترین مجری را نیز در اختیار داشته باشیم باز هم مشکلات بی‌شماری بر سر راه است. در استان یزد در صدد هستیم بانک اطلاعاتی جمع‌آوری شوند تا تولیدکنندگان مصالح استاندارد به جامعه سازندگان معرفی شود. به جرات می‌توان گفت در میان تولید



کنندگان، از ده مجموعه تولیدی یک مجموعه مطابق با استانداردهای موجود، مصالح نسبتاً مناسب تحویل می‌دهد. در حال حاضر، ۸۰ درصد مجریان و تولیدکنندگان مصالح ساختمانی مهندس نیستند و این یکی از مواردی است که می‌تواند آسیب‌رسان باشد. در هر بخشی بهترین و برترین مجری اجرایی و تولیدکننده مصالح باید شناسایی شده و در تمامی مراحل تولید مصالح، مهندس متخصص حضور داشته باشد. گاهی لازم است در برخی موارد، سوسپندی نیز از سوی نظام یا وزارتخانه مربوطه داده شود و مهندسان به همه بخش‌های ساخت و ساز تزریق شوند. از محل بودجه پژوهشی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان یزد قرار است مهندسانی در اختیار مجموعه‌های تولید مصالح قرار گیرند و همین مسئله کیفیت مصالح تولید شده را افزایش خواهد داد؛ حتی مصالح سستی مورد استفاده در ساخت و ساز داخلی نیز می‌تواند با حضور مهندسان دوباره بکار گرفته شود و استان یزد نیز در این خصوص، ساخت و سازهایی را در دست اجرا دارد که با بکارگیری فناوری نانو، ساختمان‌هایی از جنس خشت و گل بسازد که در برابر رطوبت مقاوم است. در این خصوص نیاز به الگو سازی داریم، اگر نمونه‌های موفق در هر بخش به جامعه معرفی شوند، رویکرد عمومی نیز حاصل خواهد شد. نباید به دنبال راهکارهایی بود که از بن بست‌های موجود خارج شویم و یکی از این راه‌های بیرون‌رفت، سرمایه‌گذاری سازمان نظام مهندسی ساختمان در چنین مواردی است تا الگو سازی عنوان شده محقق شود.

مهندس رامین سیفایی - عضو شورای مجریان استان فارس: برای رسیدن به جواب مشخص در خصوص کاهش هزینه‌ها، باید مفایسه در شرایط یکسان صورت گیرد ساخت و سازهایی مشابه با تفاوت حضور مجری و عدم حضور مجری. ما معتقدیم با حضور مجری در ساخت و ساز و هزینه‌ای که پرداخت



ساختمانی که از مجری ذی صلاح بهره می برد، علاوه بر ارزش افزوده‌ای که ایجاد می کند، عمر بیشتری دارد و دوام آن بالاتر است. در ایران عمر ساختمان‌ها بین ۳۰ تا ۴۰ سال عنوان می شود و در صورت بهره گیری از مجری، ۲۵ تا سی درصد به عدد اطلاق شده، افزوده خواهد شد.

نظارت عملکرد موفق‌تری نسبت به بخش اجرا داشته‌ایم در حالی که بخش نظارت مولود یک حادثه بوده است. اگر زلزله سال ۱۳۶۹، رودبار اتفاق نمی افتاد، سیستم مهندسی همچنان مورد بی‌اعتنایی قرار داشت و پس از آن بود که قانون نظام مهندسی ساختمان نوشته شد و سازمان امروز حاصل همان حادثه است. دو مسئله مطرح است. ما یک ضعف درونی داریم و یک ضعف بیرونی. ضعف درونی ناشی از این است که ما خود قانون را تبیین نکرده‌ایم و منشأ ضعف بیرونی قانونگذار است. نمی توان ساختمان‌ها را به دلیل متراژ پایین از این قانون محروم کنیم. قانون محدودیتی در این خصوص ندارد. چه در بخش‌های اقتصادی، فنی و ... اگر مدیریت کارگاه به دست فردی سپرده شود که از علم مدیریت برخوردار است و هزینه‌ها و آگاه باشد و تقدم و تاخر در فعالیت‌های کارگاه را به خوبی هدایت کند، بدون شک هزینه‌ها کاهش می یابد. افکار عمومی از لزوم بهره گیری از مجری و نتایجی که در پی دارد آگاه نیستند و این مسئله از ضعف درونی که عنوان شد ناشی می شود. مردم در فضای سستی قرار دارند و هنوز وارد نگاه صنعتی به ساخت و ساز نشده‌اند و شخصی سازی هنوز رواج دارد. همین موارد نگرش افزایش هزینه را با حضور قانونی ناظر و مجری ذی صلاح رواج داد در حالی که ما ثابت کرده‌ایم با چنین شرایطی، متحنی رشد کیفیت شیب مثبت خواهد داشت و روند صعودی افزایش قیمت‌ها کنترل می شود و مباحث علمی و فنی مشخصی نیز در این باب وجود دارد.



مهندسی بابک یوسفی - کارشناس عمران،
مسول گروه خدمات مهندسی سازمان نظام
مهندسی ساختمان استان مازندران: در
استان مازندران قانون مجریان ذی صلاح
از سال ۱۳۸۳ اجرا می شود و طراحان و
ناظران نیز فضای بیشتری برای کار دارند
و کسانی هم که مهندس بودند اما فعالیت
غیر مرتبط داشتند به این حیطه وارد شدند.
 در حال حاضر ۱۰۰۰ نفر در قالب شرکت‌های
 اجرایی در حال کار هستند و زیر سوال بردن

مجریان (صوری و غیرصوری) می تواند کسب و کار تعداد زیادی از مهندسان را به خطر بیندازد. یکی از دلایل استفاده از مجری این بود و بسیاری نیز معتقد بودند حتی کوچکترین ساخت و سازها از یک مدرسه در کلاسه در دورترین نقطه کشور نیز باید توسط مجری ساخته شود و تفاوتی با ساختمان ۱۰ یا ۲۰ طبقه ندارد. نکته مغفول مانده این است که کارفرمای بخش خصوصی، سازنده حرفه‌ای نیست و اعتقادی به مجری ندارد در حالی که در بخش دولتی عکس این مسئله وجود دارد. هنوز همه خود را سازنده می دانند و باید این اعتقاد را شکست. زمانی که دو ساختمان در مجاورت هم ساخته می شود و هر دو پایان کار دریافت می کنند، یکی مجری داشته و دیگری شخصی ساز است، این ادعا به وجود می آید که قانون و مقررات ملی ساختمان در هر دو رعایت شده است و هر دو مورد تأیید بوده که پایان کار دریافت کرده‌اند و این شائبه به وجود می آید که نمی توان برای حضور و یا عدم حضور مجری تفاوتی قائل شد. باید نظارت به حدی قدرتمند باشد که هیچ شخص غیر متخصص و

می شود به جای اینکه هزینه پرداخت شده برای او آیتم باشد، برای ده آیتم است. تجربه شخصی من نشان داده ساخت و سازهایی که توسط مجری انجام می شود، با همان هزینه معمول، اما با کیفیت بسیار بالاتری صورت گرفته است.

بکارگیری مجریان با علم مدیریت اجرا و توجه عقد قرارداد و انتخاب و خرید مصالح استاندارد، هزینه‌ها را کاهش و کیفیت را نیز افزایش می دهد.

مهندس و رایان: ساختمانی که از مجری ذی صلاح بهره می برد، علاوه بر ارزش افزوده‌ای که ایجاد می کند، عمر بیشتری دارد و دوام آن بالاتر است. در ایران عمر ساختمان‌ها بین ۳۰ تا ۴۰ سال عنوان می شود و در صورت بهره گیری از مجری، ۲۵ تا سی درصد به عدد اطلاق شده، افزوده خواهد شد. اما مورد بعدی که به آن خواهیم پرداخت صوری و یا عدم صوری بودن این مسئله است. در برخی استان‌ها مهندسان مجری و فعالیت آنها مورد شک و تردید است و افکار عمومی چنین برداشتی از این قانون دارد. در این مورد چه می توان کرد؟



مهندس ساعد معارفی - کارشناس عمران
و عضو هیات مدیره سازمان نظام مهندسی
استان قزوین و رئیس کمیسیون سازندگان:
در خصوص مجریان ذی صلاح و
ضرورت اجرای آن باید گفت که قانون
چرا ندارد و لازم الاجراست و قانون
درباره آن به روشنی سخن گفته است و
مالکان را موظف به تمکین آن می کند.

اما در سیستم دولتی و سازمان نظام مهندسی ساختمان مبحث مجریان ذی صلاح، می توان گفت، متولیان قانون موفق عمل نکرده اند و رشد نامتوزانی داشته‌ایم. در اجرای قوانین نظام مهندسی، دولت‌هایی که بر سر کار آمده‌اند، بدھکار سازمان نظام مهندسی ساختمان هستند، چون کسی جز دولت و مجلس شورای اسلامی، قوانین و دستورات نظام مهندسی ساختمان را تدوین و تصویب نکرده‌اند. در عمل به این قانون، خصوصاً اجرای قانون مجریان ذی صلاح، رشد منفی به چشم می خورد و این مسئله نگران کننده است.

در عمل به این قانون با توجه به شیوه سنتی حاکم بر ساخت و ساز، مقاومت‌هایی صورت گرفت که سال‌هاست ادامه دارد و باعث شده سوده‌های بسیاری را به جیب رانت‌خواران به دلیل وجود دیدگاه سنتی در ساخت و ساز، روانه سازه؛ اما همواره سازمان نظام مهندسی ساختمان در برابر اجرای قانون کوتاه نیامده و خود را در این زمینه مدعی می داند. این اعتقاد را دارم که مهندسان و سازمان نظام مهندسی ساختمان در خصوص این مسئله مظلوم واقع شده است. از این رو، باید شرایط را آسیب‌شناسی کرد تا بتوان از موانع موجود گذشت. مهمترین مسئله را می توان در عدم اجرای بهنگام قانون توسط دولت و مراجع قانونی عنوان کرد که بزرگترین آسیب را به ساخت و ساز کشور وارد ساخته است. در اجرای قوانین در بخش

باید بر روی بدیهیات جدل کرد. لزوم اجرای ساخت و ساز توسط مجری و اجرای قانون را باید درک کرد. بخش‌هایی که ضعف دارد باید توسط دولت و نظام مورد حمایت قرار گیرد و سوسید در این خصوص پرداخت شود؛ بخش پژوهشی یکی از این موارد است.

خورد، بهترین قرارداد در این کتاب، بخش مدیریت پیمان بود که نرخ خدمات مهندسی را ۱۰ درصد قیمت تمام شده عنوان می‌کرد. به حدی تهاجم به این مسئله افزایش یافت که این نرخ بسیار کاهش یافت. نرخ خدمات مهندسی در اینجا مهم‌ترین عاملی است که به صوری شدن فعالیت مجریان دامن می‌زند و آنها را به تخلف سوق می‌دهد. در حال حاضر نیز بحث‌هایی در این خصوص در استان‌های مختلف وجود دارد. مهندسی که نرخ خدمات وی از ۱۰ درصد به ۲ درصد تقلیل یافته‌است را چگونه می‌توان مجبور کرد طبق قانون عمل کند. استان‌هایی داریم که بر اساس مصوبه شورای مرکزی مبنی بر افزایش ۵۰ درصدی نرخ خدمات مهندسی در بخش طراحی و نظارت با مسئله سازمان تعزیرات حکومتی مواجه و متهم به تشویش افغان عمومی شده‌اند. با تجربیاتی که در این خصوص دارم، معتقد جامعه مهندسی از دو بخش در حال ضربه خوردن است. یک‌بام و دو هوا بودن نظام مهندسی که در بین دو قانون نظام فنی و اجرایی و قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان گرفتار شده‌است. مردم نیز در این بین درست را از غلط تشخیص نمی‌دهند و دولت مسبب این قضیه است. تا زمانی که نرخ خدمات مهندسی واقعی نشود، مهندسان حاشیه‌امینی در خصوص معیشت درک نخواهند کرد و مهندسی که باید بر سر یک پروژه تمرکز داشته باشد، برای تأمین نیاز خود به حضور در چند پروژه هم‌زمان متوسل می‌شود و زمانی که باید صرف یک پروژه شود را در بین چند پروژه تقسیم می‌کند و صوری بودن و کم‌کاری و به دنبال آن عدم کیفیت نیز اتفاق می‌افتد.

مهندس رسول اف: در خصوص وژه صوری و غیر صوری بودن، ابتدا باید بسستر سازی و فرهنگ سازی در رسانه ملی همچون مبحث نوزده مقررات ملی ساختمان اتفاق بیفتد. اگر این مسئله زودتر انجام می‌شد مطمئناً کار نیز آسان‌تر بود و ضعیف و یا قوی بودن پیش نمی‌آمد. من معتقد هستم اشکال از خود جامعه مهندسی هم هست و تا زمانی که به این باور نرسیم که باید تخصصی رفتار کرده و عمل نماییم نتیجه نخواهیم گرفت.

مهندس رابیان: هدف از اجرای قانون سازندگان مسکن و یا قانون مجریان، ایجاد اشتغال بوده، بلکه ارتقای کیفیت ساخت و ساز عنوان می‌شود. اگر هدف را اشتغال بگذاریم، هیچ‌گاه مردم به سمت مهندسان نخواهند آمد و نگاه به این بخش نگاه کاسبکارانه خواهند بود. پس باید اصلاح دیدگاه صورت گیرد. اما یک سوال، آیا اگر مهندس معادل ریالی فعالیت خود را دریافت کند دیگر چیزی تحت عنوان صوری بودن وجود نخواهد داشت؟

مهندس زین: نباید روی بدیهیات جدل کرد. لزوم اجرای ساخت و ساز توسط مجری و اجرای قانون را باید درک کرد. بخش‌هایی که ضعف دارد باید توسط دولت و نظام مورد حمایت قرار گیرد و سوسید در این خصوص پرداخت شود؛ بخش پژوهشی یکی از این موارد است. با ترسیم مجموعه راهکارها، خدمات مهندسی نیز به واقعیت نزدیک شود. واحد استاندارد اجرایی یکی از کارهایی است که در نظام مهندسی می‌تواند بخش زیادی از مشکلات را رفع کند. هر ساختمانی که ساخته می‌شود با گزارش فرایند ساخت به آن استاندارد با درجه بندی‌های مختلف اعطا شود. زمانی که آنگوهای خوب و مناسب برای ارائه به جامعه وجود داشته باشد، مردم برای

غیر حرفه‌ای نتواند ساخت و ساز انجام دهد. سال ۱۳۸۶، ایلاخیه وزارت کشور مطرح شد که به پیمانکاران اجازه ورود می‌داد که همین مسئله باعث شد فعالیت آنها نیز در مقطعی صوری باشد. این نشان می‌دهد که سیستم اشتباه است. باید نظارت بر ساخت و سازها به اندازه‌ای قدرتمند عمل کند که کارفرما از عهده ساخت و ساز بر نیاید و مجبور باشد که به مجری مراجعه کند.

مهندس زین: مجموعه‌ای از کارها لازم است صورت گیرد. فکر می‌کنم بخش استاندارد اجرا را اگر در نظر بگیریم می‌تواند مشکلات بسیاری را در این زمینه حل کند. لازم است واحدی برای این بخش تعریف شود و تمامی ساخت و سازها را از اتم از شخصی‌ساز و یا ساخت و سازهایی که توسط مجری انجام می‌شود را در بر بگیرد و فضای مقایسه‌ای درست به وجود آورد. اینگونه می‌توان فرهنگ‌سازی صحیح را انجام داد و به جامعه قدرت انتخاب داد.

مهندس سیفایی: زمانی که این قانون تدوین شد ضرورت‌هایی نیز برای آن تعریف شده بود. مهم‌ترین آن را می‌توان در بالا بردن کیفیت ساخت و ساز عنوان کرد. ساختمانی که ساخته می‌شود مثل بحث پزشکی نیست که تنها شخص را متأثر کند، بلکه پس از مدتی، دیگران هستند که به خطر می‌افتند. باید فرهنگ‌سازی را اصل دانسته و استفاده از مجری ذی صلاح نیز همانند استفاده از پنجره‌های دو جداره به جامعه تفهیم کرد. کارفرماها باید بدانند که نکات ایمنی کار در بسیاری از موارد پوشیده است و آنها بر اطلاع هستند و بدون اینکه در جریان جزئیات باشند هزینه‌های زیادی انجام می‌دهند. در حالیکه نتیجه مطلوب نیز حاصل نشده‌است. اگر اطلاع رسانی در سطح ملی برای جامعه صورت بگیرد و آسیب‌شناسی ساخت و سازهای شخصی و ساخت و سازهای علمی به آنها شناسانده شود، تفاوت به خوبی آشکار می‌شود. من اصلاً اعتقادی به این مسئله ندارم که باید به زور ناظر، مجریان را وارد فرایند ساخت و ساز کرد، بلکه باید پذیرش عام در این خصوص به وجود آید. ضعف‌هایی وجود دارد که در طی زمان برطرف و اشکالات مرتفع خواهد شد.

مهندس رابیان: مسئله‌ای که لازم است دوباره به آن اشاره داشته باشیم، صوری و یا عدم صوری بودن مجریان است. در مقطعی نظارت‌های برخی ناظران مورد سوال بود که بنده عنوان کردم همچون سیستم آموزش کشور، نمی‌توان تمامی مهندسان را در این بخش با یک دید نگریست، چرا که کل سیستم سازمان نظام مهندسی ساختمان زیر سوال می‌رود. نباید همه چیز را صفر و یک دید و شدت و ضعف را نیز پذیرفت. اگر در استانی صوری بودن مجریان نیز درصد بندی شده و در مقابل عدد بزرگتری از واقعیت قرار گیرد، قابل چشم‌پوشی است. در استان فارس می‌توان مدعی شد که از هر ۱۰۰ مجری ۹۷ نفر فعالیت می‌کنند و می‌توان در مقابل از ۳ درصد کم‌کار و یا بی‌کار صرف‌نظر کرد. چه می‌توان کرد تا همان ۳ درصد هم وجود نداشته باشد؟

مهندس معارفی: نمی‌توان به صورت کلی مجریان را در این خصوص معصوم دانست. همانطور که در هر شغلی و رشته‌ای همه افراد ایده آل عمل نمی‌کنند باید آسیب‌شناسی شود و ریشه به وجود آمدن این کلمه را بررسی کرد. در سال ۸۴ که نظامات اداری مصوب شد و قانون مجریان ذی صلاح استارت

تمامی ۵۵ هزار واحد مسکونی ساخته شده در مسکن مهر استان قزوین با وجود مخالفت‌های وزیر وقت راه و شهرسازی در بیشتر استان‌ها برای ارجاع کار به مجریان به علل مختلف، با حضور مجریان ذی صلاح انجام پذیرفت و باعث شد که جناب آقای نیکزاد منحنی ارتقای کیفیت در ساخت مسکن مهر در استان قزوین را به خوبی مشاهده کند.

باید دید که آنها چگونه عمل کرده‌اند که ما نتوانستیم. باید نحوه ریشه‌یابی عوامل مولد و بررسی وضعیت موجود کاملاً روشن باشد تا مسیر صحیح ترسیم شود. استان‌هایی که بر شرایط خود در اجرای این قانون اشراف کامل داشته باشند به راحتی می‌توانند آسیب‌شناسی کنند و با در دست داشتن اعداد و ارقام مشخص مسیر رشد سازمان خود را به وضوح دنبال کنند. باید نقش بخش‌های مختلف را تعریف کرد تا به موفقیت رسید. این مسئله‌ای است که نیاز به شفاف‌سازی دارد.

مهندس معارقی: ما در ابتدای راه هستیم و تغییر روش در اصول ساخت، نیازمند کار و زمان بیشتری است. ضعف درونی سازمان‌های نظام مهندسی بوده که در بسط‌سازی فرهنگی خوب عمل نکرده و در این میان حمایت قانون‌گذار نیز وجود نداشته است. در استان قزوین در بخش نظارت و اجرا پنج لایه نظارتی وجود دارد و حتی برای حضور دائم و تعریف قانونی آن در اجراء سازوکار مشخصی وجود دارد. این موفقیت‌ها باعث شده تا در سال گذشته رتبه برتر در اجرای قانون را به خود اختصاص بدهیم، اما هنوز با شرایط ایده‌آل فاصله داریم. همین لایه‌های نظارتی باعث شد تا مجریان دقت بیشتری در کار داشته باشند. تمامی ۵۵ هزار واحد مسکونی ساخته شده در مسکن مهر استان قزوین با وجود مخالفت‌های وزیر وقت راه و شهرسازی در بیشتر استان‌ها برای ارجاع کار به مجریان به علل مختلف، با حضور مجریان ذی صلاح انجام پذیرفت و باعث شد که جناب آقای نیکزاد منحنی ارتقای کیفیت در ساخت مسکن مهر در استان قزوین را به خوبی مشاهده کند. پیشنهاد می‌شود تا بحث نظارت را در راسی کردن مسئولان اجرایی اعمال کنیم. برخی از استان‌ها هنوز برای ورود به این قانون اقدام نکرده‌اند، لذا برای داشتن عملکرد خوب و مناسب و آماده‌سازی افکار جامعه برای اجرای قانون نیاز به زمان و کار کارشناسی داریم؛ انتظار می‌رود روابط عمومی استان‌ها در این خصوص جدی‌تر عمل کنند. راه بسیار زیاد است، اما باید به درستی عمل کرد.

مهندس باقریان پور: در رابطه با مجری کم‌کار، سازمان نظام مهندسی استان فارس یک راهکار بسیار قدرتمند در اختیار دارد و آن مدیریت کنترل و ارزیابی است که تعریف شده است. هر کلری که به یک مجری ذی صلاح ارجاع شده، کنترل مضاعفی نیز برای آن تعریف شده است. نماینده مجری در سازمان نظام مهندسی، مهندس دارای پروانه اشتغال است و هر چند وقت یکبار نیز تمام فرایندها توسط مدیریت کنترل و ارزیابی بررسی می‌شود. برای از بین بردن مجریان کم‌کار، باید شرکت‌ها را قدرتمند کرد. شرکت‌هایی که اجرایی ساختمان را در زمره فعالیت خود دارند اگر برای کار خود ارزش قائل باشند، حتماً تمام تلاش خود را خواهند کرد تا به بهترین نحو مسئولیت خود را انجام دهند. هرکسی که حق‌الزحمه خود را بر اساس فعالیت صورت گرفته دریافت کند، باید کار خود را به نحو احسن انجام دهد و مطمئناً کارفرما نیز هزینه کار انجام نشده را نمی‌پردازد. اگر در جایی مجری کم‌کار و یا صوری وجود دارد ناشی از وجود کارفرما و مالکی است که می‌خواهد ساختمان بی‌کیفیت بسازد. مردم از تولید خوب استقبال می‌کنند. مالک و کارفرما را با مردم یکی نباید فرض کرد. کسی که به دنبال سود مالی است مردم غدای نیست. به هر کسی نباید اجازه ساخت داد و متخلفان باید مورد بازخواست

استفاده از آنها تمایل بیشتری نشان می‌دهند. این الگوها را می‌توان در تمام بخش‌ها ایجاد کرد. کاروانسراها، مدرسه‌ها، ادارات و سازمان‌ها می‌توانند بهترین زمینه را برای الگو سازی فراهم کنند.

مهندس یوسفی: آنچه قابل توجه است نارضایتی است که حتی با وجود اجرای قانون مجریان از سال ۱۳۸۳ در استان مازندران، همچنان از سوی استانداری، شهرداری و حتی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان عنوان می‌شود. از این قانون ۹ سال می‌گذرد و همچنان این احساس وجود دارد که حتی نظارت را نیز شامل شده‌است. الگو برداری‌هایی نیز از استان‌هایی چون قزوین صورت گرفته است، اما اتفاقی که افتاد همچنان صوری بودن فعالیت‌های مجریان به چشم می‌خورد و با وجود این که در بخش تعرفه خدمات نیز اصلاحاتی صورت پذیرفته همچنان نارضایتی حاکم است. زمانی رضایت حاصل می‌شود که کارفرما بدون دلخوری و نارضایتی آن به قانون دهد. کف متر از استان مازندران ۸۰۰ متر است و کارفرما نیز تمام تلاش خود را می‌کند که این متر از راه زیر ۸۰۰ متر برساند. تا آن به قانون تداخل شیوه کار از پیمان مدیریت به دستمزدی تغییر کرده است، اما با گذشت یک سال تغییر رویه دورنمای روشی دیده نمی‌شود. اگر قانون ضرورت را تعیین کرده و آن را لازم می‌داند، زمانی صوری، عدم صوری و یا شدت و ضعف خودنمایی می‌کند که این ضرورت درک نشود. وقتی نظارت صحیح اعمال شود می‌توان انتظار داشت که مجری هم در جایگاه خود قرار گیرد و به درستی عمل کند. در کارهایی که نظارت‌های قدرتمند صورت می‌گیرد، مدیریت کارگاه در مطلوب‌ترین حالت انفساق می‌افتد و موارد عکس نیز وجود دارد، لذا مردم را با این ضرورت آشنا ساختن بسیار حائز اهمیت است. استان مازندران در اجرای قانون مجریان در سال‌های اخیر در بین سه استان برتر بوده است. در بحث سازندگان مسکن، این استان اولین استانی بود که در این بحث پروانه صادر کرد. سال ۱۳۸۷ با ابلاغ دستور جدید مجریان، کارگروه مربوطه تشکیل و پروانه‌هایی در این بخش بلافاصله صادر شد. آماری که وجود دارد ۳۹ درصد کل متر از ساخت‌وساز در استان و ۱۷ درصد از نقطه نظر تعداد از مجری بهره می‌برند. این روی کاغذ مطلوب است، اما ایده‌آل‌هایی که در قانون آمده است با این اعداد و ارقام فاصله دارد و همین مسئله نارضایتی ایجاد می‌کند. در حال حاضر کارگاه‌های ساختمانی باید از یک سرپرست کارگاه برخوردار باشند و این از اقداماتی است که استان برای رسیدن به نقطه ایده‌آل انجام داده است. باید فعالیت‌ها و حتی قانون نیز مورد نقد و بررسی قرار گیرد تا مشکلات آشکار و برای حل آنها راهکار ارائه شود.

مهندس رابیان: عوامل بسیاری بر سر راه اجرای این قانون وجود دارد که عوامل کارگاهی، مصالح استاندارد، شهرداری‌ها، شوراهای شهر و حتی استانداردی‌ها در برابر آن مقاومت می‌کنند که لازم است هر کدام را به شکل مجزا مورد بحث و تبادل نظر قرار داد. باید تمامی اصول مورد پذیرش قرار گیرد. باید عملکرد استان‌ها در این زمینه از چیزی که امروز مشاهده می‌شود بهتری شود. سازمان‌های نظام مهندسی کشورهای توسعه یافته با وجود عمر کمتری که نسبت به سازمان نظام مهندسی ساختمان ایران دارند در وضعیت بهتر و درجه بالاتری از رسیدن به استانداردها قرار گرفته‌اند.

این ما هستیم که در انجام وظیفه کوتاهی کرده‌ایم. اگر کیفیت افزایش یابد کمیت نیز افزایش می‌یابد. از سویی حتی اگر ناظر در بهترین شرایط علمی باشد تا زمانی که نیروی انسانی مورد نیاز و مصالح استاندارد در اختیار مجری قرار نگیرد چه می‌توان کرد؟

کشور، تمامی مناطق را مشمول ماده ۴ دانست، ما کل استان را در ضوابط یکسان در نظر گرفته‌ایم.

یکی از دلایلی که اجرای این قانون را در شهرهای کوچک با مشکل مواجه کرده مناسفانه دیدنی است که با درون مایه حمایت از مستضعفان در میان مسئولان جانشینان که شهرهای کوچکی را به شکل حلیس آباد و ساخت و سازهای ضعیف در مجاورت شهرهای بزرگ شکل داده است و این اعتقاد را بوجود آورده که در صورت ورود نظام مهندسی به این بخش هزینه ساخت و ساز افزایش می‌یابد. ما شاهد بودیم که ده سال پیش حتی معلوماتی نیز در خصوص استفاده از ناظر برق وجود داشت، لذا مشکل بزرگ، دید مسئولان استانی به این قضیه می‌باشد که باید در خصوص آنها نیز فرهنگ‌سازی لازم صورت گیرد چرا که مستضعفان جامعه هم به خانه‌هایی خوب و باکیفیت نیازمندند. شهرداری و فرمانداری و حتی استانداری‌ها نیز در این قالب می‌گنجند که به فرهنگ‌سازی نیاز دارند.

مهندس رابیان: در استان مازندران آیا برنامه‌های وجود دارد که در تعداد ساخت و سازهای صورت گرفته توسط مجری، رقم ۱۷ درصد ارتقا یافته و به عددی چون ۱۰ درصد نزدیک شود؟

هر قانونی که بخواهد تثبیت شود و به اجرا درآید باید شامل زمان و به صورت مرحله‌ای باشد. اگر استانی بخواهد در این خصوص مدعی باشد باید خود را از این مسئله جدا نکند و گام‌به‌گام با شناسایی ضعف‌های موجود و کاستی‌های قانونی و اجرایی، شرایط در بهترین حالت خود قرار گیرد. اینگونه می‌توان به مرور متراژها را کاهش داد و ساخت‌وساز را به دست مجریان ذی صلاح سپرد. در عین حالی که سازمان‌ها باید در نظر بگیرند تا کمیت را افزایش دهند باید کیفیت نیز ارتقا یابد و کیفیت مقدم بر کمیت است. اگر سازمان بتواند اینگونه عمل کند مردم خود بخود به سمت قانون‌مداری کشیده می‌شوند و مالک حاضر می‌شود برای انجام یک پروژه زمان زیادی را نیز صبر کند. آیا همیشه باید چوب قانون بر سر مردم باشد تا کاری انجام شود یا اینکه نقطه ضعف سازمان‌های نظام مهندسی است که نتوانسته قانون را برای مردم تبیین و تثبیت کند؟ آیا در همین مسئله، سازمان نظام مهندسی چیزی را تدوین و مکتوب کرده است تا در اختیار مخاطب قرار گیرد؟ در استان بوشهر در حوزه گاز این اتفاق افتاده و مخاطب پذیرفته است که در صورت سهل‌نگاری دچار چه مخاطراتی خواهد شد و این مصداق فرهنگ‌سازی صحیح است. در میحث نوزدهم تجربه موقفی در فرهنگ‌سازی اتفاق افتاده و می‌توان برای مهندسان مجری نیز از این تجربه الگو برداری کرد.

این ما هستیم که در انجام وظیفه کوتاهی کرده‌ایم. اگر کیفیت افزایش یابد کمیت نیز افزایش می‌یابد. از سویی حتی اگر ناظر در بهترین شرایط علمی باشد تا زمانی که نیروی انسانی مورد نیاز و مصالح استاندارد در اختیار مجری قرار نگیرد چه می‌توان کرد؟ استان فارس چرا هنوز اجرای قانون مهندسان مجری را عمومیت نمی‌بخشد؟

مهندس سیفایی: اگر بخواهیم بررسی جامعی انجام دهیم استان فارس از بین ۳ میلیون متر مربع ساخت‌وساز سالانه، ۱ تا ۲ میلیون متر مربع از مجری

قرار گیرند و در سوابقشان درج شود. مردم متقاضی مسکن خوب و باکیفیت هستند و کسی که سرمایه‌های مردم را به یقما می‌برد در مقابل اجرای قانون مقاومت می‌کند.

مهندس سیفایی: مشکلی که به نظر می‌آید این است که ما مجریان را قبول نداریم و به خاطر مشکلاتی که بر سر اجرای این قانون است برمی‌گردیم و صورت مسئله را پاک می‌کنیم. یکی از موارد درخواستی توجه به ردیف یک صورت جلسه همایش مجریان ذی صلاح در شیراز است که شکل گرفته و اقدامات لازم صورت گیرد و شورای مجریان از جایگاه مشخصی برخوردار باشد. توقعاتی وجود دارد که تنها مجریان را نشانه گرفته است. ما بیشترین آسیب را در حال حاضر از حوزه تأسیسات ساختمان متحمل می‌شویم که عمر ساختمان را تا حد زیادی کاهش می‌دهد. یا تگاهی دقیق در می‌یابیم که کشورهای همسایه در این خصوص خیلی بهتر و برنامه‌ریزی شده‌تر از کشور ما عمل می‌کنند و می‌توان دید که در داکت‌های تأسیساتی دسترسی بسیار سهولت‌فصول بوده و در نتیجه با بروز یک مشکل جزئی به راحتی می‌توان آن را رفع کرد. آیا این ایراد را به تأسیسات و معماری وارد می‌دانیم. باید این موارد را نیز مورد توجه قرار داد و دستورکار را از قبل برای بحث و تبادل نظر مهیا کرد. اگر ضعف موجود در قراردادهای نیز رفع شود، مردم و جامعه نیز تمایل به استفاده و عقد قرارداد خواهند داشت و در مقابل نیز مجریان حرفه‌ای‌تر و آگاه‌تر عمل خواهند کرد.

مهندس رابیان: در بحث بعدی لازم است وارد این مبحث شویم که چرا این قانون در برخی استان‌ها اجرایی شده و در برخی هنوز مسکوت ماندند؟ در استان‌هایی هم که اجرا شده در مرکز استان بوده و هنوز در شهرستان‌ها پیاده نشده است؟ و در بحث دیگر، مگر می‌توان متراژهای پایین را از مهندس مجری مستثنی کرد در حالی که تمامی ساخت و سازها باید طبق اصول و ضوابط صورت پذیرد؟

مهندس سیفایی: یکی از مهمترین دلایل این مسئله را می‌توان در اطلاع‌رسانی ضعیف و عدم آگاهی مردم نسبت به این موضوع برشمرد. برخی از موارد را می‌توان در شرایطی مشاهده کرد که در مقابله با افراد سودجویی است که در دستگاهها و مراجع مختلف صدور پروانه و دیگر بخش‌ها فعالیت دارند و مخالف هرگونه اجرایی شدن قانون در این زمینه هستند. بعضی از شهرستان‌ها در متراژهای بالا ساخت‌وساز ندارند و یا نیروی لازم برای انجام این پروژه‌ها وجود ندارد.

در شیراز برخی از سازندها به ساخت‌وساز با کیفیت و مرغوب مشهورند و از کارنامه خوبی در میان مردم برخوردارند. حال چگونه می‌توان از چنین ظرفیت‌هایی بهره برد، که جواب در شناسنامه‌دار کردن آنهاست که اینگونه سازوکار نظارت بهتر و مطلوب‌تر عمل خواهد کرد.

مهندس یوسفی: در استان مازندران حتی در ساخت‌وسازهای روستایی نیز از مجری استفاده می‌شود و این به دلیل ساخت‌وسازهایی است که در متراژ بسیار در این مناطق اتفاق می‌افتد. در تمامی جاهایی که طبق ابلاغیه وزارت



قانونگذار فاصله دارد، بلکه هیچ شباهتی هم به شرایط معین شده در قانون نظام مهندسی ساختمان نیز ندارد.

در عمل آنچه مسلم است اکثریت مالکان به دلایلی که بر همه روشن است تمایل به همکاری با مهندس ناظر و مجریانی دارند که کمتر سر کار حضور داشته باشند. این موضوع البته برای برخی از مهندسان، که به دلیل مشغله‌های فراوان اساساً امکان حضور حداقل به صورت نیمه‌وقت در سر کار را ندارند، البته خیلی هم ناخوشایند نیست و افزون بر آن تعداد بالای افراد دارای صلاحیت و مجری ذی صلاح نیست به تعداد کارهای موجود خود باعث رقابتی شدن این موضوع و به تبع آن افت شدید قیمت کارهای مجری ذی صلاح نسبت به تعرفه شده است. بدیهی است اگر کسی بخواهد طبق تعرفه کار کند، به هیچوجه صاحب کاری نخواهد شد و اگر بخواهد با قیمت‌های رایج حق الزحمه اخذ نماید، با توجه به مبلغ دریافتی حضور حتی نیمه وقت او در سر کار نمی‌تواند صرفه اقتصادی داشته باشد و نتیجه‌ای جز آنچه می‌بینیم نخواهد داشت. متأسفانه در مدت اجرای این قانون حتی درصد کمی از آنچه که در قانون مورد نظر بوده نیز تأمین نشده است. ارائه کار به افرادی که همه می‌دانند به صورت تمام وقت در استخدام ادارات و سازمان‌های دولتی هستند و به هیچوجه قادر به حتی نظارت کارهای اجرایی ساختمان نیستند (چه برسد به اجرای کامل پروژه از ابتدا تا انتها)، عدم نظارت حتی موردی پس روند اجرایی پروژه‌ها و کنترل حضور یا عدم حضور مجری یا نماینده قانونی آن بر سر کار، عدم پیش بینی راهکارهای پیشگیرانه جهت بالا بردن هزینه‌های بردقتی و اعمال کاری همکاران در اجرای کار و ... همه تشنه آنست که مسئولان محترم درگیر با بحث مجریان ذی صلاح تمایل چندانی به اجرای صحیح این قانون ندارند. مورد دیگری که در بحث مجریان ذی صلاح دارای مشکل و در حال آشکار شدن است، بحث قراردادهای مجریان می‌باشد. متأسفانه هر چند در بحث دوم نمونه‌هایی از قراردادهای تیب اجرایی قرار داده شده است، اما در عمل به علت ناشناختی نسبی برخی از مهندسان با این قراردادها و مهمتر از آن اختلاف قاحش بین ضوابط بحث دوم و قراردادهای تیب این بحث که اصولاً با توجه به این ضوابط نوشته شده است، با آنچه که در عمل اتفاق می‌افتد، باعث تنظیم قراردادهایی شده است، که مطمئناً اگر تا به حال هم مشکل‌زا نشده، در آینده بسیار نزدیک مشکلات حادی را به وجود خواهد آورد.

ذی صلاح استفاده می‌کند. البته از نظر تعداد به دلیل مترزهای بالای ساخت و سازها این رقم کمتر است و عددی حدود ۲۰ درصد را بیان می‌کند. هیأت چهار نفره استان فارس به دلیل جو سازی‌هایی که صورت می‌گیرد، از اجرای سراسری قانون جلوگیری می‌کند. در هیأت عمومی سازمان در سال گذشته این مسئله برای کلیه ساختمان‌ها اجباری شده است حال باید دید که پست‌سازی‌های آن در طول زمان، اجرای قانون را در چه مرحله‌ای قرار می‌دهد.

مهندس رابیان: از صحبت‌های دوستان می‌توان موارد زیر را به عنوان مشکلات و موانع اصلی برشمرد:

- عدم فرهنگسازی

- مقاومت افراد سودجو (که البته حضور این افراد با وجود هیأت چهار نفره، شهرداری و سازمان نظام مهندسی استان منطقی نیست. چنین افرادی توانسته‌اند فرهنگ غلط مقابله با قانون را جا بیندازند، اما ما در بحث فرهنگ‌سازی در برابر آنها ضعیف‌تر عمل کرده‌ایم. مردم باید به ضرورت وجود مهندس مجری پی ببرند تا این جریان دیگر نتواند با قانون مقابله کند.) عدم پذیرش قانون از برخی نهادهای ذیربط مانند استانداری، فرمانداری، شورای شهر، شهرداری به علت عدم آگاهی از فرایند اجرای آن باور غلط مبنی بر افزایش هزینه ساخت و ساز با اجرای قانون.

سخن آخر

تنها هدف از این قانون تخصصی کردن اجرا و جلوگیری از ورود افراد غیرمتخصص به حوزه ساخت و ساز است. و درج چنین مواردی در قانون نظام مهندسی ساختمان، تنها نظارت مجری بر امر ساخت و ساز آنهم به صورت نظارت موردی و در فواصل زمانی طولانی نبوده است؛ چه اگر منظور این بود دیگر با توجه به وجود مهندس ناظر اضافه کردن مجری ذی صلاح کاری عبث و بیهوده می‌باشد. پس لازمه این موضوع، حضور کامل و تمام وقت فرد مجری به عنوان مجری واقعی و نه حداقلی به عنوان یک ناظر دوم است. بدیهی است که حضور مجری زمانی معنا می‌یابد که خود کلاً مراحل اجرایی کار را در دست داشته باشد و مالک ساختمان بر حسب نوع قرارداد تنها وظیفه تأمین مالی و احتمالاً مصالح و نیروی کاری را داشته باشد. لذا آنچه که در عمل دیده می‌شود در بیش از ۹۰ درصد موارد نه تنها با هدف

چه کسانی نمی خواهند

بحث مجریان ذیصلاح سامان یابد؟

۳۳ ماهیسا کیوانی - مجری ذیصلاح سازمان نظام مهندسی ساختمان گیلستان

در نظر گرفته شدند، در کلیه پروژهها هستند. (در صورتی که از نظر قانون همه ساختمانها با هر متر از ملزم به استفاده از مجری می باشند)

۱- اولین گروهی که در مظان اتهام در حوادث ناشی از ساخت و ساز قرار می گیرند مجریان هستند. در حالی که بسیاری از این پیشامدها گناها به علت عدم طراحی برخی قسمتها، به عنوان مثال سازه نگهدارنده است. توجه داشته باشید که مجری موظف به اجرای قسمتهایی است که نقشههای آن طراحی و موجود باشند، در غیر این صورت تنها می تواند عدم وجود نقشههایی موجود را متذکر شود، البته برای جلوگیری از این مورد کارهای زیادی صورت گرفته از جمله استفاده از شرکت های آزمایش کننده خاک به عنوان طراح سازه نگهدارنده و همچنین الزام به تعیین مهندس هنگام گودبرداری توسط مالک به طرفی حتی در مواردی که نقشهها موجودند، متأسفانه بسیاری از مالکان همکاری لازم با مهندسان مجری را جهت اجرای ساختمان منطبق بر نقشه ندارند و مجری جز نامتکلیفی با نظر و تذکر موارد، هیچ قدرتی در توقف پروژه ندارد؛ حتی در بسیاری از موارد که ناظران با ارسال نامه به شهرداری مربوطه دستور توقف عملیات ساختمانی را می دهند متأسفانه شهرداری همکاری لازم را در این زمینه با مهندسان و سازمان نظام مهندسی ندارد.

خوبیختنه با حضور هیأت مدیره محترم در دوره جدید و ایجاد زمینه جهت انتقال مشکلات مهندسی در تمام بخشها، پس از سالها تلاش در جهت واقعی نمودن مجری طبق قانون در پروژهها شسروح شده که در خور تقدیر است، ولی متأسفانه عدم آگاهی و حمایت بسیاری از اقتدار درگیر با ساخت و ساز و یا سنگ اندازی بسیاری از آگاهان که منافع خود را در خطر می بینند، باعث شده است روند اصلاح بسیار به کندی و با مصائب زیاد پیش رود.

بدون شک سرمایه گذاران بخش مسکن را نمی توان نادیده گرفت، زیرا این افراد نقش مهمی در خانه دار شدن اقشار مختلف مردم دارند. بسیاری از آگاهان از قانون، از این حرکت رو به جلو در رابطه با مبحث مجریان ذیصلاح حمایت می نمایند که خوشبختانه تعدادی از مهندسان عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان در زمره سرمایه گذاران هستند و در کنار تمکن مالی و دانش و آگاهی به امر ساخت و ساز توانسته اند به عنوان عضو آئینوساز در پروژههایی که خود مالک آن هستند پروانه اجرا دریافت کنند، ولی در کنار این تعداد انگشت شمار، بسیاری از سرمایه گذاران در بخش آئینوسازی دانش کافی در رابطه با ساخت و ساز اصولی ندارند و فقط منافع مالی حاصل از ساخت و ساز را در نظر می گیرند و در نتیجه هرگونه تحولی در رابطه با حضور مجریان و قانونی نمودن آنها به ضرر منافع خود می بینند و با نفوذ و قدرت خود در بخش های مختلف، سعی در سنگ اندازی دارند. در صورتی که این افراد می توانند منطبق بر قانون به عنوان سرمایه گذار در کنار مجریان در ساخت و ساز فعالیت کنند. در پایان به عنوان یکی از مهندسان در بخش اجرا حمایت همه جانبه مهندسان این بخش را در راستای قانونی شدن ساخت و سازها و احقاق حقوق مهندسان و شهروندان اعلام می دارم و با تشکر از همه کسانی که در راه ایجاد بستر مناسب برای اجرای هر چه بیشتر و بهتر مقررات ملی ساختمان فعالیت و همکاری می نمایند، بخصوص از هیأت مدیره محترم سازمان استان که با وجود حجمهای فراوان در عزم خود راسخند، همچنین لازم می دانم متذکر شوم فرهنگ سازی و اطلاع رسانی در این زمینه با کمک رسانهها نقش شایانی در بالا بردن آگاهی عموم و تلاش و همراهی با اجرای مقررات ملی ساختمان خواهد داشت. امید است همگان به جای منفعت شخصی به منفعت اجتماعی بیندیشیم و لازمه این مهم حمایت گسترده همه اقشار جامعه است.

یکی از دغدغه های اساسی مردم در حال حاضر تهیه مسکن است. با توجه به قیمت های موجود، شهروندان باید مبلغ قابل توجهی بابت خاتمه دار شدن اختصاص دهند، لذا برای جلوگیری از تضییع حقوق آنها، اجرا و نظارت بر ساخت و سازها منطبق بر قوانین و مقررات ملی ساختمان از وظایف همه دست اندرکاران بخش مسکن است، ولی متأسفانه با صرف وقت و دانش بسیاری از متخصصان و تهیه قوانین و تلاش بر اجرایی کردن آن، هنوز بستر مناسب برای اجرایی شدن قوانین موجود فراهم نشده است؛ در کنار این قوانین، فرهنگ سازی علم مردم جهت آشنایی با لزوم اجرای قوانین و چرایی آن لازم است.

عده ای از عدم همکاری مهندسان مرتبط در مقوله ساخت و ساز گلهمند هستند، برای بررسی این موضوع باید ابتدا به آسیب شناسی موانع موجود در اجرای مقررات ملی ساختمان پرداخت؛ به عنوان مثال بسیاری از مالکان از عدم حضور مهندس مجری در مراحل ساخت گلهمندند. در حالیکه آرزوی همه مهندسان مخصوصاً مهندسان مجری هم به عنوان یکی از متولیان این امر و هم به عنوان قشری از جامعه که اهمیت ساخت و ساز منطبق بر قوانین برای آنها ملموس تر است، اجرای مقررات ملی در امر ساخت و ساز است و خود مجریان نیز از وضعیت موجود ناراضی هستند؛ اما حضور مجری نیازمند ایجاد بستر مناسب است، زیرا در میان همه مهندسان مرتبط با ساخت، تنها مجری باید به صورت تمام وقت در پروژه ساختمانی حضور داشته باشد. چند عامل در رابطه با اینکه چرا بسیاری از مجریان در پروژه های خود حضور ندارند، وجود دارد که بررسی آنها لزوم اصلاح جندی در این رابطه را پررنگ تر می نماید:

۱- با توجه به واقعی نبودن تعرفه خدمات در بخش مجریان و با قیمت کنونی، یعنی مبلغ ۹۵۰۰ تومان به ازای هر مترمربع و در نظر گرفتن مدت قرارداد دو ساله در پروژه ها و با توجه به اینکه بیشتر ساختمان های احداثی در سطح شهر با طبقه روی پیلوت و به صورت میلنگین ۱۵۰۰ متر مربع می باشد، مبلغ دریافتی مهندس مجری طی دو سال ۱۶ میلیون و ۲۵۰ هزار تومان است که پس از کسر مالیات و سهم سازمان نظام مهندسی، این مبلغ ماهیانه نزدیک به ۵۰۰ هزار تومان می باشد که بر همگان روشن است با توجه به مسوولیت هایی که از لحاظ قانونی متوجه مجری است و هزینه های معیشتی این مبلغ بسیار نلذک است.

۲- مهندس مجری به عنوان شافل توسط هیچ یک از ارگانها تحت پوشش بیمه نمی باشد و در نتیجه فعالیت در بخش اجرای ساختمان جزو سابقه کار مهندسان و مشمول بازنشستگی نمی شود و در صورتیکه مجری بخواهد پرداخت بیمه را شخصاً به عهده بگیرد، درآمد ماهیانه او به ۳۵۰ هزار تومان کاهش می یابد، این نشان دهنده عدم توجه کافی به مشکلات مهندسان در بخش اجرا ناگوار است؛ بنابراین قیمت موجود به هیچ عنوان تأمین کننده مهندسان مجری و سرپرست کارگاه نمی باشد و طبیعی است که مجریان به جای عمل به قانون و حضور تمام وقت در پروژه و دغدغه اجرای مقررات ملی، به فکر شغل دومی برای تأمین زندگی و خراسته های خود باشند.

۳- مالکان معترض افزایش تعرفه خدمات مهندسان در بخش مجری اشاره به عدم حضور مجری در پروژه دارند حال آنکه بسیاری از همین مالکان در هنگام عقد قرارداد حاضرند تعرفه بالاتر از مبلغ موجود را به مجری پرداخت کنند تا در پروژه حضور نداشته باشد و با پروژه هایی را تقبل می کنند که از لحاظ متر از شامل مهندس مجری نباشد، زیرا عدم حضور مجری مجال لازم جهت عدم اجرای قوانین ساخت و کسب منفعت مالی بیشتر از این طریق را به آنها می دهد. از این رو بسیاری حتی در تلاش برای حذف مجری که یکی از بازوهای بازدارنده قانون



در راستای عمل به بند ۱۶-۱-۲ میبخت دوم مقررات ملی ساختمان، نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت که براساس تجارب ارزنده سازمان های نظام مهندسی ساختمان استان ها و طی جلسات متعدد و منظم کارشناسان این سازمان به تصویب جلسه ۱۶۱ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۳ شورای مرکزی رسیده است. این نظام نامه مطالبه مهندسان عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان در استان ها بود که با کار کارشناسی گروه های تخصصی شورای مرکزی در دستور کار هیئت رئیسه شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان قرار گرفت و پس از بررسی و تایید در هیئت رئیسه به شورای مرکزی در اواخر سال گذشته ارجاع شد که پس از تصویب در شورای مرکزی به استان ها ابلاغ شد. اجرای این نظام نامه اعتماد بیشتر مردم به کار آیی و امین بودن نظام مهندسی ساختمان در بین مردم را همراه دارد. اجرای صحیح نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان در استان ها اعتماد قی مابین سازمان و مهندسان عضو را افزایش می دهد. اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان در سال ۱۳۸۴ و در زمان نوشته شدن آئین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان جزو وظایف شورای مرکزی گذاشته شد که تنظیم و ابلاغ شود. تهیه و تصویب و ابلاغ نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان به استان ها توازن کاری بین مالکان و سازندگان و مهندسان ناظر را فراهم نمود.

نظام نامه ارجاع کار کیفیت خدمات مهندسی را افزایش می دهد



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قم اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان را موجب افزایش کیفیت خدمات مهندسی به ویژه در بحث نظارت ارزیابی کرد. امین مقوسی در خصوص مزایای اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان گفت: یکی از وظایف هیات مدیره نظام مهندسی استان ها نظارت بر کیفیت ارائه خدمات مهندسی است و

اجرای این نظام نامه می تواند به این موضوع کمک کند. وی در ادامه افزود: به موجب این نظام نامه، هیات مدیره نظام مهندسی استان ها باید بازدید و نظارت مهندسان ناظر و ارائه گزارش های مرحله ای توسط آنان را ارزیابی کنند که این موضوع موجب افزایش کیفیت خدمات مهندسی به ویژه در بحث نظارت می شود. مقوسی قطع ارتباط مالی مهندسان ناظر و مالکان را دیگر مزیت نظام نامه ارجاع کار دست و تصریح کرد از آنجا که مهندسان ناظر نقش بازرسی و کنترل کننده را در تطبیق نقشه مصوب با اجرا دارند، قاعدتا باید ارتباط مالی با سازندگان و مالکان داشته باشند و یکی از محاسن این نظام نامه، قطع هر گونه ارتباط و از جمله رابطه مالی است. وی اضافه کرد: در برخی موارد مالک و مهندس ناظر اختلاف نظر دارند یا مهندس ناظر باید بخششی از کار را به تمام برساند و ناظر جدیدی کار را ادامه بدهد، اما از آنجا که حق الزحمه مهندسان ناظر در اختیار سازمان نظام مهندسی استان ها است، قابلیت کنترل دارد. رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان قم با اشاره به اینکه یکی از موضوعات مطرح در نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان نظم بخشیدن به توزیع خدمات مهندسی است، گفت: این موضوع می تواند به نوعی مانع از امضاء فروشی در برخی از شهرها شود. زیرا از آنجا که توزیع کارها در اختیار سازمان نظام مهندسی استان ها قرار می گیرد، عملا از ظرفیت تمام مهندسان استفاده می شود و عدالت در آمدی نیز ایجاد می کند. مقوسی با اشاره به ساماندهی ظرفیت های مهندسان در این نظام نامه عنوان کرد: برای ارتقای کیفیت خدمات مهندسی شاخص هایی در نظام نامه لحاظ شده که موجب افزایش کمیّت و کیفیت بازدیدها و نظارت های خدمات مهندسی می شود.

نظام نامه ارجاع کار احتمال تبانی را از بین می برد



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان فارس با اشاره به مزایای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان گفت: با اجرای این نظام نامه احتمال هر گونه تبانی میان مالک و ناظر از بین می رود و سوءاستفاده در بحث نظارت بر ساخت و ساز به حداقل ممکن می رسد.

حسین پور اسدی با بیان این مطلب اظهار داشت: از آنجا که مبحث مالی در اختیار مالکان است و مهندسان ناظر نیز نقش کنترل کننده و اجرای نقشه ها را بر عهده دارند، این نظام نامه شرایطی را فراهم کرده که ارجاع کار صرفا توسط نظام مهندسی استان ها انجام شود تا احتمال تبانی میان مالک و ناظر نیز به وجود نیاید.

وی با اشاره به اینکه معایب نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان در مراحل اجرایی بیشتر مشخص می شود، تصریح کرد: یکی از بزرگترین معایب این نظام نامه، عدم پذیرش برخی از کارها توسط بعضی از مهندسان ناظر به دلیل بعد مسافت و نداشتن فرصت است.

پوراسدی با تاکید بر وجود ناظر هماهنگ کننده در مراحل ساخت و ساز گفت: در بحث ساخت و ساز به ویژه در ساختمان های بلندمرتبه تعداد ناظران در رشته های مختلف به بیش از پنج نفر می رسد و از همین رو وجود یک ناظر هماهنگ کننده به عنوان ایجاد هماهنگی میان تمام ناظران ضروری است.

وی در مورد تاثیر نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان بر اشتغال پایدار عنوان کرد: در این نظام نامه ارجاع کار صحیح و اصولی به مهندسان ناظر مورد تاکید قرار گرفته است و در صورت اجرای کامل این نظام نامه، برای تعداد بیشتری از مهندسان ناظر اشتغال زایی می شود. رئیس سازمان نظام مهندسی استان فارس با اشاره به اینکه نظام نامه ارجاع کار نظارت ساختمان به نحوی که در شورای مرکزی نظام مهندسی به تصویب رسیده، هنوز اجرایی نشده، البته این نظام نامه برای مهندسان ناظر هماهنگ کننده به صورت پایلوت در حال اجراست و از سال ۸۳ نیز با همکاری استانداری و شهرداری ها برای ساختمان های با متراژ بیشتر از ۲ هزار متر مربع و شش سقف به بالا، حضور مهندسان ناظر اجباری شده است.

مهمترین مزیت نظام نامه ارجاع کار برقراری عدالت کامل بین مهندسان است



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان ایلام در خصوص معایب اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان، انگیزه رقابت بین مهندسان کاهش می یابد و تجربه مهندسان دیگر از جایگاه مناسبی برخوردار نبوده و مورد توجه قرار نمی گیرند. ذبیح الله

تاجبخش ادامه داد: با توجه به قانون نظام مهندسی شورای مرکزی اقدام به تصویب نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان کرده که بر اساس ظرفیت و توانایی علمی مهندسان کار به آنها ارجاع می شود. وی در خصوص پیش بینی های صورت گرفته در قانون نظام مهندسی درباره ارجاع کار به مهندسان ناظر اظهار داشت: در قانون نظام مهندسی سه پایه مشخص برای مهندسان تعریف شده است که به مهندسان بر اساس رتبه و پایه آنها پروژه ها واگذار می شود. تاجبخش ابراز داشت: این نظام نامه قریب به ۱۸ سال که به گونه ای متفاوت در استان ایلام و در بخش هایی مانند طرحی، نظارت و معرفی مجری از طریق سازمان اجرایی می شود. رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان ایلام در پایان با اشاره محاسن اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: مهمترین و مشهودترین مزیت این نظام نامه، برقراری عدالت کامل بین مهندسان تحت پوشش سازمان نظام مهندسی است.

فرهنگ سازی عامل اجرای نظام نامه ارجاع کار در استان ها



رئیس سازمان نظام مهندسی استان کرمانشاه با اعلام اینکه نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان طی یک ماه آینده آغاز می شود، گفت قبل از ابلاغ نظام نامه ارجاع کار، به صورت بومی این نظام نامه انجام می شد و حال نیز با آماده سازی زیرساخت های لازم، طی یک ماه آینده این نظام نامه در استان کرمانشاه اجرا خواهد شد.

محمد رضا حبیبی با اعلام این مطلب اظهار داشت: با فرهنگ سازی لازم می توان نظام نامه ارجاع کار به طور کامل در استان اجرایی کرد. وی با اشاره به مزایای نظام نامه ارجاع کار بیان کرد: با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار در راستای تحقق قانون نظام مهندسی گام برمی داریم. حبیبی در ارتباط به قطع هر گونه ارتباط بین مالک و کارفرما گفت: با قطع ارتباط بین مالک و کارفرما شاهد ارتقاء سطح فعالیت مهندسان ناظر و همچنین سطح کیفی مهندسان ناظر خواهیم بود. رئیس سازمان نظام مهندسی استان کرمانشاه در خصوص ایجاد شغل پایدار با اجرای نظام نامه ارجاع کار اظهار داشت: متأسفانه نظام نامه ارجاع کار قدرتی برای دست باپی به شغل پایدار را ندارد و برای دستیابی به شغل پایدار از طریق اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان باید خیلی از عوامل را دخیل و زمینه های لازم را نیز ایجاد کرد.



در ارتباط با ایجاد نظم با اجرای نظام نامه ارجاع کار اظهار داشت: با اجرای کامل نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار می توانیم سامان دهی در نظارت ناظر داشته باشیم. وی در خصوص ایرادات احتمالی نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان بیان کرد: نظام نامه ارجاع کار، یک نظام نامه جامع و مدونی است و هیچ اشکالاتی بر این نظام نامه وارد نیست. غفرانی در پایان

با اشاره به دیگر مزایای نظام نامه ارجاع کار، خاطرنشان کرد: با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان شاهد ارتقاء سطح کیفی ساختمان ها خواهیم بود و همچنین در این میان نیز با متخلفان و سودجویان برخورد جدی خواهد شد.

نظام نامه ارجاع کار موجب نظارت مقیم می شود

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران با اشاره به نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: این نظام نامه یکی از موارد پیش بینی شده در قانون است. سعید غفرانی در ادامه افزود: با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان ارتباط بین مالک و ناظر قطع می شود. وی با اشاره به نظارت مقیم گفت: با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان به یک نظارت مستمر و مقیم دست خواهیم یافت که نظارت مقیم از مهمترین مزایای نظام نامه ارجاع کار محسوب می شود. رئیس سازمان نظام مهندسی استان تهران

مالکان؛ مزیت

نظام نامه ارجاع کار

ریس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان سمنان جنو گیری از ستاره دار شدن مهندسان ناظر و قطع ارتباط مالی ناظران و مالکان را از مهمترین مزایای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان عنوان کرد.

کیانوش نیک هوش از خصوص مزایای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان گفت: در سنوات گذشته حضور و انجام کار توسط سازندگان فاقد صلاحیت یا برخی از انبوه سازان و با عوامل اجرایی که فاقد مهارت فنی کافی بودند، منجر به



ستاره دار شدن مهندسان ناظر می شد و یکی از مزایای نظام نامه مذکور این است که مهندسان ناظر می توانند با فراغ بال و بدون اینکه دغدغه ای از جهت ستاره دار شدن توسط عوامل فاقد صلاحیت داشته باشند، به راحتی وظایف نظارتی خود را انجام دهند. وی در ادامه افزود: در سال های اخیر مهندسان شاخصی که خدمات خود را به شکل اصولی و شرافتمندانه انجام می دادند، از بازار فاصله گرفته بودند اما با اجرای این نظام نامه انتظار می رود این دسته از مهندسان به بازار کار بازگردند و خدمات خود را با قاطعیت بیشتر و کیفیت بهتری انجام دهند که این موضوع در راستای اشتغال زایی است و در عین حال مهندسان دغدغه ای از جهت به حاشیه رانده شدن ندارند. نیک هوش قطع ارتباط مالی ناظران و مالکان را از مزایای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان دانست و اظهار داشت: طبق آیین نامه اجرایی ماده ۳۳ قانون نظام مهندسی ساختمان قطع ارتباط مالی ناظران و مالکان از تکلیف و وظایف نظام مهندسی ساختمان است که هم اکنون در استان سمنان، ارجاع کار و قطع ارتباط مالی ناظران و مالکان به صورت همزمان انجام می شود. رییس سازمان نظام مهندسی سمنان در مورد معایب این نظام نامه نیز گفت: با قطع ارتباط مالی ناظران و مالکان، فعالان بخش ساخت و ساز گلاجه دارند که مجبور هستند حق الزحمه مهندسان ناظر را همزمان با صدور پروانه ساخت واریز کنند و این موضوع مقداری فشار مالی را به فعالان ساخت و ساز وارد می کند. نیک هوش در ادامه عنوان کرد: البته با تعاملاتی که نظام مهندسی استان سمنان با مسئولان اجرایی این استان داشته، فشار فعالان ساختمان هم از این بابت کمتر شده اما به صفر نرسیده و انتظار ما این است که شورای مرکزی نظام مهندسی و وزارت راه و شهرسازی نیز کمک کنند تا فرهنگ پرداخت حق الزحمه مهندسان ناظر در میان فعالان ساخت و ساز نهادینه شود. وی با اشاره به اینکه سازندگان ساختمان هزینه هایی مانند عوارض تأمین اجتماعی و عوارض شهرداری را بدون هیچ دغدغه ای پرداخت می کنند، گفت: هزینه خدمات مهندسی به سختی به پنج درصد هزینه ساخت یک ساختمان می رسد اما حیرت آور است که فعالان ساخت و ساز در مقابل پرداخت حق الزحمه مهندسان ناظر مقاومت می کنند. رییس سازمان نظام مهندسی سمنان در مورد زمان آغاز به کار نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان در این استان اظهار داشت: هیات مدیره دوره ششم نظام مهندسی سمنان از اول دی ماه سال گذشته آغاز به فعالیت کرد، اما نوانست این نظام نامه را از دوم مرداد ماه امسال به صورت یکپارچه در سطح استان و ۱۸ شهرداری اجرا کند.

تشکیل کار گروه برای اجرای نظام نامه ارجاع



رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان زنجان با اشاره به اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: با توجه به اینکه استان ها در حال حاضر طرح های مختلفی را اجرا می کنند تبدیل وضعیت ارجاع کار به وضعیت فعلی یک سری بحث های حقوقی و مالی پیش خواهد آورد.

به جزئیات پیش بینی شده در نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان کار بسیار سختی پیش رو داریم. وی با اشاره به ایجاد زمینه های لازم برای اجرای این نظام نامه اظهار داشت: کمیته ای با هدف بررسی جزئیات نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان تشکیل شده است تا بتوانیم هر چه سریع تر مواقع پیش روی این نظام نامه را مرتفع کنیم. محمدی افزود: در حال حاضر نمی توانیم ارجاع کار قبلی را قطع کنیم و این نظام نامه اولویت بندی نظارت بر ساختمان که از شورای مرکزی ابلاغ شده است را اجرا کنیم. تصمیم بر این شده است که نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان به انتهای ارجاع کار قبلی وصل کنیم و پیش بینی می شود این نقطه وصل تا آخر سال ۹۲ اجرایی شود. رییس نظام مهندسی ساختمان استان زنجان با اشاره به محاسن این نظام نامه گفت: با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان، قانون نظام مهندسی اجرایی می شود و مطلقاً قانون ارجاع کار دیگر توسط کارفرما صورت نمی گیرد. وی در ادامه اظهار داشت: با توجه به اینکه در گذشته مالک یا کارفرما ناظر را خود انتخاب می کرد، بالطبع ناظر تنها آیشم های کارفرما را اجرایی می کرد و در گذشته متأسفانه ناظرینی پرکار بودند که با کارفرما راحت تر و بهتر کنار می آمدند. رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان زنجان در خصوص دیگر محاسن نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان افزود: یکی دیگر از مزایای این نظام نامه قطع شدن ارتباط مالی بین کارفرما و ناظر است. بهتر است برای اجرای این نظام نامه چارچوب مالی نظام مهندسی استان ها نیز تقویت شود. وی در ادامه اظهار داشت: ناظری که نتواند حق و حقوق خود را از کارفرما دریافت کند، مشخص است که در دانشگاه خوب آموزش دیده است که چگونه قراردادهای را پیش ببرد. محمدی با اشاره به اینکه نمی توان با اجرای این نظام نامه برای مهندسان ناظر یک شغل پایدار تعریف کرد، بیان کرد: متأسفانه میان تعداد مهندسان جامعه و میزان کارهای ارجاعی همخوانی لازم وجود ندارد و کارهای ارجاعی به سازمان نظام مهندسی ساختمان کمتر از تعداد مهندسان است. این در حالی است که هر روزه شاهد افزایش تعداد مهندسان هستیم. وی در خصوص معایب نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: نمی توان دستورالعملی که در تهران وضع می شود را در استان های دیگر اجرایی کرد.

تاثیر نظام نامه ارجاع کار در ارتقای کیفیت ساختمان ها



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قزوین در خصوص اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان در این استان گفت: ۵۰ درصد این نظام نامه از سه سال گذشته در استان قزوین اجرا شده است و حال با ابلاغ نظام نامه ارجاع کار درصدد هستیم تا زیرساخت های لازم را برای اجرای ۵۰ درصد باقیمانده فراهم کنیم.

علی فسرخ زاد با بیان این مطلب اظهار داشت: ۵۰ درصد مابقی نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان تا اواسط سال آینده در استان قزوین اجرایی خواهد شد. وی با اشاره به شفاف سازی موارد این نظام نامه تصریح کرد: با ابلاغ نظام نامه مذکور تنش هایی برای سازمان نظام مهندسی قزوین ایجاد شده است و موجب بروز بحث های درون سازمانی نیز خواهد شد که با شفاف سازی این مشکلات در آینده برطرف می شود.

فرخ زاد در ارتباط با قطع شدن ارتباط مالی کارفرما و ناظر به موجب اجرای این نظام نامه گفت: قطع شدن ارتباط مالی کارفرما و ناظر یکی از مهمترین مزیای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان است که از این طریق می توان دست واسطه ها و سودجویان را نیز از پروسه انتخاب مهندسان ناظر توسط کارفرمایان کوتاه کرد.

وی در ادامه افزود: با قطع شدن ارتباط مالی مستقیم کارفرما و ناظر شاعمد ارتقای توان مالی سازمان نظام مهندسی خواهیم بود که این موضوع نیز نیاز به بازنگری در چارت سازمانی دارد.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قزوین در پایان خاطر نشان کرد: با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان در این استان شاهد ارتقای سطح کیفی ساختمان ها خواهیم بود.

نظارت در نظام نامه از جنس بازرسی باشد



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان کرمان با اشاره به نظارت مقیم گفت: با توجه به قانون شهرداری ها، کلیه خدمات ساخت و ساز باید توسط مهندس ناظر انجام شود که از این تعریف استنباط می شود که منظور نظارت مقیم است. دکتر بدیعی اظهار داشت: در نظام

نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان بهتر است به جای کلمه ناظر از بازرس استفاده شود. وی با اشاره به محول شدن وظیفه نظارت از سوی دولت به سازمان نظام مهندسی بیان کرد: طبق قانون نظام مهندسی مصوب ۱۳۷۱ و به نیابت از دولت یا حاکمیت وظیفه نظارت بر عهده سازمان نظام مهندسی گذاشته شده است و این سازمان نیز به حکم ماده ۱۵ قانون نظام مهندسی وظیفه دارد بر عملکرد مهندسان خود از جمله مهندسان ناظر نظارت کامل داشته باشد. بدیعی ادامه داد: حال اینکه این نظارت از جنس بازرسی است نوع کاری که سازمان نظام مهندسی انجام می دهد، بازرسی بر روند طرح و اجرای پروژه ها است که این نوع بازرسی از جنس بازرسی فنی است. وی با اشاره به نظارت مقیم، مبحث مغفول مانده در نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان بیان کرد: انتخاب مهندس به منظور کنترل مقیم کارگاه های ساختمانی متأسفانه از موارد پیش بینی نشده در نظام نامه ارجاع کار محسوب می شود که می توان با تصویب نظام نامه های متقن و ایستادگی محکم بر سر این اصل، در کشور یک فرهنگ سازی ایجاد کرد که یک ساختمان نیاز سبزم به ناظر مقیم دارد.

بدیعی در خصوص قطع رابطه مالک با کارفرما اظهار داشت: ناظر مقیم به عنوان چشم پیمانکار یا کارفرما باید از سوی شخص کارفرما انتخاب شود که متأسفانه با اجرای این نظام نامه دیگر کارفرما نمی تواند ناظر را با سلیقه و حلیق فاکتورهای خود انتخاب کند.

استان مرکزی هیچ مشکلی برای اجرای نظام نامه ارجاع کار ندارد



نظام نامه ارجاع کار شاعمد برقراری عدالت با رعایت صلاحیت و ظرفیت بین مهندسان خواهیم بود. اله دادی در خصوص عدم حق انتخاب ناظر از سوی مالک بیان کرد: متأسفانه با اجرای نظام نامه ارجاع کار حق انتخاب را از مالک گرفته ایم و این موضوع یکی از اسیارات وارده بر نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان دارد. وی با توجه به اینکه با اجرای نظام نامه ارجاع کار

دیگر انگیزه لازم برای رقابت بین مهندسان وجود نخواهد داشت. گفت: با اجرای این نظام نامه دیگر مهندسان انگیزه لازم برای رقابت را نخواهند داشت، چرا دیگر بر اساس رندوم کار به آنها واگذار خواهد شد. اله دادی در پایان با اشاره به اینکه اجرای نظام نامه ارجاع کار می تواند شغل پایدار ایجاد کند، بیان کرد: با توجه به اینکه هر ساله بر تعداد مهندسان افزوده می شود و از طرف دیگر تعداد کارهای ارجاعی نیز کم می شود، نمی توان با اجرای این نظام نامه به یک شغل پایدار دست یابیم.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان مرکزی با اشاره به اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: این نظام نامه به استان ما هم ابلاغ شده است و ما نزدیک به ده سال است که نظام نامه دیگری نزدیک به این نظام نامه و اجرایی کنیم. غلامحسین اله دادی در ادامه اظهار داشت: با توجه به تعاملات مهندسی که سازمان نظام مهندسی ساختمان استان مرکزی با شهرداری دارد، در خصوص اجرای این نظام نامه هیچ گونه مشکلی وجود ندارد. وی با اشاره به بحث عدالت در نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: با اجرای

شورای مرکزی نرم افزارهای متمرکزی را در این خصوص تهیه نماید

اجرای نظام نامه مانع از انتخاب ناظر توسط مالک می شود



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان گیلان گفت: سازمان های نظام مهندسی هنوز آمادگی اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان را در اکثر استان ها ندارند. هادی الماسی با بیان این مطلب افزود: علیرغم اینکه در ابتدای سال اعلام شد که اجرای نظام نامه باید تا اول تیر انجام گیرد، اما اجرایی شدن این طرح به لحاظ فراهم بودن زیرساخت ها و تجهیزات لازم فعلا ممکن نیست.



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان بوشهر در خصوص اجرای نظام نامه اولویت بندی کار نظارت بر ساختمان گفت: در حال حاضر ۸۰ تا ۹۰ درصد این نظام نامه در استان بوشهر اجرایی شده است و این استان قبل از ابلاغ این نظام نامه، از چند سال پیش به صورت جدی این نظام نامه را اجرا کرده است.

سایب دشتی با بیان این مطلب خاطر نشان ساخت: با اجرای این نظام نامه توانسیم ارتباط مالی مالک با ناظر را نیز قطع کنیم. همچنین باید در نظر داشت برای مهندسان ناظر سه پایه مشخص در قانون تعریف شده است.

وی در ارتباط با سه پایه مشخص شده مهندسان ناظر اظهار داشت: مهندسان برای ورود به پایه سه می توانند از طریق آزمون ورودی اقدام نمایند و بعد از کسب صلاحیت بعد از چهار سال و گذراندن یک سری دوره های خاص می توانند به پایه دو ارتقاء یافته و بعد از آن تنها با گذشت ۵ سال و همچنین یک سری دوره های آموزشی می توانند به پایه یک نیز برسند.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان بوشهر در ارتباط با محاسن این نظام نامه بیان کرد: در حال حاضر مهندسان ناظر پراکنده هستند و انتظار دارند یا عضویتی که در سازمان نظام مهندسی ساختمان دارند، به عنوان مهندس ناظر برای پروژه ها انتخاب شود. اما با اجرای این نظام نامه، یک عدالتی پیش می آورد که با کمترین اجحاف در حق مهندسان مواجه خواهیم بود.

سناپن گفت: یکی از مهم ترین محاسن نظام نامه این است که دیگر خود مالک نمی تواند ناظر را انتخاب کند، بنابراین شاهد یک سری کم کاری ها که ناشی از زد و بند های بین مالک و مهندسان ناظر بوده، نخواهیم بود.

وی همچنین معایب این نظام نامه را این چنین برشمرد: متأسفانه در حال حاضر تعداد کارهای ارجاعی کاهش یافته و در مقابل هر روزه بر تعداد مهندسان افزوده می شود.

سناپن در پایان با اشاره به افزایش پروژه های کوچک خاطر نشان کرد: در حال حاضر پروژه های کوچک تعدادشان بسیار است، اما این در حالی است که پروژه های کوچک که تا ۲ هزار متر یا تا ۵ طبقه است، تنها به مهندسان پایه سه اختصاص می یابد و پروژه های بزرگ که برای مهندسان پایه یک و دو تعریف شده نیز بسیار کم است.

وی توزیع عادلانه کار بین مهندسان را از مزیت های این طرح دانست و افزود: از آنجایی که اجرای این طرح مستلزم مراجعه حجم بالای مهندسان برای انتخاب ساختمان مورد نظر و سطح و منطقه آن جهت نظارت است، سازمان های نظام مهندسی آمادگی جویگویی به این حجم مراجعه را ندارند. الماسی با ارزیابی مثبت از آثار اجرای صحیح این طرح گفت: نفس کار در دست است، اما باید در نوع انتخاب مهندسان بیشتر دقت شود. بهتر است که شورای مرکزی نرم افزارهای متمرکزی را در زمان مشخص تهیه و پس از فراهم شدن تجهیزات لازم، دستورات مورد نیاز برای اجرای یکسان آن در سطح کشور را ابلاغ کند اما متأسفانه این اقدام انجام نشده و عملکرد سابقه ای هر استانی ممکن است نظام مهندسی را در اجرای این طرح با بن بست مواجه کند. وی افزایش شرفاء نظام مهندسی بر مهندسان و کارفرمایان را از دیگر مزایای اجرای نظام نامه ارجاع کار نظارت ساختمان دانست و گفت: به این ترتیب نظارت عالی نظام مهندسی در بخش نظارت بر ساخت و سازها افزایش می یابد. اختیارات نظام مهندسی در حد تصدی گری و کارگزاری است.

الماسی با اشاره به عضویت ۲۵۰ تا ۳۰۰ هزار مهندس در سازمان های نظام مهندسی کشور تاکید کرد: اختیارات واگذار شده از سوی وزارت راه و شهرسازی به نظام مهندسی در حد تصدی گری و کارگزاری بوده و بهتر است که ضمن اصلاح قانون و آیین نامه ها، مسئولیت بیشتری به سازمان های استانی واگذار شود. الماسی هماهنگی عملکرد استان ها در ارائه خدمات مهندسی را در سطح مناسبی دانست و اظهار داشت: مسئله اصلی اصلاح قانون و آیین نامه است که در سال ۷۴ تصویب شده و در آن زمان تعداد مهندسان بسیار محدود و سازمان های استانی غیر فعال بود. این قانون صرفاً توسط کارشناسان راه و شهرسازی و به صورت یکطرفه تدوین و مصوب شد.

وی با اشاره به تاثیر اصلاح قانون در ارائه خدمات بهتر به مهندسان یادآور شد: اختیارات سازمان های نظام مهندسی در امور مرتبط از جمله اشتغال زایی و صدور پروانه اشتغال برای مهندسان بسیار محدود است و لازم است که در این حوزه اختیارات بیشتری به سازمان های استانی تفویض شود.

اجرای نظام نامه ارجاع کار در گرو راه اندازی بانک جامع اطلاعاتی



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان خراسان رضوی لازمه اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان را راه اندازی یک بانک جامع اطلاعاتی و سیستم ارزیابی عملکرد مهندسان دانست. محمدرضا اخوان عبداللهیان نظام نامه ارجاع کار را عین قانون و آیین نامه اجرایی قانون نظام مهندسی دانست و گفت: با توجه به

مشغول تهیه نرم افزاری برای اجرای نظام نامه ارجاع کار هستیم



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان اردبیل در خصوص اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: متأسفانه به خاطر مباحث فرهنگی نتوانستیم نظام نامه ارجاع کار در استان عملیاتی و اجرایی نماییم.

فرید صالحی عالی اظهار داشت: در حال حاضر مشغول تهیه نرم افزاری برای اجرای نظام نامه ارجاع کار هستیم که

به محض تکمیل و تهیه زیرساخت های مناسب نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان اجرایی خواهد شد. وی با اشاره به زمان اجرایی نظام ارجاع کار در استان اردبیل بیان کرد: تا سال آینده به طور حتم نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان اجرایی خواهد شد. صالحی عالی در خصوص اینکه با اجرای این نظام نامه می توانیم به شغل پایدار دست یابیم، گفت: متأسفانه نظام نامه ارجاع کار مولفه هایی اصلی را برای یک شغل پایدار دارا نیست. چرا که در حال حاضر با افزایش رشد جمعیت مهندسان کشور مواجه هستیم و این در حالی است که تعداد کارهای ارجاعی به همان اندازه سابق است و یا حتی کاهش پیدا کرده است. وی با توجه به اینکه نظام نامه ارجاع کار قابلیت اجرایی در هر استانی را ندارد، ادامه داد: نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان متأسفانه یک نظام نامه جامع و کاملی نیست و نمی توان آن را به تمامی استان ها تعمیم داد. رئیس سازمان نظام مهندسی استان اردبیل با اشاره به محاسن نظام نامه ارجاع کار اظهار داشت: با اجرای نظام نامه ارجاع کار می توانیم به عدالت حرفه ای دست یابیم و همچنین شاهد ارتقاء سطح کیفی ساختمان ها نیز خواهیم بود. صالحی عالی در پایان با اشاره به دیگر مزایای نظام نامه ارجاع کار خاطر نشان کرد: با اجرایی کردن نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان تنها پس از یک مدت شاهد بروز برخی از اختلاف نظرات و تنش ها بین مهندسان خواهیم بود و این نظام نامه با هویت مهندسان نیز هم خوانی ندارد.

افزایش روزافزون شمار مهندسان این نگرانی وجود دارد که نتوانیم در آینده توزیع و ارجاع کار متناسب با عدالت اجتماعی را محقق کنیم. وی ضمن مخالفت با توزیع کوپنی و مساوی کار بین مهندسان گفت: توزیع کار باید به طور مناسب و براساس شایسته سالاری صورت گیرد. همانطور که در قانون نیز به جای ارجاع کار سهمیه ای یا مترز مساوی، بر ارجاع کار مناسب تأکید شده است. اخوان با تأکید بر اینکه در کنار ارجاع کار مناسب باید توسعه خدمات مهندسی برای مهندسان مدنظر قرار گیرد، گفت: با مراجعه به بانک جامع اطلاعاتی، عملکرد یک مهندس در سال های اخیر ارزیابی و مشخص می شود که آسایش، امنیت، مطلوبیت و مقررات ملی تا چه حدی در ساخت یک ساختمان رعایت شده است. وی تأکید کرد: پس از ایجاد این بانک و سیستم باید نظام رقابتی شایسته سالاری را در کشور جا بیندازیم. اخوان گام دوم در مسیر اشتغال زایی و برقراری عدالت برای شایسته سالاری در کشور را در گرو توسعه خدمات فنی مهندسی دانست و افزود: در کنار ارجاع کار باید توسعه خدمات داخلی و خارجی مدنظر قرار گیرد و مهندسان در زمینه ساخت راه، پل، سد و صدور خدمات فنی مهندسی فعالیت کنند. وی با بیان اینکه طی ۵ سال گذشته ارجاع کار به صورت الکترونیکی و طبق نگاه شایسته سالاری در استان خراسان رضوی انجام شده است، اجرای صحیح نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت را مولف در تحقق اجرای کامل مقررات ملی ساختمان، ارتقای کیفیت ساخت و سازها، عدالت اجتماعی، اشتغال و رفاه دانست. اخوان همچنین با تأکید بر ایجاد وحدت رویه در بین استان ها در بحث ارائه خدمات مهندسی گفت: در چنین شرایطی جایگاه سازمان نظام مهندسی در کشور ارتقایی باید لذا ناهماهنگی های موجود در این زمینه باید رفع شود. وی با ارائه مثالی عنوان کرد: در برخی شهرها سازمان های نظام مهندسی سمت و سوی بیشتری به سمت الکترونیکی شدن داشته اند و مهندسان از بابت مراجعه به سازمان رفاه بیشتری دارند و در برخی استان ها این گونه نبوده است. اخوان در پایان خاطر نشان کرد: شورای مرکزی باید به گونه ای تصمیم گیری کند که همه استان ها به سمت روان سازی ارائه خدمات مهندسی، ارائه خدمات بهتر به اعضا و الکترونیکی شدن سیستم ها در بخش های عضویت، صدور پروانه اشتغال، آموزش و... حرکت کنند و در روش های اجرایی با هم هماهنگ شوند.



اجرای نظام نامه نیازمند همراهی کامل مهندسان است

وی با اشاره به نوع نظارت ناظران گفت: باید با ابلاغ این نظام نامه نظارت‌ها به سویی حرکت کند که این نظارت ناظران به یک نظارت توأم و مقیم تبدیل شود. با توجه به هزینه های سنگین در ساخت ساختمان نیاز حضور دائم ناظر در پروژه به خوبی حس می شود.

ریس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان خراسان شمالی در ادامه اظهار داشت: با حضور دائم و مستمر ناظر بر روی مساحت و سازه آن وقت می توان برای مردم و جامعه این ادعا را داشته باشیم که در مرحله اول عمر ساختمان طولانی خواهد شد و مهندس کیفیت این ساختمان را تضمین می کند. رضائی در خصوص نحوه حضور فعلی ناظران بر پروژه ها گفت: در حال حاضر ناظر به صورت پاره وقت به پروژه ها نظارت می کند و نظارت دائمی نیز بر ساختمان ندارد، از طرف دیگر باید توجه داشت که بسیاری از ساختمان ها را مهندسان نمی سازند ولی کار به اسم مهندس تمام می شود و در انتها نیز ایراد را از مهندس ناظر می گیرند.

وی با اشاره به اینکه نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار همه مسئله نیست، گفت: بحث ارجاع کار همه مسئله نیست، ارجاع کار تنها یک قسمت از کار است و بحث ارجاع کار به تنهایی تازای ایهامانی است که اصلاح درست یا غلط بودن نظام نامه را زیر سوال می برد.

رضائی در ارتباط با معایب این نظام نامه گفت: با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار ساختمان انگیزه رقابت و کار کردن را از مهندسان گرفته ایم، با اجرای این نظام نامه نمی توان تمام مهندسان را بدون در نظر گرفتن تجربه در یک صنف قرار داد، وی ادامه داد: بحث شایسته سالاری و عدالت در این نظام نامه لحاظ نشده است. رییس سازمان نظام مهندسی استان خراسان شمالی در خصوص نحوه واگذاری پروژه ها به مهندسان براساس نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار ساختمان بیان داشت: در حال حاضر واگذاری پروژه ها به مهندسان براساس پایه و سوابق کاری مهندسان است. وی همچنین در خصوص نادیده گرفتن مالکان در این نظام نامه اظهار داشت: بحث اختیار کارفرما در بعضی استان ها کاملاً نادیده گرفته شده است. نرم افزارها به گونه ای طراحی شده است که تنها بین ۳ تا ۵ نفر معرفی می کند، اما در بعضی از استان ها به علت کمبود مهندس ناظر، تنها یک مهندس معرفی می شود که این موضوع نیز از ایرادات این نظام نامه محسوب می شود.

ریس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان خراسان شمالی در خصوص نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان براساس بند ۱۶ شیوه نامه ماده ۳۳ تهیه و تدوین شده است تا در استان ها اجرایی شود.

علی اکبر رضائی افزود: باید توجه داشت تهیه و تدوین این نظام نامه یکی از وظایف اصلی شورای مرکزی بوده که توانست آن را به خوبی اجرایی کند. وی در ارتباط با اجرای این نظام نامه در استان خراسان شمالی بیان کرد: قبل از ابلاغ این نظام نامه به استان نیز این نرم افزار وجود داشت، اما متنی اولویت بندی، شاخص های آیین نامه ای نبود و تنها شاخص آن براساس ریزال تعریف شده بود.

ریس سازمان نظام مهندسی استان خراسان شمالی با اشاره به اینکه نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان در استان به طور کامل اجرا می شود، اظهار داشت: نظام نامه اولویت بندی به طور کامل در استان اجرا می شود، چرا که قبل از آن زیرساخت ها تعریف شده و همچنین فرهنگ سازی لازم نیز صورت گرفته است. گمانیکه در برخی از استان ها امکان بروز یک سری مشکلات برای اجرای این نظام نامه وجود دارد.

وی با تاکید بر اجرای کامل نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: برای اجرای کامل این نظام نامه نیازمند همراهی کامل مهندسان عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان هستیم، مناسبانه با اجرای این نظام نامه برای برخی از مهندسان که ارتباط قوی با مالکان داشته اند امکان بروز یک سری مشکلات وجود دارد.

رضائی همچنین در ارتباط با محاسن این نظام نامه اظهار داشت: مهمترین حسن این نظام نامه، اجرایی شدن یک بند از ماده شیوه نامه و انجام یکی از وظایف شورای مرکزی است. وی ادامه داد: با توجه به کم بودن کارها در استان، می توان با اجرای این نظام نامه امید را برای مهندسان استان زنده کرد. باید توجه داشت با اجرای کامل این نظام نامه یک فرصت برابر برای مهندسان تازه کار نیز ایجاد خواهد شد. رضائی در ارتباط با اینکه اجرای نظام نامه می تواند یک شغل پایدار برای مهندسان ناظر ایجاد کند، بیان کرد: با توجه به بحث نظارتی که در حال حاضر در نظام مهندسی ساختمان مطرح است، نمی توان آن را به عنوان یک شغل تلقی کرد، زیرا پوشش های قانونی یک شغل را دارا نیست.

تدوین دستورالعمل‌های دقیق، پیش‌نیاز اجرای نظام نامه ارجاع کار



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان گلستان گفت: پیش‌نیاز اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان، تدوین دستورالعمل‌های دقیق برای حل مسائل و مشکلات موجود در زمینه نظارت و بازرسی در سطح کشور است. حسین ویزواری با تأکید بر این مطلب افزود: کمیته‌ها و کمیسیون‌های تخصصی متشکل از

نمایندگان دستگاه‌های ذی‌ربط مثل وزارت راه و شهرسازی، استانداری، دستگاه قضایی، نظام مهندسی یا شورای مرکزی باید اقدام به نوشتن این دستورالعمل‌ها کنند.

وی در خصوص اثرات تدوین این دستورالعمل‌ها گفت: به این ترتیب به دعای مالکان علیه ناظران با اختلاف سلیقه‌های فنی بین ناظران، طراحان و مجریان با ناظران رسیدگی می‌شود. او با ارزیابی مثبت از قطع شدن رابطه مالی بین مالک و ناظر با اجرایی شدن نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار گفت: در بسیاری از موارد مالکان با مشاهده کوچکترین مقاومت از ناظران در برابر تخلفات، بلافاصله اقدام به عدم پرداخت حق الزحمه مهندسان می‌کنند. ویزواری افزود: از این رو با توجه به اینکه در بحث نظام نامه ارجاع کار، کل مبلغ نظارت به طور نقدی از مالک یا کارفرما اخذ می‌شود، دیگر مالکان نمی‌توانند فشاری از بابت عدم پرداخت مستمره به مهندسان وارد کنند و مهندسان از این بابت آشوبی خفازی پیدا می‌کنند.

وی یکی از موارد مغفول در نظام نامه ارجاع کار را توانمندی غیریکسان مهندسان دانست و گفت: به دلیل ورود بی‌رویه مهندسان به حوزه عمرانی، آشفته‌بازاری در این حوزه به وجود آمده که حاصل آن، عدم تطابق سیاست‌های ساخت و ساز با سیاست‌های وزارت علوم بوده است.

ویزواری ادامه داد: این در حالی است که توانمندی مهندسان در سطح مختلفی است و باید در واگذاری کار به مهندسان، به این مسئله توجه بیشتری شود. رئیس سازمان نظام مهندسی گلستان همچنین با تأکید بر اینکه ظرفیت کاری مهندسان محدود است گفت: با توجه به این مسئله، پروژه‌ها نباید به دلیل ناتوانی مالی مالک یا کارفرما قبل از اتمام متوقف شود و در نظام نامه ارجاع کار باید این مسئله بررسی شود.

ویزواری با اشاره به اینکه مهندسان نیز باید به بهترین نحو ممکن به وظایف خود عمل کنند، ابراز داشت: اجرای نظام نامه ارجاع کار و شفاف‌سازی و توزیع عادلانه کار، از اهداف اصلی هیات مدیره دوره ششم سازمان نظام مهندسی استان گلستان است و در این استان حتی قبل از اعلام لزوم اجرای این طرح، اجرای آن را در دستور کار قرار داده‌اند.

وی خاطر نشان کرد: در همین راستا الگوریتم بسیار کاملی آماده و به یک شرکت برنامه نویسی ارائه شده که در صورت فراهم شدن مقدمات و اعلام آمادگی مهندسان ناظر، از اول آبان ماه نظام نامه ارجاع کار اجرایی می‌شود.

اجرای نظام نامه ارجاع کار راه رانت خواری را می‌بندد



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان سیستان و بلوچستان در ارتباط با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان فی‌الغالب کار درستی است که در جهت تقسیم عادلانه کار بین مهندسان انجام می‌شود. رسول بیجار نیز ادامه افزود:

با اجرای این نظام نامه از رانت خواری و دخالت برخی از کارکنان شهرداری گرفته خواهد شد. وی با اشاره به اینکه اجرای این نظام نامه در گام‌های اول خود با مخالفت‌هایی رو به رو خواهد شد، اظهار داشت: بالطبع با اجرای این نظام نامه با یک سری مخالفت‌ها و استنادگی‌ها مواجه خواهیم بود. بیجار در ارتباط با اجرای این نظام نامه در استان سیستان و بلوچستان گفت: نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان، بیش از یک سال و نیم است که در استان اجرا می‌شود و در حال حاضر نیز تمام پروژه‌ها براساس نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان انجام می‌شود. وی در خصوص معایب این نظام نامه گفت: متأسفانه هنوز فرهنگ سازی لازم در این خصوص صورت نگرفته است و تعداد کار ارجاع برای مهندسان پایه ۳ بیش از بقیه مهندسان دو پایه دیگر است. بیجار در پایان خاطر نشان کرد: متأسفانه آیتام‌های مناسبی برای انتخاب مهندسان، انتخاب نشده است.

شناخت پتانسیل‌های اصلی با اجرای نظام نامه



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان خراسان جنوبی با اشاره به اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان گفت: این نظام نامه باعث بوجود آمدن هر چه بیشتر عدالت شده و در عین حال نظام مند نیز است. جلال زاده در ارتباط با

اجرای این نظام در استان خراسان جنوبی اظهار داشت: این نظام نامه از چهار سال پیش در استان اجرایی شده است و همچنین با اجرایی کامل این نظام نامه تقسیم عادلانه‌ای بین اعضای این سازمان رخ خواهد داد. وی در خصوص محاسن این نظام نامه بیان کرد: مهمترین محاسن این نظام نامه شناخت شدن پتانسیل‌های اصلی مهندسان است و در عین حال شاهد تصمیم عادلانه پروژه‌ها بین مهندسان خواهیم بود. جلال زاده در پایان خاطر نشان کرد: نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان می‌تواند باعث هم‌دلی هر چه بیشتر میان اعضا شود و همچنین این نظام نامه معایب خاصی ندارد.



افزایش کنترل بر نظارت مهندسان با اجرای نظام نامه ارجاع کار

خودبرترینی مسئولان وزارت راه و شهرسازی

ثابتی همچنین درخصوص واگذاری امور مربوط از وزارت راه و شهرسازی به سازمان نظام مهندسی گفت: همواره مشکلاتی با وزارت راه و شهرسازی در مواردی نظیر برگزاری آزمون‌ها و صدور پروانه اشتغال داشته ایم که به صراحت از آن به عنوان اهم فشار یاد کرده اند. وی این اهم فشار را ناحق دانست و افزود: برخورد سلیقه ای مسئولان وزارتخانه باعث شده که پروژه های ارسال شده را با تاخیر و در فرآیندی زمبابه به ما بازگردانند. ثابتی با انتقاد شدید از خودبرترینی مسئولان وزارت راه و شهرسازی گفت: این رویکرد مشکلات بسیاری برای ما ایجاد کرده است. در حالی که در بسیاری از موارد به دلیل کمبود پرسنل و تجهیزات، نظام مهندسی به کمک این نهاد شناخته شده است. رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان کردستان، خواستار واگذاری کلی این فرآیندها به مجموعه های نظام مهندسی جهت کنترل آنها طبق قانون شد و گفت: وزارت راه و شهرسازی می تواند در مواردی که خلاف قانون عمل شده است، تذکر داده و از ادامه کار ممانعت به عمل آورد. ثابتی در ادامه با تاکید بر افزایش هماهنگی بین استان‌ها در برقراری تعاملات و انتقال تجربیات فی مابین اعلام کرد: استان کردستان به عنوان استان معین سازمان نظام مهندسی برای صادرات خدمات فنی مهندسی در کردستان عراق انتخاب شده و طی سفر ما به سلیمانیه عراق و مذاکره با مسئولان عمرانی این کشور قرار بر راه اندازی یک دفتر نمایندگی نظام مهندسی در این شهر شد. به گفته وی، پیش نویس تفاهم نامه این همکاری تهیه شده و در آبان ماه نهایی می شود.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان کردستان، اجرای طرح نظام نامه ارجاع کار نظارت ساختمان را در افزایش کنترل سازمان نظام مهندسی بر روند نظارت مهندسان موثر ارزیابی کرد. به گزارش خبرنگار صدا، محمد صدیق ثابتی با اشاره به قطع ارتباط مالی بین ناظر و کارفرما یا مالک، با اجرایی شدن نظام نامه ارجاع کار افزود: در برخی موارد شاهد مراجعه و شکایت مالکان به دلیل عدم نظارت دقیق ناظران بر روند ساخت و سازها هستیم که با توجه به پرداخت مرحله ای دستمزد ناظران، می توان کنترل بیشتری بر روند کار آنها جهت انجام دقیق وظایف محوله اعمال کرد.

وی با اشاره به اینکه در حال حاضر امکان قضاوت درخصوص نظام نامه ارجاع کار وجود ندارد و ضعف های آن را باید پس از اجرا مورد بحث و بررسی قرار داد گفت: یکی دیگر از مزایای اجرای این نظام نامه مستند شدن پیشنهادات کار به مهندسانی است که خودشان به دلیل فاصله مکانی یا متر از پایین، مسئولیت نظارت بر پروژه را نمی پذیرند و بعدها از بابت عدم ارجاع کار عادلانه از نظام مهندسی گله مند می شوند. ثابتی افزود: امتیاز دوم ایجاد آرامش و اطمینان برای مهندسان از بابت سیستم خاص و کنترل شده فرآیند ارجاع کار است؛ از این جهت که دیگر امکان دخالت دستی در آنها وجود ندارد و قابل دخل و تصرف نیست.

وی با اعلام اینکه اجرای نظام نامه ارجاع کار حداکثر تا پایان مهر ماه به صورت آزمایشی در استان کردستان آغاز می شود، گفت: پیش بینی می شود که دوره اصلاحی آن نیز حداکثر سه ماه به طول بینجامد که اجرای آن در کاهش شکایات و نگرانی مهندسان تاثیر گذار خواهد بود.

دست واسطه ها با اجرای نظام نامه کوتاه می شود



این نظام نامه اظهار داشت: مهمترین محاسن این نظام نامه عدالت توزیعی است که خواست بسیاری از مهندسان است. وی همچنین افزود: استیفاء حقوق مهندسان در اخذ کامل تعرفه ها از مالکان، کوتاه کردن دست واسطه ها و همچنین نظارت کامل سازمان در ارائه کارها مبتنی بر ظرفیت و صلاحیت می توان از مهمترین محاسن این نظام نامه برشمرد. پزشکی در پایان معایب این نظام نامه را نیز این چنین برشمرد: علامت توزیعی می تواند از بزرگترین معایب این نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان باشد.

رئیس نظام مهندسی ساختمان استان اصفهان با اشاره به نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان گفت: در یک نگاه اجمالی به مباحث خدمات نظام مهندسی می توان جای خالی این نظام نامه را به خوبی در سازمان نظام مهندسی حس کرد.

دکتر علی پزشکی ادامه داد: سازمان نظام مهندسی اصفهان با توجه به اینکه در گذشته در یک چارچوب خاص خود عمل می کرد، هم اکنون این نظام نامه می تواند یک اقدام مبتکرانه باشد. سازمان نظام مهندسی اصفهان آمادگی پیاده سازی کامل آن را دارد و نرم افزارهای مربوط به این نظام نامه نیز تهیه شده است. وی در خصوص اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت ساختمان در استان اصفهان افزود: خوشبختانه اجرای مرحله نخست این نظام نامه آغاز شده که این اقدام حدود ۶ روز زودتر از زمان موعود (۲۰ مهرماه) به وقوع پیوسته است. رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان اصفهان در ارتباط با محاسن

توزیع عدالت بین مهندسان ناظر که یکی از مزایای این نظام است



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان مازندران با اشاره به اجرای بومی نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: نظام نامه ارجاع کار از سال ۱۳۸۵ به صورت بومی در استان اجرایی شود و در حال حاضر نیز اقدام به تهیه نرم افزاری مناسب برای این نظام نامه شده است.

مصطفی خاوری نژاد بیان کرد: اجرای کامل نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان قطعاً مشکلات حقوقی را نیز به بار خواهد آورد.

وی در خصوص توزیع عادلانه نظارت بین ناظرین اظهار داشت: توزیع عدالت بین مهندسان ناظر که یکی از مزایای این نظام است خود به نوبه منجر به بی عدالتی در بلندمدت خواهد شد.

خاوری نژاد در ادامه اظهار داشت: کوتاه شدن دست واسطه ها و دلال ها با اجرای این نظام نامه از مهمترین مزایای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان محسوب می شود.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان مازندران در ارتباط با قطع شدن ارتباط بین مالک و ناظر بیان کرد: قطع شدن هر گونه ارتباط بین مالک و ناظر یکی از معایب نظام نامه ارجاع کار محسوب می شود، چرا که باید ارتباط بین کارفرما و مالک وجود داشته باشد و با قطع شدن این ارتباط در بلندمدت نیز سازمان با مسائل حقوقی مواجه خواهد شد.

وی در خصوص نحوه اجرایی نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: رسیدگی های لازم را باید در خصوص اجرای نظام نامه ارجاع کار صورت پذیرد و همچنین این نظام نامه تنها به صورت بومی قابلیت اجرا دارد.

خاوری نژاد در ادامه اظهار داشت: با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان، کار مهندسان ناظر از حالت حرفه ای خارج خواهد شد.

وی با اشاره به اینکه نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار قابلیت یک شغل پایدار را برای مهندسان نخواهد داشت، گفت: با توجه به رشد روزافزون جمعیت مهندسان و اینکه احتمال کاهش کارهای ارجاعی بسیار بالا است نمی توان به یک شغل پایدار دست یافت. ما باید به عنوان مثال مهندس عمران ممکن است سالی یک بار هم به عنوان مهندس ناظر انتخاب نشود.

اجرای نظام نامه ارجاع کار را در استان شروع کرده ایم



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان کهگیلویه و بویراحمد در ارتباط با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: در حال حاضر اجرای نظام نامه ارجاع کار را در استان شروع کرده ایم و در قدم های اول اجرای این نظام نامه، فرموله کردن نحوه انتخاب مهمترین مشکل نظام نامه ارجاع کار بود. عیسی شهبادت در خصوص پایه بندی

مهندسان اظهار داشت: در گذشته تنها بر اساس پایه بندی به مهندسان کار ارجاع داده می شد، ولی متأسفانه با این نظام نامه بایستی به صورت رتبه بندی مهندسان کار تقسیم شود.

وی با اشاره به معیارهای اولویت بندی مهندسان در نظام نامه ارجاع کار اظهار داشت: مهمترین معیارهای انتخاب مهندسان در این نظام نامه میزان تحصیلات و سابقه کار است و متأسفانه افرادی که ناظر هم نیستند، ولی دارای پروانه اشتغال به کار هستند می توانند به عنوان مهندس ناظر نیز انتخاب شوند.

شهبادت در ارتباط با قابلیت اجرایی نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر کار ساختمان بیان کرد: این نظام نامه با توجه به مشکلاتی که دارد، قابلیت اجرایی را نیز دارد که می توان در طول اجرای نظام نامه مشکلاتش را حل کرد و در حال حاضر نمی توان به عقب برگشت.

وی ادامه داد: بازگشت به گذشته موجب رونق بازار سیاه خواهد شد و یکی از مهمترین دلایل اجرایی این نظام نامه کوتاه کردن دست دلال ها و واسطه هاست.

وی در خصوص اینکه نمی توان با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان به شغل پایدار دست یافت، گفت: متأسفانه یکی دیگر از ایرادات نظام نامه ارجاع کار نداشتن مؤلفه های شغل پایدار است. چرا که تعداد مهندسان و تعداد کارهای ارجاعی با هم هماهنگ نیست و بعضاً در بسیاری از مناطق تعداد مهندسان از تعداد کارهای ارجاعی پیشی می گیرد.

شهبادت در پایان با اشاره به یکی دیگر از معایب نظام نامه ارجاع کار خاطر نشان کرد: متأسفانه با اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان، نزدیک به ۶۰ درصد مهندسان عمران حتی یک کار هم ناپه امروز دریافت نکرده اند.

حدود ۶۵ درصد نظام نامه اولویت بندی

ارجاع کار نظارت بر ساختمان اجرا می شود



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان لرستان در خصوص نحوه اجرایی نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان گفت: نظام نامه ارجاع کار در گروه های مختلف عمرانی و معماری و همچنین در جلسات هیات مدیره نظام مهندسی ساختمان استان بررسی شده است. علی حیدر عبدی پور اظهار داشت: در حال حاضر در استان لرستان حدود ۶۵ درصد نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان اجرا می شود.

وی با اشاره به قابلیت اجرایی نظام نامه ارجاع کار نظارت بر ساختمان اظهار داشت: نمی توان نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان را به طور کلی اجرایی کرد و این نظام نامه به طور قطع نیاز به بازنگری و بعضا اصلاحات نیز دارد.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان لرستان با اشاره به مهم ترین مزایای نظام نامه ارجاع کار بیان کرد: داشتن اولویت کاری از بارزترین و مهم ترین مزایای این نظام محسوب می شود. وی در ارتباط به اینکه نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان از مولفه های اصلی شغل پایدار برخوردار نیست، گفت: با اجرای نظام نامه ارجاع کار نمی توانیم به مولفه های اصلی یک شغل دست یابیم، چرا که هر روزه بر تعداد مهندسان افزوده می شود و بنابراین همیشه تعداد مهندسان از تعداد کارهای ارجاعی پیشی می گیرد.

عبدی پور با اشاره به اجرای بکپارچه نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان ها در استان ها خاطر نشان کرد: اگر بتوانیم نظام نامه ارجاع کار به صورت بکپارچه در تمامی استان ها اجرا کنیم شاهد کاهش میزان اعتراضات و ارتقاء سطح کیفی ساختمان ها نیز خواهیم بود.

نقش نظام نامه ارجاع کار در تحقق عدالت حرفه ای



رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان آذربایجان شرقی با اشاره به تاثیر اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان در اشتغال پایدار گفت: اگر تمام جوانب این نظام نامه در نظر گرفته شده و اجرایی شود، می تواند به عنوان یک عدالت حرفه ای مطرح باشد.

بهرام چاوشی با بیان این مطلب اظهار داشت: یکی از محورهای اشتغال پایدار عدالت است و اجرای این نظام نامه می تواند به اجرا و تحقق عدالت حرفه ای کمک کند.

وی در ادامه افزود: در حال حاضر در برخی از شهرستان های آذربایجان شرقی کمبود مهندس وجود دارد که با اجرای این نظام نامه می توان از پتانسیل مهندسان کل استان بهره برد. چاوشی با تاکید بر اینکه در اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار باید دفاتر حقیقی و حقوقی کاملاً مشخص شوند، تصریح کرد: شخصیت های حقوقی که در اجرای نظام نامه دخیل هستند، باید کاملاً مشخص شده و در نظر گرفته شوند. وی خاطر نشان کرد: اگر شخصیت های حقوقی کاملاً مشخص شوند، کارها به سمت حرفه ای شدن و تخصصی شدن پیش می رود و پس از اولویت بندی به مهندسان ارجاع می شود. چاوشی با اشاره به تفکیک مهندسان با اجرای نظام نامه مذکور گفت: طبیعتاً هر مهندسی باید در حدود صلاحیت خود کار کند که رعایت این موضوع می تواند به اشتغال پایدار هم کمک کند. رئیس سازمان نظام مهندسی استان آذربایجان شرقی با اشاره به اینکه اجرای نظام نامه اولویت بندی ارجاع کار نظارت بر ساختمان از مدت ها پیش در این استان آغاز شده است، گفت: در شهرستان تبریز یک سری مشکلات اجرایی وجود دارد که در حال برطرف کردن آنها هستیم و به زودی در تبریز نیز این نظام نامه اجرا می شود.

روابط عمومی ها در تصمیم سازی ها دخالت نمایند



مهندس مهدی حق بین نایب رئیس دوم سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور و به تمایز روابط عمومی ها فعال و متفعل را اثر گذاری در تصمیم گیری ها و تصمیم سازی ها دانست و افزود: انتظاز شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان از مدیران و کارشناسان روابط عمومی استان ها این است که در کنار اعضای هیئت مدیره و هیئت رئیسه سازمان نظام مهندسی ساختمان استان ها به جریان تصمیم سازی کمک نمایند.

مهندس مهدی حق بین افزود: روابط عمومی ها با اشراف خوبی که از موضوعات و دغدغه های مردم و مهندسان دارند می توانند به موضوعات اهمیت دار در روند تصمیم گیری ها اولویت بخشند و این باعث می شود مهمترین نیازها و مسائل روز صنعتی مهندسان و دغدغه های مردم در مأموریت های سازمان نظام مهندسی ساختمان به انجام رسد.

عضو هیئت رئیسه شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان گفت: مدیران روابط عمومی استان ها با خودباوری و تکیه بر ابزار خلاقیت، هنر، تکنیک های نوین و فنون حرفه ای موجود در روش های اثر گذار روابط عمومی به اجرای سیاست های بالادستی در نظام مهندسی ساختمان مانند قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان، سند چشم انداز و سند راهبردی و مباحث ۲۱ گانه مقررات ملی ساختمان کمک نمایند.

چرخه ساخت و ساز به صنعت ساختمان نزدیکتر می شود



دکتر طهماسبی معاون هماهنگی استان ها و امور حقوقی مجلس سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور در گفتگو با خبرنگار ما گفت: تصویب طرح یک فوریتی اصلاح موادی از قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب سال ۱۳۷۴ مجلس شورای اسلامی نشان از اشراف نمایندگان مجلس شورای اسلامی به مسائل و موضوعات مربوط به مشکلات اجرای این قانون در کشور دارد.

دکتر طهماسبی افزود: تصویب این فوریت طرح در مجلس حاصل تلاش بی وقفه مسئولین سازمان نظام مهندسی ساختمان و کارشناسان مرتبط با قانون نظام مهندسی می باشد که نتایج آن هدیه ای است به جامعه بزرگ و تخبه نظام مهندسی ساختمان در سراسر کشور.

وی افزود: با اصلاح قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان به امنیت و سلامت روحی و روانی و جسمی و رفاه شهروندان بیشتر توجه می شود و تخلف ساخت و ساز صنعت ساختمان به طور چشم گیری کاهش می یابد. دکتر طهماسبی اظهار امیدواری کرد تا با کمک تدبیرمندان و صاحب نظران اصلاح ۱۰ ماده از قانون در مجلس شورای اسلامی به تصویب نهایی نمایندگان ملت در مجلس برسد.

بررسی تجربیات جهانی در استفاده ظرفیت های هنر شهری برای احیا و بهسازی بافت های فرسوده شهری

□ علی اکبر سردر - پژوهشگر دکتری شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران

□ علی رستگار موجد - دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری

اصول ساخت و ساز ساختمان های شهری و روستایی کشور باید به گونه ای طراحی و ساخته شوند که استحکام، زیبایی، تناسب با محیط پیرامون و رعایت شاخص های بومی و اسلامی در آنها لحاظ شود.

نظام معظم رهبری

به طور کلی واژه «هنر شهری» شامل تمامی هنرهایی می شود که با مقاصد خاص و برنامه ریزی شده برای ناحیه ای مشخص از شهر طرح ریزی شده است. این هنر، قابلیت دسترسی ساکنان را برای مواجه شدن با یک اثر ممکن می سازد. همچنین واژه «هنر شهری» شامل هر اثر هنری است که قابلیت نمایش در فضای عمومی را دارد. در حال حاضر ضرورت بهسازی بافت ها با فرسودگی زیاد و نیازمند مرمت بلند مدت، به خصوص در کلانشهرها بر کسی پوشیده نیست اما تاکنون برنامه ها و مشوق های چندان مناسبی در زمان بهسازی این بافت های شهری به کار گرفته نشده است. تجربیات جهانی نشان می دهد که هنرهای شهری با غنی سازی هویت مکان و بالا بردن ارزش اقتصادی محل نه تنها مشکلی در فرایند بهسازی بافت های فرسوده بوجود نمی آورد بلکه باعث حضور بهتر و فهم بیشتر گردشگران از موضوع نیز می شود. اما این مهم در طرح های بهسازی بافت های فرسوده در کشورمان چندان مورد توجه نبوده است. در واقع برای کمک به درک واقعیت ها و معرفی بینه بافت تاریخی می توان از هنرهای شهری به ویژه نقاشی های دیواری، بنرها، مجسمه سازی و سایر هنرهای محیطی بهره جست.

تجربیات جهانی استفاده از هنر شهری در بهسازی و نوسازی شهری همانطور که در بخش قبل اشاره شد بهره گیری از هنر شهری در بهسازی شهری در بسیاری از کشورهای جهان مورد توجه قرار گرفته است و تجربیات این کشورها در جهت استفاده و بومی سازی در کشور ما می تواند مفید باشد. در این قسمت به بیان نتایج بررسی تجربیات جهانی می پردازیم و تلاش داریم از این طریق سیاست های بهسازی مبتنی بر هنر شهری را

شرح دهیم

هنر شهری (یعنی هرگونه هنری که در عرصه عمومی شهر خود را به نمایش می گذارد) می تواند از طریق افزایش ارزش های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نوسازی، بهسازی بافت های شهری را تسریع کند. در اینجا سه نظام ارزشی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی هنری مطرح می گردند که هنر شهری از طریق آن ها شهر را تحت تاثیر قرار می دهد. ارتباطات پیچیده ای درون این نظام ها از نقطه نظر هنر شهری وجود دارد اما به طور کلی می توان گفت:

- از لحاظ اقتصادی هنر شهری با افزودن بر جذابیت های بافت، منجر به بالا رفتن ارزش زمین، ورود گردشگر و همچنین سرمایه می گردد.

- از لحاظ اجتماعی، هنر شهری با برقراری ارتباط با ارزش های اجتماعی جامعه محلی می تواند منجر به ایجاد همبستگی اجتماعی برای بهسازی تلقی گردد.

- از منظر هنری و فرهنگی، هنر شهری بر جذابیت های بصری به مناطق شهری افزوده و منجر به شکل گیری بافت های با ارزش از نقطه نظر منظر معماری در حین بهسازی می گردد.

بررسی نقش هنر شهری در قالب هر یک از نظام های فوق وابسته به بررسی بسیاری از عوامل درون سیستمی این نظام های ارزشی می باشد. همچنین وابسته به ویژگی های جامعه مخاطب، نقش هنر شهری در بهسازی شهری می تواند کم رنگ یا پر رنگ باشد.

به طور کلی اهمیت هنر شهری از لحاظ جذب سرمایه و افزایش توان اقتصادی مناطق فرسوده موضوعی است که تاکنون بیشتر مورد توجه صاحب نظران بوده است.

پروفیسور بوویرد (Prof. A.G. Bovaird) در ارزیابی اقتصادی هنر شهری سه رویکرد را مطرح می سازد.

- رویکرد هزینه - فایده (تحلیل هزینه فایده هنر شهری در ارتباط با بهسازی شهری)



بود که در مورد لزوم بهسازی مناطق درونی شهر و بافت های قدیمی بوده اما با وجود این هنوز سیاست های کاملاً مستقلی در مورد بهسازی بافت های فرسوده درون شهری به وجود نیامده است. (Hill, ۱۹۹۴: ۲۸) هر چند که افول اجتماعی و کالبدی بافت های فرسوده و قدیمی شهر در این دوران تیزرشد ایجاد سیاست های بهسازی شهری (Regeneration) بوده، اما در این دوران بیشتر روش های نسکینی در حل مشکلات موجود این بافت ها رواج داشتند. با روی کار آمدن دولت محافظه کار از سال ۱۹۷۹ این روند تغییر پیدا کرد. و همکاری شرکت های خصوصی - عمومی در بهسازی بافت های فرسوده در محوریت قرار گرفت. در این دوران شرکت های خصوصی ساختمانی بخش بهسازی شهری را در دست گرفتند.

تغییر کاربری اراضی و قانون خرید اجباری املاک درون محدوده بافت فرسوده در این دوران به وجود آمده و به این ترتیب بهسازی شهری تقریباً به مدت یک دهه تا سال ۱۹۹۱ بر مبنای مالکیت اراضی و کاربری آن بود. در سال ۱۹۹۱ دپارتمان محیط (DOE) برنامه های ۵ ساله ی بهسازی شهری را آغاز نمود که عنوان آن «چالش شهر» (City challenge) بود. (Hill, ۱۹۹۴; Deakin and Edwards, ۱۹۹۳; Imrie and Thomas, ۱۹۹۹, ۱۹۹۳)

این برنامه بر مبنای فضای رقابتی در پروژه های خاص بهسازی شهری بود که بخش های خصوصی، عمومی و سازمان های داوطلب را در برمی گرفت و متعین زمانی به جوامع محلی از اهداف اصلی آن بود. این برنامه چرخشی در جهت حرکت به سمت بهسازی فرهنگ محور محسوب می گردد.

بیانیه سیاست گذاری مجمع هنر بریتانیای کبیر در سال ۱۹۸۹ تحت عنوان (یک رئالیت شهری: نقش هنر در بهسازی شهری) بیان کننده ی نوعی نیاز عملی به هنر شهری در ارتباط با بهسازی شهری است. اما باید توجه نمود که در این سند قانون گذاری سهم هنر شهری در بهسازی بیشتر از جنبه های اقتصادی مطرح بود. به این ترتیب که هنر متجر به جذب توریسم، بالا رفتن قیمت زمین، ایجاد تاسیسات و... در بافت های فرسوده می گردد. (Symon and Williams, ۲۰۰۱: ۵۷-۵۷)

- رویکرد مارکسیستی (هنر شهری به عنوان لیزاری در دست حکومت لیبرالی)

- رویکرد مبتنی بر اهمیت نقش مردم در هنر شهری (عدم نقش مردم در هزینه بودجه هنر شهری)

او در مقاله ای تحت عنوان ارزیابی هنر شهری به جمع بندی نظرات متخصصان در هر سه رویکرد می پردازد.

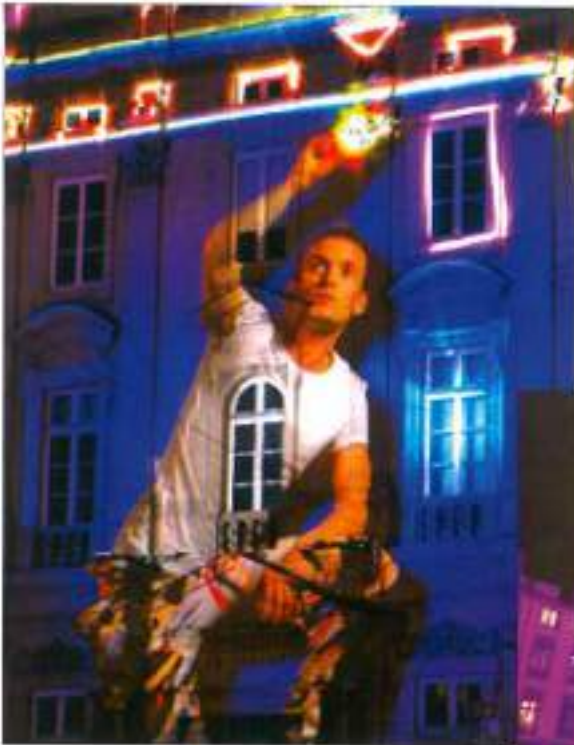
نتیجه گیری نهایی او این است که هنر شهری زمانی می تواند حداکثر تاثیر اقتصادی را داشته باشد، که مبتنی بر ارزش های اجتماعی ساکنان یا ارزش های بین المللی جهت جذب گردشگران و سرمایه باشد. (Bovaid, ۱۹۹۷: ۱۴)

همان گونه که ملاحظه می نشود به مرور زمان تحلیل های اقتصادی هنر شهری نیز به سمتی حرکت نموده اند که بازدهی اقتصادی هنر شهری را وابسته به تطابق آن با ارزش های اجتماعی مخاطبان می داند. رویکرد اجتماعی به هنر شهری امری است که امروزه بیشتر مورد تاکید آکادمیسان قرار گرفته به گونه ای که از نظر آنها هنر شهری می تواند راهی برای ایجاد عدالت، گوناگونی اجتماعی و هویت فرایی در بافت های فرسوده گردد. به نظر می رسد که توجه به این جنبه ها در کنار نقش اقتصادی هنر شهری امری لازم و بایسته است.

در بررسی تجربیات جهانی ابتدا در سطح سیاست گذاری به بررسی تجربیات کشور انگلستان می پردازیم و در ادامه برای بررسی یک پروژه عملیاتی بهسازی شهری که با استفاده از هنر شهری انجام شده است، پروژه بهسازی منطقه سبنا در شهر لوزاکا را مطرح می کنیم.

جایگاه هنر شهری در سیاست های بهسازی شهری دولت انگلستان

سیاست های حمایتی دولت بریتانیا از بهسازی شهری به برنامه هارولد ویلسون (Harold Wilson) در دهه ۶۰ باز می گردد. این برنامه ابعاد اجتماعی را به برنامه های بازسازی پس از جنگ در دهه های ۴۰ و ۵۰، که فقط حول موضوعات مربوط به اراضی و کاربری زمین بود، اضافه نمود. قانون های دیگری در سال های ۱۹۷۷ و ۱۹۷۸ به تصویب رسیده



با روی کار آمدن حزب کارگر از سال ۱۹۹۷ چرخشی در سیاست های بهسازی شهری از رویکرد اقتصادی به رویکرد اجتماعی اتفاق افتاد. در این سال ها هنر شهری هم ایجاد اقتصادی و هم ایجاد اجتماعی پیدا نموده است. جدیدترین رویکردها در ارتباط با نقش هنر شهری در بهسازی شهری چرخشی به سمت مشارکت، دموکراسی و فرهنگ داشته است. به گونه ای که علاوه بر اهمیت نقش اقتصادی هنر شهری در بهسازی شهری به اهمیت نقش آن در هویت افزایی، تنوع بخشی و جذب مشارکت مردم در بهسازی شهری پرداخته شده است. (۲۰۰۷, Wikry)

بهره گیری از هنر شهری در بهسازی شهری اوزاکا

یکی از نمونه های موفق در زمینه تجربیات عملی بهسازی شهری، اوزاکای ژاپن می باشد. این شهر از قدیم مرکز تجاری بندری مبادلات با کشور چین بوده است. شهر اوزاکا دارای بافت های تاریخی است که ساخت و بافت آنها دارای ۴۰۰ سال سابقه می باشد. یکی از این بافت ها منطقه ای به نام سبنا (Sebna) می باشد. این بافت در بردارنده ی ساختمان های مربوط به معماری مدرن نیز بوده و پیکربندی فضایی آن شامل ارتباط فضایی، درجه بندی و عرض راهها در آن به طور مداوم از گذشته تا امروز تغییر کرده است. از سال ۲۰۰۰ مسئولان متوجه شدند که در این منطقه فعالیت های تجاری خلبه کرده و این در حالی است که جمعیت این منطقه در روز به ۲۷۰/۰۰۰ نفر می رسد. جمعیت آن در شب در حدود ۴/۰۰۰ نفر می باشد. چنین نسبتی تقریباً در هیچ جای دنیا وجود نداشته است. علاوه بر این بسیاری از ساختمان های مدرن کار کرده گذشته خود را که سکونت بوده از دست داده و خالی شده اند. به منظور جبران بافتن سکونت زندگی شهری در این منطقه، پروژه ی بهسازی شهری با محوریت هنر و فرهنگ در دستور کار مسئولان شهری قرار گرفت. شهرداری به کمک دانشگاه اوزاکا مرکزی را تحت عنوان کافه هنر سبنا راه اندازی نمودند. (Kana, ۲۰۱۲)

وظیفه این مرکز ارائه راهکارهایی بود که بتواند با محوریت فرهنگ و هنر به بهسازی شهری بپردازد.

در این سند پیش فرض این بوده که مباحث اجتماعی و فرهنگی در ارتباط با هنر در همه جا وجود داشته و جنبه های اقتصادی است که کمتر مورد توجه قرار گرفته است. گزارش مایرز کاف (Myerscough) در سال ۱۹۸۸ تحت عنوان اهمیت اقتصادی هنر در بریتانیا نیز نشان دهنده ی وجود چنین فضایی در آن زمان است.

اهمیت اقتصادی هنر در پروژه های شهری هم اکنون نیز مطرح است. به این ترتیب هنرمند به عنوان یک متخصص جایگاهی در کنار متخصصان ساخت و بهسازی بافت پیدا می کند. طرح «درصدی برای هنر» (Percent for Art Scheme) که توسط مجمع هنر در میانه ی دهه ۸۰ راه اندازی شده بود موجب راه اندازی بسیاری از پروژه های فرهنگی، هنری در جوامع محلی گردید. در این طرح جوامع محلی باید بخشی از بودجه خود را صرف هنر شهری یا هنر عمومی می نمودند. (ACGB, ۱۹۹۱) در صدی برای هنر نقش اساسی در بهسازی شهری بیرمنگام (۱۹۸۹-۱۹۹۳) ایفا نمود. همچنین ابتکار فونیکس در کاونتری نیز بر اساس همین طرح بوده است. بهسازی که در آن کارخانه شهر که رو به تعطیلی گذاشته بود به استودیوهای ضبط موسیقی تغییر کاربری داد شد و شهر را به تدریج تبدیل به مرکزی برای هنرمندان و استودیو های هنری نمود و اقتصاد آن را احیا نمود. (McGuigan, ۲۰۰۴)

نیاز بهسازی شهری به هنر عمومی در این سال ها منجر به ایجاد سازمان ها و نهادهایی در ارتباط با هنر شهری گردید که از میان آنها می توان به آژانس مسئولیتی هنر عمومی اشاره نمود. با قدرت گرفتن اقتصاد نو لیبرالی در انگلستان این نهادها از بخش عمومی جدا شده و جایگاهی مستقل در فعالیت های اقتصادی و کار آفرینی پیدا نمودند.

با به قدرت رسیدن حزب های محافظه کار برای چهارمین بار در سال ۱۹۹۲ سازمان بهسازی شهری تاسیس گردید. و نقش هماهنگ کننده سازمان های منطقه ای بهسازی را به عهده گرفت. در این سالها برده بهسازی در اختیار سازمان های بهسازی منطقه ای بود تا آن را به منظور بهسازی بافت های شهری به مصرف برسانند.



- علیسی، ش. پرتوی، ب. شهبان، ب. ۱۳۹۱. مدل مفهومی و چارچوب تحلیلی ساختار فضایی-عملکردی باز زنده سازی بافت های تاریخی، با تکیه بر گردشگری شهری، دو فصلنامه دانشگاه هنر، شماره ۸، نامه معماری و شهرسازی
- فرجی ملاتی، الف. ۱۳۸۹، انواع روش های مداخله در نوسازی و بهسازی شهری، ماهنامه اطلاع رسانی، آموزشی و پژوهشی، شماره ۵۵

اقدامات این مرکز در دو راستا قرار داشته است:

- ۱- نمایش فرهنگ و هنر ساکنان در شهر و پرورش آن
 - ۲- تبدیل منطقه به مکانی برای نمایش آثار سایر هنرمندان از نقاط مختلف جهان و ایجاد بستری جهت جذب سرمایه های بین المللی از این طریق.
- تلاش این مرکز در جریان لداختن فرهنگ و هنر در بطن بافت کالبدی و اجتماعی شهر به منظور جذب گردشگران و ارتقای موقعیت منطقه جهت جذب سرمایه گذاران بوده است. در مراحل اولیه، هدف شناخت ارزش های هنری بافت توسط ساکنان و سایر افراد بوده است. برای این منظور اقدامات متفاوتی صورت گرفت. برگزاری نمایشگاه عکس معرزی بافت تاریخی از دید ساکنین از جمله این اقدامات است. به این ترتیب ساکنان به آگاهی ارزش های هنری بافت پرداخته و آثار آنها نیز در منطقه به نمایش در می آید. در مراحل بعدی، هدف دریافت پیشنهادها و نظرات شهروندان بوده است. بعنوان مثال نظرخواهی در مورد اینکه کدام فضاهای باز شهری می تواند میزبان برنامه های اجرای موسیقی باشند.
- همچنین برگزاری فستیوال معماری که در آن از شرکت کنندگان خواسته شده بود که طرحی برای استفاده از فضای پشت بام ساختمان های مربوط به دوره ی مدرن منطقه ارائه دهند. همچنین مسابقه نقاشی برای کودکان برگزار شد، که از آنها خواسته شد محله مطلوب خود در آینده را به تصویر بکشند. در مراحل بعدی از مردم خواسته شد که پتانسیل های کالبدی محله خودشان را در جهت استفاده به منظور فعالیت های فرهنگی و هنری ارائه دادند. این پروژه یکی از پروژه های موفق در بهسازی شهری از طریق هنر شهری و فرهنگ می باشد و اقدامات بهسازی به مانند تغییر کاربری ساختمان ها، استفاده از فضای بام ها و... با استفاده از نتایج بدست آمده در مشارکت با مردم انجام شده است. (Kana, ۲۰۱۲)

English References

- Arts Council of Great Britain, (۱۹۹۱), A Creative Future: The way Forward for the Arts, Crafts and Media in England
- Bovaird, A. (۱۹۹۷), Public art in urban regeneration, Aaton University, Birmingham
- Deakin, N. and Edwards, J. (۱۹۹۳) The Enterprise Culture and the Inner City, London: Routledge.
- Hill, D. M. (۱۹۹۱) Cities and Citizens: Urban policy in the ۱۹۵۰s. London: Harvester Wheatsheaf
- Inrie, R. and Thomas, H. (۱۹۹۳) British Urban Policy and the Urban Development Corporations, London: Sage.
- Koichi Kana, An experiment in urban regeneration using culture and art in Senba, Osaka's historic urban center, with a focus on the regeneration of urban space, City, Culture and Society, ۲۰۱۲
- McGuigan, et al. (۲۰۰۴) Phoenix: Architecture/Art/Regeneration, London: Black Dog Publishing.
- Remesar, URBAN REGENERATION A CHALLENGE FOR PUBLIC ART, ۲۰۰۵
- Symon, P. and Williams, A. (۲۰۰۱) 'Urban Regeneration Programmes', in Selwood, S., The UK Cultural Sector: Profile and Policy Issues, London: Policy Studies Institute: ۷۵-۸۱.
- www.cultureindevelopment.nl/Cultral_Heritage/What_is_Cultural_Heritage.

منابع فارسی

- ابراهیمی میرد، م. ۱۳۸۷، رویکرد مطلوب برخورد با بافت های فرسوده شهر تهران، اولین همایش نوسازی و بهسازی بافت های فرسوده شهری
- مرادی، س. ۱۳۸۶، هنر عمومی و تلفیق آن با فضای شهری، مجله باغ نظر، شماره ۴
- عامل پالنده، م. پوسنلف پور، و. رضایی، ع. ۱۳۹۰، تاثیر گردشگری در احیای بافت تاریخی، سومین کنفرانس برنامه ریزی و مدیریت شهری

برگزاری همایش سازمان نظام مهندسی ساختمان در مازندران

اشاره



همایش سازمان نظام مهندسی ساختمان با حضور مهندس سید مهدی هاشمی رئیس شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان، ربیع فلاح جلودار، استاندار مازندران، امیر خجسته رئیس کمیسیون شوراها و امور داخلی کشور مجلس، شهرداران و شورای اسلامی شهرهای استان مازندران روز سه شنبه مورخ ۹۲/۷/۲۳ در آمل برگزار شد.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور خبر داد:

هزینه ۸۳ میلیارد دلاری ایرانی‌ها در بخش ساختمان

در سال در بخش ساختمان هزینه می‌شود، افزود: این میزان سرمایه بسیار زیادی است و باید تلاش کنیم این سرمایه به بهترین شکل ممکن استفاده شود. وی با تأکید بر اینکه باید مردم سالاری و یک رقابت صحیح را در جامعه حاکم کنیم، اظهار داشت: باید زمینه برای اجرای اصل ۴۱ قانون اساسی، خصوصاً سازی و کاهش تصدی دولت پیش رود. مهندس سید مهدی هاشمی با بیان اینکه سازمان نظام مهندسی مازندران جزو سازمان‌های برتر کشور است، گفت: با یک هماهنگی و هم افزایی در اجرای قانون سرعت این توانمندی‌های افزایش پیدا می‌کند. وی با تأکید بر اینکه شناسنامه فنی و ملکی ساختمان که تاکنون متعلق به مردم است با تأخیر در اجرا مواجه شده، یادآور شد: گفته می‌شود سالانه ۱۵۰ میلیارد دلار خسارت از موضع بلایای طبیعی در سطح جهان به مردم وارد می‌شود و در این بلاها جان انسان‌های زیادی به خطر می‌افتد. رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور با اشاره به اینکه سازمان نظام مهندسی در مهندسی کردن فعالیت‌های خود پیشگام باشد، اظهار داشت: مازندران با ظرفیت‌های موجود این استان و نعمات الهی، یک دوره جدید مدیریتی را سپری می‌کند که می‌تواند برای این استان موثر باشد.

مهندس سید مهدی هاشمی در همایش مدیریت شهری توسعه پایدار با حضور اعضای شورای اسلامی شهرهای مازندران، نظام مهندسی ساختمان و شهرداران استان مازندران برگزار شد. گفت: باید برای ساخت ساختمان‌های مناسب در کشور تلاش کنیم و باید بتوانیم جلوی خسارت‌های جانی و مالی را بر سر اثر بلایای طبیعی و ساسهل‌نگاری‌ها



بگیریم. وی با اشاره به اینکه با یک بستر مناسب برای رشد اتحاد جامعه می‌توانیم رشد اقتصادی و رفاه و ایمنی بیشتر را داشته باشیم، اظهار کرد: در صنعت ساختمان با یک کار جهادی حماسه اقتصادی محقق می‌شود. رئیس کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی با اعلام اینکه ۸۳ میلیارد دلار

نظام مهندسی مازندران جایگاه فنی و مهندسی بالایی در استان دارد



فلاح با بیان اینکه مازندران ظرفیت اجرایی پروژه‌های بزرگ کشور را دارد، با اشاره به نقش شوراهای توسعه مناطق بیسان کرد: کمک به شوراهای کمک به توسعه شهری و استانی است. وی با اعلام اینکه پیمانکاران و مهندسان مازندرانی توانایی کارهای بزرگ را دارند، یادآور شد: باید میزان

مشارکت پیمانکاران در مازندران افزایش یابد. این مسئول با اشاره به اینکه در هر کجای مازندران پروژه بزرگ با اولویت استفاده از نیروهای بومی تدارک دیده شود مباحث منابع طبیعی و محیط زیستی آن را رفع می‌کنیم. گفت: مازندران در زمینه‌های مختلفی استعداد دارد و می‌توانیم با همفکری از این ظرفیت‌ها بهره بگیریم.

ریح فلاح جلودار در همایش اعضای شورای اسلامی شهرهای مازندران، نظام مهندسی ساختمان و شهرداران استان مازندران در سالن آریکه آرایی امل با اشاره به اینکه مشارکت همه‌جانبه نظام مهندسی موجب رشد اقتصادی استان مازندران می‌شود، اظهار داشت: سازمان نظام مهندسی از ۱۸ سال پیش تاکنون چارچوب ارزشمندی یافته است و با توجه به نیازهای روز با پیشرفت‌هایی که در دنیا وجود دارد باید در ارتباط با مهندسی و قالب مهندسی به شکل فراگیر در همه ابعاد اجرایی و عمرانی توجه ویژه داشته باشیم.

وی با بیان اینکه سازمان نظام مهندسی ساختمان مازندران با توجه به شرایط و موقعیت جزو استان‌های نمونه در سطح کشور است، گفت: نظام مهندسی مازندران جایگاه فنی و مهندسی بالایی در استان دارد.

استاندار مازندران با تأکید بر اینکه باید از همه نیروهای فنی و اجرایی استان استفاده کنیم، یادآور شد: اشکال‌هایی به سیستم مدیریتی مازندران وارد است اما این مشکلات به مرور زمان برطرف می‌شود.

وی با اشاره به اینکه معاون عمرانی استانداری اختیار نام دارد تا مشکلات و مسائل پیش روی نظام مهندسی مازندران را برطرف کند، تصریح کرد: عزم استان مازندران بر حل چالش‌های پیش روی سازمان نظام مهندسی ساختمان است.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان مازندران:

صدور پروانه‌های ساختمانی بر اساس شناسنامه‌های فنی و ملکی صورت گیرد



جامعی را درباره آن نداریم. این مسئول با بیان اینکه بیش از ۷۰ درصد استان مازندران در روی گسل یا در حاشیه آن قرار دارد و این امر می‌تواند همه عوامل به آن توجه جدی داشته باشند، تأکید کرد: باید فرهنگ همزیستی با زلزله را در جامعه نهادینه کنیم. وی با اعلام اینکه ۲۱

هزار نفر در مازندران در سازمان نظام مهندسی هستند، افزود: از این میزان ۳۵ درصد به صورت حرفه‌ای فعالیت دارند و در مجموع نیز ۶۵ درصد این افراد فاقد پروانه فعالیت هستند. خاوری‌نژاد با بیان اینکه سالانه ۵ میلیون متر مربع خدمات نظام مهندسی در مازندران ارائه می‌شود، گفت: برخی شوراهای مصوباتی دارند که مغایرت با قوانین نظام مهندسی و مباحث مقررات ملی ساختمان است به فرمانداری‌ها پیشنهاد می‌شود و در صورت عدم توجه فرمانداری‌ها آن را اجرایی می‌کنند. وی با تأکید بر تقویت مهندسان بومی و استفاده از مهندسان مازندرانی برای اجرای پروژه‌ها یادآور شد: سیاست‌های تشویقی برای انبوه‌سازان و سرمایه‌گذاران از سوی دولت اعمال شود. رئیس سازمان نظام مهندسی مازندران با بیان اینکه صدور شناسنامه مقررات ساختمان در هیات چهار نفره استان تصویب شده است، گفت: شهرداران در این طرح باید همکاری ویژه‌ای داشته باشند و صدور پروانه‌های ساختمانی بر اساس شناسنامه‌های فنی و ملکی صورت گیرد.

مصطفی خاوری‌نژاد در همایش اعضای شورای اسلامی شهرهای مازندران، نظام مهندسی ساختمان و شهرداران استان مازندران در سالن آریکه آرایی امل با بیان اینکه قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان بدون وجود یک سیستم کارآمد ملی و بدون هماهنگی لازم میان دستگاه‌های اجرایی استان و نهادهای عمومی دولتی و غیردولتی نمی‌تواند به اهداف خود دست پیدا کند، افزود: این سازمان برای نخستین بار در راستای تعامل بیش از پیش میان سازمان و دستگاه‌های استان نسبت به برگزاری این همایش با همکاری حوزه معاونت عمرانی و امور شهری استانداری اقدام کرده است. وی با اشاره به اینکه محور همایش مدیریت مهندسی ساختمان، مدیریت شهری و توسعه پایدار است، اظهار داشت: فصل جدیدی در حوزه مدیریت شهری در استان رقم خورده و با توجه به انتخابات در شوراهای اسلامی و تغییراتی که در دولت ایجاد شده و تغییرات سیستم مدیریت شهری و استانی ایجاد شده است. خاوری‌نژاد با بیان اینکه در هفته کاهش اثرات بلایای طبیعی قرار داریم، تصریح کرد: خسارت‌های ناشی از بلای طبیعی در دنیا را ۵۰ تا ۱۰۰ میلیارد دلار و گاهی تا ۴۰۰ میلیارد دلار هم گزارش می‌کنند.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان مازندران با تأکید بر اینکه از ۱۰ مورد حادثه جهان ۳۰ مورد در ایران رخ می‌دهد، یادآور شد: از این ۲۰ مورد نیز ۲۴ مورد از حوادث کشور در استان رخ می‌دهد و به همین سبب مازندران را جز پنج استان حادثه‌خیز کشور محسوب می‌کنند. وی با تأکید بر اینکه باید در راستای ارتقای مهندسی و ساخت‌وسازهای استان و توسعه پایدار توجه جدی داشته باشیم، گفت: پدیده‌های طبیعی زمانی رخ می‌دهد که اطلاعات کافی و



گردهمایی گروه‌های تخصصی شهرسازی در یزد

اشاره



یازدهمین گردهمایی سراسری گروه‌های تخصصی شهرسازی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور پنج‌شنبه و جمعه بیست و پنجم و بیست و ششم مهرماه سال جاری با حضور اعضای گروه‌های تخصصی شهرسازی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان، اعضای گروه تخصصی شورای مرکزی و مسئولین استانداری یزد برگزار شد.

به گفته وی ما بیش از آنکه از سبک‌های دیگران تأثیر پذیر باشیم باید روی سبک‌های طراحی و معماری و شهرسازی دیگران تأثیر بگذاریم. مهندس نوروزی معاون امور عمرانی استانداری دیگر سخنران جلسه افتتاحیه گردهمایی بود که از مهندسان شهرسازی برای حضور هر چه فعال‌تر در طراحی‌های شهری دعوت کرد. وی سپس با اشاره به گستردگی تخلفات ساختمانی در استان یزد آن را ناشی از سوجدویی مالکان، ضعف شهرداری‌ها و عدم بازدارندگی قوانین و مقررات جاری دانست. ناطق با تأکید بر اهمیت تبادل اطلاعات بین استان‌ها گفت: در صورتی که اعضای کمیسیون ماده صد شهرداری‌ها به وظیفه اصلی خود که جلوگیری از گسترش تخلفات است عمل کنند و نظارت کامل بر اجرای دقیق طرح‌های جامع و تفصیلی صورت گیرد، از تبدیل تخلف به یک فرهنگ عمومی پیشگیری می‌شود و سازمان نظام مهندسی ساختمان در این زمینه نقشی مهم بر عهده دارد.

مهندس رضایی مدیرکل راه و شهرسازی استان یزد دیگر سخنران این مراسم بود که تأثیر شهرسازی را بر رفاه، اقتصاد، فرهنگ و اجتماع تشریح کرد. ضرورت مستندسازی و آسیب‌شناسی مشکلات موجود شهرسازی و ارائه راهکارهای اجرایی از دیگر محورهای سخنان مدیرکل راه و شهرسازی یزد بود که با تأکید وی بر تجدید نظر اصولی در قوانین موجود همراه شد.

پس از سخنان مقامات استانی نوشت به سخنرانی تخصصی مهندس میرفندرسکی رئیس گروه تخصصی شهرسازی شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان رسید. وی سیاست مهم سازمان را نتیجه‌گرایی در قبال وظیفه‌گرایی خواند و اظهار داشت سازمان نظام مهندسی ساختمان با استفاده از همکاری ۲۵۰ هزار مهندس فرهیخته سطح کشور باید از جایگاه پاسخ‌دهنده به سازمان‌دهنده تبدیل شود. وی تأکید کرد که ساختمان‌های در حال ساخت در کشور باید همانند بسیاری از کالاهای مهم و اساسی، مهر استاندارد بگیرند و در صورتی که به این مهم توجه شود از جام شدن و رواج فرهنگ تخلف‌گرایی جلوگیری می‌شود. از دیدگاه وی بحث تفکیک اراضی، انطباق کاربری و ظرفیت‌سازی به عنوان محورهای مهم کار سازمان بایستی مورد توجه قرار گیرند و تلاش‌ها در جهتی باشد که از این پس در پروژه‌های عمرانی، نگاه پروژه‌ای به نگاه برنامه‌ای تغییر کند. وی در پایان از تهیه دستورالعمل طراحی و نظارت بر طرح‌های توسعه شهری به عنوان دستور مهم این گردهمایی یاد کرد که بر اساس آن مهندسان شهرساز از صفر تا صد طرح‌های توسعه شهری را نظارت خواهند کرد.

مهندس کلاتری استاندار پیشین یزد دیگر سخنران این گردهمایی بود که بافت تاریخی یزد را به عنوان بهترین بافت تاریخی ماندگار در کشور معرفی کرد و

در این گردهمایی که جمعی از مسئولان استان، اعضای شورای اسلامی شهر یزد به همراه اساتید و دانشجویمان رشته شهرسازی دانشگاه‌ها نیز در جمع کارشناسان و اعضای گروه تخصصی شهرسازی حضور داشتند، ابتدا دکتر آیت‌اللهی رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان یزد ضمن خیر مقدم، با استناد به سخنان رهبر معظم انقلاب در دیدار با مسئولان سازمان نظام مهندسی ساختمان، خواستار پیگیری رهنمودهای معظم له به ویژه رعایت تناسب فعالیت‌ها و کاربری‌ها با محیط و همچنین رعایت شاخص‌های بومی و اسلامی در ساختمان‌های شهری و روستایی شد. وی با اظهار تأسف از آشتگی که در تغییر برخی کاربری‌ها صورت می‌گیرد و با ملاحظه کاری‌های بی‌مورد که گاه بدون نظر کارشناسی انجام می‌پذیرد، نقش کارشناسان شهرسازی را در شکل‌گیری طرح‌های شهری و جلوگیری ابقای این نقش یادآور شد. رئیس سازمان، ویژگی مهم استان یزد را بافت تاریخی آن دانست و تلاش در جهت احیای زندگی در این بافت را ضرورتی اساسی توصیف کرد.

در ادامه این گردهمایی جوکار نماینده مردم شهرستان‌های یزد و صدوق به ایراد سخن پرداخت و با برشمردن ویژگی‌های مهم شهر یزد که از آن به عنوان دارالعلم و دارالعباده یاد می‌شود اظهار داشت: یزد از نظر میراث فرهنگی یک مجموعه تاریخی منحصر به فرد محسوب می‌شود که نیازمند رسیدگی اساسی با نگاه جدید است تا از تخریب آن جلوگیری و زندگی و حیات در آن احیا شود.

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس اضافه کرد: سازمان نظام مهندسی ساختمان در کشور ما اگر چه نوپاست و هنوز نتوانسته خود را نهادینه کند ولی جایگاه رفیعی در توسعه کشور می‌تواند داشته باشد. وی در عین حال خطاب به مسئولان کشوری و استانی تصریح کرد: اگر به سازمان نظام مهندسی ساختمان توجه نشود و این سازمان نتواند در درون خود استحکام لازم را برای تثبیت جایگاه خود در جامعه پیدا کند، نقش موثر خود را از دست می‌دهد. وی در نتیجه‌گیری گفت: سازمان نظام مهندسی ساختمان باید یک روند اعتمادسازی و اعتبارسازی را در جامعه دنبال کند و وقتی مردم متوجه شوند که سازمان نظام مهندسی ساختمان چه هدف عالی را دنبال می‌کند، همراهی خواهند کرد. به نظر جوکار سازمان نظام مهندسی ساختمان در این روند نباید تنها بماند و شوراها و شهرداری‌ها و حوزه‌های معاونت عمرانی استانداری‌ها نیز نقش بسزایی در این مهم دارند. جوکار در پایان از مهندسان شهرساز و معمار خواست یک الگوی مناسب و پیشرفته اسلامی و ایرانی را برای عرضه در سطح جهانی تدارک کنند تا با صدور خدمات مهندسی در دنیا حضور فعال داشته باشند.

عضو شورای اسلامی شهر یزد نیز از همه کارشناسان و مهندسان خواست تا نگاه عاشقانه و کارشناسانه به شهرسازی داشته باشند. وی از حاضران خواست تا با همکاری و همیاری، خروجی خوبی از این همایش در جهت بهبود امور شهرسازی را موجب شوند. در پایان دکتر نورمحمدزاده عضو هیات مدیره و رئیس گروه تخصصی شهرسازی به جایگاه مهم سازمان نظام مهندسی ساختمان اشاره کرد و گفت: ساخت و ساز، تلاش همه جانبه در همه ابعاد را می طلبد و باید با بازنگری قوانین موازی فرایند ساخت و ساز اصلاح شود. وی اضافه کرد که گروه تخصصی شهرسازی سازمان نظام مهندسی ساختمان با نیروی انسانی متخصص شهرساز کارآمد، توانمندترین سازمان در حوزه فعالیت های شهرسازی است. متمرکز کردن کلیه فعالیت های شهرسازی که از بعد تصدی گری و نه حکومتی مطرح هستند در این سازمان با کنترل اصلاح، بهبود مکانیزم ها، روش ها، شیوه ها، رویه ها و فرآیندهایی که در این رابطه مطرح هستند، می تواند سبب ارتقای شهرسازی و شهرهای کشور شوند. با پایان مراسم افتتاحیه، گردهمایی سراسری متخصصان شهرسازی کشور، وارد دستور کار خود شد. این گردهمایی ظهر جمعه با انجام مراسم اختتامیه پایان یافت.

خواستار ترویج معماری و شهرسازی مدرن بر اساس اعتقادات، اقلیم و شرایط زیست محیطی و فرهنگ، جامعه شد که آرامش و امنیت مردم را به دنبال دارد. وی با توجه به این که ساختمان ماندگار گویای فرهنگ و تمدن است توجه به عوامل فوق را در بحث شهرسازی مهم قلمداد کرد. از دیدگاه وی توجه ویژه به بحث محیط زیست که مسأله همه نسل هاست، از مهمترین شاخص هادر ظاهر شهر و سلامت افراد است. وی عوامل مهم در بهره وری را سرعت در ساخت و ساز، کیفیت و مدیریت هزینه ها عنوان کرد و توجه ویژه به آن را خواستار شد. مهندس بیرنیا سرپرست شهرداری یزد نیز تعریف شهرسازی را مطالعه، طرح ریزی و توسعه شهر با توجه به نیازهای اقتصادی و اجتماعی جامعه دانست. وی با ابراز تاسف از اینکه در سال های اخیر شهرسازی مدرن جایگزین شهرسازی قدیمی و اسلامی شده است افزود: ما منکر شهرسازی مدرن نیستیم اما توجه به خصوصیات منطقه از قبیل اقلیم و اعتقادات بسیار مهم است. وی افزود: شهرداری یزد به عنوان واحد اصلی مدیریت شهری ضمن حمایت از حضور شهرسازان در ساخت و توسعه شهر یزد از هر کوششی که باعث توسعه شهر، ایجاد کارآفرینی برای دانشجویان این رشته باشد و منطبق با قوانین و آیین نامه های وضع شده باشد، حمایت می کند. سرکار خاتم یادگار



بیانیه گروه‌های تخصصی شهرسازی سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان کشور

شهرسازی توجه و عنایت بیشتری می‌دولد دلشسته و به خصوص از روسای سازمانها می‌خواهند در جلسات هیات‌های چهارنفره استانی از خواسته‌ها و انتظارات به حق حرفه‌ای و صنفی آنها بیشتر و بهتر حمایت نمایند.

۹- شرکت کنندگان در اجلاس از کلیه همکاران خود در سراسر کشور انتظار و توقع دارند در انجام مسئولیت‌های حرفه‌ای که بخصوص در سالهای اخیر به صورت اختصاصی بر عهده آنها محول گردیده با دقت نظر و جدیت عمل نمایند و نشان دهند تعقل و اجرای مسئولیت‌ها توسط حرفه‌مدان چه تفاوت محسوس و آشکاری با انجام این امور توسط افراد فاقد صلاحیت دارد.

۱۰- نظارت بر مراحل تهیه و اجرای طرح‌های توسعه شهری موضوع بسیار مهمی است که متأسفانه تاکنون در ساختار نظام ساخت و ساز کشور معقول مانده است. لازم است هرچه زودتر جهت رفع تقیصه مهم، شرایط انجام نظارت‌های حرفه‌ای بر این امور زیر نظر وزیران محترم راه و شهرسازی و با همکاری سازمانهای نظام مهندسی ساختمان استانی کشور فراهم گردد.

۱۱- آلودگیهای زیست محیطی بخصوص در کلان شهرهای کشور به صورت معضلی جدی و خطرناک مطرح می‌باشد. جامعه مهندسان شهرساز کشور توجه مدیران عالی رتبه کشور را به ضرورت پرداختن به توسعه پایدار و بخصوص توسعه پایدار شهری جلب توجه نموده و آماده هر گونه همکاری لازم در این زمینه با مسئولان اجرایی کشور هستند.

۱۲- با توجه به ضرورت ارتقا فرهنگ عمومی در رابطه با مقوله شهرسازی و نقش با اهمیت مهندسان شهرساز در توسعه و آبادانی کشور، شرکت کنندگان در اجلاس خواهان برگزاری کنگره‌های سالانه توسط شورای مرکزی سازمان هستند تا با پوشش خبری مناسب این رویداد توسط صدا و سیما و رسانه‌ها به مرور زمینه‌ی آشنایی احاد مردم با این رشته و حرفه‌مدان آن فراهم آید.

۱۳- شرکت کنندگان در همایش از دیدگاه اخیر وزیر محترم راه و شهرسازی مبنی بر ضرورت تغییر رویکرد از سیاست شهرسازی دولت‌محور به شهرسازی شهروند/محور تشکر و قدردانی نموده و با ایشا هم عقیده می‌باشند که در راستای تحقق چنین رویکرد مهمی همکاری با شوراهای اسلامی شهرهای کشور کاملاً ضروری می‌باشد.

۱۴- با توجه به توانمندی‌های علمی و تخصصی فارغ‌التحصیلان رشته شهرسازی، شرکت کنندگان در اجلاس درخواست دارند در تشخیص حدود صلاحیت کارشناسان اعم از کارشناسان رسمی دادگستری و یا کارشناسان موضوع ماده ۲۷ تجدید نظر به عمل آمده و ارزیابی‌های تخصصی در حدود صلاحیت مهندسان شهرساز قراز میگردد.

۱۵- بازنگری فرآیندهای تهیه برنامه‌ها و طرح‌های شهری (توسعه و عمران شهر و حوزه نفوذهای، تفصیلی) با الهام از مبانی ارزشمند اسلامی و ملاحظه شرایط فرهنگی اجتماعی اقتصادی زیست محیطی و... به منظور دستیابی به اهداف مندرج در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان به ویژه تقویت و توسعه‌ی فرهنگ و ارزش‌های اسلامی-ایرانی در حوزه شهرسازی امری الزامی است.

شرکت کنندگان در پایان از مهمان نوازی گرم و صمیمانه و میزبانی با برنامه‌ی همکاران خود در سازمان استان یزد تشکر و قدردانی نموده و انتخاب مکان برای گردهمایی بعدی را بر عهده‌ی گروه تخصصی شهرسازی شورای مرکزی محول نمودند.

حاصل مذاکرات دو روزه و موضوعات مختلفی که در پابل‌ها مورد بحث و بررسی قرار گرفت، در قالب بیانیه‌ی ۱۵ ماده‌ای، جمع‌بندی و تدوین یافت که در آن آمده است:

۱- جامعه‌ی مهندسان شهرساز کشور بار دیگر بر ضرورت تهیه و تصویب هرچه سریعتر قانون جامع شهرسازی کشور بر مبنای راهبردها و سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری در بخش شهرسازی تأکید می‌نماید تا در همه دوره‌های مدیریت کشور ملاک تصمیمات و اقدامات شهرسازی قرار گیرد.

۲- شرکت کنندگان در گردهمایی ضمن ابراز خرسندی از اینکه بلاخره اصلاح قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گرفته، درخواست دارند در اصلاح قانون به موضوع شهرسازی و مهندسان شهرساز توجه و عنایت بیشتری می‌دولد تا شرایط برای مشارکت هرچه بیشتر صاحبان این حرفه در توسعه و آبادانی کشور فراهم شود.

۳- آنچه تاکنون به عنوان وظایف اختصاصی مهندسان شهرساز مورد تأیید قرار گرفته و ابلاغ شده تنها بخشی از وظایف ذاتی مهندسان شهرساز بوده و لذا ضروری است هرچه سریعتر سایر وظایف و صلاحیت‌های مربوطه (از قبیل نظارت، مکانیابی، امکان‌سنجی و...) تدوین و ابلاغ گردد.

۴- جهت بهره‌برداری بیشتر از طرح‌های توسعه شهری لازم است هرچه زودتر در شرح خدمات این گونه طرح‌ها بازنگری اساسی به عمل آمده و مشخصاً مراحل تهیه این طرح‌ها از روند خطی و دو بعدی فعلی به ساختاری سه بعدی و چرخشی قابل بازنگری تغییر یابد. در همین رابطه تهیه اسناد چشم‌انداز برای شهرهای کشور پیشنهاد می‌گردد.

۵- به وزارت محترم علوم و آموزش عالی پیشنهاد می‌گردد لولا پذیرش دانشجوی در مقاطع مختلف تحصیلی در رشته شهرسازی با توجه به قانون جامع شهرسازی در دست تدوین و نیازهای آتی کشور صورت پذیرد و ثاباً در برنامه‌های درسی این رشته به ارائه دوره‌های عملی و کاربردی توجه بیشتری می‌دولد تا فارغ‌التحصیلان این رشته بتوانند با آمادگی بیشتر به انجام وظایف حرفه‌ای خود عمل نمایند.

۶- با توجه به کمبود محسوس فعالیت‌های مطالعاتی و پژوهشی در حوزه‌های مختلف شهرسازی شرکت کنندگان در گردهمایی درخواست دارند سالانه ردیفی مشخص برای اعتبارات پژوهشی در حوزه شهرسازی اختصاص داده شود. شناسایی ظرفیت و دقایق شاخصه‌های مهم معماری و شهرسازی ایرانی اسلامی و یافتن راه کارهای ما به ازای امروزین آنها قطعاً از منافع انجام پژوهش‌های علمی و تحقیقی است.

۷- به شورای عالی اداری و استنادی کشور پیشنهاد می‌گردد با پیش‌بینی پست‌های اداری مورد نیاز بخصوص در بخش‌های تخصصی زمینه‌ی جذب فارغ‌التحصیلان رشته شهرسازی برای پاسخگویی به نیازهای مربوطه فراهم شود. همچنین به وزیر محترم راه و شهرسازی دولت تدبیر و امید توصیه می‌نماید با توجه به جامع‌نگری مهندسان شهرساز تا توان تخصصی صاحبان این رشته به نحو شایسته تری در مناصب مدیریتی و ابلاخص در حوزه‌های تخصصی شهرسازی و معماری استفاده نمایند.

۸- مهندسان شهرساز از اعضای محترم هیات مدیره‌های سازمانهای نظام مهندسی ساختمان استان‌های کشور درخواست دارند به مسائل تخصصی حرفه‌ی

تمام کشورهای جهان در آینده در گیر بحران انرژی می‌شوند

تشریح دستاوردهای

هفتمین اجلاس سراسری گروه‌های تخصصی مکانیک



رئیس گروه تخصصی مکانیک شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی گفت: بحران انرژی در سال‌های آینده گریبان همه کشورهای جهان را خواهد گرفت. مهندس محمد مصطفوی در حاشیه اجلاس سراسری گروه‌های تخصصی مکانیک سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان کشور در گفت‌وگو با خبرنگار ایرنا افزود: کشورهای در حال توسعه به‌طور جدی تری با این بحران مواجه می‌شوند.

وی همچنین با اشاره به فرسودگی زیرساخت‌های کشور و فرار انرژی از این طریق گفت: سازمان‌های ذیربط باید برای جلوگیری از حوادث احتمالی و فرار انرژی اقدام به نوسازی و ترمیم این شبکه‌ها کنند.

به گفته رئیس گروه تخصصی مکانیک شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان در صورت ادامه روند مصرف انرژی در ایران باید منتظر تحریم‌های جدید از سوی جامعه بین‌الملل باشیم.

وی همچنین درباره راهکارهای کاهش مصرف انرژی در ایران گفت: بیشترین کار باید در زمینه تولید کالاهایی با مصرف انرژی کم و تشویق خانواده‌ها به استفاده از آنها انجام شود.

رئیس گروه تخصصی مکانیک شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان با اشاره به بحران‌های زیست محیطی از جمله آلودگی هوا گفت: با وجود تعطیل شدن روزهای پیاپی در برخی از شهرها برای بهبود وضعیت هوا در زمستان سال گذشته، کیفیت هوا بهبود پیدا نکرد.

وی خاطر نشان کرد: نباید از نقش وسایل گاز سوز خانگی و غیراستاندارد در افزایش آلودگی هوا غافل شد.

مهندس مصطفوی با اشاره به آغاز فصل سرد هشدار داد: حجم اکسیژن موجود در اتاق‌های خواب و بسته محدود است و وسایل گرمازا نباید با درجه بالا از لیب تا صبح کار کند. وی همچنین بر وجود هوای ذخیره در خانه‌ها برای جلوگیری از سمومیت و مرگ ناشی از استنشاق گاز دی‌اکسیدکربن تأکید کرد.

رئیس گروه تخصصی مکانیک شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی کشور، همچنین میزان مقاومت ساختمان‌هایی که قبل از تصویب مقررات ملی ساختمان ساخته شده‌اند را نامطمئن دانست و افزود: این بناها با باید مقاوم‌سازی یا به صورت مجدد بنا شوند.

گفتنی است هفتمین اجلاس گروه‌های تخصصی مکانیک سازمان نظام مهندسی ساختمان سراسر کشور، امروز به میزبانی نظام مهندسی استان اصفهان برگزار شد.

در این اجلاس اعضای هیأت رئیسه و گروه تخصصی مکانیک شورای مرکزی، روسای گروه‌های تخصصی مکانیک سراسر کشور و مدیران امور گاز استان‌های کشور حضور داشتند.

محورهای این نشست یکروزه، بررسی تعرفه خدمات مهندسی مکانیک، شرح خدمات مهندسی مکانیک، چگونگی اجرای شیوه‌نامه گاز فشار ضعیف (مسکونی) و فشار قوی (صنعتی) در سطح کشور، چگونگی اجرای شیوه‌نامه آبفا و چگونگی توسعه خدمات مهندسی مکانیک بود.



مهندس علی فرج زاده‌ها نایب‌رئیس اول سازمان نظام مهندسی ساختمان در تشریح اهم محور های مورد بحث در اجلاس هفتم گروه های تخصصی مکانیک سراسر کشور که در استان اصفهان برگزار گردید گفت : ارائه مقاله علمی و پژوهشی در خصوص ایجاد ساختمان سبز، ارائه مقاله درباره بحران آب و انرژی در آینده نزدیک و اعمال و راهکارهای

عملی لازم در خصوص کاهش این بحران، ارائه گزارش عملکرد سه ساله گروه تخصصی مکانیک شورای مرکزی و ارائه گزارش در خصوص بازنگری مباحث مقررات ملی ساختمان در رشته مکانیک جزء برنامه های این اجلاس بود.

مهندس علی فرج زاده‌ها افزود: معرفی آخرین استانداردهای تجهیزات تأسیسات مکانیک از قبیل دپک، مشعل، رادیاتور، برجسب انرژی نیز در این اجلاس صورت پذیرفت.

نایب رئیس اول سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور در ادامه گفت: درخواست یکسان سازی حق لزمه خدمات مهندسی مکانیک در ساختمان، درخواست یکسان سازی درصد مهم نظام مهندسی ساختمان استان‌ها از سهم بازرسی گاز خلنگی و صنعتی، درخواست تعیین دوره مسئولیت خدمات مهندسی ناظران به ویژه بازرسان گاز و درخواست تعمیم ابلاغ افزایش تعرفه خدمات مهندسی از سوی شورای مرکزی برای سایر خدمات فعالیت های مهندسی از سوی اعضای گروه های تخصصی مکانیک استان‌ها مطالبه شد.

مهندس علی فرج زاده‌ها از شفاف سازی مسئولیت مهندسان مکانیک در نصب تجهیزات تأسیساتی و گازی گفت و افزود: درخواست تشکیل جلسات منطقه ای و صدور قطعنامه پایانی اجلاس و درخواست پیگیری اجرا شدن تمام بندهای آن توسط شورای مرکزی از دستاوردهای هفتمین اجلاس سراسری گروه های تخصصی مکانیک سازمان نظام مهندسی ساختمان استان‌ها بود.

قانون قابل اتکا و توجه است

D محمدرضا فردین - دانشجوی دکتری برنامه ریزی شهری و مشاور رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان (شورای مرکزی)



در تمامی جوامع، لفظ قانون مبین رشد بیش اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی آن کشور به شمار می‌رود. قانون ابزاری است که حاکمیت‌ها برای مدیریت فرایندها و برنامه‌ریزی‌های کوتاه، میان و بلندمدت خود را آن استفاده می‌کنند و با توجه به اینکه تدوین آن‌ها از عهده تخمین‌گران و برگزیدگان کشور خارج می‌شود، می‌تواند موفقیت یک کشور را در مسیر رشد و بالندگی خود تضمین نماید. قانون قابل اتکا و توجه است اگر بدانیم که با اجرای آن چه چیز به دست خواهیم آورد.

قوانین و مقررات ملی ساختمان بخشی از همین قوانین به شمار می‌رود و آنچه آن را پیش از دیگر موارد حائز اهمیت می‌کند، تعلق به صنعتی است که زیر بنای توسعه و تأمین زیرساخت‌های اساسی کشور به شمار می‌رود. قانون و مقررات ملی ساختمان با تلاش‌های بسیار و به دست کسانی تدوین و نهایی شد که نیاز و ضرورت آن را برای ساخت و ساز سالم و اصولی درک کرده بودند و می‌دانستند در صورتی که به‌طور کامل اجرایی شود نتایج آن بخش عمده‌ای از مشکلات صنعت ساختمان را بهبود می‌بخشد. اما امروز پس از ۱۸ سال از تصویب آن و شکل‌گیری مجموعه‌هایی که بر اساس همین قانون رسمیت می‌یابد، ما در چه مرحله‌ای قرار داریم؟

آیا آنچه از پیش‌تر در اهداف تعیین شده و در دورنمای اجرای قانون عنوان می‌شود، رسیدن به نقطه کمال و ایده‌آل در کیفی‌سازی و کمی‌سازی است. حال با توجه به این موضوع ضرورت اجرای قانون را می‌توان درک نمود و بر لزوم آن تأکید داشت. اما مسئله‌ای که همواره از دید مسئولین و دست‌اندرکاران مورد کم‌توجهی و بعضاً بی‌توجهی قرار داشته، مطابقت دادن همان قانون با شرایط و الزامات عرف و امروز جامعه است. قوانین و مقررات ملی ساختمان به خودی خود زیرساختی است که برای بلانگری در آن در طول زمان، بررسی شده و به‌روز رسانی می‌شود. این قانون در عمر نزدیک به دو دهه خود تغییرات زیادی نداشته است و همین مسئله موجب شده است که در جایی که نمی‌تواند نیازهای قانونی و حقوقی را پاسخ دهد به حاشیه می‌رود. این قانون در عین کامل

بودن نیاز به تفسیر و نگاه جدید به مواد و مندرجات خود دارد. کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی در مصوبه‌ای دو فوریت اصلاح این قانون را به تصویب رسانید که خود آغازی برای یک حرکت بزرگ و سازنده به حساب می‌آید. اتفاقات و رخداد‌های صنعت ساختمان به واسطه قانون‌گریزی‌هایی که انجام می‌شود، متحمل ضرر و زیان‌های بی‌شماری شده است که تنها سود آن سرمایه‌ای بوده که به جیب سرمایه‌گذاران این بخش سرازیر شده است. اما بهره‌برداران بزرگترین و وسیع‌ترین جامعه‌ای هستند که با از دست دادن سرمایه شخصی و همچنین به هدر رفتن سرمایه‌های ملی به علت عدم اجرای صحیح قانون و مقررات ملی ساختمان، دچار خسران می‌شوند. اینگونه است که نیاز به بازنگری در مواد قانونی در این حوزه بیش از پیش احساس می‌شود. نقش سازمان نظام مهندسی ساختمان با توجه به حضور ریاست سازمان در کسوت ریاست کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی بسیار مهم است. مهندسان و سازمان نظام مهندسی ساختمان بیش از هر سازمان و ارگان دیگری در صنعت ساختمان نقش برنامه‌ریز، سیاست‌گذار، تصمیم‌گیر، نظارت و مجری را به عهده دارد و این مسئله موجب می‌شود تا سهم مهندسان و مدیران این سازمان در این فرایند بازنگری و قانون‌گذاری مهم جلوه کند. از این رو این فرصت را می‌توان مغتنم شمرده و با مدیریت موفقیت‌بخش وجود آمده‌ها، افکار و تجربه‌های سازنده بزرگترین جامعه علمی کشور را در قالب قوانین مدون و ماندگار به جای گذاشت تا همگان از آن بهره‌برده و منتفع شوند. سهم مهندسان ایران از سازندگی کشور بیش از هر بخش دیگری است. حضور همه سلاقی و طیف‌های مختلف علمی و مدیریتی در عرصه‌های تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری باعث ثبات و پیشرفت کشور و رفع تهدیدات احتمالی از سوی بحران‌های طبیعی و جریانات غیر مترقبه خواهد شد. با توجه به این موضوع، بهتر است قانون جدید از ظرفیت و توان کلیه منابع علمی موجود به عنوان سرمایه‌ای نا تمام و بی‌بدیل، فارغ از گرایش و طیف سیاسی آنها استفاده کند.

مهندس سید قوام الدین شاهرخی رییس دفتر تشکل های حرفه ای وزارت راه و شهر سازی:



افزایش امنیت حقوق مالکان با اجرای شناسنامه فنی و ملکی

صدور شناسنامه فنی و ملکی ساختمان تضمین اجرای مباحث ۲۱ گانه مقررات ملی ساختمان

سال ۳۳۰۰ میلیارد تومان مصرف و سرانه ساختمان سازی است. در حال حاضر اگر بتوان یک سال عمر مفید ساختمان ها را با مدیریت کیفیت افزایش دهیم ۳۳۰۰ میلیارد تومان به بودجه عمرانی و سرمایه کشور کمک کرده ایم و اگر این عدد به ۶۰ سال برسد، در هر سال ۱۰۰ هزار میلیارد تومان به بودجه عمومی کشور کمک خواهد شد. این مقوله ای است که باید در مورد آن فکر کرد و یکی از پارامترهایی که می تواند در افزایش عمر ساختمان تأثیر داشته باشد، استفاده از مجری ذی صلاح است. مجری کسی است که مهارت داشته و در بالا بردن عمر مفید ساختمان و حفظ سرمایه های مملکت نقش دارد.

وی در ادامه افزود: برخی معتقدند که با حضور مجری در ساخت و ساز هزینه ساختمان نیز افزایش می یابد حال آنکه این مسئله هزینه محسوب نمی شود، بلکه حفظ سرمایه نیز عنوان می شود. زمانی پنجره هایی که در ساختمان ها استفاده می شد از یک نوع تکنولوژی ساده، تولید و مورد استفاده قرار می گرفت. اما در حال حاضر استفاده از پنجره های upvc مورد توجه است. آیا استفاده از تکنولوژی جدید تر به معنای کاهش هزینه هاست؟ چرا استفاده از آن را هزینه مازاد نمی دانیم و نمی گوئیم که هزینه ساختمان افزایش می یابد؟ به نظر می رسد که استفاده از مجری ذی صلاح در ساخت و ساز در جای درست و با ساز و کار مناسب نه تنها هزینه ای محسوب نمی شود بلکه با اجرای صحیح متره پال نیز می توان هزینه ها را کاهش داد. این ضرورت هایی است که می توان برای حضور مجری ذکر کرد. نباید این تصور که هدف رساندن معیشتی برای مهندسان است بلکه باید به این باور رسید که نباید اجازه داد تا سرمایه های مملکت از بین برود و اگر بتوان این چرخه را به گونه ای رقم زد که مجری حضور داشته باشد نفع آن برای جامعه و مردم خواهد بود. حتی اگر بهترین طراحی ها هم برای اجرای یک ساختمان موجود باشد اما به درستی پیاده سازی نشود و نکات فنی آن رعایت نشود، اتفاق مثبتی رخ نداده است چرا که اجرا مهمترین بخش کار است و مکان ساخت و ساز به دست بخش اجرایی آن است که

اگر اراده بر خوب ساختن وجود داشته باشد، می توانیم نقاط ضعف را شناسایی کنیم و چرخه هایی که موجب ساخت می شود را مورد بازنگری قرار دهیم و قبل از اجرای قوانین به یک راه حل مستمر و پایا دست پیدا کنیم و کیفیت ساخت و ساز را در کشور بالاتر ببریم.

مهندس سید قوام الدین شاهرخی رییس دفتر تشکل های حرفه ای وزارت راه و شهر سازی در گفتگو با ماهنامه «شمس» با بیان این مطلب افزود: در جلسات مشترکی که بین شهرداری تهران و نظام مهندسی استان تهران در حال برگزاری است همواره بر این نکته تأکید داشته ایم که آیا اراده ای برای خوب ساختن وجود دارد یا نه؟ در اولین مرحله باید این اراده وجود داشته باشد و تا نباشد کاری از پیش نمی رود، در این میان نیز باید تمام طرف های درگیر بر اجرای آن همت داشته باشند در غیر این صورت اتفاقی در کشور رخ نخواهد داد. در دنیا ساختمان ها و بعضاً در ایران نیز سازه هایی در حال شکل گیری هستند که اصول فنی در آن رعایت می شوند که در برابر سخت ترین زلزله ها نیز مقاوم هستند. چرا در سطح عام و در تمامی بخش ها نمی توانیم چنین کاری انجام دهیم در حالی که علم، ابزار، نیروی انسانی، تکنولوژی و مصالح آن در دنیا وجود دارد؟ ما هم می توانیم با بررسی روند هایی که تا امروز داشته ایم آن را مورد بازنگری قرار دهیم و اشتباهات را اصلاح کنیم و در کنار آن به قوانین نیز نگاهی داشته باشیم. خوشبختانه در حوزه قوانین کمیودی به چشم نمی خورد. به اعتقاد بنده بیشتر در حوزه اجرای قوانین است که باید اصلاحاتی صورت پذیرد. مهندس شاهرخی با اشاره به اینکه در سال ۱۳۹۱ و طبق آمارهای غیر رسمی در کشور ۲۰۰ میلیون متر مربع پروژه ساختمانی در حوزه شهری صادر شده است، اظهار داشت: اگر با کف قیمت به ازای هر متر مربع مبلغ ۵۰۰ هزار تومان را در نظر بگیریم به عدد بالغ بر ۱۰۰ هزار میلیارد تومان می رسیم که با مقایسه با بودجه ۸ هزار میلیارد تومانی در بخش عمرانی کشور، می توان به حجم سرمایه در گردش پی برد. در این بین اگر عمر مفید ساختمان سی سال باشد، بدین معناست که در هر



مناصفانه این از مقوله نظام مهندسی خارج شده است. عموماً تمام و یا بخش عمده ای از سرمایه های مردم در مسکن هزینه می شود که به دست هر کسی ساخته می شود و نمی بینیم که این هنر رفت چه ضرری به جامعه وارد می سازد. ساختمان برای یک مقطع مورد آزمایش قرار می گیرد و آن زلزله است و ما توقع داریم که جان انسان ها را نجات دهد که کمتر اتفاق می افتد و عمده دلیل آن عدم استفاده از مجری ذی صلاح است.

وی در پاسخ به این سوال که دلیل برخورد سلیقه ای با قانون چیست و چه چیزی باعث می شود هر کسی بنا به سلیقه خود با قانون برخورد کند و یا به عبارتی گروه اصلی کار در کجاست؟ گفت: متولیان اجرای قانون و دست اندازان اجرای قانون به دنبال آسیب شناسی آن نبوده اند و آنچه به عنوان مقررات ملی مطرح است در تمام بخش ها مورد بی مهری قرار گرفته و برای اجرای آن کاری صورت نگرفته است. نمی توان جایی را محکوم کرد و در جایی که اجرا شده، باید اجرا شدن، کل قانون را زیر سوال برده است و برخی را به این باور رسانده است که مجری صوری است در حالی که مقررات ملی لازم الاجراست و از آنجایی که کسی از جهت عدم اجرای آن معترض نبوده به این شکل درآمده و مطالبه گری نداشته است. حتی اگر اصرار بر اجرای قانون بدون در نظر گرفتن الزامات مورد نظر اتفاق بیفتد، باز هم همان عدم کیفیت در اجرای قانون به چشم می خورد البته در برخی از استان ها چون فارس، مازندران و قزوین، قانون در حال اجرا شدن است که امیدواریم این مسئله تداوم نافته باشد. باید به جایگاه مجریان باور داشته باشیم. آیا جامعه از اینکه یک مجری نیز می تواند پیمانکار باشد مطلع است؟ این مسئله در نحوه قراردادهای پیمانی که در قانون نیز به آن اشاره شده، آمده است. وی در خصوص نقش سازمان نظام مهندسی بیان داشت: باید نظام مهندسی در کنار وزارت راه و شهرسازی و شهرداری به وظایف خود عمل کند و در یک روند درست و منطقی اجرای قانون در حوزه مجریان ذی صلاح، اتفاق بیفتد. مجریان ذی صلاح باید پس از دریافت پروانه بر اساس قانون وارد پروسه اجرا شوند. قانون تا به امروز

حضور مجریان را برای مترژهای بالای ۸۰۰ متر تعریف کرده است که مشاهده می شود که تا این حدود نیز موفق عمل نکرده ایم. باید روشن شود که آیا در این خصوص مطالبه ای صورت گرفته است؟ از این دو نقش نظام مهندسی در اینجا مطالبه قانون است. اگر این مطالبه بر اساس روند سابق اتفاق بیفتد باز هم این مسئله را نقطه خواهد کرد. مهندس شاهرخی یکی از دستاوردهای اجرای قانون مجریان را موفقیت اجرای شناسنامه فنی و ملکی عنوان کرده و در این خصوص معتقد است: در سال های گذشته یکی از این مطالبات نظام مهندسی ساختمان، صدور شناسنامه فنی و ملکی ساختمان بوده اما از مجری حرفی به میان نیامده است. آیا صدور شناسنامه به خودی خود مشکلی را حل می کند؟ اگر قرار است شناسنامه فنی صادر شود باید اطلاعات آن به دست مجری و با ناظر تکمیل شود. مجری و ناظر باید از روز آغاز پروسه ساخت حضور داشته باشند و اطلاعات آن را مرحله به مرحله وارد شناسنامه کنند. اگر شناسنامه فنی و ملکی به درستی اجرا شود، می توان یک صنعت را بوسیله آن مدیریت کرد. با اطلاعات مندرج در آن می توان به جامعه اطلاعاتی دست پیدا کرد که به سوالات بی شماری در خصوص آمار های موجود پاسخ خواهد داد. به طور مثال، اگر شناسنامه به هر فرایند خرید و فروش مرتبط شود، می توان فهمید که مالکیت هر پلاک ثبتی به چه کسی تعلق دارد. با شناسنامه می توان، مهندسان را در هنگام اجرای کار به درستی آزمود و حتی می توان مدیریت مصالح کشور را اینگونه به دست گرفت و می توان در تغییر فرهنگ مصرف برخی از متریان های مورد استفاده در ساخت و ساز با آمارهایی که به دست خواهد آمد برنامه ریزی و حتی مهندسان برتر هر رشته را شناسایی کرد و با این ساز و کار کیفیت را ارتقا داد. وی در پایان می افزاید: وزارت راه و شهرسازی از دو سال گذشته تاکنون جلسات مشترک بسیاری را با شهرداری تهران داشته و توافق بر این بوده است که از ساختمان های بالای سه هزار متر این مسئله اجرایی شود و به مرور به مترژهای پایین تر تعمیم یابد، اما باید به شیوه صحیح اتفاق بیفتد.



گاهی خوب است همه سری به قانون بزنیم

دکتر مهندس ساعد معارفی - عضو هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قزوین

اشاره:



در ماده ۷ فصل سوم از مبحث دوم مقررات ملی ساختمان آمده است: تمامی عملیات اجرای ساختمان باید منحصراً توسط دفاتر مهندسی اجرای ساختمان یا مجریان حقوقی یا مجریان آتیه ساز و یادارندگان صلاحیت طرح و ساخت ساختمان که در زمینه اجرا حسب مورد دارای مجوز یا پروانه اشتغال از وزارت مسکن و شهرسازی می باشند به عنوان مجری طبق شرایط عمومی قرار داد و ضوابط مندرج انجام شود. صاحب کار یا صاحب کاران برای انجام امور ساختمانی خود مکلفند از اینگونه مجریان استفاده نمایند.

این پرسش برای اهل فن و اجرا متصور می شود که آیا استفاده از تخصص و بیش مهندسی تاریخ مصرف دارد؟

مبحث مجریان ذیصلاح ساختمان و اجرا و پیاده سازی قوانین آن در کشور و پیشگام شدن نظام مهندسی کشور در این امر می تواند یکی از افتخارات بزرگ برای کشور محسوب شود که خوشبختانه با تمام مشکلات و مخالفت های موردی در حال انجام و پیشرفت است، ولی نکته آزار دهنده این بحث تلاش از ناحیه بخش مهندسی و فنی برای احقاق حقوق و اثبات خود و نه تقاضا از سوی گروه های ذینفع می باشد، این تلاش بسیار غم انگیز بوده و جای تأمل دارد چرا که با هر اقدامی، بخش ملی و زبالی طرح و موضوع کم کاری و کم فروشی تعداد قلیلی مستمک، واقع شده و دلیلی موجه برای عدم اجرای طرح قرار می گیرد.

اجرای قانون مجریان ذیصلاح باعث شد تلنگری بر پیکره مهندسی این جامعه نواخته شود که چرا این جماعت با آن پیشینه درخشان اینگونه مورد تعرض و سوال قرار گرفته اند، باید ریشه یابی شود که مشکل از کجاست؟ آیا از ماست که بر ماست؟ یا نظام کارشناسی منزلت و ابهت خود را رفته رفته از دست می دهد؟ آیا جامعه مهندسی کم فروشی می کند یا حدود وظایف، دیگر دارای مرزهای مشخص نیست؟ آیا بخش مهندسی که همیشه آماده ارائه راهنمایی ها و پیشگام در امور سازندگی بوده دچار بیماری شده است یا ارزش ها دچار فراموشی شده اند؟

آیا قانون گذار اشتباه کرده و مصلحت عدل های را به صلاح جامعه ترجیح داده است و یا عدل های خاص منفعت خود را در خطر ناپودی می بیند؟

با کمال تأسف باید گفت بخش مهندسی و علی الخصوص مجموعه مهندسی ساختمان کشور سلخاست که مدعیان قانون داشته که در دیگر بخش های حرفه ای این کشور کمتر کسی جرأت و جسارت چنین دخالت هایی را به خود دیده است به نوبه خود کمتر کسی را دیده ام که به طور مثال در حوزه

در این یادداشت کوتاه قصد بازگویی نحوه عملکرد مجریان ذیصلاح ساختمان، مشکلات، مخالفت ها و یا حتی موفقیت های این قانون را نداریم چرا که معتقدیم با هر مقیاس و سنجشی که از چگونگی اجرای این قانون به عمل آید موفقیت، کارآمدی و قانونمند بودن این فعالیت بر هیچ کس، پوشیده نیست و نخواهد بود، ولی مساله جالب و قابل توجه برای اینجانب و شاید سایر همکاران معرکه ای بود که بر سر این قانون به وجود آمده؛ چرا می گویم معرکه؟ چون مسئله واضح و کاملاً روشن بود، اجرای قانون با کمال تأسف ذکر این نکته لازم به نظر می رسد مدت مدیدی است که حرمت نظام کارشناسی و مهندسی و بالاخص بخش مهندسی ساختمان در اکثر مباحث خدشه دار شده و این حرمت شکنی می رود تا به بقیه صنوف کارشناسی و مهندسی نیز سرایت کند یا رجوع به تاریخ و بررسی دوره انقلاب صنعتی و حتی دوره تجدد صنعتی، نقش مهندسی و حرف وابسته به آن نقشی غیر قابل انکار است، هم اکنون نیز با نگرشی بر دولت های موفق و کارآمد به راحتی می توان رد پای مدیرانی را که در رشته های مهندسی صاحب نظر بوده اند، مشاهده کرد.

جمله ای از یکی از بزرگان سیاست نقل می کنند به این مضمون: زندگی کسانی را که با تأخیر وارد می شوند تنبیه خواهد کرد.

این جمله را به عقیده نگارنده می توان به تمام امور عام المنفعه وفق داد حتی در بحث ارائه خدمات مهندسی ساختمان در کشوری مثل ایران و استان ها و شهرهای کوچک و بزرگ آن تعمیم داد؛ تعطل در اجرای قوانین نظام مهندسی ساختمان و عدم اجرای حقیقی آن و در نتیجه خسارات و تلفات غیر قابل جبران که هر بار پس از حوادث طبیعی هولناک مانند زلزله در کشور رخ می دهد مصداق همان تنبیهی است که به جهت تأخیر گریبان گیر ما می شود تأخیری که نه به جهت کوتاهی در اجرای وظایف مهندسان، بلکه به دلیل تأخیر مدیران و مسئولان در اجرای قوانین صورت می گیرد و تنها



- ۴- رشد نامتوازن قوانین نظام مهندسی در دو بخش نظارت و اجرا از ابتدای تصویب قوانین
- ۴-۱- بی‌اعتنایی متولی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان به اجرای کامل مواد این قانون در سال‌های ابتدایی تصویب
- ۴-۲- ضعف سازمان‌های نظام مهندسی در تبیین قوانین و مقررات نظارت و اجرای ساختمان برای مردم
- ۴-۳- دیدگاه منفی مردم نسبت به بخش نظارت و به تبع آن بخش اجرا به جهت اجبار در لزوم رعایت استانداردها
- ۴-۴- عدم بستر سازی فرهنگی توسط دولت‌های وقت در جهت اجرای قوانین و مقررات ملی ساختمان
- ۴-۵- حذف سوده‌های کلان افراد بی‌صلاحیت ذینفع در بخش اجرا با پیاده سازی قوانین و مقررات ملی ساختمان و در نتیجه مقولومت آنان در برابر قانون
- ۴-۶- عدم وحدت‌رویه سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان کشور در اجرای به موقع قوانین
- ۴-۷- اجرای سلیقه‌ای قانون توسط مدیران اجرایی و دولتمردان استان‌ها
- ۴-۸- عدم تربیت مجریان حرفه‌ای و کارآمد در بخش اجرا و به تبع آن ایجاد بی‌اعتنایی در این بخش نسبت به مجریان ذی صلاح
- ۴-۹- مقاومت بخش ساخت و ساز سنتی در برابر اجرای قوانین و رویکرد منفی به ساخت و ساز صنعتی
- ۴-۱۰- اشاعه تبلیغات منفی و مسموم در جهت تبلیغ امکان افزایش قیمت ساختمان در صورت حضور مجریان ذی صلاح ساختمان
- ۴-۱۱- نبود قوانین بازدارنده دولتی و حکومتی در جهت عدم ساخت و ساز توسط افراد بی‌صلاحیت
- ۴-۱۲- عدم همکاری کامل شهرداری‌های کشور در جهت پیاده سازی قانون مجریان ذی صلاح
- ۴-۱۳- عدم پیگیری اجرای قوانین نظام مهندسی ساختمان از طریق مجلس و مراجع قانون‌گذاری
- ۴-۱۴- بی‌اعتنایی بخش عظیم پدنه مهندسی کشور به قوانین سرنوشت‌ساز این بخش و عدم مشارکت اجتماعی اعضای سازمان
- ۴-۱۵- پایین بودن نرخ خدمات مهندسی که باعث کسب‌کاری و عدم ارائه خدمات مناسب خواهد شد.
- ۴-۱۶- نبود حرفه‌ای‌گری در بخش‌های مختلف مهندسی خصوصاً بخش اجرا به جهت عدم تجمع خدمات مهندسی در شرکت‌های ساختمانی.
- ۴-۱۷- عدم تبلیغات رسانه‌ای مناسب و کامل و ایجاد بسترهای فرهنگی توسط روابط عمومی سازمان‌های نظام مهندسی و واکنش سریع به تبلیغات منفی سودجویان.

تخصصی یک پزشک با وی بحث و جدل کند یا در رابطه با نوع معاینه یا طبقه درمان و نوع جراحی اظهار نظر نماید، ولی بسیاری از اصناف را دیده‌ایم که نظرات بسیار جدید و گاه محیرالعقول در رابطه با اصول فنی ساختمان و اجرای آن ایراز و تجویز می‌کنند. از زمانی که بحث اجرای ساختمان مطابق قانون و نیاز به حضور افراد ذیصلاح و واجد شرایط در کشور مطرح شد و با تلاش برخی سازمان‌ها تا حدی سرو سامان گرفت، موجی از مخالفت‌ها همچون طوفانی سهمگین پیاخت که اصل ماجرا به بوتنه فراموشی سپرده شد، چرا که اجرای این قانون برابر بود با پایان دوران شیرین و طولانی ماه‌عسل سازندگان بی‌صلاحیت ساختمان در کشور، در نگاه اول و به علت نبود بستر سازی مناسب فرهنگی برای بهره‌داران، حضور یک مجری ذیصلاح در فرایند ساخت یک ساختمان به معنای ایجاد یک گره افزون بر مشکلات مردم تعبیر شد و افزایش قیمت ساخت را بهانه‌ای برای عدم حضور مجری عنوان نمودند و می‌نمایند ولی این همان ترویج افکار مسموم سودجویی است که دکان دو نبش منفعت‌طلبی خود را در آستانه تعطیلی می‌بیند، زیرا با نگاهی دقیق می‌توان حضور یک مجری ذیصلاح در کنار مهندسان ناظر باتجربه را گامی مثبت در اجرای دقیق اصول ساخت و ساز و مقررات ملی ساختمان دانست، و همین جاست که وظیفه فرهنگی سازمان‌های نظام مهندسی متبلور می‌شود و آن ایجاد بستر فرهنگی، بیان ابعاد مثبت اجرای قانون، افشای نقش سودجویان در امر ساخت و ساز و به صورت کلی آغاز یک جنبش فکری آگاهی‌ساز برای تمام قشر مردم است. ما اعتقاد داریم مجریان ذیصلاح ساختمان چرپانی از بطن قانون واز بطن جامعه مهندسی است دوم آنکه مجری ذیصلاح تاجر نیست که متاعش رایه ریالی بیشتر جهت حفظ منافع شخصی بفروشد و طبقه وی ترویج آگاهی عمومی و افزایش بهره‌دهی مناسب و اعمال بهینه قوانین مرتبط با توسعه و آبادانی کشور است، بسیار واضح است که این تفکر و القای آن به مردمی که سال‌ها به روش‌های سنتی ساخت و ساز عادت کرده‌اند کاری طاقت‌فرسا و زمان‌بر است، ولی غیر قابل اجرا نخواهد بود و این مهم تنها با اعتقاد، صداقت، وحدت‌رویه سازمانی و اجرای کامل و سالم قوانین دست‌یافتنی است و یکی از روش‌های موفقیت در این امر آسیب شناسی اجرای قانون است؟

در ادامه نگاهی گذرا خواهیم داشت به آسیب شناسی و اهم دلایل عدم پیشرفت و پیاده‌سازی این قانون که با مرور تجارب شخصی و اجرای استثنی این قانون به دست‌آمده شاید که بررسی این عوامل کمکی به تسریع بررسی جامع و کامل قوانین کارآمد این مبحث داشته باشد.

- ۱- عدم اجرای بهنگام قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان در تمامی موارد
- ۲- رسم و عادت مالکان در کشور ایران جهت اجرای عملیات ساختمانی توسط خود و عوامل فصلی ساخت و ساز

سخنگوی کمیسیون عمران تاکید کرد:



با اصلاح قانون؛ فرصت های شغلی

برای مجموعه مهندسی کشور ایجاد می شود

اجرائی نداشت گفت: بحث بر سر این نیست که لایحه قانونی در گذشته بوده و در قانون نظام مهندسی گنجانده نشده بود، بلکه اصلاً شیوه های نظارتی که امروز وجود دارد نسبت به زمان قانون قبلی، کلاً متفاوت شده است. شیوه های نظارتی امروز نسبت به آن موقع تغییرات اساسی کرده و توانایی امر نظارت را بالا برده است.

وی در مورد اهمیت اصلاحیه جدید قانون نظام مهندسی ساختمان گفت: در قالب این اصلاحیه فرصت های شغلی بسیار خوبی برای مجموعه مهندسی کشور ایجاد می کند و مهمتر اینکه تمامی این فرصت های شغلی خوب، کاملاً قانونی است و باعث می شود از توان مهندسان کشور استفاده بهتری بشود.

قادر مرزی در پاسخ به اینکه اجرا نشدن درست قانون نظام مهندسی ساختمان در گذشته چه تبعاتی برای بخش ساختمان داشته و با اجرای قانون جدید چه تحولاتی در ساختمان سازی به وجود می آید گفت: بحث اجرا نشدن قانون را نمی توانیم مطرح کنیم، زیرا آن قانون قبلی در هر صورت اجرا شده است اما مشکل این بود که قانون قبلی، قانون نارسایی نسبت به شرایط امروز بود.

وی با تاکید بر اینکه اصلاحیه قانون جدید نظام مهندسی ساختمان بالاخره قانون جامعی است گفت: این اصلاحیه هم در عرصه نظارت، هم در عرصه اداری و هم در عرصه ارزیابی تمام موارد لازم در خصوص سازمان نظام مهندسی را درج کرده و مدون شده است البته حضور ذهن دقیقی ندارم و الان متن آن پیش من نیست و نمی توانم به صورت دقیق به آن اشاره کنم ولی آنچه به یاد دارم، این است که واقعاً پس از تصویب قانون جامعی خواهد شد.

سخنگوی کمیسیون عمران در پاسخ به اینکه سازمان نظام مهندسی ساختمان در قانون فعلی قدرت اجرایی ندارد و آیا این اصلاحیه به سازمان نظام مهندسی قدرت اجرایی می دهد گفت: اینکه انتظار داشته باشید سازمان نظام مهندسی کشور قدرت داشته باشد، مورد نظر نیست و کسی نمی خواهد که این سازمان قدرت اجرایی داشته باشد، بلکه ما می گوئیم سازمان نظام مهندسی ساختمان در حیطه اختیارات خودش قدرت عمل داشته باشد و قانون جدید این اختیار را به سازمان نظام مهندسی تقویت کرده که در حیطه کار خودش بتواند وارد عمل بشود.

قادر مرزی تاکید کرد: در قانون جدید، سازمان نظام مهندسی ساختمان بیشتر به عنوان یک نهاد نظارتی و یک نهاد کنترلی اقدام می کند تا اینکه بخواهد یک نهاد اجرایی قوی باشد ولی مهم این است که تدبیر کرده ایم تا در قالب قانون جدید، بین سازمان نظام مهندسی ساختمان با سایر دستگاه ها ارتباط خوبی برقرار شود تا مشکل بخش اجرایی آن هم الشافه حل بشود.

حامد قادر مرزی در مورد طرح اصلاح قانون سازمان نظام مهندسی ساختمان گفت: با توجه به اینکه قانون قبلی قدیمی بود و حدود ۱۸ سال از تصویب آن گذشته بود، امروز مسایلی در جامعه مهندسی و نظام مهندسی ما مطرح است که باعث می شود اصلاح این قانون اهمیت داشته باشد.

وی با تاکید بر اینکه در قانون قبلی بنا بر اقتضای زمان بسیاری موارد دیده نشده بود گفت: امروزه پویایی جامعه شهری و شیوه های کار جدید به خصوص در ساختمان، نظام های مهندسی و زیر مجموعه های مربوطه را مجبور به تغییراتی کرده که نسبت به زمان تصویب قانون لایحه اختلافاتی دارد.

سخنگوی کمیسیون عمران در گفتگو با خبرنگار پارلمانی ما با تاکید بر اینکه در کمیسیون عمران رای داریم که قانون سازمان نظام مهندسی ساختمان بالاخره به روز شود گفت: آنچه چالش جامعه است و به عنوان یک واقعیت وجود دارد، مشکلات ساخت و ساز است و رفع آن مشکلات را باید در قانون ببینیم.

وی تاکید کرد: باید رفع تمامی این مشکلات را در زمان شروع به کار شورای مرکز جدید سازمان نظام مهندسی ساختمان بر اساس آیین نامه ها و قوانین جدید پیش بپیماییم و بنا بر این قانون قبلی باید به روز شود.

قادر مرزی در پاسخ به اینکه چه مقدار از این قانون باید اصلاح شود و چه مشکلاتی در گذشته وجود داشته است گفت: بندهای بسیاری نیاز به اصلاح دارند و لایحه آنچه که ضرورت دارد و در کمیسیون عمران هم بر روی آن بسیار بحث شد، این است که ۱۰۰ درصد اعضای کمیسیون عمران به این نتیجه رسیده اند که اصلاحیه قانون نظام مهندسی باید به صورت جدی انجام بشود. وی با تاکید بر اهمیت قانون نظام مهندسی ساختمان برای تمام کشور گفت: این اهمیت را تمامی نمایندگان مجلس درک کرده بودند به نوعی که در صحن علنی هم رای بسیار بالایی آورد و تقریباً ۴ نفر مخالف داشت و همه نماینده ها در واقع موافق اصلاح این قانون بودند.

نماینده مردم قروه و دهگلان در پاسخ به اینکه فکر می کنید اصلاح قانون نظام مهندسی و توجه به نظارت تا چه اندازه به ساخت ساختمان اهمیت بدهد؟ گفت: عدد ای گمان می کنند در قالب اصلاح قانون به بحث های اداری قانون توجه شده در حالی که این گونه نیست و اتفاقاً بحث اصلی این اصلاحیه، بحث نظارت بر نظام مهندسی و روند امور مربوطه است.

وی افزود: بخش قابل توجهی از این اصلاحیه، نظارت در عرصه ساخت و ساز است اما در مجموع بحث اصلی این اصلاحیه در واقع در مورد نظارت به صورت کلان است که البته شیوه هایی که امروزه برای نظارت تعریف شده در زمان قانون قبلی واقعاً وجود نداشت.

قادر مرزی در پاسخ به اینکه آیا قانون قبلی نظام مهندسی ساختمان ضمانت

دخالت دولت

در مسکن باعث تورم و گرانی مسکن می شود

اشاره



مسکن یکی از مشکلات اساسی دولت هاست و همواره حل این معضل باعث رأی قابل توجه دولتمردان و اقبال عمومی شده است. در حال حاضر بحث چشم انداز مسکن مطرح است و وزیر راه و شهرسازی در نشست های علنی و هنگام رأی اعتماد از رویکرد دولت یازدهم به مسکن اجتماعی خبر داد. آخوندی یادآور شد که مسکن مهر طرح وی بوده که دولت احمدی نژاد آنرا اجرایی کرده است، البته انتقادهایی به مسکن مهر وارد شد. اشتباه در انتخاب جا و نبود امکانات باعث شد تا این مسکن مورد انتقاد شدید واقع شود. در این رابطه با علیرضا خسروی، نماینده سمنان و عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی گفت و گو کردیم که در ادامه آمده است.

به عقیده شما چه کار باید کرد؟
دولت باید سیاست های مشخصی را بابت مسکن داشته باشد و برای ساخت مسکن ۲ میلیون واحد مسکونی برنامه ریزی و در ارتباط با این موضوع تدبیری تدبیر کند، اما اینکه عنوان و روشش در تأمین مسکن چه باشد، به عقیده من خیلی مشکل نیست، بلکه فقط باید خانه را ساخت و تحویل مردم داد.

انتقاد به مسکن مهر این بود که به سمت دولتی شدن مسکن حرکت کرد، در صورتی که تأکید مسوولان همیشه بر این بود که باید به سمت خصوصی شدن برویم. فکر می کنید چه اتفاقی باید در زمینه خصوصی سازی در مسکن بیفتد؟ آیا دولت باید بودجه و سرمایه بگذارد یا بخش خصوصی وارد شود؟

مسکن در همه کشورها از جمله ایران نمی تواند نسخه واحدی برای تمامی شهرها داشته باشد. حتی در یک شهر یا در بخشی از یک شهر هم نمی توانید نسخه واحدی پیچید، بلکه باید برای هر قسمت از کشور و شهر یک نسخه مجزایی پیچید. نمی توانیم در مورد بافت فرسوده شهر بگویم بخشی از شهر نوسازی شود و بقیه نشود یا بهسازی شود. در مورد بافت فرسوده باید یک تصمیم مجزایی بگیریم، در یک بخش از شهر که زمین های خالی داریم، باید تصمیم دیگری بگیریم و در یک بخش که هنوز رشد چندانی پیدا نکرده نیز باید کار دیگری بکنیم و برای هر کدام از اینها باید سیاست های مجزایی داشته باشیم. اینکه باید بخش خصوصی را تقویت کنیم، شکی در آن نیست و این گام اول است، اما باید حدود ۳۵ درصد از ساخت و سازها به سوی صنعتی سازی برود.

چرا باید صنعتی سازی کنیم؟

باید صنعتی ساز را تقویت کنیم، زیرا تنوع آب و هوایی در ایران داریم، در شش ماه از سال در بخش هایی از کشورمان به خاطر سرمای زیاد و گرمای زیاد نمی توانیم ساخت و ساز داشته باشیم. در این صورت یا باید فشار را بکشیم یا صنعتی سازی کنیم. بدین معنا که قطعات را در کارگاه می سازیم و در محل ساخت و ساز نصب می کنیم. در این صورت قطعات فقط باید نصب شود در این روش در همه روزهای سال می توان خانه ساخت و قطعات را نصب کرد البته صنعتی سازی خاصیت های دیگری هم دارد، بنا بر این باید به صنعتی سازی توجه کنیم؛ اما یک سوی دیگر بخش خصوصی، نگاه های مسکن است که باید برای آنها تعیین تکلیف کنیم.

چه اتفاقی برای مسکن افتاده و با توجه به تعریف مسکن اجتماعی از سوی وزیر راه، چشم انداز آینده چه خواهد شد؟

انتخاب عنوان جدید برای مسکن خیلی فرق نمی کند و تنها نام آن عوض شده است. هدف اصلی این است که سفره خانوارها از مسکن خالی نباشد. حال اینکه از طرف کدام جناح می خواهد وارد مجموعه شود، عنوان مسکن ساخته شده اجتماعی باشد یا مسکن مهر یا مسکن تدبیر و امید فرقی نمی کند. نام آنرا هر چه می خواهند، بگذارند اما بحث بر سر این است که باید واحد مسکونی به نیازمندان تحویل بدهند. بنظر من مردم آقای آخوندی موضع گیری های زیادی داشته اند و خواهش بنده از ایشان این است که چند ماه در مورد مسکن مصاحبه نکنند و به جای مصاحبه عمل کنند و دنبال برنامه هایشان بروند. به عقیده من این مصاحبه ها و این تناقض ها یک مقداری روی قیمت مسکن اثر گذار بوده است. ایشان در مجلس شورای اسلامی هنگام رأی اعتماد عنوان کرد که مسکن مهر را تحت عنوان مسکن اجتماعی خودم پایه گذاری کردم و عنوان آن اشتباه است. حرف ما این است که از این پس به مسکن ساخته شده مسکن اجتماعی بگوییم، چه تفاوتی می کند؟ اگر قرار باشد بین تورم و مسکن اجتماعی یکی را انتخاب کنید، چه کار خواهید کرد؟ حرف این است که هیچ عقل سالمی نمی گوید من می خواهم مسکن را انتخاب بکنم و همه به دنبال تورم می روند، زیرا چندین برابر نفع می برند.

اگر دولت به ساخت مسکن توجه کند و از ساخت و ساز حمایت کند، تورم بالا می رود؟

فرمایش آقای وزیر مصداق این حرف بود. آقای آخوندی در مصاحبه ای ادعا کرد که تورم و نقدینگی موجود در جامعه در ارتباط با مسکن بوده که بخش عمده آن هم در ارتباط با مسکن مهر بوده است. وزرای صنعت و اقتصاد هم گفتند که دلیل ۵۰ درصد از تورم و نقدینگی موجود، مسکن مهر بوده که این حرف اصلا منطقی نیست. فرض بر اینکه مسکن مهر زیاد ساخته شده و نقدینگی به سوی آن هدایت شده باشد، آیا مسکن در سید خاتون جایی ندارد؟ امروزه در سید کالایی که برای خاتوناه منظور می شود، شامل اقلام خوراکی، پوشاک، تفریح و بخشی هم مسکن است. سوال از آقای وزیر این است که برای مسکن می خواهید چه کار کنید؟ ابتدا این مساله را تعیین و تکلیف کنید تا بعد ببینیم چه می شود.



جلساتی داشته باشد و همان کار مسکن مهر را با یک سود منطقی در اختیار انبوه ساز قرار دهد و بانک نیز حمایتش کند مردم هم در قالب پیش خرید حمایت کنند و وارد سرمایه گذاری شوند.

اما امروزه پیش خریدها باعث ضرر بسیاری از مردم شده است؟

مهم ترین مساله ای که می توان مطرح کرد، تصویب یک سری قوانین و مقررات است. چرا الان دولت لایحه ای را نمی آورد که در پیش فروش حداقل بتولیم از خریدار حمایت کنیم؟ الان در خیلی از جاها و حداقل در تهران یک نفر خانه می سازد و سرمایه از خودش است. دولت هم هیچ دخالتی ندارد، اما خریدار با ترس و لرز شریک می شود. مردم می خواهند آپارتمان را پیش خرید کنند، اما مبنای ندارند و معلوم نیست این فرد ورشکست می شود یا تا آخر می ماند! معلوم نیست که این فرد سازنده ملکش را تا آخر به چند نفر دیگر نفروشد؟ چرا یک قانون مشخصی در ارتباط با موضوع پیش خرید نداریم؟ دولت یک لایحه بیاورد و ببیند که یک دفعه چه تحولی در امر پیش فروش ایجاد می شود. من خریدار اگر حمایت شوم، سرمایه گذاری می کنم. تصور کنید که خریدار پول کمی دارد یا حالا پولش آنقدر نیست که بتواند خانه را بخرد، اما می تواند در طول دو یا سه سال این پول را پرداخت کند در این صورت آن فرد در مدت دو سال صاحب خانه می شود و از سوی دیگر از سازنده بخش خصوصی هم حمایت کرده است، اما اکنون این قانون حمایتی را نداریم. اگر بررسی کنیم حداقل ۱۰ تا از این قوانین و مقررات وجود دارد که می تواند به سرمایه گذاری در مسکن متجر شود، به شرط آنکه دولت خیلی سریع آنها را بیاورد و با کمیسیون عمران به صورت طرح در آن وارد بشود. این قوانین می تواند به رونق مسکن کمک کند. این در حالی است که اگر دولت مستقیم در ساخت مسکن دخالت کند، نتایجش این می شود که باید به مجلس بیاید و به خاطر کاری که توبه و درست بوده، مورد بازخواست قرار بگیرد و پاسخگو باشد.

آیا دولت باید مثل دولت دهم خودش بودجه بگذارد و مستقیم وارد ساخت مسکن بشود، یا تسهیلات بدهد و نظارت کند؟

اول اینکه در قالب مسکن مهر یک کاری را شروع کردیم و نباید یک دفعه زهابش کنیم. اما حرف این است که دولت نباید در ساخت و ساز دخالت کند. هر جا که دولت دخالت می کند، کار خودش را خراب تر می کند. به عقیده من اقتصاد مسیر خودش را پیدا می کند. اقتصاد اینطوری نیست که خواسته باشید دستوری عمل کنید. حالا منظور از این اقتصاد، مسکن است یا در ارتباط با مسائل پولی و مالی، فرقی نمی کند. هر جایی دولت دخالت کند و مسیر را ببندد، اقتصاد می آید و مسیر خودش را از جای دیگری و حتی از یک بی راهه مسیر خودش را پیدا می کند. مانند آب در جامعه روان می شود. بنابراین، دولت باید سیاست گذاری کند، به عنوان مثال در بافت فرسوده سیاست خیلی خوبی داشتیم که به صورت بخشی وام می داد. روی فونداسیون یک قسمت از وام را می داد و به محض اینکه کار انجام می شد، برای ساخت بخش های دیگر کمک می کرد. دولت می تواند در تجمیع، قوانین و مقررات کمک کند و این خیلی سیاست خوبی است و لازم نیست حتما دولت دخالت کند. در همان مقطعی که این سیاست ها را پیاده می کردیم، بافت فرسوده داشت متحول می شد و بافت فرسوده را به دست خود مردم احیا می کردیم. الان چه شده است؟ همه چیز را رها کردیم و در مسکن مهر متمرکز شدیم و دولتی سازی نگاه ما در بخش ساخت مسکن شد.

الان وضعیت بافت فرسوده چگونه است؟

الان از آن بخش از قانون که می بایستی سالیانه ۱۰ درصد از بافت فرسوده را نوسازی کنیم، خالص شدیم و این اتفاق نمی افتد. خواه تاخواه چاره ای نداریم مگر اینکه سیاست گذاری کلان کنیم و در همان بخشی که می خواهیم مسکن مهر را بسازیم، به سوی انبوه سازی برویم. ما انبوه سازان خوبی داریم و اعتماد به آنها اتفاق خیلی خوبی بود که در کشور افتاد. دولت باید انبوه سازها را حمایت و اشکالانشان را برطرف کند. دولت باید با انبوه سازان



چگونه معماری اسلامی در نماها اعمال شود؟

همان طور که می‌دانید، معماری‌های ایران به دوره‌های مختلفی تقسیم می‌شود. مثلا معماری دوران قبل از اسلام، که مردم آن دوره شیوه و سبک و سیاق خاص خودشان را داشتند، اگر آثار آن دوره را نگاه کنیم، این نوع معماری کاملا مشخص و معلوم است. از سوی دیگر وقتی دوران طراغنه مصر را نگاه می‌کنیم، می‌بینیم معماری هایشان ویژگی خاصی دارد. این مدل معماری بیشتر در ستون‌ها، پنجره‌ها، درهای ورودی، نماها و... قابل مشاهده است. وفاداری و ویژگی‌های خاصی می‌باشد که در دوره‌های دیگر اتفاق نیفتاده است. به عبارت بهتر در هر دوره بر اساس افرادی که روی کار می‌آمدند و نگاه خاصی که حاکمان آن روزگار به معماری شهر و روستا داشتند، معماری نیز تغییر کرده است. مهمتر اینکه حاکمان نسبت به معماری شهرها به ویژه پایتخت‌ها و مراکز حکومتی آن زمان نگاه خاصی داشتند. علتش هم این بود که حاکمان آن زمان بهترین معمارها را فرا می‌خواندند و بناها را بر اساس تفکر خاصی طراحی و اجرا می‌کردند. یکی از این دوره‌هایی که نامگذاری شد، معماری اسلامی بود. معماری اسلامی هم بر اساس نگاه خاص حکمرانان اسلامی در ایران است. به عبارت دیگر، معماران سبک و سیاق معماری خودشان را داشتند. مثلا کاشیکاری، مناره‌ها، پنجره‌ها، گنبد و سایر مواردی که در بناهای آن دوره وجود دارد و مدل ساختی که اجرا شده، معماری این دوره را به دوره معماری اسلامی معروف کرده است. شاید بتوان گفت زمانی که حاکمان اسلامی در ایران حکومت کردند، بر اساس معماری‌هایی که در جهان اسلام وجود داشتند، معماری ایران را اجرا کردند. وقتی سبک معماری خانه خدا، مسجد قنبر، بارگاه امام رضا و یا حرم مطهر امام حسین (ع) را نگاه می‌کنید و با معماری شهر اصفهان مقایسه می‌کنید، هر دو دارای نشانه یک معماری اسلامی اصیل است. حالا چرا این گونه شده؟ به دلیل اینکه پادشاهان با تفکر اسلامی آن روزگار، یک سبک و سیاقی به این مدل معماری دادند که ریشه‌اش از معماری دوره اسلامی نشأت می‌گیرد.

شاید این سوال پیش بیاید که آیا در قرن بیست و یکم این امکان وجود دارد که معماری اسلامی را با معماری ایرانی و حتی معماری غربی تلفیق و اجرا کرد؟ پاسخ این است که قطعاً این کار شدنی است اما نیاز به افرادی دارد که علوم معماری را خوانده باشند، طراحی بدانند و بتوانند سبکی نو ایجاد کنند. ما که نمی‌خواهیم مدل معماری ما صرفاً به گذشته برگردد، البته ایرانی ندارد که در آثارمان از معماری‌های گذشته استفاده کنیم و این کاملاً بی‌عیب است. اگر در موزه‌ها یا ماکان ما معماری قدیمی اجرا شود تا یاد و خاطره آن روزگاران را زنده کند، هیچگونه ایرادی ندارد. با وجود همه این موارد، امروز کشورمان نیاز دارد تا متناسب با معماری روز دنیا حرکت کند. امامی توان تلفیقی میان معماری روز دنیا با معماری حاکم در کشور طرحی نو ایجاد کرد. بی‌شک باید معماری روز دنیا را مد نظر داشته باشیم و این مدل معماری روز جهان، معماری ایرانی و اسلامی را منتفی نمی‌کنند. این تلفیق به یک هماهنگی علمی نیاز دارد و دانشمندان امروز کشور ما مانند گذشتگان باید سبک تازه‌ای ایجاد کنند که به نام سبک قرن ۲۱ معماری اسلامی ایرانی باشد. باید بپذیریم که درست نیست صرفاً به معماری قرن ۱۸ یا ۱۹ اروپا یا قرن پنجم و یازدهم هجری برگردیم، بلکه باید در این قرن معماری اسلامی ایرانی بر اساس قرن ۲۱ تدوین شود.

البته یکی از مشکلات این است که فضای ساختمان‌ها از سطح زمین به ارتفاع رفته و آپارتمان‌ها جایگزین خانه‌های ویلایی شده‌است. در این حالت این سوال مطرح می‌شود که آیا می‌توان آپارتمان را بر اساس معماری اسلامی ایرانی ساخت؟ پاسخ این است که اصلاً معماری اسلامی ایرانی در آپارتمان مطرح نیست. بنابراین ابتدا باید به این سوال پاسخ دهیم که معماری را کجا می‌خواهیم ایجاد کنیم؟ در گذشته هم که بحث معماری اسلامی ایرانی مطرح بود، داخل خانه‌ها رفته بود، بلکه معماری اسلامی تنها در بعضی از خانه‌ها وجود داشت که از حاکمان و افراد متمول بودند. معماری اسلامی هرگز در خانه یک کشاورز یا افرادی که از نظر مالی ضعیف بودند، وجود نداشت. امروز هم معماری اسلامی در بعضی از خانه و مسیر اصلی خیابان‌ها از جمله نمای ساختمان‌ها مورد نظر است. کسانی که معماری اسلامی را در خانه‌ها مطرح می‌کنند، درون خانواده آپارتمان نشین در یک فضای ۴۰ متری چگونه می‌خواهیم معماری اسلامی را پیاده کنیم؟ ولی در نمای همین آپارتمان می‌شود معماری‌های متنوعی را پیاده کرد به نوعی که مدل پنجره یا شکل ساخت را تغییر داد. اما در همین مورد هم سوال‌هایی وجود دارد که چگونه معماری اسلامی در نماها اعمال شود؟ آیا نماها را به صورت گنبد در آوریم؟ پاسخ این است که منظور ما گنبد نیست، ولی می‌توان سردرها را اسلامی کرد، نماها را با کاشی‌هایی که بیانگر فرهنگ اسلامی است، تزئین کرد یا تغییر آن چنانی در مورد سرمایه‌گذاری آندیشیده شود. قطعاً می‌شود این اقدامات را انجام داد. مسأله مهم این است که ما طراح می‌خواهیم افرادی که پیشینند، فکر کنند و راهکار پیدا کنند. البته هرگز منظور این نیست که به تالان قرن و دوران برگردیم، بلکه هدف این است که متناسب با روز حرکت کنیم. الان در کشورهای اسلامی مثلاً در کشور مالزی مسجدی را در شهر پترو جایا ساخته‌اند که بسیار قشنگ و زیباتر و با علم جدید هم ساخته شده‌است، اما معماری اسلامی در آن به چشم می‌خورد. در کشور اندونزی و کشورهای مسلمان دیگر نیز معماری اسلامی زیادی دیده می‌شود. در کشورهای غربی که برای مردم مسلمان جایگاه ویژه دارد، معماری اسلامی کاملاً دیده می‌شود. البته بعضی‌ها به دلیل دشمنی که با اسلام دارند، معماری آن را تغییر می‌دهند تا اسلام را حذف کنند. وقتی کوچمعی بنی هاشم حذف می‌شود فکر می‌کنید برای چیست؟ این کوچه‌ها در کنار خانه خدا و نزدیک قبرستان بقیع بوده است، چرا حذف کرده‌اند؟ برای اینکه معماری و ریشه اسلام را نابود کنند تا اثری از معماری اسلامی نباشد. اگر امروزه بعضی از آثار معماری اسلامی حذف می‌شود، صرفاً به دلیل آن نیست که آن معماری قدیمی شده است بلکه بعضی وقت‌ها می‌خواهند ردپاها را حذف کنند. شکی نیست که رو به جلو حرکت می‌کنیم، اما اگر می‌خواهیم معماری اسلامی ایرانی را حفظ کنیم، باید آنرا تلفیق کرده است. اینکه درجا بنزیم، نه اینکه ساکت باشیم. باید معماری‌ها را تلفیق و امروزی کنیم. اگر دقت کنیم، معنا و مفهوم جمله بسم الله الرحمن الرحیم که در زمان حضرت علی (ع) نوشته شده با همین جمله که امروز خطاط‌های ما می‌نویسند، یکی است و متن آن هیچ قرقی نمی‌کند ولی مدل نگارش چگونه شده است؟ معماری هم همین طور است. البته ما نمی‌گوییم معماری مانند همان قبلی باشد، ولی می‌شود متناسب با علم امروز، اما با یک شکل قشنگ‌تر باشد.



هویت مسکن شهری و روستایی را بررسی کنیم

مهر نباید ابر بماند بنابراین قرار شد دولت یازدهم یک طرح جدیدی را در مسکن شروع کند.

فلاحی با تأکید بر اینکه بخش مسکن مهر نیز باید مورد توجه قرار می‌گرفت گفت: به علت سرمایه عظیمی که در بخش مسکن مهر خوابیده، نمی‌توان آنرا نادیده گرفت.

وی گفت: با نگرشی که دولت یازدهم به قضیه مسکن دارد و با توجه به کلیدی که روحانی به عنوان محور مدیریت خود بر مشکلات مطرح کرد، امیدواریم مشکلات مسکن کاهش پیدا کند.

نماینده اهر و هریس با یادآوری اینکه روحانی در بخش مسکن تعهد داده تا به اقسا آسیب پذیر جامعه توجه کند گفت: روحانی قول داد به آنهایی که زندگی شان وابسته به مسکن است، توجه کند. به خصوص آنهایی که بسیاری از دارایی‌های خود را فروختند و به مسکن مهر دادند تا صاحب خانه شوند. وی با اعلام اینکه کمیسیون عمران مجلس هم با جدیت پیگیر قضیه مسکن است گفت: به دنبال این هستیم تعهدات دولت برای تأمین مسکن در قالب روان‌ترین برنامه برای کمک و عنایت به اقشار آسیب پذیر جامعه انجام بگیرد. فلاحی در پاسخ به اینکه آیا بودجه عمرانی کفاف این مهم را می‌دهد گفت: ما با دولت به صورت تک‌محوری بحث نکردیم و نمی‌کنیم. هنگامی که دولت برای مذاکرات نیویورک به سازمان ملل رفت، رابطه با آمریکا و کشورهای اروپایی، انرژی هسته‌ای، رفع تحریم‌ها و موارد دیگر را با هم انجام داد. بنابراین ما تمامی عوامل را به هم متصل نمی‌کنیم و نمی‌گوییم اگر مسایل سیاسی اتفاق افتاد، مسایل دیگر هم اتفاق می‌افتد.

وی با اعلام اینکه ساخت مسکن بحث یک فرایند است گفت: ما به همه مسایل با یک چشم نگاه نمی‌کنیم. ما می‌دانیم که بودجه عمرانی کشور ۳۸ هزار میلیارد تومان بوده که از این ۳۸ هزار میلیارد تومان تنها ۱۶ درصد محقق شد. ما باید با چشم باز به قضیه نگاه کنیم و نمی‌شود این کارها کوکورانه انجام بگیرد.

فلاحی گفت: با امید به تعاملی فرایندهایی که در نظر داشتیم، نظرم آن است که دولت با کیدش این قفل‌ها را باز کند. ما می‌دانیم الان کشورهای اروپایی و بسیاری از کشورهای آسیایی از جمله ترکیه، هندوستان و چین به ما بدهی دارند که اگر این بدهی‌ها یک باره وارد اقتصاد کشور شود و بتوانیم آنها را در بخش تولید مسکن وارد کنیم، در مدت دو سال مشکلات بخش مسکن حل می‌شود. عضو کمیسیون عمران مجلس با اشاره به دو میلیون مسکن خالی در کشور گفت: با توجه به وضعیت مسکن مهر و قابلیت‌هایی که پیمانکاران دارند و با تشویق‌هایی که آخوندی وزیر مسکن انجام می‌دهد، گمان می‌کنم وضعیت مسکن روز به روز بهتر شود.

فلاحی تأکید کرد: مشکلاتی که در امر مسکن داریم اگر در قالب بحث هویت مسکن شهری و روستایی در ایران اسلامی بررسی شود و اگر این وضعیت را کمیسیون عمران بتواند طراحی کند و به عنوان قانون در اختیار دولت قرار دهد، با گشایشی که انجام می‌گیرد، مشکل مسکن به راحتی قانونمندانه حل می‌شود.

عباس فلاحی باباجان با تأکید بر اینکه هر نظامی برای مردم و مسکن برنامه دارد گفت: هر نظامی مسکن را به عنوان یک عامل استراتژیک و راهبردی برای ملتش محسوب می‌کند. رونق ازدواج‌ها به مسکن مربوط است و زندگی، آرامش‌های روحی و زندگی اجتماعی وابسته به محور مسکن است. وی همچنین افزود: بعد از وقوع نظام اسلامی، یک دوره غفلتی در مسکن داشتیم که در آن دوره به جای اینکه به قشر آسیب پذیر جامعه برای تأمین مسکن بپردازیم، ابتدا به علل و عواملی درگیر جنگ شدیم و سپس مشکلات تحریم را داشتیم و غفلت‌هایی نیز از سوی دولت‌ها شد که در نتیجه به بخش مسکن کشور نپرداختیم.

عضو کمیسیون عمران گفت: دولت نهم و دهم یک برنامه‌ای در قالب مسکن مهر تعریف کرد و گام‌هایی در این بخش برداشت. هر چند به نظر می‌رسد در محورهای دیگر به خصوص بخش تولید، به تولید ملی توجه کمتری شد. ولی در بخش مسکن با نگرش مسکن مهر، توجه عظیمی به این کار شد.

وی با اعلام اینکه در دوره‌های قبل مشکلات بسیاری در مورد مسکن داشتیم گفت: این مشکلات در سه محور اساسی بود که ما هم رویش حساب می‌کردیم. بحث اول بحث کارشناسی بود. افرادی که بخش مسکن کشور را بر عهده گرفتند، افراد متخصصی نبودند و تجربه نداشتند و این مانند همان اشکالات اوایل انقلاب بود. باید بپذیریم که دوره زندگی و تخصص‌گرایی باید در این دوره اتفاق می‌افتاد و متأسفانه چنین نشد. بحث دوم عدم رعایت معماری‌های اسلامی است. برهوشی نوعی سردرگمی برای ما ایجاد کرد که چه می‌سازیم، برای که می‌سازیم و در کدام کشور، برای ملت خانه ساخته می‌شود. ملتی که این عظمت بزرگ و تاریخ گذشته را دارد، نباید این چنین سردرگم باشد.

فلاحی با تأکید بر اینکه محور بعدی که در قضیه مسکن مورد بی‌توجهی قرار گرفت، بحث مکان‌یابی بود گفت: مکان‌یابی مسکن مهر خیلی مورد توجه نبود. پروژه‌ای که درست می‌کردیم، در نهران یک مکان‌یابی و در شهرهای دیگر مکان‌یابی و فضای دیگری نیاز داشت. اصلاً این موارد با هم‌دیگر قابل مقایسه نیست. فضای تهران با دیگر کلانشهرها و شهرهای دیگر کشور متفاوت است.

وی با اعلام اینکه یک محور اساسی در مسکن، بحث افزایش قیمت مصالح، تحریم و فشار جدی است که از طرف تحریم‌ها مطرح شد و بر سرگردانی مسکن دامن زد و آن طوری که باید از این فرصت استفاده می‌شد، متأسفانه استفاده نشد. نماینده اهر با اعلام اینکه با زوی کار آمدن دولت یازدهم، جلساتی با وزیر محترم مسکن آقای آخوندی گذاشتیم گفت: به ایشان توضیح دادیم که وضعیت بخش مسکن کشور اینطور است و از ایشان توضیح خواستیم که مطالبی را مطرح کردند که من زندگی و نجیبگی را در آقای آخوندی دیدم. وی افزود: آقای آخوندی تجربیاتی از وزارتخانه‌های قبلی داشتند و دوستان آنرا تعریف کردند و مطالعات علمی در این خصوص دارند. بنابراین نتیجه گرفتیم که در قالب جدیدی مسکن اجرایی شود. از سوی دیگر با توجه به وضعیت انجام گرفته، معتقد بودیم که بخش مسکن

محمد ابراهیم محبی، نماینده سنقر و کلیایی و عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی

فرهنگ اسلامی در شهرسازی مغفول واقع شده است



اشاره



مدتی است بحث الگوی ایرانی اسلامی در ساختمان‌ها مطرح می‌شود و نگرانی از این بابت وجود دارد که فرهنگ غربی تمامی الگوهای کشورمان را گرفته و این به محدوده ساختمان‌ها نیز رسیده است؛ البته مقام معظم رهبری در این رابطه بارها تذکر داده و احساس نگرانی کرده‌اند و مسوولان نیز باید به این نقطه نظرها توجه کنند. اما این اتفاق تاکنون نیفتاده است. در این رابطه با محمد ابراهیم محبی، نماینده سنقر و کلیایی و عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی گفت و گو کردیم. وی معتقد است که باید الگوی ایرانی اسلامی ابتدا تعریف شود و سپس به دنبال اجرای آن باشیم. آنچه در ادامه آمده، نتیجه این گفت و گو است.

شاید عده‌ای نمی‌خواهند در حریم خصوصی خانه‌شان فرهنگ ایرانی - اسلامی داشته باشند مگر می‌شود فرهنگ را هر چقدر هم خوب باشد، به مردم تحمیل کرد؟

آن قسمت از بحث فرهنگی که باید تحمیل شود یا نباید تحمیل شود، نکته مهمی است و نمی‌شود گفت که فرهنگ تحمیلی است. ما هم اعتقاد داریم کار فرهنگی یک کار تحمیلی نیست، بلکه کاری است که باید با عشق و اشتیاق در بین مردم نهادینه شود و مردم با میل و رغبت آنرا انجام دهند، اما نکته مهم این است که ما کاری به حریم خصوصی افراد نداریم و در وهله اول باید در بحث‌های قانونی، مقرراتی، بحث محل‌های عمومی به خصوص شهرداری‌ها و در بناهایی که جنبه عمومی دارد، فرهنگ ایرانی - اسلامی لحاظ شود. فرهنگ اسلامی ایرانی را می‌توان در فرهنگسراها و دیگر مراکز علمی مانند کتابخانه‌ها یا دانشگاه‌ها لحاظ کرد. می‌شود بناهای ملی ما از یک شاکله کلی بهره‌برداری تبعیت کنند این درست است که تمس شود در ساخت و ساز، حوزه اختصاصی حریم مردم، فرهنگی را تحمیل کرد، اما می‌توان الگوهای اسلامی ایرانی را ارائه داد که این چند الگو وجود دارد و از مردم خواست تا از بین آنها یک مورد را انتخاب کنند. می‌توان نمونه‌های جدیدی از فرهنگ ایرانی - اسلامی ارائه داد که مردم به آن رغبت نشوند. ما قبول داریم بحث فرهنگی یک بحث تحمیلی نیست، اما از طرف دیگر، وقتی فرهنگی را به دقت و درستی تبلیغ کنیم، مردم به سمت آن می‌آیند و با میل و رغبت آنرا انتخاب می‌کنند. باید قبول کنیم که هویت خودمان را در قالب بناهایی که اکنون می‌سازیم به نسل‌های بعدی منتقل می‌کنیم.

این فرهنگ ایرانی - اسلامی هزینه‌هایی را به مردم تحمیل می‌کند. فکر می‌کنید درست باشد هزینه‌ای را به مردم تحمیل کنیم یا اینکه دولت باید هزینه آنرا بپردازد؟

طبعاً بسیاری از جاها هزینه‌هایی به دنبال خواهد داشت، اما پادمان باشد که قصد ما تحمیل نیست. از سری دیگر وضعیت بسیاری از بناهای کشورمان مناسب نیست و بسیاری از بناهای ساختمانی دولتی و حتی مباحث خانگی شخصی، نیاز به توجه بیشتری دارند. من اعتقاد دارم که خیلی از ساختمان‌های کشور حالت رها شده‌ای دارند و یک هرج و مرج و آناژسی الگوها را در ساختمان‌هایمان داریم و بیشتر فرهنگ ساختمان‌های ما غربی است. اما باید مراقب باشیم که وضع بدتر نشود و از آن طرف نیتیم، یعنی زیاد هم به بهانه اسلامی الگوهای نامناسبی را به کار نگیریم.

مدتی است بحث مسکن ایرانی - اسلامی مطرح شده است. معنای مسکن ایرانی - اسلامی چیست؟

هر ملتی که فرهنگ و تمدنی دارد، باید نمادهای فرهنگی آن تمدن و پیشینه‌ها را هم داشته باشد. تفکر ایرانی - اسلامی در بسیاری از زمینه‌های زندگی مانند بحث حجاب وجود دارد؛ یکی دیگر از این موارد، نمادهای ایرانی اسلامی در حوزه مسکن است. البته اکنون مسکن ایرانی اسلامی به معنای واقعی نداریم و قطعاً در بحث‌های عمران در حوزه ساخت و ساز باید به آن پرداخته شود. ما نیز که به عنوان اعضای کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی مطرح هستیم، برای پیگیری امور این مباحث، باید تلاشی کنیم و این مسأله مطرح شود. البته معماری اسلامی در نمادهای فرهنگی ما مشاهده می‌شود. در ساختمان‌هایی که امروز وجود دارد و در بناهایی که در گذشته وجود داشته‌است، مساجد را می‌بینیم که نمادهای فرهنگی - اسلامی است و در ظاهر کلی، گویای یک پیشینه فرهنگی عمرانی اسلامی در این کشور هستند. در همه کشورها نیز همین طور است. وقتی بحث الگوی اسلامی - ایرانی را مطرح می‌کنیم، در این بحث هم موضوعیت اقتصادی و هم موضوعیت اعتقادی و ملی ما مطرح است. قطعاً اگر دنبال پیشینه تاریخی در جهان باشیم و همه ملت‌ها را ارزیابی کنیم، هر کدام این مباحث را دارند امروزه در خیلی از کشورها وقتی تصویر یا فیلمی را می‌بینیم و حتی در بحث‌های دیگر مثل آهنگ‌هایی که پخش می‌شود، حتماً یک نماد فرهنگی دارند و در مورد بناهای آنها نیز همین مباحث مطرح می‌شود.

در مورد ایران چه تعریفی را سراغ دارید؟

بعد از بحث شروع توسعه و پیشرفت ایران که در دهه ۴۰ و ۵۰ قبل از انقلاب و سال‌های بعد از انقلاب اسلامی مطرح شد، قضیه نماد ملی ایرانی - اسلامی جدی گرفته نشد و فرهنگ اسلامی در حوزه فرهنگ‌های شهرسازی مغفول واقع شد تا اینکه به مرور زمان احساس کمبود کردیم به نوعی که اخیراً بزرگان ما از جمله مقام معظم رهبری مطرح کردند که نماد اسلامی - ایرانی باید در فرهنگ معماری بناهای کشور لحاظ شود و انتظار ما هم همین است که وقتی ساختمانی را بنا می‌کنیم، باید شکل ظاهری‌اش گویای فرهنگ تاریخی ملت ما باشد، اما بحث بر سر این است که در عین حال ساختمان‌های ما باید بیانگر فرهنگ اعتقادی ما نیز باشد. به همین دلیل است که تأکید داریم بحث الگوی ایرانی - اسلامی در ساخت و ساز کشور نمایان شود، البته این مسأله نه تنها در حوزه عمران، بلکه در همه مباحث چه حوزه‌های عمرانی و چه حوزه اقتصادی باید مطرح شود.



ارتقای توانمندی‌ها با تربیت نیروها توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان

دانشت و گفت: یکی از مشکلات اساسی نداشتن احزاب سازمان یافته در کشور است و این معضل تنها در مورد انتخاب شوراهای شهر نیست، بلکه در مورد کسی که می‌خواهد رییس جمهور شود هم این مشکل وجود دارد. لاهوتی افزود: در شرایط فعلی یک رییس جمهور باید به صورت یک فرد بتواند یک ملت را متقاعد کند که من یک رئیس جمهور خوبی هستم و بعد از اینکه رییس جمهور شد، بر اساس افکار و تفکرات خودش کشور را اداره کند. تفکراتی که ممکن است در بسیاری از موارد غلط از آب درآید و البته گاهی هم ممکن است درست باشد.

وی گفت: اگر در کشورمان احزاب یا تشکلهای سازمان یافته داشته باشیم، آنکله حزب یا تشکلهای نامزدها را معرفی می‌کند و در چارچوب تفکرات حزبی، آنچیزهایی که برای حزب تعریف شده برای نامزد ریاست جمهوری تعریف کند در آن صورت این مشکل را نخواهیم داشت.

عضو کمیسیون عمران با تأکید بر اینکه تشکلهایی مانند سازمان نظام مهندسی ساختمان نیز می‌توانند نامزد معرفی کنند گفت: در این صورت حزب و تشکلهای مثل یک دانشگاهی می‌شود که برای اداره کشور آدم تربیت می‌کند و در این صورت هر کسی که عضو شورای شهر، نماینده مجلس یا رییس جمهور شد براساس چارچوبهایی که تشکلهای مربوطه برای او تعریف کرده، حرکت می‌کند. نه اینکه سلیقه شخصی خودش را حاکم کند. وی با اعلام اینکه در حال حاضر هر کسی که چهره است، می‌تواند برنده میدان باشد گفت: در تهرانی که بیش از ۵۰۰ نفر نامزد شورای شهر شده بودند، افراد متخصص و تحصیلکرده بسیاری در بین لیست گم شده بودند.

لاهورتی گفت مردم هم که می‌خواهند رأی بدهند، به راحتی افراد موردنظر را پیدا نمی‌کنند. البته ممکن است آدم‌های خیلی توانمندی در بین نامزدها باشد که رأی نیاورند.

وی با اعلام اینکه شخصاً افراد توانمندی را می‌شناسم که رأی نیاورند گفت: پس از پایان انتخابات واقعاً غصه می‌خورم، زیرا می‌دانم اگر این فرد به شورای شهر بیاید، می‌تواند منشأ خیر باشد ولی چون چهره نود و از دید مردم خارج بود، رأی نیاورد. عضو کمیسیون عمران گفت: مردم هم با این مشغله، فرصت تحقیق بیشتری را ندارند و هنگام رأی دادن به لیست نگاه می‌کردند و می‌دیدند کدامیک از آنها چهره هستند و کدامشان در ذهن‌ها آنها مانده و به همان‌ها رأی می‌دادند. وی با ابراز تأسف از اینکه فعلاً راهکاری واقعی برای انتخاب افراد شایسته در شوراهای شهری نیست گفت: چندین قبل با علی لاریجانی نشستی در خصوص انتخاب نمایندگان مجلس داشتیم و اینجین بحث شد که نماینده مجلس یا نگاه محلی به خانه ملت می‌آید و همین‌که بخواهیم نگاه او را استلزی کنیم، واقعاً مشکل داریم. وی افزود: اگر تشکلهای حضور داشته و نیروهای خوبی را تربیت کند می‌توان امیدوار بود. اگر سازمان نظام مهندسی ساختمان نیروهای خود را از همین لحظه برای دوره بعدی مجلس شورای اسلامی یا شوراهای شهر و روستا و حتی ریاست جمهوری تربیت کند، می‌توان به ارتقای توانمندی شوراهای، مجلس شورای اسلامی و حتی دولت امیدوارتر بود.

اگر سازمان نظام مهندسی ساختمان نیروهای خود را از همین لحظه برای دوره بعدی مجلس شورای اسلامی یا شوراهای شهر و روستا و حتی ریاست جمهوری تربیت کند، می‌توان به ارتقای توانمندی شوراهای، مجلس شورای اسلامی و حتی دولت امیدوارتر بود.

مهرداد بانوج لاهوتی در واکنش به اینکه در شوراهای شهر و روستا، مهندسان و اساتید حضور کمتری دارند و مردم نسبت به ورزشکاران، هنرپیشه‌های سینما و چهره‌ها تمایل بیشتری دارند گفت: شوراهای شهر و روستا وظیفه سیاستگذاری دارند و من اعتقادی ندارم که همه اعضای آن باید مهندس و متخصص باشند.

وی با یادآوری اینکه توجه شوراهای به ابعاد وظیفه شهرداری است افزود: هنوز وظیفه شهرداری روی بافت شهری تعریف و پیاده نشده و اگر این مهم محقق شود، باید کتابخانه‌ها، امر مدرسه سازی، راهنمایی و رانندگی و بسیاری ادارات و دستگاه‌های دیگر زیر نظر شهرداری باشد.

عضو کمیسیون عمران با تأکید بر اینکه مجلس در حال هماهنگی است تا این دستگاه‌ها و ادارات زیر نظر شهرداری‌ها قرار بگیرد گفت: بنا بر این حضور افراد با تخصص‌های مختلف و تنوع فکری متنوع در شوراهای لازم است. وی با اعلام اینکه تفکرهای گوناگون می‌تواند به فعالیت‌های فرهنگی کتابخانه‌ها با توجه به تنوع کتاب‌ها کمک کند گفت: شهرداری در زندگی شهروندان اهمیت ویژه‌ای دارد و نباید شهرداری را محدود کنیم.

لاهورتی با تأکید بر اینکه قبول داریم که حداقل در معیارها و ملاک‌های حضور اعضای شورای شهر باید تعریف داشته باشیم گفت: باید در نوع تخصص‌هایی که می‌خواهند به شوراهای ورود کنند، متنوع باشد و یک مرتبه مردم به سمتی نروند که اکثریت شوراهای شهر از یک جنس و صنف باشد. وی با اعلام اینکه تنوع تحصیلات و تخصص‌های مختلف در شوراهای می‌تواند به شهرداری‌ها کمک کند گفت: شوراهای ما در حال حاضر شورای شهرداری هستند، در صورتی که اینها باید شورای شهر بشوند و بر فعالیت‌های شهرداری نظارت کنند.

نماینده لنگرود با اعلام اینکه شوراهای باید بر عملکرد محیط زیست نظارت کنند گفت: رییس اداره محیط زیست شهر را باید شهردار انتخاب کند، همانطور که رییس تربیت بدنی، راهنمایی و رانندگی و دستگاه‌های دیگر را باید شهردار انتخاب کند.

وی افزود: نمی‌گویم به قانونی بازگردیم که ۵۰ سال قبل تعریف کرده بودند، اما تأکید دارم به جایی برسیم که شهردار و شورای شهر ما واقعاً یک جایگاه همه‌جانبه داشته و بتواند در مدیریت شهری ورود کنند. بنابراین امیدوار هستیم که توانیم بحث مدیریت یکپارچه شهری را به جایی برسانیم.

لاهورتی با اعلام اینکه حضور ورزشکاران یا هنرپیشه‌ها و چهره‌ها در شوراهای موثر بوده است گفت: اکنون این سوال پیش می‌آید که آیا مردم حاضر نیستند یک متخصص عمران یا معماری را برای شورای شهرشان انتخاب کنند، اما به یک هنرپیشه یا ورزشکار رأی می‌دهند؟

وی حضور بیش از اندازه افراد غیرمتخصص در شوراهای ما را مشکل مهم



سازمان نظام مهندسی ساختمان

در صادرات خدمات فنی و مهندسی پیشقدم باشد

در گذشته بسیار معروف بود و هنوز هم که هنوز است گردشگران از اقصی نقاط دنیا دلشان می‌خواهد به ایران بیایند و بناهای تاریخی ایران را ببینند.

گمان نمی‌کنید دل بستن به گذشته زیاد هم درست نیست و دنیا معمار و مهندس ایرانی را با علم امروز می‌شناسد؟

البته علم روز را باید داشته باشیم و داریم، اما حرف من این است که ما در کنار درس خواندن و تحصیل معماری‌های روز، باید سعی کنیم در حوزه معماری اسلامی-ایرانی هم ورود جدی داشته باشیم. البته خبر دارم که دانشگاه‌های ایران به این مهم به صورت جدی می‌پردازند و معماری ایرانی اسلامی به عنوان یک بخش از علوم معماری و مهندسی مورد بررسی قرار می‌گیرند.

در این فضایی که مهندسان بسیاری بیکار هستند، اهمیت اعزام نیروی متخصص به خارج از کشور چقدر است و سوال این است که اگر این مهندسان را بفرستیم، بحث فرار مغزها مطرح نمی‌شود؟

اول اینکه اعزام مهندسان به خارج لشکالی ندارد ما به نیروهای کشورمان ایمان داریم و می‌دانیم مهندس و معمار ایرانی کشورش را دوست دارد. آنهايي هم که بخواهند از ایران بروند، نیازی به اظهار نظر من و شما ندارند. در اولین فرصت با هر وسیله و با هر روشی می‌روند. آنهايي هم که به کشورشان علاقه مند هستند با نیت سرزندگی ایران می‌روند و اگر کوچکترین شائبه ای در کار باشد، مطمئن باشید که از کشورشان نمی‌روند. حتی اگر مدت‌ها بیکار بمانند و یا کاری غیر از مهندسی و معماری انجام دهند، اما نکته مهمی که نادیده گرفته شد، دستگاه‌های مرتبط با مهندسان است. به عنوان مثال سازمان نظام مهندسی ساختمان یکی از این دستگاه‌هاست که می‌تواند در اعزام نیروی متخصص دقت داشته باشد. سازمان می‌تواند نیروهای خودش را دسته بندی کند و در قالب یک کار سازماندهی شده به اعزام نیروها اقدام کند. بدین صورت که مهندسان توانمندی که به هر دلیلی نتوانسته‌اند بخشی از بازار کار کشور را به خود اختصاص دهند به عنوان نیروی توانمند متخصص ایرانی برای اعزام به خارج از کشور اعزام کند.

اما سازمان نظام مهندسی ساختمان توان اجرایی ندارد و نمی‌تواند به صورت مستقیم نیرو بفرستد؟

این دیگر مشکل سازمان است. اگر این شکل خودش را نماینده مهندسان و معماران می‌داند، باید داریم در حال راپیچی باشد. اگر قرار است وزارت کار نیرو اعزام کند، سازمان نظام مهندسی ساختمان می‌تواند در قالب یک تفاهتنامه یا تعریف دیگری برای خودش توانمندی ایجاد کند. اگر وزارت کار نتوانسته ظرفیت‌هایی کند و بداند کدام کشور به خدمات فنی مهندسی ایران نیاز دارد، سازمان نظام مهندسی ساختمان می‌تواند با کشورهای دیگر مکاتبه کند و پس از شناسایی ظرفیت‌ها، در تعامل با وزارت کار مهندسان را به خارج اعزام کند. به هر حال زمانی برای شناسن و مذاختن گناه به گردن دیگران وجود ندارد. اگر یک دستگاه یا وزارتخانه‌ای کم کاری می‌کند، آنهايي که دلسوزتر هستند باید پیشقدم شوند.

مدتی است بحث صادرات خدمات فنی مهندسی در دستور کار سازمان نظام مهندسی ساختمان قرار گرفته و بنا دارد تا دستگاه‌های مرتبط را نسبت به این مهم حساس کند. بنا بر این در قالب گفت و گو با نمایندگان مجلس بنا دارد این مهم را نهادینه کند تا مسوولان به فکر بیفتند. در این رابطه محمد دامادی، نماینده ساری اعتقاد دارد مهندسان ایرانی به پشتوانه تاریخ معماری و مهندسی که دارند می‌توانند در کشورهای دیگر مطرح باشند. این عضو کمیسیون عمران مجلس اعتقاد دارد که سازمان نظام مهندسی ساختمان باید پیش قدم شود و کشورهای که خواهان مهندسان ایرانی هستند را شناسایی کنند و پس از تعامل با وزارت کار به اعزام آنها بپردازد.

نظر شما در مورد صدور خدمات فنی مهندسی به خارج از کشور چیست؟
در شرایط فعلی که با انواع تحریم‌ها و تهدیدها رویه رو هستیم، یکی از بهترین اقداماتی که می‌تواند از سوی دولت اتفاق بیفتد، صادرات خدمات فنی مهندسی در حوزه‌های عمران و معماری است. روی سخن ما کسانی است که مخالف این مهم هستند و باید از آنان بپرسیم که چرا نباید خدمات فنی مهندسی کشور را در قالب ثبات توانمندی کشورمان به جهان ارائه دهیم؟ اتفاقا یکی از بحث‌های بسیار مهمی که در مورد صادرات خدمات فنی مهندسی وجود دارد این است که ثابت می‌کند مهندسان ما توانایی بسیار بالایی دارند و از تفکرات بسیار خوبی هم برخوردارند و مهمتر اینکه در چا نمی‌زنند و داریم به سوی رشد و تعالی حرکت می‌کنند.

دلیل شما برای ابیات توانایی مهندسان ایرانی چیست؟

پیشینه ما بهترین دلیل است. زمانی که دوران تحصیل مهندسی عمران را می‌گذراندم، هنگام تحقیق، بعضی از معماری‌های روز دنیا را نیز بررسی می‌کردم و در عین حال معماری اسلامی-ایرانی را هم در کنار آن نگاه می‌کردم. به این نتیجه جالب رسیدم که بعضی از معماری‌های مطرح جهان را که یک بار نگاه می‌کنید، دیگر برای بار دوم جذابیت زیادی ندارد، اما وقتی به اصفهان می‌روید و معماری برگرفته از معماری ایرانی و اسلامی ما که ریشه در هنر ایرانی و شریعت اسلام دارد، نگاه می‌کنید، بارها و بارها هم که نگاه کنید، خسته نمی‌شوید و همچنان جذابیت دارد. این مساله به خاطر این است که آن معمار و آن کسی که این بنا را ایجاد کرد، با همه علاقه و عشق این کار را کرده است. آن معمار ایرانی یک غروری را در آن ساختمان دیده که انسان را وادار به تعظیم و تکریم می‌کند. شما هر سال به اصفهان بروید و در میدان نقش جهان به مسجد اعظم یا شیخ لطف الله نگاه کنید، هر سال تازگی خاص خودش را دارد و از تماشايش آن خسته نمی‌شوید. این تازگی معماری که پس از گذشت سال‌ها کهنه نمی‌شود، خیلی زیاست. چه لشکالی دارد که از این تفکر، توانایی، خلاقیت و اندیشه مهندس و معمار ایرانی استفاده کنیم و آن را در جاهای مختلف دنیا تعریف کنیم. چه اشکالی دارد که از فضاهای خالی معماری برای برگردن خلأ بازار اشتغال کشورمان استفاده کنیم؟ چه لشکالی دارد که نیروهای توانمند ایرانی را در رشته‌های گوناگون مهندسی به همه نقاط جهان بفرستیم؟ معمار و مهندس ایرانی یک برند است و برای اثبات توانمندی خود، عقیه تاریخی دارد. معماری ایرانی



راهکارهای حمایتی بیشتری برای بافت فرسوده باید تعریف شود

یکی از مشکلات کشورمان این است که ساختمان‌ها پیر شده‌اند و با کمترین بهانه‌ای فرو می‌ریزند. هنگامی که زلزله‌های ۸ ریشتری در زلزلن تنها دو مجروح سربایی بر جا می‌گذارد، تأسف می‌خوریم که در ایران اسلامی یک زلزله ۵ ریشتری فاجعه به بار می‌آورد. فرهاد بشیری، نماینده پاکدشت و عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی یکی از کسانی است که بافت فرسوده را برای جامعه خطرناک می‌داند و معتقد است که باید هر چه سریعتر به فکر حل آن باشیم.

اهمیت توجه به بافت فرسوده را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

در ارتباط با بافت‌های فرسوده، کشور ما در منطقه‌ای قرار گرفته که حادثه‌های فراوان و بلایای طبیعی زیادی گریبانگیر آن می‌شود. بنا براین ضرورت دارد که ساخت و سازها روی اصول باشد، زیرا کوتاهی و غفلت در آینده حوادث بسیار ناگوری را به وجود خواهد آورد و افراد بسیاری جانشان را از دست خواهند داد و یکی از این خطرات متوجه بافت‌های فرسوده است. آنچه مسلم است وظیفه همه دست اندکاران به ویژه شهرداری‌ها، دهیاری‌ها، بخشداری‌ها و در نهایت وزارت کشور این است که با همکاری وزارت راه و شهرسازی و شورای شهرسازی کشور، راهکارها و سیاست‌های حمایتی بیشتری را برای بافت‌های فرسوده تعریف کنند. نگرانی ما از این است که در این شرایط خیلی از منازل و ساختمان‌ها فرسوده است و شاید همین جور هم خیلی مقاومت نداشته باشند. بنا براین حتما باید راهکار و شرایطی در حمایت از بافت‌های فرسوده در نظر گرفته شود که مالکان بتوانند ساختمان کلنگی را تبدیل به ساختمان مفارم کنند تا اگر حادثه‌ای پیش آمد، برای ساختمان و اعضای خانواده مشکلی ایجاد نشود. در تصویب قانون هم قانون‌گذار دقت داشت تا کمک‌هایی به مالکان بافت‌های فرسوده شود.

چگونه باید احیای بافت‌های فرسوده را الزامی کرد؟

طبیعتا مجلس هم بررسی می‌کند که قانون مصوب بافت فرسوده چقدر اجرا شده و چقدر اجرا شده است، ولی آنچه مسلم است کمیسیون‌های تخصصی مجلس با این موضوع آشنا هستند و قطعا اجرای آنرا پیگیری می‌کنند. نمایندگان مجلس هم کمک می‌کنند تا این قانون انجام شود، واقعا حیفا است نیروهای ارزشمند که سرمایه عظیم کشور ما هستند، در حادثه‌ای مثل زلزله از دست بروند. به عقیده من اگر روی این موضوع کار کنیم، قطعا نتیجه می‌دهد.

آیا حوزه انتخابیه شما (پاکدشت) بافت فرسوده دارد و برای نوسازی و بهسازی این بافت‌های فرسوده چه کار کرده‌اید؟

بدون شک کارهایی انجام شده و شهرداری هم روی این موضوع کار می‌کند. در شهر هم فعالیت زیاد است، اما بافت‌های فرسوده پاکدشت خیلی زیاد نیست. پاکدشت شرایط رو به رشدی دارد، این است که کارها دنبال می‌شود. از سوی دیگر تا جایی که امکان داشت، وزارت راه و شهرسازی و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی همکاری کردند و کسانی که برای بافت فرسوده اقدام کرده بودند، تسهیلاتی به آنها داده و حمایت شدند. اما نکته مهم بحث فرهنگ سازی است که مسولان باید مقفاری تلاش کنند تا در این مورد فرهنگ سازی شود. دارندگان بافت‌های فرسوده باید بیشتر مراجعه کنند و بانک‌ها هم باید تسهیلات پرداخت کنند و با مردم همکاری کنند تا معلوم سازی‌های بافت‌های فرسوده با کارهای دقیق تر و ساخت و سازهای مستحکم تری انجام شود. سازمان نظام مهندسی ساختمان نیز می‌تواند در این زمینه همکاری کند و به عنوان یک چالش اساسی، در مذاکراتی که با وزیر مسکن دارند، مشکل را مطرح کنند.

چرا مسکن مهر در بافت فرسوده ایجاد نشد؟

مسکن مهر به جای خودش یک کار خوب و قوی بود که اتفاق افتاد، البته اشکالاتی هم ممکن است داشته باشد. پروژه‌های ساخت و ساز به این سنگینی بالاخره یک اشکالاتی هم دارد، ولی باید برای بافت‌های فرسوده متناسب با خودش راهکار پیدا کرد و مشخص شود که باید چه کار کنیم. البته برای بافت‌های فرسوده اقداماتی شده، ولی تا آن نقطه مطلوب و آرمانی هنوز فاصله خیلی زیاد است. همه باید دست به دست هم دهیم و مشکلات را حل کنیم. مجلس، دولت و کسانی که می‌توانند، باید به حل معضل بافت فرسوده کمک کنند. بافت فرسوده مختص یک نفر یا یک شهر نیست، بلکه موضوعی ملی است که باید به دقت به آن بپردازیم. تریخچه ایران نشان می‌دهد که حوادث و بلایای طبیعی مانند زلزله و سیل که بارها پیش آمده، باعث شده تا خیلی از مردم و هم وطن‌های ما جانشان را از دست بدهند. امروزه اگر ساختمانی ساخته می‌شود، باید با دقت باشد و این وظیفه سازمان نظام مهندسی ساختمان است که نظارت جمعی بر ساخت و سازها داشته باشد. امیدواریم روزی فرا برسد که حتی یک متر هم بافت فرسوده نداشته باشیم و جان کسی به این سادگی از دست نرود. این یک مطالبه عمومی است و نیاز دارد تا همه مردم در هر کجای کشور تلاش کنند و با یک همراهی و همکاری بیشتر بتوانیم مشکل بافت فرسوده را حل کنیم.

باید کمک‌ها را بانک‌ها در قالب تسهیلات می‌دادند که کم کاری شد. اکنون بافت‌های فرسوده چه وضعیتی دارند؟

کمک به بافت فرسوده در قانون دیده شده و باید وزارت راه و شهرسازی با هماهنگی بانک‌ها این تسهیلات را بدهند. امروزه هم طبق فرمولی که در قانون مشخص شده بود، مالکان بافت‌های فرسوده باید در بافت تسهیلات را دنبال کنند.

هنوز تسهیلات نمی‌دهند. بحث نظارت را چگونه می‌بینید تا این اتفاق بیفتد؟

ویژه آنکه الان اتفاقی نمی‌افتد و پیگیری‌ها هم جدی نیست. البته در مجموع که بخواهیم نگاه کنیم، کارهایی شده، ولی آنچه که بخواهد ما را قانع کند، انجام نشده است. به عبارت دیگر حرکت‌هایی در شهرها و روستاها شده، ولی مسلم است که با هدف قانونگذار فاصله زیادی داریم. بنا براین از وزیر راه و شهرسازی انتظار می‌رود این قضیه را با جدیت پیگیری کند تا مبادا یک سری از مردم جانشان را از دست بدهند.

آیا در مجلس برنامه‌ای دارید که بانک‌ها را ملزم به پرداخت وام کنند؟

هر حال قانون الان اجرا نمی‌شود یا سلیقه‌ای اجرا می‌شود. شما فکر می‌کنید

قانون نظام مهندسی ساختمان



ضمانت اجرایی می خواهد

امروزه قوانین بسیاری وجود دارد، اما اجرایی نمی شود. یکی از این موارد، قانون نظام مهندسی ساختمان است که سال‌ها قبل به تصویب رسیده و هنوز اجرا نمی شود. اکنون سوال اینجاست که چرا بعضی از قوانین اجرا نمی شود یا سلیقه ای اجرا می شود. محمد علی اسفغانی، نایب رییس کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس، معتقد است این قبیل قوانین ضمانت اجرایی نداشته و یا در اثر کم لطفی، به قوانین متروک تبدیل شده است. نماینده فریدون شهر تأکید دارد که اگر قانونی ضمانت اجرا داشته باشد، هیچ کس نمی تواند مانع اجرای آن شود.

چرا قانون نظام مهندسی ساختمان که از سال ۷۴ تاکنون تصویب شده، اجرایی نمی شود؟

اشکال از قانون نیست، بلکه اشکال در اجرای قانون است. بدین معنا که در عالم حقوق یک سری قوانین داریم که اسم آنرا قوانین متروک گذاشته اند. این قوانین وجود دارد، اما اجرا نمی شوند که البته دلایل گوناگونی دارد. یکی از اشکالات به زمانی باز می گردد که قانون گذار می خواهد قانونی را تصویب کند. دلیل اینکه قانونی متروک می شود برای این است که هنگام تصویب قوانین دقت لازم انجام نمی شود، یعنی فضا را به نحوی در نظر نمی گیرند که قابلیت اجرا داشته باشد. اشکال دوم اینکه بعدها اتفاق می افتد که آن قانون از گردونه اجرایی خارج می شود. این قبیل قوانین نقض نمی شود، ولی اجرا هم نمی شود نکته دیگر اینکه در موارد مختلف گاهی یک قانون منوط به چیزی می شود که آن شرط و یا آن مورد باید انجام می شده و سپس قانون به اجرا در می آید و هنگامی که شرط انجام نشده، قانون هم انجام نمی شود. به عنوان مثال ما قانونی به نام قانون الزام حضور وکیل در دعوی حقوقی داریم که این قانون در سال ۱۳۵۶ تصویب شد هنگام تصویب آن قانون گفته شده بود که باید ظرف ۳ ماه آیین نامه قانون نوشته شود تا بتوان آنرا اجرایی کرد. اما نوشتن این آیین نامه سه ماهه حدود ۳۰ سال طول کشید، یعنی ۳۰ سال بعد از تصویب قانون، آیین نامه را نوشتند و هنگامی که در سال ۱۸۶ آیین نامه آن نوشته شد، قانون هم به اجرا درآمد با وجود این، اجرای آن قانون ۲ لی ۳ ماه بیشتر حیات پیدا نکرد. بنا بر این گاهی وقتها اینطوری است که برای اجرای یک قانون کارشکنی یا کم کاری می شود. اشکال دیگر اینکه گاهی هم برای قوانین ضمانت اجرا نمی گذارند، زیرا هم عرض با قانون دیگر است؛ یعنی می شود آن قانون را اجرا نکرد و اگر اجرا شود، مجازاتی برای آن وجود ندارد. اشکال دیگر در ضعف نظارت است. یعنی قانون وجود دارد و باید هم اجرا شود، اما نظارت نمی شود و قانون به مرحله اجرا نمی رسد. اشکال بعدی هم بحث نبود ضمانت اجرا برای قانون است که هیچ الزامی برای اجرای قانون وجود ندارد.

چگونه باید ضمانت را برای قانون مصوب ایجاد کرد؟

ضمانت اجرای قوانین در حقوق دو نوع است. نوع اول به صورت ابطال

آن عملی است که حقوقی صورت گرفته است. مثلاً فرض بفرمایید قانون می گوید که معامله با محجور یا دیوانه اعم از دیوانه صغیر و سفیه باطل است. اکنون سوال اینجاست که ضمانت اجرای این قانون در چیست؟ ضمانت اجرا در این است که اگر معاملاتی صورت گرفت، در هر حالی که باشد، آن معامله خود به خود باطل می شود. لذا نیازی نیست که اتفاق دیگری بیفتد تا این قانون اجرا شود. اگر هم کسی در محاکم قضایی به معامله با محجور یا دیوانه استناد کرد، چون این معامله از بنیاد و مناسبت غلط بود، صحیح نیست. مورد دوم این است که قانون قابلیت استقرار داشته باشد و سمت اجرایی مجازاتی دارد. به عنوان مثال اگر یک نفر کسی را کتک زد، ممکن است محکوم به پرداخت دیه یا حبس شود، اینها ضمانت هایی است که معمولاً در قانون وجود دارد.

یعنی اگر بخواهیم قانون نظام مهندسی ساختمان بعد از گذشت ۲۰ سال اجرا شود، باید حتماً برایش ضمانت اجرا می گذاشتند؟

درست همین طور است و اگر کسی می خواهد قانونی حتماً اجرا شود، باید ضمانت اجرا داشته باشد. قانون نظام مهندسی ساختمان که ضمانت اجرا ندارد، چگونه می شود برایش ضمانت گذاشت؟ تنها راه این است که باید قانون را اصلاح کرد و برای یک قانون اصلاحیه صادر شود.

آیا دستگاه متولی، یعنی سازمان نظام مهندسی ساختمان باید لایحه بیاورد یا نمایندگان مجلس شورای اسلامی را راضی به تهیه طرح کند؟

همین طور است. البته بعضی از قوانین در همین بحث ساختمان ضمانت اجرایی دارد. به عنوان مثال ماده ۱۰۰ شهرداری ها می گوید ساختمانی که ساخته می شود، باید از لحاظ فنی و بهداشتی و ایمنی حتماً مشخصاتی را داشته باشد؛ سوال اینجاست که اگر ساختمانی ساخته شد و این شرایط را نداشت، چه باید کرد؟ متأسفانه الان رسم بر این هست که سازنده متخلف را جریمه می کنند، در حالی که این ضمانت اجرا نیست. ضمانت اجرا برای ماده ۱۰۰ شهرداری ها این است که اگر کسی بدون رعایت مسایل فنی شهرداری، مهندسی، ایمنی و بهداشتی ساختمانی را ساخت، دستور تخریب آنرا بدهند. یعنی کمیسیون ماده ۱۰۰ باید دستور تخریب آن ساختمان را بدهد و این ضمانت اجرایی است که سازندگان را وادار می کند مسایل فنی و ایمنی و بهداشتی ساختمان را انجام دهند. یعنی سازنده بداند که اگر کاغذ مرمز را هم ساخت و بعد مشخص شد که شاخصه های مورد نظر قانون را ندارد، تخریب خواهد شد و هیچ ارفاقی نمی شود و مولای ترز این قانون نخواهد رفت. در این صورت دیگر هرگز هیچ سازنده ای چنین کاری را نمی کند. به عبارت بهتر مجازات باید متناسب با آن قانون باشد تا بازدارندگی لازم را داشته باشد.



صادرات خدمات فنی و مهندسی در چارچوبی منطقی صورت پذیرد

دیگر راند داشته باشند البته ممکن است در هر جمعیتی و میان افراد هر صفتی مولد استثنایی هم وجود داشته باشد و ما باید برای این استثناها چارچوبی را تعریف کنیم و نیروهایمان را بر همان اساس اعزام کنیم.

اکنون متولی اعزام نیروی کار به خارج از کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است، اما در این زمینه کاری نکرده، آیا درست است این صیولیت را به سازمان نظام مهندسی ساختمان سپارند و یا سازمان‌های مرتبط در این زمینه فعالیت کنند؟

اول اینکه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی را متولی نمی‌دانیم، بلکه این وزارتخانه به عنوان هماهنگ کننده مطرح است. این هماهنگ کننده می‌تواند رابطه بین کارگر و کارفرما باشد. کارفرما می‌تواند یک کشور دیگر باشد و نیروی کار ایرانی از طرف وزارت کار شناسایی و اعزام شود در این میان می‌توان چارچوب‌هایی را تعریف و رعایت کرد. همچنین در این میان سازمان‌هایی مانند نظام مهندسی ساختمان می‌تواند تعریف شود، اما جوابگوی اعزام نیروی کار باید وزارت کار باشد. بی شک در هر حالت یک وزارتخانه‌ای باید مسوول اعزام نیروی کار باشد که وزارت کار بهترین گزینه‌ای است که می‌تواند در این زمینه جوابگو باشد.

وزارت کار متولی اشتغال است و باید برای اعزام نیروی کار تلاش کند؟ وزارت کار متولی اشتغال نیست، بلکه هماهنگ کننده است. امروزه سازمان‌های مختلفی درگیر اشتغالزایی هستند، ولی هماهنگی‌ها به وزارت کار سپرده شده است. بنابراین وزارت کار می‌تواند بر این مهم تأکید داشته باشد و بر اعزام مهندسان بیکار به خارج از کشور نظارت کند. از سوی دیگر مجلس شورای اسلامی هم می‌تواند به عنوان بازوی نظارتی یا وزارت کار همکاری کند.

اگر در قالب یک قانون به سازمان‌ها اختیار بدهند به نوعی که سازمان نظام مهندسی ساختمان، مهندسان عمران و معماری و سازمان نظام پزشکی، پزشکان را اعزام کند، نتیجه بهتری به دست نمی‌آید؟

این اختیار را می‌توانیم از طریق وزارتخانه‌های مرتبط، به سازمان نظام مهندسی ساختمان یا نظام پزشکی واگذار کنیم، اما در نهایت باید چارچوب و رعایت کنند. به هر حال مجلس شورای اسلامی به عنوان میسستم نظارتی باید جایی را داشته باشد تا بتوان در مورد عملکرد این سازمان‌ها سوال کرد. حتماً این تعریف در قانون وجود دارد که هر کاری باید نظارت لازم را داشته باشد. اما با توجه به پیگیری‌هایی که دستگاه‌هایی مانند سازمان نظام مهندسی ساختمان می‌توانند داشته باشند، وزارت کار، وزارت صنعت، وزارت بهداشت، وزارت نیرو یا هر وزارتخانه‌ای که می‌خواهد نیروهای مرتبط را به خارج از کشور اعزام کند، اختیارات خودشان را به سازمان‌های دیگر تفویض کنند تا کار را انجام دهند، ولی جوابگوی اصلی در نهایت همان وزارتخانه باشد.

توانایی مهندسان ایرانی برای بیشتر کشورها به ویژه کشورهای همسایه و آسیای شناخته شده است و هیچ شکلی در این توانایی نیست. اما اشکال در آن است که کار برای بسیاری از آنها وجود ندارد این در حالی است که می‌توان زمینه اعزام آنان را به خارج از کشور فراهم کرد. در این رابطه با عبدالکریم رجیبی، نماینده نبودش و عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی گفت و گو کردیم که در ادامه آمده است.

آیا صدور خدمات فنی مهندسی ساختمان به خارج از کشور عاقلانه است؟

به هر حال کشور ما از نظر علمی یکی از غنی‌ترین کشورهای جهان است. به خصوص در حوزه‌های فنی و مهندسی در منطقه خاورمیانه سرآمد هستیم. بنابراین می‌توانیم دانش فنی و خدمات فنی مهندسی‌مان را به کشورهایی که در حال توسعه هستند و به این خدمات نیاز دارند، صادر کنیم. به خصوص خدمات فنی مهندسی ما برای کشورهای آسیای میانه ارزشمند است، البته این را به تحقیق می‌گویم. به تلاقی از سوی مجلس شورای اسلامی سفری به ترکمنستان داشتیم که در آنجا صدور خدمات فنی مهندسی مطرح شد که توافقنامه اعزام مهندسان با این کشور به امضای طرفین رسید. اهمیت خدمات فنی مهندسی از آن جهت است که می‌توانیم در قبال نقدینگی آن یک سری مواد اولیه مورد نیازمان را در این فضای تحریم به صورت تهاوت وارد کنیم. مثلاً می‌توانیم از کشور ترکمنستان گاز خریداری کنیم و آنرا با صدور خدمات فنی مهندسی تهاوت کنیم.

جایگاه فنی مهندسی ایران در منطقه چگونه است؟

کشور ایران در بین کشورهای منطقه به عنوان یکی از کشورهای غنی در زمینه خدمات فنی مهندسی و دانش فنی مهندسی شناخته شده است. در همان سفر ترکمنستان از پروژه‌های عمرانی که آنجا وجود داشت و خدمت‌هایی که مهندسان کشورمان در آن پروژه ارائه می‌کردند، بازدید کردیم. توان مهندسان ما بسیار خوب و قابل رقابت حتی با کشورهای اروپایی بود. اما لازم می‌دانم اینجا تصریح کنم ما باید در درجه اول از این خدمات ارزنده نخبگان و مهندسان در کشور خودمان استفاده کنیم و مازاد آنرا به خارج صادر کنیم. البته این را قبول دارم که فارغ التحصیلان بسیاری داریم که نخه هستند، ولی فرصت اشتغال برایشان وجود ندارد و باید برای اینها برنامه ریزی کنیم و به عنوان نیروی بیکار به کشورهای دیگر صادر کنیم.

با توجه به تفکرات مذهبی و بی‌بندوباری کشورهای دیگر، نگرانی‌هایی از بابت صدور مهندسان به کشورهای دیگر پیش خواهد آمد؟

اگر چه اعزام این مهندسان باید یک چارچوب منطقی داشته باشد، ولی جوانان تحصیلکرده ایرانی از نظر فرهنگی به درجه‌ای از رشد رسیده‌اند که بتوانند در این گونه کشورها ثابت شخصیتی داشته و عوارض حضور در کشورهای

اعزام نیروی متخصص و تحصیلکرده افزون بر نیاز کشور اهمیت ویژه‌ای دارد



اشاره



آموزش‌های دانشگاهی بالا گرفته و مهندسان بسیاری از دانشگاه فارغ‌التحصیل می‌شوند که بازار کار در داخل کشور برای آنها وجود ندارد. در این صورت باید به فکر اعزام نیروی متخصص به ویژه مهندسان ساختمان به خارج از کشور باشیم. اکنون این سوال مطرح است که تا چه اندازه در این زمینه گام برداشته شده و چگونگی کار درستی است؟ در این زمینه با حمید رضا خصوصی ثانی، نماینده صومعه سرا و عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی گفت و گو کردیم که در ادامه آمده است.

این کشور بودیم همکارانی که در مجلس شورای اسلامی مهندس هستند به همراه مهندس سیدمهدی هاشمی که در رأس سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور است، وارد این بحث شدند و یکی از بحث‌های مهم همین بود که ما بتوانیم با اعزام مهندسان به کشورهای دیگر، مراودات علمی با کشورهای دنیا داشته باشیم. بنابراین اعضای سازمان نظام مهندسی ساختمان که در مجلس حضور دارند و نماینده هستند، می‌توانند به عنوان یک طرح آن را به مجلس ارائه دهند و هم دولت و کارگزاران نظام می‌توانند برای این مهم برنامه ریزی کنند. مسلماً این مهم بدون برنامه ریزی موثر نخواهد بود. پادمان باشد که اعزام نیرو به شکلی باشد که فرار مغزها تداعی نشود. بنا بر این اگر صادرات خدمات فنی مهندسی در قالب یک قانون مدون و با یک برنامه ریزی درست انجام شود، مسلماً راهکار خوبی خواهد بود.

سازمان نظام مهندسی ساختمان قدرت اجرایی ندارد. آیا نظر شما این است که قانونی بیاید تا سازمان نظام مهندسی ساختمان در مورد اعزام نیرو به خارج از کشور قدرت اجرایی داشته باشد؟

اگر سازمان نظام مهندسی ساختمان می‌تواند موثر باشد، چه اشکالی دارد که این سازمان قدرت اجرایی در زمینه کار خودش داشته باشد؟ اگر این سازمان بتواند لایحه ای ارائه کند و به نوعی آنرا طرح موضوع کند که در مجلس رأی بیاورد بسیار هم خوب است. اگر در قالب این طرح بشود دولت را موظف کرد برای رفع مشکلات بیکاری و برای برقراری ارتباطات علمی بین ملت‌های دنیا از توانایی مهندسانی که درس خوانده‌اند ولی امروز بیکار هستند، استفاده شود، بسیار هم خوب است. باید به نوعی برنامه ریزی کنیم که مهندسان توانمند ایرانی بتوانند در داخل کشور کار، تلاش و زندگی کنند. باید بتوانیم با هر ترفندی برای مهندسان شغل ایجاد کنیم؛ اما اگر این ظرفیت نیست، باید بتوانیم به نوعی برنامه ریزی کنیم که از حضور این مهندسان برای کشورهای دیگر استفاده شود.

بعضی از متقندان می‌گویند نیروهایی که به خارج می‌فرستیم، هرز می‌روند و منحرف می‌شوند. این را قبول دارید و آیا باید مانع اعزام آنها به خارج شویم؟ در دنیا این حرف‌ها حل شده است. باید توجه کنیم که امروزه بدون مرز بوده با دنیای بیرون، زندگی مشکل می‌شود. از سوی دیگر تحصیلکرده‌های ما عاقل و دوراندیش هستند. تحصیلکرده‌های دانشگاهی به ویژه مهندسان، سوی نیروهای عوامی هستند که خیلی اهل علم و دانش نیستند. تحصیلکرده‌های ما با آگاهی‌هایی که از شرایط روز دارند، هر جای دنیا که باشند معقد خواهند بود.

نظر شما در مورد صادرات خدمت فنی مهندسی به خارج از کشور چیست؟ اعزام نیروی متخصص و تحصیلکرده افزون بر نیاز کشور اهمیت ویژه‌ای دارد و برای این مهم چندین نکته مترتب است. یکی اینکه می‌توانیم با اعزام نیروهای متخصص و مهندسان بخش عمران به خارج از کشور، مبنای معماری اسلامی و ایرانی را به دیگر ممالک دنیا هدیه کنیم و این توانایی را برای آنها به ازمان ببریم و به شکلی به کشورهای دیگر ورود پیدا کنیم تا این فرهنگ را ترویج دهیم. نکته دوم اینکه مهندسان عمران و دیگر رشته‌های مهندسی می‌توانند حملات پیام انقلاب و سفیران کشور در دنیا باشند، زیرا به این مهم نیاز خاصی داریم. نکته سوم اینکه با اعزام مهندسان و افراد تحصیلکرده به کشورهای دیگر، ایجاد اشتغال می‌شود. نکته دیگر این است که امروزه با حجم سنگینی از فارغ‌التحصیلان بیکار دانشگاهی رویه رو هستیم که باید برای آنها چاره‌ای بیندیشیم. پادمان باشد که عزیزان بسیاری به وجه احسن تحصیل کردند و با رتبه بالایی فارغ‌التحصیل شده‌اند که امروز بیکار هستند و بخش قابل توجهی از آنها در رشته‌های مهندسی مربوط به ساختمان و راهسازی هستند و امروز تورم این نیروها را در همه شهرها و استان‌ها داریم. شک نداریم که از توان این مهندسان بدون برنامه ریزی بهره لازم گرفته نمی‌شود، در حالی که می‌توانند در توسعه کشور نقش آفرین باشند. یک مهندس تحصیلکرده می‌تواند عامل پیام انقلاب اسلامی باشد و اگر در زمینه ساختمان تخصص داشته باشند، سفیران فرهنگ اسلامی کشور خواهند بود. این افراد هم می‌توانند در خارج از کشور کار کنند و هم می‌توانند با درآمد حاصل از این کار، بخشی از ارز مورد نیاز کشور را تأمین کنند و در عین حال مراودات علمی، فکری، دانش و فناوری را نیز داشته باشیم. همه اینها نکته‌های مثبتی است که می‌توان در نظر گرفت.

چرا صادرات خدمات فنی مهندسی اتفاق نمی‌افتد؟ آیا دولت باید در اعزام نیروها وارد شود یا سدی برای جلوگیری از این مهم وجود دارد؟ مسلماً تحصیلکردگان را باید با برنامه ریزی به خارج از کشور اعزام کرد و اگر کمبود قانونی وجود دارد، دولت و مجلس باید این اشکال را رفع کنند. دولت می‌تواند لایحه ای را به مجلس بدهد و یا نمایندگان مجلس می‌توانند طرحی را برای رفع این مشکل ارائه دهند و تنها بستگی به این دارد که تدریجاً بشناسند.

آیا سازمان نظام مهندسی ساختمان می‌تواند نقش آفرین باشد؟ البته سازمان نظام مهندسی هم می‌تواند گام‌های موثری برای اعزام مهندسان به خارج از کشور بردارد. به خاطر دارم که وقتی جشن ملی چین بود و ما در سفارت

سند راهبردی

سازمان نظام مهندسی ساختمان (دستاورد دوره پنجم شورای مرکزی)

اشاره



قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مسئولیت های خطیری را به عهده سازمان های نظام مهندسی ساختمان کشور نهاده که غفلت از آن، خسراتی عظیم برای جامعه مهندسی محسوب می شود. به علاوه امروزه با گسترش پرشتاب فن آوری های نوین در عرصه ساخت و ساز، به سمتی پیش می رویم که در آن امکان فراهم آوردن زمینه های مناسب برای زندگی راحت تر انسان معاصر، مدنظر است. در این میان تصور آینده شهرها به عنوان سکونت گاه های جمعی و فرآیند طراحی و اجرای ساختمان ها با کیفیت بالا از اهمیت ویژه ای برخوردار است چرا که ساختمان ها از اجزای مهم و پندیده شهرها بشمار می آیند و ساختمان هایی که هویت انسان محور نداشته باشند نمی توانند شهری انسان محور را شکل دهند. فی الواقع بی توجهی به اصول فنی و مقررات ملی ساختمان، موجب تولید ساختمان هایی می شود که غالباً علاوه بر نداشتن بهداشت و جلوه های زیبایی شناسانه؛ از دوام کافی نیز برخوردار نبوده و باعث ضررات جبران ناپذیری بر بدنه جامعه می گردد. لذا با عنایت به مراتب فوق این سازمان بر آن گردید تا با تهیه سند راهبردی سازمان نظام مهندسی ساختمان برای رسیدن به بهترین مقصد، بهترین مسیرها را طراحی نموده و همچنین استفاده صحیح از برکات ارزنده سال حمایت از کار و سرمایه ایرانی و تحقق منویات رهبری فرزانه و اندیشمند در موضوع توسعه علمی ایران اسلامی را در دستور کار خود قرار دهد و این نکته حائز اهمیت برای برای آن دسته از سازمان هایی است که می خواهند در مسیر رشد و تعالی قرار گیرند.

بیانیه چشم انداز سازمان نظام مهندسی ساختمان

سازمان نظام مهندسی ساختمان در لاق چشم انداز به عنوان تخصصی ترین مرجع و مورد اعتمادترین نهاد مستقل در نزد انکار عمومی در امور مرتبط با ساخت و ساز، سازمانی است که در ساختمان سازی، سلامت و امنیت جسمی و روحی شهروندان را تأمین نموده و با مدیریت تمامی منابع و ظرفیتهای موجود در این بخش و با تأکید بر بافت و فرهنگ اسلامی-ایرانی جامعه؛ در مقوله ساخت و ساز، تحولی شگرف در کشور ایجاد می نماید و از طریق صدور خدمات فنی و مهندسی و استفاده از ظرفیتهای موجود داخلی و خارجی، تأثیر گذار در سطح منطقه و جهان اسلام خواهد بود.

بیانیه مأموریت سازمان نظام مهندسی ساختمان

سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور؛ سازمانی حرفه ای، مردم نهاد، غیر سیاسی، غیر انتفاعی و مستقل می باشد که به منظور وضع مقررات ملی ساختمان و نظارت بر اجرای خدمات مهندسی و همچنین بستر سازی در خصوص رشد و اعتلای مهندسی، سلامت دهی به فعالیتهای مهندسی و نظم بخشیدن به عملکرد این حرفه و ارتقای دانش فنی مهندسان، صاحبان حرفه ها و کارگران در بخش ساختمان و رشد و آگاهی مردم نسبت به مقررات ملی ایجاد شده است. این سازمان با جلب مشارکت سازمان ها و نهادهای مرتبط با استفاده از شیوه های مختلف پس از مقوله

ایمن سازی و مقاوم سازی؛ زیبا سازی در ساخت و ساز را با رعایت هویت تاریخی و معنوی در اولویت قرار داده و تلاش دارد تا چهره و بافت ظاهری شهرها و ساختمان ها را با بهره گیری از الگوهای اسلامی و ایرانی به چهره ای نمونه و زیبا بدل ساخته و موجبات شاد زیستن شهروندان را مهیا سازد. سازمان نظام مهندسی کشور در گستره فعالیت های خود در سراسر کشور از طریق سازمانهای نظام مهندسی در استان ها، تلاش می کند تا همواره پاسخگویی انتظارات مقام معظم رهبری، دولت، جامعه و اعضا باشد، ما معتقدیم با ارتقای دانش و توانمندی های مهندسی، ترویج فن آوری ها و شیوه های نوین ساخت و ساز و افزایش مشارکت سازمان ها و نهادهای ذی نفع، به عنوان مدعی العموم و حامی مردم در این حوزه، ضمن جلب اعتماد عمومی، موجبات گسترش بهینه سازی فضای ساخت، افزایش صرفه اقتصادی، بهره دهی مناسب، بهینه سازی انرژی، افزایش ایمنی و دوام و ارتقا زیباسازی ساختمان ها را فراهم خواهیم نمود.

ارزش های محوری و سازمانی سازمان نظام مهندسی ساختمان

- نظارت و کنترل متعهدانه
- التزام به تکیه بر قوانین و مقررات
- رعایت تئلاق حرفه ای
- التزام به تربیت و پرورش نیروهای متخصص و حمایت اجتماعی و حقوقی



سازمان مهندسی ساختمان سازمان مهندسی ساختمان

از اعضا*

- اهتمام بر حفظ شأن اجتماعی اعضا
- گسترش خدمات رفاهی به اعضا
- بسط و گسترش جهت افزایش سلامت روحی-روانی اعضا
- ت- راهبردهای هدف راهبردی "توانمندسازی مهندسين، دانشجويان و تکنيسين ها و کارگران"
- تأکید بر اجرای دقیق نظام جامع آموزشی
- تقویت متوازن پژوهش‌های سازمان
- تمرکز بر پژوهش‌های کاربردی مبتنی بر اولویت‌های سازمانی و اجرایی نمودن یافته‌های پژوهشی
- بسط و گسترش باشگاه مهندسين
- ت- راهبردهای هدف راهبردی "زیبا سازی ساختمان‌های شهرها با تأکید بر الگوهای اسلامی، ایرانی و بومی"
- تأکید بر افزایش شناخت و دانش در خصوص لکوی معماری اسلامی-ایرانی
- ج- راهبردهای هدف راهبردی "ترویج فن آوری‌ها، شیوه‌های نوین و ارتقا سطح کیفی و بهره‌دهی ساخت و ساز"
- تأکید بر حضور مستمر و شرکت فعال در انواع اجلاس‌های فنی و مهندسی مرتبط با امور ساخت و ساز در عرصه بین‌المللی
- تأکید بر ارزیابی و اصلاح فرآیندهای انجام کار کمیسیون‌ها و گروه‌های تخصصی سازمان
- گسترش ارتباطات با دانشگاه‌ها و سایر نهادهای علمی - پژوهشی تاثیرگذار در صنعت ساختمان
- ج- راهبردهای هدف راهبردی "توزیع عادلانه خدمات و تولید علم و ثروت در بخش ساختمان در سطح کشور"
- تأکید بر افزایش متوازن دانش فنی در سرتاسر کشور
- تأکید بر تناسب نیازهای فنی مهندسی و خدمات قابل ارائه سازمان در اقصی نقاط کشور
- تأکید بر کشف، حفظ و نگهداری نیروی متخصص بومی
- ح- راهبردهای هدف راهبردی "حضور برجسته و معنی‌دار در بازارهای ساخت و ساز کشورهای منطقه و مسلمان"

از اعضا

- تأکید بر استقلال و بی‌طرفی در انجام امور محوله
- ارائه گزارش‌های عملکرد مستمر به مراجع ذیصلاح قانونی و مردم
- التزام به ایجاد فرصت‌های برابر برای تمامی اعضا
- تلاش مضاعف در خصوص ارائه خدمات با کفایت و اثربخشی بیشتر
- تأکید بر حفظ، تقویت و گسترش ارتباط دو سویه با مردم
- پرهیز از سیاسی‌کاری و ورود به منازعات سیاسی
- التزام به توزیع عادلانه خدمات در سطح کشور
- تقویت روحیه نقدپذیری و استقبال از نقدهای سازنده
- اهتمام به تولید علم و ثروت در بخش ساختمان

نقشه راهبردی سازمان نظام مهندسی ساختمان

در نقشه راهبردی سازمان نظام مهندسی ساختمان سه محور جامعه و شهروندان، فرایندهای تخصصی و زیرساخت‌های سازمانی که سازمان حول آن اهداف راهبردی خود را تعقیب می‌نماید در نظر گرفته شده است. در حقیقت در ذیل هر یک از محورهای فوق، اهداف راهبردی سازمان قرار گرفته‌اند.

اهداف راهبردی در ذیل منظر جامعه و شهروندان

- ارتقاء سلامت و امنیت جسمی و روحی شهروندان با محوریت ارتقا ایمن سازی و مقاوم سازی در ساخت و سازها
 - ارتقاء آگاهی شهروندان نسبت به مقررات ملی ساختمان، وظایف سازمان و جلب اعتماد اذهان عمومی در امور مرتبط با ساخت و ساز
 - هدایت فرهنگی، حمایت اجتماعی و حقوقی از اعضا
 - توانمندسازی مهندسين، دانشجويان، تکنيسين ها و کارگران
- اهداف راهبردی در ذیل منظر فرایندهای تخصصی
- زیبا سازی ساختمان‌های شهرها با تأکید بر الگوهای اسلامی، ایرانی و بومی
 - ترویج فن آوری‌ها و شیوه‌های نوین، ارتقا سطح کیفی و بهره‌دهی ساخت و ساز
 - توزیع عادلانه خدمات و تولید علم و ثروت در بخش ساختمان در سطح کشور
 - حضور برجسته و معنی‌دار در بازارهای ساخت و ساز کشورهای منطقه و مسلمان

اهداف راهبردی در ذیل منظر زیرساخت‌های سازمانی

- توسعه متوازن منابع و زیرساخت‌های سازمانی
- افزایش بهره‌وری سازمان
- ارتقا وضعیت منابع انسانی سازمان
- ارتقا و پایداری سازمان استان‌ها

راهبردهای سازمان نظام مهندسی ساختمان

- الف- راهبردهای هدف راهبردی "ارتقاء سلامت و امنیت جسمی و روحی شهروندان با محوریت ارتقا ایمن سازی و مقاوم سازی در ساخت و سازها"
- تأکید بر تربیت نیروهای متخصص و کارآمد
- تأکید بر تربیت نیروهای متعهد و نظامت
- تأکید بر نظام نظارت کارآمد و همه‌جانبه‌نگر
- تأکید بر فرهنگ سازی و آگاه‌سازی شهروندان
- ب- راهبردهای هدف راهبردی "ارتقاء آگاهی شهروندان نسبت به مقررات ملی ساختمان، وظایف سازمان و جلب اعتماد اذهان عمومی در امور مرتبط با ساخت و ساز"
- تأکید بر ارتقا سطح اطلاعات همگانی
- تأکید بر استقلال سازمان
- تأکید بر رعایت انصاف و عدالت در انجام امور محوله
- تقویت فعالیت‌های اطلاع‌رسانی سازمان
- پ- راهبردهای هدف راهبردی "هدایت فرهنگی، حمایت اجتماعی و حقوقی

- بسط و گسترش خدمات فنی مهندسی
- ارتقا سطح فعالیت روابط عمومی و امور بین الملل
- تأکید بر گسترش و تقویت روابط با کشورهای هدف
- خ - راهبردهای هدف راهبردی "توسعه متوازن منابع و زیرساخت های سازمانی"
- تمرکز بر تامین و تخصیص بهینه منابع
- چابک سازی تشکیلات و نظام اداری
- اهتمام بر ارائه خدمات الکترونیکی به مشتریان
- د - راهبردهای هدف راهبردی "افزایش بهره وری"
- تأکید بر افزایش کارآمدی سازمانی
- تأکید بر ارتقا اثربخشی سازمانی
- به گزینی و تاکید بر حفظ و نگهداری نیروهای کارآمد
- ذ - راهبردهای هدف راهبردی "ارتقا وضعیت منابع انسانی سازمان"
- شایسته سالاری مدیران و رعایت مسیر ارتقا شغلی مطلوب کارکنان
- بهینه سازی نظام پرداخت متناسب با عملکرد
- به گزینی و تاکید بر حفظ و نگهداری نیروهای کارآمد
- ر - راهبردهای هدف راهبردی "ارتقا و بالندگی سازمان استان ها"
- تأکید بر ارزیابی عملکرد مستمر استان ها
- تأکید بر هماهنگ سازی ساختار تشکیلاتی استان ها
- اهداف عینی سازمان نظام مهندسی ساختمان
- الف - اهداف عینی ذیل هدف راهبردی "ارتقا سلامت و امنیت جسمی و روحی شهروندان با محوریت ارتقا ایمن سازی و مقاوم سازی در ساخت و سازها"
- اشاعه فرهنگ ایمنی و افزایش آموزش تخصصی و همگانی؛
- بهبود وضعیت بیمه نامه کیفیت ساختمان ها
- کاهش سوخت، میزان مرگ و میر، معلولیت ها و زیان های ناشی از آن
- افزایش تنقیح و روزآمد سازی قوانین.
- ب - اهداف عینی ذیل هدف راهبردی "ارتقا آگاهی شهروندان نسبت به مقررات ملی ساختمان، وظایف سازمان و جلب اعتماد اذهان عمومی در امور مرتبط با ساخت و ساز"
- بهبود وضعیت اطلاع رسانی سازمان
- بهبود وضعیت پاسخگویی به مسائل، شکایات و پیشنهادات شهروندان
- پ - اهداف عینی ذیل هدف راهبردی "هدایت فرهنگی، حمایت اجتماعی و حقوقی از اعضا"
- اشاعه و تقویت ارزش های اسلامی
- بهبود وضعیت بیمه تامین اجتماعی و سایر بیمه ها
- بهبود وضعیت رفاهی اعضا
- ت - اهداف عینی ذیل هدف راهبردی "توانمندسازی مهندسیین، دانشجویان و تکنیسین ها و کارگران"
- بهبود وضعیت پژوهشی سازمان
- افزایش سطح کیفی آزمون های تخصصی مهندسیین
- افزایش فرصت های یادگیری و تجربه تدوین دانشجویان
- افزایش مشارکت در برگزاری کنفرانس ها و همایش های تخصصی
- افزایش کمی و کیفی سطح مسابقات حرفه ای و تخصصی
- افزایش مشارکت با مراکز تحقیقاتی، علمی و آموزشی
- افزایش اثربخشی آموزش
- ث - اهداف عینی ذیل هدف راهبردی "زیبا سازی ساختمان های شهرها با تاکید بر الگوهای اسلامی، ایرانی و بومی"
- افزایش شناخت، دانش و تقویت و توسعه فرهنگ و ارزش های اسلامی - ایرانی در معماری و شهرسازی
- ج - اهداف عینی ذیل هدف راهبردی "ترویج فن آوری ها، شیوه های نوین و ارتقا سطح کیفی و بهره دهی ساخت و ساز"
- افزایش بهره وری منابع، مواد و انرژی

- مشارکت فعال در در انواع اجلاس های فنی و مهندسی مرتبط با امور ساخت
- ساز در عرضه های داخلی و بین المللی
- افزایش حمایت از تولید کننده داخلی منابع و مصالح
- بهبود کارایی کمیسیون ها و گروه های تخصصی سازمان
- گسترش ارتباطات با دانشگاه ها و سایر نهادهای علمی - پژوهشی تاثیر گذار.
- چ - اهداف عینی ذیل هدف راهبردی "توزیع عادلانه خدمات و تولید علم و ثروت در بخش ساختمان در سطح کشور"
- افزایش نیروی متخصص بومی
- ارائه متناسب و متوازن خدمات در سطح کشور
- افزایش جلب مشارکت سرمایه گذاران بومی در طرح های مسکن، تاسیسات و مستحقات عمرانی عام المنفعه
- ح - اهداف عینی ذیل هدف راهبردی "حضور برجسته و معنی دار در بازارهای ساخت و ساز کشورهای منطقه و مسلمان"
- افزایش مشارکت سازمان در پروژه های ساخت و ساز در کشورهای هدف
- افزایش کشورهای متقاضی همکاری با سازمان
- خ - اهداف عینی ذیل هدف راهبردی "توسعه متوازن منابع و زیر ساخت های سازمانی"

II

- تقویت امنیت و پشتیبانی شبکه
- بهبود وضعیت مالی سازمان
- بهبود وضعیت برنامه ریزی و آمار
- د - اهداف عینی ذیل هدف راهبردی "افزایش بهره وری سازمان"
- افزایش کارایی
- افزایش انعطاف سازمان در مواجهه با مسائل پیش بینی نشده
- ذ - اهداف عینی ذیل هدف راهبردی "ارتقا وضعیت منابع انسانی سازمان"
- افزایش کیفیت عملکرد نیروی انسانی
- افزایش رضایت مندی کارکنان
- بهبود وضعیت رفاهی کارکنان
- بهبود نظام جذب
- ر - اهداف عینی راهبردی "ارتقا و بالندگی سازمان استان ها"
- بهبود وضعیت نظارت و ارزیابی استان ها
- بهبود وضعیت پاسخگویی به شکایات و مسائل استان ها
- بهبود روش های سازمانی و متناسب سازی ساختار
- افزایش مشارکت و تقویت خرد جمعی در سازمان

سند راهبردی مبنای برنامه ریزی در نظام مهندسی استان ها قرار گیرد

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قم با بیان این که سند راهبردی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور در سه محور جامعه و شهروندان، فرایندهای تخصصی و زیر ساخت های سازمانی تدوین شده گفت: این سند باید مبنای برنامه ریزی در نظام مهندسی استان ها قرار گیرد. مهندس امین مقومی در جلسه کمیته هماهنگی گروه های تخصصی نقش برداری سازمان های نظام مهندسی ساختمان کشور که در سالن امام خمینی (ره) مرکز فقهی ائمه اطهار (ع) قم برگزار شد در سخنانی با اشاره به تدوین سند چشم انداز سازمان نظام مهندسی ساختمان اظهار داشت: سازمان نظام مهندسی ساختمان در افق چشم انداز به عنوان تخصصی ترین مرجع و مورد اعتمادترین نهاد مستقل نزد مردم در امور مربوط با ساخت و ساز است. وی عنوان کرد: یکی از وظایف این سازمان تامین سلامت و امنیت جسمی و روحی آحاد شهروندان با تاکید بر بافت و فرهنگ اسلامی ایرانی جامعه است. رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قم، همچنین ابراز داشت: نقشه ی راهبردی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور در سه محور جامعه و شهروندان، فرایندهای تخصصی و زیرساخت های سازمانی تهیه و تدوین شده است.

ردیف	عنوان هدف راهبردی	عنوان هدف عملی	عنوان سطح	عنوان برنامه
۱	توسعه متوازن منابع و زیرساخت‌های سازمانی	تقریب زیرساخت‌های IT	ضرب نفوذ رایانه در سازمان میزان روزآمدی سخت افزار رایانه ها	ادامه مکانیزه نمودن کلیه امور سازمانی ها
		تقریب امنیت و پشتیبانی شبکه	ضرب امنیت شبکه ضرب نفوذ شبکه در سازمان میزان بهدای بانک متوسط زمان قطعی شبکه	تهیه دستورالعمل استانداردهای شبکه
		بهبود وضعیت مالی سازمان	حجم اعتبار صندوق مشترک نظامهای مهندسی نسبت حجم ریالی اسناد هزینه فاقد اعتبار به کل پروژه	راه اندازی صندوق مشترک نظام های مهندسی بهبود نظام بودجه ریزی
		بهبود وضعیت برنامه ریزی و آمار	میزان نفوذ بانکهای دیجیتال نسبت اعلام آماری نشر به کل اعلام آماری تعداد گزارشات آماری تحلیلی تهیه شده متوسط پسترفت پروژه ها نسبت پروژه های منقض شده به کل پروژه ها	تهیه و تنظیم بانک اطلاعات تهیه ارزش الکترونیک استاندارد سازی اعلام آماری تهیه سیستم الکترونیک پروژه ها

ردیف	عنوان هدف راهبردی	عنوان هدف عملی	عنوان سطح	عنوان برنامه
۲	افزایش بهره وری سازمان	افزایش کارایی	میزان صرفه جویی ریالی تعداد فرآیندهای مستند شده نسبت فرآیندهای مکانیزه شده	بهبود مدیریت هزینه های مصرفی تأمین منابع مورد نیاز شورای مرکزی
		افزایش انعطاف سازمان در مواجهه با مسائل پیش بین نشده	تعداد کمیته ها و کمیته‌های رسمی سازمان	تصمیم گیری در خصوص طرحهای پیش بین نشده با صورت هیات رایسه ا در کلیه مناطق
۳	ارتقا وضعیت منابع انسانی سازمان	افزایش کیفیت عملکرد نیروی انسانی	سرانه آموزش های ارائه شده نیروی انسانی انرجی آموزشهای ارائه شده نیروی انسانی	تصویب و اجرای نظام جامع آموزشی ارتقا دانش سازمانی
		افزایش رضایتمندی کارکنان	متوسط رضایتمندی کارکنان ضرب تاثیر عملکرد بر حقوق	طراحی و استقرار نظام پشرفت طراحی و استقرار نظام جامع راهبردی جریان خدمت منسج بر عملکرد
	بهبود وضعیت رفاهی کارکنان	بهبود وضعیت رفاهی کارکنان	سرانه اعتبارات رفاهی کارکنان نسبت کارکنان تحت پوشش بیمه تکمیلی	تهیه و تدوین نظامهای قدرشناسی و پاداش معنوی منابع انسانی
		بهبود نظام جذب	میانگین امتیازات ارزشیابی کارکنان جدید	

ردیف	عنوان هدف راهبردی	عنوان هدف عینی	عنوان نتیجه	عنوان برنامه
1	ارتقا و بالندگی سازمانها	بهبود وضعیت نظارت و ارزیابی آنها	تعداد استانداردهایی که ارزیابی عملکرد شده اند	استقرار نظام جامع ارزیابی عملکرد
		بهبود وضعیت پاسخگویی به شکایات و مسائل آنها	تعداد پیشنهادات دریافت شده از آنها نسبت پیشنهادات اجرایی شده نسبت شکایات بررسی شده متوسط رضایتمندی آنها از فرآیند بررسی شکایات	استقرار نظام پاسخگویی به شکایات استقرار نظام پیشنهادات
		بهبود روشهای سازمانی و خدمات سازی	نسبت میزان انطباق شرایط اسرار و عملیات به کل کارکنان نسبت کارکنان شاغل به تعداد پستهای مصوب در تشکیلات	تدوین برنامه جامع 3 سالی خدمت و بهره‌مندی هماهنگ سازی ساختار تشکیلاتی نظام مهندسی آنها
		افزایش مشارکت و نفوذت مردم جمعی در سازمان	ارزیابی جلسات هیات عمومی ارزیابی جلسات ماهیانه شورای مرکزی کمیسیون روسای نظام مهندسی ها ارزیابی جلسات هیات رتبه شورا مرکزی تعداد جلسات هیات رتبه لغو شده	برگزاری اجلاس هیات عمومی برگزاری جلسات ماهیانه شورای مرکزی کمیسیون روسای نظام مهندسی ها برگزاری جلسات هیات رتبه شورا مرکزی فعالیت هیات رتبه شورا مرکزی

اهداف راهبردی و عینی و برنامه های عملیاتی 5 ساله (1396-1392) سازمان نظام مهندسی ساختمان ذیل منظر " فرایندهای تخصصی "

ردیف	عنوان هدف راهبردی	عنوان هدف عینی	عنوان نتیجه	عنوان برنامه
1	زیبا سازی ساختمانهای شهرها با تاکید بر الگوهای اسلامی، ایرانی و بومی	افزایش شاخصه دانش و نفوذت توسعه فرهنگ و ارزشهای اسلامی- ایرانی در معماری و شهرسازی	تعداد افراد شرکت کننده در کنگره انجمن معماری ارزش کنگره انجمن معماری ایران تعداد ناهنجارهای منعقد شده با نهادهای ذی ربط با هدف افزایش آگاهی فرهنگ و ارزشهای اسلامی- ایرانی در معماری و شهرسازی	برگزاری کنگره انجمن معماری ایران همکاری با سایر نهادهای مسئول در خصوص تهیه و تنظیم بسته سئوهای ساخت و ساز
2	ترویج فن آوری های نوین و ارتقا سطح کیفی و بهره دهنی ساخت و ساز	افزایش بهره وری مصالح، مواد و انرژی	تعداد جلسات مطالعات کاربردی انجام شده در خصوص اصلاح الگوی مصرف مصالح، مواد و انرژی تعداد حضور در نشستها، اجلاسها و همایشهای فن و مهندسی تعداد سخنرانی های اعضای سازمان در اجلاسها و همایشهای فن و مهندسی تعداد مستندات ترجمه شده مرتبط با تجارب سایر کشورها تعداد بازدیدهای انجام شده از سایر کشورها تعداد جلسات برگزار شده با مسئولین ساخت و ساز سایر کشورها	ارتقا دانش سازمانی حمایت و شرکت فعال در نشستها و همایشهای فن و مهندسی استفاده بهره از تجارب سایر کشورها

ردیف	عنوان هدف راهبردی	عنوان هدف عینی	عنوان نتیجه	عنوان برنامه
3	افزایش حمایت از تولید کننده داخلی منابع و مصالح	افزایش حمایت از تولید کننده داخلی منابع و مصالح	تعداد تماس نامه های منعقد شده با نهادهای ذی ربط با هدف حمایت از تولید کننده داخلی منابع و مصالح	تهیه و بروز رسانی استانداردهای منابع و مصالح همکاری با سایر نهادهای مسئول در خصوص تهیه و تنظیم بسته سئوهای ساخت و ساز
4	افزایش - ترویج فن آوری های نوین و ارتقا سطح کیفی و بهره دهنی ساخت و ساز	بهبود کادری کمیسیونها و گروههای تخصصی سازمان	تعداد شرح فعالیتها بازنگری شده کمیسیونها	بازنگری در شرح فعالیتها کمیسیونها و گروههای تخصصی سازمان
		گسترش ارتباطات با دانشگاهها و سایر نهادهای علمی - پژوهشی بازرگانی	تعداد ناهنجارهای منعقد شده با دانشگاهها و مراکز علمی تعداد پژوهش های منعقد شده توسط پژوهشگاه سازمان تعداد اعضای هیات علمی پژوهشگاه سازمان	راه اندازی پژوهشگاه سازمان نظام مهندسی

افزایش نیروی متخصص بومی	سست متخصصین شاغل بومی در هر استان به کلی متخصصین استان	طراحی نظام محیط و نگهداری نیروهای متخصص بومی
افزایش حذب مشارکت سرمایه‌گذاران بومی در طرحهای مسکن، تأسیسات و مستحقات عمرانی عام المنفعه	حجم ریالی مشارکت سرمایه‌گذاران بومی	طراحی نظام حذب سرمایه‌گذاران بومی

ردیف: عنوان هدف راهبردی: عنوان هدف غیبی: عنوان سنجش: عنوان برنامه:

افزایش مشارکت سازمان در پروژه‌های ساخت و ساز در کشورهای هدف	<p>افزایش میزان مشارکت سرمایه‌گذاران بومی در طرحهای مسکن، تأسیسات و مستحقات عمرانی عام المنفعه</p> <p>تعداد مشارکت کنندگان بومی در طرحهای مسکن، تأسیسات و مستحقات عمرانی</p>	<p>توزیع عادلانه خدمات و تولید علم و نیروی در بخش ساختمان در سطح کشور</p> <p>ارائه مناسب و عوارز خدمات در سطح کشور</p>	<p>تعداد پروژه‌های مشارکت سازمان در پروژه‌های ساخت و ساز در کشورهای هدف</p> <p>نسبتی از کشورهای میزبان که سازمان در آنها فعالیت دارد</p> <p>نسبتی از کشورهای همسایه که سازمان در آنها فعالیت دارد</p> <p>تعداد اعضای سازمان که در پروژه‌های مشارکتی خارج از کشور فعالیت می‌کنند</p> <p>میان درآمد حاصل از اجرای پروژه‌های مشارکتی در خارج از کشور</p>	<p>برنامه‌ریزی در خصوص همکاری‌های سطح و گسترش صدور خدمات فنی و مهندسی استاندارد سازی خدمات</p>	
افزایش کشورهای متقاضی همکاری با سازمان	تعداد کشورهای که سازمان با آنها در زمینه‌های گوناگون همکاری دارد	حمایت و شرکت فعال در نشستها و همایشهای فنی و مهندسی	<p>تعداد تبلیغات آموزشی انجام شده در نشریات مکتوب</p> <p>تعداد تبلیغات آموزشی انجام شده در فضای مجازی</p> <p>مدت زمان تبلیغات آموزشی انجام شده در رسانه‌های دیداری و شنیداری</p> <p>حجم ریالی صرف شده جهت تبلیغات آموزشی</p> <p>نفر ساعت آموزشهای انجام شده</p>	<p>تعداد پروژه‌های مشارکت سازمان در پروژه‌های ساخت و ساز در کشورهای هدف</p> <p>نسبتی از کشورهای میزبان که سازمان در آنها فعالیت دارد</p> <p>نسبتی از کشورهای همسایه که سازمان در آنها فعالیت دارد</p> <p>تعداد اعضای سازمان که در پروژه‌های مشارکتی خارج از کشور فعالیت می‌کنند</p> <p>میان درآمد حاصل از اجرای پروژه‌های مشارکتی در خارج از کشور</p>	<p>برنامه‌ریزی در خصوص همکاری‌های سطح و گسترش صدور خدمات فنی و مهندسی استاندارد سازی خدمات</p>

اهداف راهبردی و غیبی و برنامه‌های عملیاتی ۵ ساله (۱۳۹۶-۱۳۹۲) سازمان نظام مهندسی ساختمان ذیل منظر "جامعه و شهروندان"

ردیف	عنوان هدف راهبردی	عنوان هدف غیبی	عنوان سنجش	عنوان برنامه
۱	ارتقاء سلامت و امنیت جسمی و روحی شهروندان با محوریت ارتقاء ایمن سازی و مقاوم سازی در ساخت و سازها	انسانه فرهنگ ایمنی و افزایش آموزش تخصصی و همگانی	<p>تعداد تبلیغات آموزشی انجام شده در نشریات مکتوب</p> <p>تعداد تبلیغات آموزشی انجام شده در فضای مجازی</p> <p>مدت زمان تبلیغات آموزشی انجام شده در رسانه‌های دیداری و شنیداری</p> <p>حجم ریالی صرف شده جهت تبلیغات آموزشی</p> <p>نفر ساعت آموزشهای انجام شده</p>	<p>تهیه و تدوین ساز و کارهای ارتقاء سطح اطلاعات همگانی تهیه و تدوین ساز و کارهای ارتقاء آموزشهای همگانی</p>
	بهبود وضعیت سازه‌ها کیفیت ساختمانی	تقریب ساعت مطالعه در خصوص ارتقای کیفیت سازه‌ها	<p>تعداد جلسات برگزار شده با نهادهای ذیربط در خصوص ارتقای کیفیت سازه‌ها</p> <p>تعداد موفقیات از بابت سوانح ساختمانی</p>	<p>همکاری با نهادهای مسئول جهت بررسی راهکارهای قانونی بازنگری در سیمه نامه کیفیت ساختمانی</p>
	کاهش سوانح، مرگ و جراحت، معلولیتها و زلزله‌های ناشی از آن	تعداد معلولین از بابت سوانح ساختمانی	<p>تعداد موفقیات از بابت سوانح ساختمانی</p> <p>حجم ریالی ضرر و زیانهای ناشی از سوانح ساختمانی</p> <p>تعداد سوانح ساختمانی منجر به فوت</p> <p>تعداد سوانح ساختمانی منجر به معلولیت</p> <p>تعداد سوانح ساختمانی با قتلت کمتر از ۱۵ سال</p>	<p>همکاری با نهادهای مسئول جهت تهیه و بروز رسانی نظام ارتقاء کیفیت ساخت و ساز همکاری با نهادهای مسئول جهت تهیه و بروز رسانی نظام بازسازی و نوسازی بافت‌های قدیمی شهرها و روستاها</p>

ردیف	عنوان هدف راهبردی	عنوان هدف عملی	عنوان نتیجه	عنوان برنامه
۱	ادامه ۱	افزایش تفریح و روزآمد سازی قوانین	نمر ساعت بررسی در خصوص بازنگری قانون نظام مهندسی ساختمان	بازنگری در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان
			تعداد جلسات با فراگیران مهندسی در مجلس شورای اسلامی	راه اندازی فراگیران مهندسی در مجلس شورای اسلامی
۲	ارتقاء آگاهی شهروندان نسبت به مقررات ملی ساختمان، وظایف سازمان و جلب اعتماد لایحه عمومی در امور مرتبط با ساخت و ساز	بهبود وضعیت اطلاع رسانی سازمان	رتبه پرلک سازمان در داخل کشور	ارتقای سایت شورای مرکزی و بروزرسانی آن
			تعداد شمارگان مجله شمس	ارتقا و ادامه انتشار مجله شمس
			تعداد بازدیدهای خارج از کشور از سایت سازمان	ارتقای سطح روابط عمومی و امور بین الملل
			تعداد شمارگان ماهنامه های خبری تخصصی	تولید ماهنامه های خبری تخصصی
			تعداد مصاحبه های چاپ شده از اعضای سازمان در رسانه های دکتوب	تشکیل شورای سیاست گذاری پورتال تهیه خبرنامه ماهانه ماهنامه رنگ فضای رسانه ای
			مدت زمان مصاحبه با اعضای سازمان در رسانه های ویدئویی و شنیداری	سیاست گذاری پورتال تهیه خبرنامه ماهانه ماهنامه رنگ فضای رسانه ای
میزان رضایت مخاطبین نشریات سازمان	کنترل اثرات و گسترش ارتباطات با رسانه ها			
۳	بهبود وضعیت پاسخگویی به مسائلی، شکایات و پیشنهادات شهروندان	میزان رضایت آریایی و صرح	تعداد شکایات شهروندان	استقرار نظام پاسخگویی به شکایات
			تعداد پیشنهادات واصله شده از شهروندان	استقرار نظام پیشنهادات برنامه ریزی و هماهنگی ملاقات های عمومی ریاست سازمان و پیگیری اجرایی دستورات
			تعداد شهروندان شرکت کننده در ملاقات های عمومی ریاست سازمان	طراحی فرمت نظرسنجی از شهروندان
			تعداد ملاقاتهای عمومی ریاست سازمان	
			تعداد دستورات پیگیری شده ریاست سازمان مربوط به ملاقاتهای عمومی	
۳	هدایت فرهنگی، حمایت اجتماعی و حقوقی از اعضا	اندامه و تقویت ارزشهای اسلامی	تعداد مراسم فرهنگی، اجتماعی و مذهبی برگزار شده ویژه اعضا	برنامه ریزی در خصوص برگزاری مراسمهای مناسبی و بزرگداشت چهره های فرهنگی ادامه برنامه شناسایی و جذب اعضای جدید
			تعداد نفرات شرکت کننده در مراسم فرهنگی، اجتماعی و مذهبی ویژه اعضا	
			تعداد مسابقات فرهنگی، اجتماعی و مذهبی برگزار شده ویژه اعضا	
			تعداد افراد شرکت کننده در مسابقات فرهنگی، اجتماعی و مذهبی ویژه اعضا	
بهبود وضعیت رفاهی اعضا	بهبود وضعیت رفاهی اعضا	نسبت از اعضا که تحت پوشش انواع بیمه ها از طرف سازمان هستند	میزان اعتبارات رفاهی اعضا	برنامه ریزی در خصوص پوشش بیمه تامین اجتماعی و سایر بیمه ها در مورد سایر اعضا
			تعداد جشنواره های فرهنگی ورزشی ویژه اعضا	برنامه ریزی در خصوص انطباق تسهیلات به اعضا
			تعداد نفرات شرکت کننده در جشنواره های فرهنگی ورزشی ویژه اعضا	

<p>1</p> <p>توانمندسازی مهندسين و دانشجويان، تكنسپانها و كارگران</p>	<p>بهبود وسعت پژوهشي سازمان</p>	<p>تعداد پژوهشگران شناسايي شده عضو سازمان</p>	<p>زده اندازه نشريه تخصصي با درجه علمي شناسايي و حمايت از پژوهشگران عضو سازمان</p>	
		<p>تعداد مقالات چاپ شده اعضاي سازمان در نشریات معتبر علمي</p>		
		<p>تعداد اختراعات و PATENT هاي ثبت شده اعضاي سازمان</p>		
<p>افزايش سطح کيفي آزمونهاي تخصصي مهندسين</p>	<p>تفرساعت کار کارشناسي بر آزمونهاي تخصصي مهندسين</p>	<p>میانگین نظرات خبرگان در خصوص سطح کيفي آزمونهاي تخصصي مهندسين</p>	<p>بازنگري در شیوه و محتوای آزمونهاي تخصصي مهندسين</p>	
		<p>عنوان هدف کيفي</p>	<p>عنوان هدف برنامه</p>	
<p>2</p> <p>انابه - توانمندسازی مهندسين، دانشجويان، تكنسپانها و كارگران</p>	<p>افزايش فرصتهای بازنگري و تجربه آموزی دانشجويان</p>	<p>تعداد دانشجويان يا طراحان تخصصيائي که از طريق سازمان فرصت کارآموزي برایشان مهيا شده است</p>	<p>ساماندهي امور دانشجويان و انواع تخصصيائي در خصوص تجربه آموزي</p>	
		<p>تعداد جلسات برگزار شده با دانشگاهها</p>		<p>تفرساعت کارآموزي هاي انجام شده دانشجويان يا طراحان تخصصيائي که از طريق سازمان فرصت کارآموزي برایشان مهيا شده است</p>
		<p>تعداد کنفرانسها و همایشهاي تخصصي مشارکتی برگزار شده</p>		<p>تعداد اعضاي شرکت کننده در کنفرانسها و همایشهاي تخصصي</p>
<p>انابه - توانمندسازی مهندسين، دانشجويان، تكنسپانها و كارگران</p>	<p>افزايش مشارکت در برگزاری کنفرانسها و همایشهاي تخصصي</p>	<p>تعداد اعضاي شرکت کننده در کارگاهها و دوره هاي تخصصي</p>	<p>تهيه بانک اطلاعاتي جامع کنفرانسهاي داخلي و خارجي مرتبط برنامه ريزي در خصوص زمينه سازي شرکت اعضا در همایشها و کنفرانسهاي مرتبط داخلي و خارجي</p>	
		<p>تعداد مسابقات حرفه اي و تخصصي ویژه اعضا</p>		<p>تعداد نفرات شرکت کننده در مسابقات حرفه اي و تخصصي ویژه اعضا</p>
		<p>تعداد مسابقات حرفه اي و تخصصي ویژه اعضا</p>		<p>حجم رهاي در نظر گرفته شده در خصوص برگزاری مسابقات حرفه اي و تخصصي ویژه اعضا</p>
<p>انابه - توانمندسازی مهندسين، دانشجويان، تكنسپانها و كارگران</p>	<p>افزايش کيفي و کيفي سطح مسابقات حرفه اي و تخصصي</p>	<p>تعداد مسابقات حرفه اي و تخصصي ویژه اعضا</p>	<p>تهيه و تدوين نظام ايگد مسابقات حرفه اي و تخصصي</p>	
		<p>تعداد نفرات شرکت کننده در مسابقات حرفه اي و تخصصي ویژه اعضا</p>		
		<p>حجم رهاي در نظر گرفته شده در خصوص برگزاری مسابقات حرفه اي و تخصصي ویژه اعضا</p>		

نگاهی بر مفهوم هویت شهر لزوم توجه به هویت شهر در مباحث مقررات ملی

مهندس امین مهورک - کارشناس ارشد معماری - طراحی شهری عضو سازمان نظام مهندسی خوزستان

مهندس محسن قریانی - مدرس دانشگاه و خزانه دار شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان

مهندس امید میردینگون - دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری عضو سازمان نظام مهندسی لرستان

مهندس زهرا سپهری راد - کارشناس معماری عضو سازمان نظام مهندسی خوزستان

چکیده:



مسئله هویت شهری یکی از پیچیده‌ترین و بحث‌انگیزترین مباحث نظری و حرفه‌ای در شهرسازی است. هویت یک پدیده امری انتزاعی و منفک از سایر موضوعات مرتبط با آن پدیده نیست مثلاً هویت شهر با همه موضوعات مرتبط با شهر و با موضوعات عدیده‌ای از جمله اهل شهر، باورها و اعتقاداتشان، شیوه زیست مردم، نوع ارتباطشان با سایر جوامع، آرمان‌ها و الگوهای زندگی‌شان، رفتار و فرهنگ‌شان، و با نوع تفکر و جهان‌بینی‌شان مرتبط و غیر قابل تفکیک است. از آنجا که شهر ویرین عرضه تفکرات جامعه به دنیای بیرون و بستر شکل‌گیری حیات مدنی است، هویت به مقوله‌ای تأثیر گذار در علوم مرتبط با این حوزه تبدیل شده و تلاش برای یافتن ماهیت و جیستی هویت شهری جهت ارزیابی معیار سیاست‌های مداخله کلان در شهرسازی و طراحی شهری و توجه و پرداختن به آن در مباحث مقررات ملی امری ضروری است. هدف از پژوهش حاضر تحلیل و بازبینی نقش و مفهوم هویت شهر، با طرح ابعاد معناگرا، کالبدی و فعالیت در فضای شهری و لزوم توجه به آن در تدوین مباحث مقررات ملی ساختمان است. این تحقیق از نوع توصیفی-تحلیلی بوده و گردآوری اطلاعات آن مبتنی بر مرور ادبیات موضوع و مطالعات کتابخانه‌ای می‌باشد. در این راستا پس از بررسی هویت از نقطه نظر اندیشمندان شهرسازی به طور اجمالی به بیان مشکلات هویت در شهرهای پردازد. واز گان کلیدی، شهر، هویت، فضای شهری، مباحث مقررات ملی

۱- مقدمه

در طرح دیزی شهری و تدوین برنامه‌های مختلف برای شهر، باید به هویت منطقه‌ای و ارتباطات مرئی و نامرئی بین عناصر کالبدی توجه کرد. از سوی دیگر، تدوین مبثی به عنوان راهنمایی برای مهندسان می‌تواند در همه جنبه‌ها و عرصه‌ها اعم از چیدمان فضاهای مختلف شهری، فضای سبز، معابر و گذرها، مبادین، پل‌ها و زیرگذرها، نمای ساختمان‌ها و ... مفید بوده و شهری را پدید آورد که همه نیازهای مادی و معنوی شهروندان را به سادگی و سهولت برآورده کند. منظور از هویت، (Identity) در زبان انگلیسی پدیده‌ای است که به پرسش در خصوص کیستی یا جیستی موجودات داده می‌شود در واقع، هویت آن حقیقت وجودی است که شخص یا شیء از آن برخوردار می‌باشد (پنرگر، ۱۹۵: ۱۳۳۳-۱۹۷). کلمه، (Identity) در فرهنگ آکسفورد چنین تعریف شده است:

Identity: the fact of being what a person or thing is

«هویت آن حقیقت وجودی که شخص یا شیء از آن برخوردار است»

گفته می‌شود تنها پدیده‌ای که دغدغه هویت دارد انسان است انسان همواره به دنبال ابزاری می‌گردد که خود را به واسطه آن تبیین کند. بدیهی است که تبیین خویش به صورت متنوع از سایرین امکان‌پذیر نیست، چرا که هویت شخصی بخشی از حوزه قلمرو حیات اجتماعی است که فرد خودش را با آن معرفی می‌کند.

اولین معنای مذکور برای هویت (ذات باری تعالی) و معنای بعدی آن هشی و وجود است. مرحوم دهخدا نیز در معنای هویت آورده است. هویت عبارت است از تشخیص و همین معنی میان حکیمان و متکلمان مشهور است. هویت گاه بر وجود خارجی اطلاق می‌گردد و گاه بر ماهیت یا تشخیص اطلاق می‌گردد که عبارت است از حقیقت جزئیة برای شهر و محیط زندگی انسان نیز، همانند هر اثر انسانی دیگر، می‌توان هویتی قائل شد، که این هویت ضمن آنکه منبعث از تفکر و هویت انسانی است، مقوم آن نیز می‌باشد. هویت تاریخی، هویت فرهنگی، هویت عملکردی، هویت کالبدی، هویت طبیعی، هویت دینی، هویت انسانی.

در کشور ما که یکی از غنی‌ترین سرزمین‌ها از نظر بهره‌مندی از میراث و دستاوردهای فرهنگی است و از نمودهای آن شهرسازی و معماری ویژه و شناخته شده، در سطح جهانی می‌باشد؛ با توجه به این مطلب که زندگی امروز خود را چگونه می‌خواهیم و به فردا چگونه می‌اندیشیم و از گذشته خود چگونه بهره‌بر می‌داریم، ساختن شهرها و تولید عناصر معماری از حساسیت خاصی برخوردار است. لذا نیازمندیم که هویت گذشته و امروزی این دو را بازشناسیم و آن را نقویت نماییم. (برزگر، ۱۳۸۳)



تصویر ۲- مرکز محله شاه‌رکن الدین مشتمل بر مسجد، حمام، مدرسه، سباط، خانه‌های قدیمی و امام زاده به عنوان کاربری‌های شاخص محله موجب هویت مادی و معنوی محله شده‌اند (مأخذ: میراث فرهنگی دزفول)



تصویر ۳- شکل‌گیری بافت سنتی دزفول و عناصر شاخص آن تحت تأثیر رودخانه دز (مأخذ: نگارنده)



تصویر ۴- لشانه‌های بارز در خط آسمان بافت سنتی دزفول از جمله عناصر هویت بخش به بافت می‌باشند. (مأخذ: نگارنده)



تصویر ۵- طراحی جداره‌های شهری و فقدان عناصر هویت بخش در طراحی شهری (مأخذ: نگارنده)

بسیار توجه به انواع و مراتب هویت، عوامل و عناصر متنوعی را می‌توان به عنوان نشانه‌های هویتی یک شهر یا عنصر معماری نام برد مؤلفه‌های هویتی شهر در دو گروه اصلی «شکل» و «محتوا» قابل طبقه‌بندی هستند، که البته نام‌گذاری‌های دیگری از جمله «ظاهر و باطن»، «پیدا و پنهان»، «کالبدی و معنایی»، «عینی و ذهنی» را می‌توان برای این دو گروه برگزید. در گروه اول، بارزهای شکلی می‌توان از نشانه، اندازه، تعداد، جمعیت، تمیزی، آلودگی، عملکرد، شلوغی و مانند آن نام برد. در گروه دوم بارزهای محتوایی موضوعاتی چون تمادها، معنی، تاریخ، فرهنگ مردم، عملکرد، رفتار، زیبایی، پاکي و ... قابل ذکر هستند (تقی زاده، ۱۳۸۶)

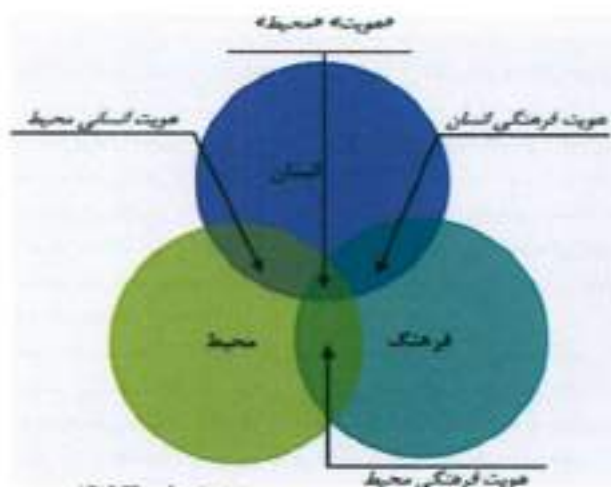
مفوله «هویت» ابتدا حوزه‌هایی مانند فلسفه، منطق و روانشناسی را دربر می‌گرفت، ولی با توجه به تحولات علمی چند دهه اخیر دامنه آن به محیط‌های انسان‌ساخت نیز کشیده شده است. شهر به عنوان بستر شکل‌گیری جامعه و نمایشگاه معرفی افکار مردم یک کشور، نقش مهمی را در هویت ملی ایفا می‌نماید.

مفهوم استعاره‌های هویت شهری با وجود کاربرد فراوان آن در متون و محاورات شهرسازی، مفهومی سهل و ممتنع است، سهل از این رو که همه از آن تصویری با یادآوری پیشینه تاریخی، محوطه‌های قدیمی و ریشه‌های فرهنگی جامعه در ذهن دارند؛ ممتنع از این جهت که هر پرسش در خصوص چون و چرایی هویت زمان حال شهرها، بدون پاسخ مانده است، هویت هر مکان با شیوه معمول و هر روزه‌ی ساختمان‌هایش و سبک معماری‌اش تأیید و اثبات می‌شود. بدان معنا که فضا و فرم و صورت، زبان رسمی مکان را شکل می‌دهند (شولس، ۱۳۸۱: ۱۸۹). شولس اشاره می‌کند که همه‌ی فرم‌های بنیادین در معماری بر اساس اصول زمینه مشترک و محصوریت شکل گرفته‌اند و از این رو بر محدودیت‌های پیوستگی استوار گشته‌اند؛ جا یا موضع همواره درونی است حتی اگر در فضای باز به تصویر درآید. جا ضرورتاً و کمابیش ارتفاعی دارد و هم این ارتفاع و هم محدودیت کرانه‌هایش، تنش موجود در فرات مکان را در نسبت میان زمین و آسمان مشهود و مرئوس می‌سازد. بلندی‌های طبیعی همچون قله، ستیغ و خط الراس و مانند اینها کیفیت گشتالتی دارند و وجود و شکل‌گیری فضای مشخصی را وعده می‌دهند. گشتالت‌های طبیعی بیشتر موضع شناختی هستند تا هستی و شیوه هستی آنها ساختارهایی همچون جهت و مرکز را شامل می‌شود (شولس، ۱۳۸۱: ۱۵۲).



تصویر ۱- راسته‌ها و مراکز محله بافت قدیم دزفول عناصر هویت بخش به شهر هستند (مأخذ: تعیما)

در یک تعبیر زیبا چنین آمده است: هویت گوهری است که من با آن منم و زنده‌ام. این گوهر را چه فرد و چه جامعه در یک بستر تاریخی به دست آورده‌اند.



نمودار ۱- ارتباط انسان با فرهنگ، محیط و نسبت آنها با هویت مآخذ: نقی زاده

هویت مکان از ارزش‌های فردی و جمعی نشأت می‌گیرد و با گذر زمان عمق، گسترش و تغییر می‌یابد. مجموعه‌ای از رخدادهای شکل‌دهنده، رنگ‌ها و بافت‌ها شخصیت یک مکان یا هویت آن را شکل می‌دهد. شولتز ارتباطی بین معماری، مکان و هویت فرهنگی برقرار می‌کند (۱۹۸۱، Norberg-Schulz). لینچ در کتاب سیمای شهر تصور از فضا و تصور از زمان را اساس ادراک محیط می‌داند و معتقد است مجموعه اینها ارتباط تنگاتنگی با زیبایی دارد (لینچ ۱۳۷۲). وی در نظریه هنجاری خود از شکل خوب شهر، به عدم کفایت مفاهیمی همچون هماهنگی، تنوع، و نظم که در شیء یا منظر وجود دارد در بررسی کیفیت بصری اشاره می‌کند و معتقد است باید از تصورات ذهنی و اولویت‌های استفاده‌کنندگان از یک مکان شروع کرد و شخص و مکان را با هم دید (لینچ ۱۳۸۱). بویر نیز خاطرات جمعی و ابعاد معنایی را در احساس لذت از یک منظر و درک زیبایی آن مطرح می‌کند (Boyer, ۱۹۹۱). نقی زاده نیز ارتباطی بین هویت و ادراک زیبایی را از دیدگاه اسلام برقرار می‌سازد (نقی زاده، ۱۳۸۶). با این حال همانطور که ذکر شد، تحقیقات تجربی در این زمینه محدود است. این تحقیق تلاش دارد تا از طریق یک آزمون تجربی، ارتباط بین هویت و زیبایی مکان و چگونگی آن را تبیین نماید.



تصویر ۸- طراحی شهری امروزی فاقد هویت، خوانایی حس تعلق به محیط، کسل کننده، بی محتوا و فاقد ارزش‌های بومی (مآخذ: آرشو نگارنده)

ولتر بور، نیز عقیده دارد هویت همان تفاوت‌های کوچک و بزرگی است که باعث بازشناختن یک مکان خوانایی محیط می‌شود و حس دلبستگی و حساسیت به محیط را به وجود می‌آورد. خاص بودن هر محیط به معنی اجتناب از یکتوانجی، وجود تنوع و جدلیت است. در شکل و نحوه قرارگیری فضاها، در طرز دسترسی به فضاها و در کاربری‌ها نیز می‌باید وجود داشته باشد و تلف نیز معتقد است که هویت در محیط نتیجه ارتباطات مقابل سه جزء است که در داخل یک مجموعه عمل می‌کند:

- ترکیب ظاهری و کالبدی نماها، سمبل‌ها در محیط
- عملکردها و فعالیت‌های قابل مشاهده در محیط



تصویر ۶- شکل‌گیری بافت سنتی و آب‌های شوشتر و ارتباط کاربری و هویتی بین طبیعت و فضای شهری (مآخذ: آرشو نگارنده)

فضای سنتی معماری و شهری شهرهای ایرانی واجد ارزش‌هایی است که ریشه در فرهنگ غنی ایرانی دارد و در گستره ای چند هزار ساله ما را به این فکر وامی‌دارد که این راه بی‌زمان ساختن با کدامین تساهل و تسامح رنگ باخته است، راهی بی‌زمان که به قول الکساندر نظم را از خود ما بر می‌آورد و اگر ما بگذریم، خود روی می‌دهد.

۲- مبانی نظری

فرهنگ و محیط، هویت ساز زندگی انسان می‌باشند. به نحوی که هر کدام نقش اساسی در تشکیل هویت برعهده دارند. از دیگر سو می‌توان دید که فصل مشترک هویت انسانی محیط و هویت فرهنگی انسان، هویت محیط را تشکیل می‌دهد. نمودار (۱) ارتباط انسان، فرهنگ، محیط و نسبت آنها با هویت را نشان می‌دهد (نقی زاده، ۱۳۸۶). از منظر هر فرد هویت را به دو صورت می‌توان مورد مذاقه قرار داد:

یکی هویت واقعی فرد آن گونه که هست و دیگری هویت او آن گونه که خود را می‌نماید یا با آن شناخته می‌شود. نوع سوم از هویت را نیز می‌توان فرض کرد و آن هویتی است که انسان تمایل دارد به آن شناخته شود و می‌توان آنرا هویت آرمانی نامید. اساساً هویت شهری توسط فرهنگ شهری و خرده فرهنگ‌های متعلق به آن در بستر تاریخ و در دل ساختار اجتماعی و وسیع‌تری که جامعه را دربر می‌گیرد، در روند تحولات اقتصادی و سیاسی آن شکل می‌گیرد و دگرگون می‌شود. بدین دلیل نگاه ایستا به مقوله‌های هویت و از جمله هویت شهری قادر به درک آن نیست.



تصویر ۷- فقدان عناصر هویت بخش در شهر جدید هشگرد طراحی شهری بی محتوا و فاقد ارزش‌های بومی (مآخذ: نگارنده)

به عقیده الکساندر، هویت در محیط هنگامی تجلی می‌کند که ارتباط طبیعی و منطقی بین فرد و محیط ری حاصل شده باشد. وی معتقد است که بین فرد و محیط زندگی‌اش ارتباط و احساس تعلق خاطر به وجود نخواهد آمد مگر آنکه قادر به شناخت عمیق محیط و تشخیص آن بوده و توان درک تمایز آن نسبت به محیط‌های دیگر را نیز داشته باشد و بداند در چه زمانی و به چه صورتی پاسخ مناسبی به کنش‌های انجام یافته در آن محیط بدهد. تنها به این ترتیب است که نظم خاصی که نتیجه بروز و ظهور هویت در محیط کالبدی است، به وجود خواهد آمد.

• مفاهیم نمادها، سبیل‌ها (در محیط آسمان)

کائنات هویت را توجه به شخصیت فردی هر محیط و پرهیز از یکتاخستی و مشابهت در محیط‌های شهری از طریق به جلوه درآوردن ویژگی‌های خاص هر محیط تعریف می‌کند (کالسن ۱۳۷۷: ۷۸). جیکوبز نیز هویت را در رابطه با فعالیت‌ها و زندگی در خیابان‌های شهری از دیدگاه برنامه‌ریزی شهری تعریف می‌کند. وی معتقد است شهرها امن‌تر، قابل زندگی‌تر و پرجاذبه‌تر می‌شوند چنانچه خیابان‌هایشان به ترکیب پیچیده‌ای از فعالیت‌های مختلف اختصاص داده شوند (Jacobs، ۱۹۶۹: ۸۵).

در تعریف هویت محیط مصنوع، راباپورت هویت را خصوصیتی از محیط که در شرایط مختلف تغییر نمی‌کند، می‌داند و یا خصوصیتی که موجبات قابلیت تمیز و تشخیص عنصری را از عنصر دیگر فراهم می‌آورد و عناصر شهری را از یکدیگر متمایز می‌سازد. تعریف می‌کند: (Rapoport، ۱۹۹۰: ۵۳).
لینچ در کتاب شکل خوب شهر، هویت را به معنای بسیار ساده یعنی مکان تعریف می‌کند هویت یعنی حدی که شخص می‌تواند یک مکان را به عنوان مکانی متمایز از سایر مکان‌ها مورد شناسایی قرار دهد. به گونه‌ای که شخصیتی مشخص و منحصر به فرد داشته باشد. (لینچ، ۱۳۷۶). با مطالعه متون شهرسازی می‌بینیم که یکتاخستی، یکسان بودن و بی هویتی و بی معنا بودن شهرها به عنوان یک معضل از جانب اندیشمندان این عرصه به دفعات طرح گردیده و مورد توجه قرار گرفته است.

۳- نتیجه گیری

هویت تفسیری است که انسان از ارتباط خود با تاریخ در گذر زمان ارائه می‌دهد؛ تاریخی که با مؤلفه های گوناگون زندگی انسان امروزه در ارتباط است. هویت انسان تفسیری چند بعدی است که بسیاری از عرصه‌های ذهنی و عینی زندگی او را در بر می‌گیرد؛ تفسیری که از تعامل این مؤلفه‌ها حاصل می‌شود. میل باطنی انسان جهت کشف هویت خود، باعث می‌شود تا مقوله هویت در عرصه‌های انسان ساخت و محیط‌های مصنوع نیز واجد ارزش شود. شهر به عنوان اصلی‌ترین مظهر تمدن بشر از این میل باطنی متأثر است. سبک‌های پدید آمده در قرن بیستم که برآمده از نهضت مدرنیسم بودند، به دلیل مقابله با این میل باطنی، نادیده گرفتن محیط انسان و حیات مدنی پایدار نبودند. بحران هویت که در واقع به تقابل بین هویت موجود و هویت مورد نظر ایشان یا بین هویت انسان و آرمان‌هایش و یا بین هویت انسان و هویت جامعه‌ای که لگوی وی می‌باشند مربوط می‌شود، موضوعی است که در طول تاریخ، انسان‌ها و جوامع مختلف کم و بیش با آن مواجه بوده‌اند. علت اصلی بحران هویت را در تزلزل انسان‌ها نسبت به هویت واقعی خویش می‌توان جستجو کرد که طبیعتاً از تزلزل اعتقادات و باورها ناشی می‌شود. این بحران نتیجه طبیعی و ناگزیر غفلت از بعد معنوی حیات است. این غفلت و این بحران، بدان حد برای انسانیت انسان خطرناک و فاجعه‌آمیز تشخیص داده شده‌است که عده‌ای را که حتی خود اعتقادی به اخلاق و معنویات ندارند بر آن داشته تا بگویند «بهتر است اخلاقیات را در جامعه ترویج کنیم، اگر چه خود اعتقادی به آن نداریم». بحران هویت که گاهی از آن به بی هویتی نیز تعبیر می‌شود، در واقع، به تقابل هویت یک پدیده، با هویت مورد نظر یا هویت مطلوب از آن پدیده اشاره دارد از نظر برخی صاحب‌نظران شهرسازی نظیر دکتر تقی پورایی هویتی «شهرهای ایرانی و به ویژه بی هویتی شهرهای بزرگی چون تهران ناشی از مدرن کردن کالبد شهر قبل از مدرن کردن ساختار معماری و آداری شهر بوده است. به عبارت دیگر علت اصلی بی هویتی شهرهای ایران ناهماهنگی کالبد توسعه‌های معاصر که تقلیدی نالغز از الگوهای بیگانه غربی هستند، با اصول و ارزش‌های فرهنگی، با شیوه زیست، با تاریخ و هویت ملی و با بافت‌های شهری تاریخی است. بحران هویت شهر را باید با بحران هویت آسانی به ویژه با بحران هویت اهل شهر متناسب دانست.

با عنایت به مباحث گفته شده، می‌توان چنین نتیجه گرفت که عدم هماهنگی

ظرف و مطروف در دامن زدن به مسأله بی هویتی و در نتیجه زشتی شهرهای بزرگ کشورمان، نقش بسیار مهمی بازی می‌کند. برخی دلایل این زشتی‌ها عبارتند از: عدم آشنایی پدید آورندگان فضاها و عناصر شهری با مفهوم اصیل و بوم‌گرا و روح سلطه روحیه سوداگری و سبظره تفکر و روش مادیگرایانه مأسوخه از بیگانه بر بسیاری از فعالیت‌های شهری امری انتزاعی و منفک از سایر موضوعات مرتبط با آن پدیده (هویت پک پدیده). نکته قابل ذکر آن است که اصولاً نیست، مثلاً هویت شهر، یا همه موضوعات مرتبط با شهر و یا موضوعات عذیده ای از جمله: با اهل شهر، با باورها و اعتقاداتشان، با شیوه زیست مردم، یا نوع ارتباطشان با سایر جوامع، با آرمان‌ها و الگوهای زندگی‌شان، با رفتار و فرهنگ‌شان، با نوع فکر و جهان‌بینی‌شان و با بسیاری موضوعات دیگر مرتبط و غیر قابل تفکیک است. به این ترتیب، مردم نمی‌توانند به شیوای زندگی کنند و توقع داشته باشند شهر و متعلقات‌شان هویتی متمایز با هویت آن شیوه زیست یا هویتی متمایز با هویت فضایی که برای آن شیوه زیست مناسب است را داشته باشند. طراحان و برنامه ریزان و مدیران شهر نیز نمی‌توانند بر پایه مبانی نظری بیگانه، طرح و برنامه تهیه کنند و به شیوه بیگانه خط مشی تعیین کنند و مردم را به آن شیوه فرا خوانند و در عین حال توقع داشته باشند که شهر هویت داشته باشد. بی تردید بازگشت به ریشه‌ها، بازیابی خود و هویت خویش در ابزارهای برنامه‌ریزی و طراحی و توجه به خاستگاه و زادبوم، هدایتگر شهرهای ما به سوی هویت خواهد بود.

فقدان مباحث هویتی در مقررات ملی برای توسعه‌های جدید موجب محیط و فضای زیست نامناسبی بین فضاها و ساختمان‌ها شده است. نیاز به بازنگری در نحوه ساخت و ساز به ویژه در زمینه هویت شهرها در مقررات ملی می‌تواند چهره فعلی شهرها را تغییر دهد چراکه شهر باید همه نیازهای مادی، روانی، اخلاقی و... ساکنان را برآورده نماید. برای اصلاح و تدوین محیط مقررات ملی هویتی اهدافی را باید در نظر گرفت که ضمن در بر داشتن ارتباط با تقسیم و طبیعت و محیط اجتماعی به اصلاح هویت کالبدی شهر بینجامد. با کوشش در ایجاد انسجام و وحدت در تمامی زمینه‌های محتوایی می‌توان به زبانی غنی و قابل فهم برای مردم شهر دست یافت.

منابع و مآخذ

- آتش یار، محمد (۱۳۸۸). «تدوین هویت فرم‌های شهری». نشر به باغ نظر. سال ششم، شماره ۱۲.
- امین زاده، هانز (۱۳۸۹). «ارزیابی زیبایی و هویت مکان». نشر به هویت شهر. سال پنجم، شماره ۷.
- رفیعیان مجتبی و سیفایی مهسا. (۱۳۸۶). «فضاهای عمومی شهری». بازنگری و ارزیابی کیفی. نشر به هنرهای زیبا، شماره ۲۳.
- راباپورت، آس. (۱۳۸۶). «مبانی فرهنگی مجتمع‌های زیستی». ترجمه راضیه رضازاده، جهاد دانشگاهی دانشگاه علم و صنعت ایران. تهران.
- لینچ، کوین (۱۳۷۶). «تئوری شکل خوب شهر». ترجمه حسین بحرینی. تهران، دانشگاه تهران.
- لینچ، کوین (۱۳۸۹). «سیمای شهر». ترجمه دکتر منوچهر موزی. تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- کارموسا، ختیر و همکاران (۱۳۹۱). «مکان‌های عمومی، فضاهای شهری». تهران، انتشارات دانشگاه هنر.
- فکوهی ناصر. (۱۳۸۶). «انسان شناسی شهری». تهران، نشر نی.
- پارسسی، حمیدرضا (۱۳۸۱). «شناخت محتوای فضای شهری». نشر به هنرهای زیبا، شماره ۱۱.
- جیکوبز جین (۱۳۸۶). «مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی». ترجمه حمیدرضا پارسسی. تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- سلسله علمی و فلسفه محسن (۱۳۸۸). «بررسی تأثیرات عامل هویت ایرانی - اسلامی بر زیبایی شهر». نشر به آرمانشهر شماره ۲.
- بزرگ، حمیدرضا (۱۳۸۳). «بازشناسی هویت شهری». مجموعه مقالات همایش مسابلی شهرسازی ایران؛ جلد اول: ساخت شهری. شیراز، دانشگاه شیراز.
- گلکار، کورش (۱۳۷۸). «گفتگوی در تعریف طراحی شهری». تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران.
- تقی زاده، محمد (۱۳۷۹). «رابطه هویت سنتست معماری ایرانی با مدرنیسم و نوگرایی». مجله هنرهای زیبا شماره ۷، تابستان.
- شولتز، گریستیان نوربرگ (۱۳۸۲). «معماری معنا و مکان». ویدا نوروزی پراژجانی، انتشارات جان جهان تهران.

آموزش، زیربنای توسعه مقررات ملی ساختمان

دکتر علی اکبر رحمانی - رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان خراسان شمالی و دبیر کمیسیون عمران شورای مرکزی

بی قانونی فامن بزنند و از عدم آگاهی بهره بردار نسبت حقوق خود سایه امنی برای خود بسازند تا اینکه بیشتر و بیشتر به سود خود بپردازند و این مسئولیت و عملکرد آنها برای جامعه مهندسی و مسئولان ذیربط باقی بماند.

با همه این مسائل در می یابیم در صورتیکه همه مدیران، دست اندر کاران و کلیه ذی نفعان آموزش های لازم را فرا گیرند و آگاهی بلند قطعاً بجای اینکه خود را با شرایط بی تفاوتی تطبیق دهند به فکر حل مشکلات و مطالبه و ارائه خدمات بهیبه می افتند. لذا آموزش و آگاهی بخشیدن به کلیه سطوح باعث می شود تا مشخص با دانش و اطلاعات کافی بتوانند به عرصه ی موضوع مسئولیت خود ورود پیدا کنند و از آن دفاع کنند. در این میان می بایست به جایگاه ویژه آموزش مهندسان و متخصصان به دلیل استقلال در تصمیم گیری آنها در صورت رعایت قانون و همچنین سایر عواملی که مستقیم در تولید مصالح و محصول نهایی ارتباط دارند توجه مضاعف نمود. ضمن اینکه آگاهی بخشی بهره برداران را نیز باید در دستور کار داشته باشیم.

در همین راستا با تکیه بر توان و پشتوانه علمی و تجربه ی اعضای، امروز سازمان نظام مهندسی ساختمان به سنی از بلوغ و توان رسیده است تا بتواند مأموریت های خود را ایفا کند و دنبال کند. که در این میان، یکی از مهمترین وظایف سازمان، به روز رسانی دانش مهندسان و آموزش و یادگیری اعضا می باشد. در نگاه اول در می یابیم استفاده از ظرفیت های گذشته و حال برای برآورده کردن نیازهای آموزشی جامعه مهندسی امروز ضروری است اما کافی نیست. چراکه با توجه به ذات حرفه و شرایط داخلی و بین المللی این صنعت، به خاطر توسعه و پویایی و ورود تکنولوژی های نو و پیشرفته، جایگاه آموزش مهندسی را ویژه و اهمیت به روز رسانی آن را دو چندان کرده است و بر این رسیدن به کیفیت پایدار و مستمر چارهای جز توجه به تربیت نیروی انسانی کارآمد که منشاء تحول و اشتغال پایدار نیز هست، نداریم.

لذا مهندس و سازمان نظام مهندسی باید به کیفیت بخشی در کارها بیندیشد و افراد و اعضای آن ضمن حفظ استقلال خود و توجه به اصل خودگردانی که جزء ذات سازمان و اعضای آن می باشد تناسب دانش و آگاهی خود را با

از آنجا که معتقدیم رعایت قوانین مقررات و ضوابط در هر مقوله ای نشانگر منزلت و سطح آگاهی جامعه می باشد و علی الخصوص امروزه که مخاطرات طبیعی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، اقلیمی، رفاهی، بهداشتی در تصمیمات، رویه فزونی است و امنیت روحی و روانی انسان ها را مستخوش تصمیمات عجولانه خود قرار داده و در بعضی عرصه ها مانند عرصه ساخت و ساز مخاطرات انسانی، فرهنگی و طبیعی بیشتر وضوح پیدا می کند.

ساخت و ساز و نیاز به مسکن برای هر جامعه ای یکی از نیازهای اولیه آن بوده و می باشد اما تا زمانی که سبک زندگی ایرانی در می یابیم مسکن و ویژگی های محل مسکونت از حیث معنوی، در فرهنگ ما از جایگاه ویژه ای برخوردار است و با فرهنگ و تمدن و نوع تربیت، باورهای ما آمیخته است. محتوای اولین هدف تعیین شده در قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان نیز مویده همین مهم می باشد (تقویت و توسعه فرهنگ و ارزشهای اسلامی در معماری و شهرسازی). لذا می بایستی تدوین و رعایت مقررات ملی ساختمان در تمام سطوح قابل مطالبه و بازخواست قرار گیرد. چون علاوه بر جان و مال و سرمایه ملی، سهمی از فرهنگ و ارزش های ما نیز در گروه تدوین اجرای صحیح آن است.

با مروری بر ابلاغ قانون نظام مهندسی و مقررات ملی ساختمان از سال ۱۳۷۴ تاکنون و بررسی دقیق و منصفانه ی سهم هریک از دستگاه های حاکمیتی و سایر سازمان های مرتبط با صنعت ساختمان و صنایع وابسته و موسسات، دانشگاه ها و مردم در اجرای رعایت مقررات ملی ساختمان، در می یابیم عدم موفقیت در اجرای مقررات ملی ساختمان مقصران بسیار یا بیانه های مختلفی داشته و دارد که اکثر آن در نتیجه ی ضعف های برنامه ای مدیریتی و عدم آگاهی صورت گرفته است.

در مواقع زیادی این ضعف آنگقدر نمود پیدا کرده و جالب به نظر می رسد که به نام حمایت از بهره بردار، از اجرای قانونی که همه آن منافع بهره بردار را دنبال می کند ممانعت به عمل آورده اند، و در سایه این بی تفاوتی و سهل انگاری، سودجویان خارج از حرفه، به ناحق بتوانند به ساخت و ساز ورود پیدا کنند. و بسا عدم آگاهی از اهمیت رعایت قانون و دلایل مختلف دیگر، به ترویج



شدن رانیز که از پیچیدگی های زیادی برخوردار است را بایستی بررسی و تحلیل کرد مزایای و عواید ناشی از آن را مد نظر قرار داد و برای رسیدن به سطح بین المللی و عرضه مطالبات و نیازهای آن آمادگی ایجاد کرد. و برای رسیدن به آن نقطه، به اعتماد سازی، همکاری و همسویی، تفکر و اندیشیدن، برنامه ریزی مدون، ایجاد تسهیلات حمایتی و ضمانتی ضمن حفظ استقلال ایجاد فضای رقابتی فراوان نیاز است.

بعضی از شرایطی را که می توان در خصوص مطالب فوق مورد توجه قرار داد و آنها را مرور کرد عبارتند از:

۱- ایده پردازی و عمل گرایی
 ۲- انسجام حرفه ای که باعث تحقق اهداف مشترک حرفه ای و تثبیت حرفه در سایه توجه به:

۳- انتقال تجربه و به اشتراک گذاشتن آن در جهت بهبود خدمات
 ۴- مشارکت در رفع مشکلات و هم افزایی و ترویج تفکر تیمی، می گردد
 ۳. توجه و بررسی لزوم سازگاری مثبت یا منفی با محیط و ایجاد آموزش های در جهت سازگاری مطلوب

۴. افزایش آگاهی و دانش کلیه عوامل موثر و تاثیر گذار و ذی نفعان
 ۵. آینده پژوهی

۶. تناسب آموزش های حرفه ای، با استانداردهای آموزش کشورهای توسعه یافته (قابل عرضه در سطح بین المللی)

۷. ایجاد عدالت آموزشی و امکان ایجاد شبکه آموزشی مجازی در تمام نقاط کشور

۸. ترویج تفکر سیستمی در مدیریت و افزایش تقاضای رویکرد سیستمی در حل مسائل

۹. تناسب آموزش های حرفه ای و نیازهای بازار کسب و کار با تکیه بر اشتغال پایدار
 ۱۰. توجه به حد مطلوب آموزش در حرفه باتکیه بر تجربه های مفید به دست آمده، بومی سازی، هدایت گری با محتوای فرهنگی، منزلت بخشی، اقتصادی و زمینه سازی، رعایت اخلاق حرفه ای در ارائه خدمات، حفظ محیط زیست ..

مسئولیت و مأموریتش تنظیم نموده، تحقق آن را طی سلسله مراتبی ضروری دانسته و جزو لاینفک تعهدات خود بداند تا با رعایت این تناسب دانایی و توانایی خود را به دست آورد. لذا بر این اساس است که دانایی مولفه شاخص و دانایی محوری، اصل اساسی این سازمان و اعضای آن به شمار می رود و آنرا در زمره ی سازمان های دانایی محور قرار می دهد و به خاطر مهندس محوری و دانایی محوری آن خیلی نمی توان به تقلید کردن و ایجاد شبکه بروکراتیک و دستوری پایبند بود بنا بر این در سازمان نظام مهندسی نقش اصلی به عهده اعضای سازمان واگذار شده تا هدف مشترک و معلومی را دنبال کنند و با تمام وجود تلاش کنند هدف محقق شود و مأموریت سازمان در راستای اعتلای مهندسی اجرایی گردد

اما مسئولان سازمان و منتخبان اعضا یا تاملی بر وضع موجود و نگاهی به آینده ی سازمان و ظرفیت انسانی ایجاد شده در می یابند که میبایست مختصات سازمان یادگیرنده و یادگیری سازمانی را با مشخصات ویژه ای در سیستم آموزشی و مدیریتی سازمان در دستور کار قرار دهند و نهادینه کنند زیرا در دنیای امروز و عصر حاضر اقیانوس نیازها و خواسته ها باعث شده توسعه ی فن آوری ها و نوآوری ها مدام و مستمر باشد و در نتیجه اکنون مرزی بین آموزش و یادگیری و توسعه مطرح نیست یعنی این یادگیری است که می تواند پاسخگوی تغییرات سریع و نیازهای ضروری و اولویت دار جامعه باشد تا پاسخ به هنگام و سریع را تهیه و ارائه دهد و اشخاص سازمان ها برای بقا، خود ضروری است مدام در مسیر کیفیت خدمات، آینده نگری، آسیب شناسی را در دستور کار خود قرار دهد و همیشه وضع رضایت بخش موجود را وضع مطلوب برای آینده تلقی نکند لذا باید متمرکز شوند بر آنچه که باید بیاموزیم تا بدانند که چه چیزی را بیاموزد و چه چیزی را نیاموزد.

در موضوع آموزش های حرفه ای با نگاهی به آینده قطعا ۱ درمی یابیم که لازم است به موضوع صدور خدمات در سطح ملی و فراملی اندیشیده شود از آنجا که برای این منظور به مؤلفه هایی نظیر رقابت پذیری، ماندگاری - تعالی خواهی - انعطاف پذیری نیاز است. علاوه بر آن الزامات همسویی پیرامونی ناشی از جهانی

برافراشته تا عرش مناره سلجوقی مسجد جامع سمنان

دکتر حسین سالار - کارشناس عمران - کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای - عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان استان سمنان

مقدمه



معماری در همه دوران از تأثیر گذارترین هنرهای این سرزمین بوده است. هنر اسلامی که به معنای فضیلت می‌باشد خاک ایران را به عرشستان هنر تبدیل کرده است. معماران ایران چه پیش از اسلام با تکنیک آنچنانی و چه پس از اسلام با مفاهیم آسمانی فاصله خاک و افلاک را به هیچ رسانیده سنگ و آجر را ماه و ستاره کرده‌اند. بناها و عناصر معماری متعددی در این جاودانگی ازلی و ماندگاری ابدی دخیل بوده‌اند. یکی از این عناصر که در هر دو دوره پیش و پس از اسلام نقشی چشمگیر و حضوری کم نظیر به عهده داشته میل یا مناره است؛ متأسفانه با توجه به اقتضای منزلت اجتماعی - مذهبی کمتر مورد بحث و بررسی مورخان و باستان شناسان قرار گرفته است. هنگامی که قافله‌ای خسته و کوفته با نگرانی و تشویش در کنار کوره راهها و جاده‌ها، در دل کویر و صحاری سوزان، نگاهش در پی یافتن راهنمایی به این سو و آن سو می‌دود تا دل را به رسیدن به مقصد امیدوار سازد یا هنگامی که عاشقان خداجوی هر نیمه شب و ظهر و شامگاه با صدای مودن و آوای ملکوتی اسلام که از فراز مناره‌های سر به فلک کشیده، همچون ندای آسمانی، به عبادتشان فرامی‌خواند و آنان را از بستر گرم و آسودگی تن یا کار روزانه به مساجد می‌کشاند تا آسودگی روح و روان ببخشند، میزان اهمیت مناره‌ها و میل‌ها بر همگان روشن می‌شود. این امر نشان می‌دهد که پیران پای در خاک چه رسالت مهمی بر دوش دارند، چرا که از یک سو بیدار کننده به خواب رفتگانند و از سوی دیگر راهنمای گم کرده رهان و هر کدام را سابقه‌ای تاریخی و شنیدنی است.

مفهوم و وجه تسمیه مناره

در لغت‌نامه دهخدا مناره چنین تعریف شده است: «مناره، ماخوذاً از نازی، منارو جو تره و فنار (نظام الاطفا)، نشان که در راه از سنگ و خشت به پاکتند و در اصل لغت به معنی چراغیاب باشد. ظاهراً وجه تسمیه آن باشد که سابق برای راه یافتن مسافران چراغی بر مناره می‌افروختند، زیرا که در بلاد عرب به شبها می‌روند. در فرهنگ آنتدراج چنین آمده است: «مناره با فتح و رای، مهمله، چراغ‌دان و جای بلند که بر آن چراغ افروزند، چراکه این صیغه ظرف است به معنی جای نور و مجازاً جای بلند از آن گفتند و دو ستون که از خشت و یا سنگ بر زمین و شمال مساجد بنا کنند. شاید که در زمان قدیم بر آن چراغ می‌افروخته باشند. به همین سبب آن را مناره گویند.»

با توجه به تعاریف فوق می‌توان گفت که کلمه منار و مناره مشتق از اولین کاربردی بود که این بنا داشته است. بنابراین پیش از آنکه مناره در کنار مساجد جهت اذان‌گویی بنا شود (به این گونه بناها گلدسته و موضعه گفته می‌شود) برج‌های راهنمایی بوده است که مسافران را در روز و شب‌های تاریک هدایت می‌کرده است.

مناره، به معنای جای ناز و جای نور، جای روشنایی است؛ ساختمان برج‌مانندی است که در کنار راه و برای راهنمایی مسافران می‌سازند. مناره‌ها یکی از عناصر اصلی در فن و هنر معماری اسلامی محسوب می‌شوند. الگوی اصلی مناره‌ها برج‌های کوتاه و مربع شکل پیش از اسلام در سوریه بود که برای معابد و یا مقاصد کلیسایی ساخته می‌شد ولی معماران مسلمان بر ارتفاع آن افزودند و آن را به بناهای پله دار چند طبقه‌ای از نوع فلومی‌های دریایی رومی نزدیکتر کردند.

تاریخچه مناره

زمانی به فن معماری اسلامی عموماً و مناره خصوصاً در ایران پی خواهیم برد که حتی لامکان در مورد کاربرد اولیه آن بررسی و تحقیق کرده باشیم. در این گفتار صرفاً مناره‌های دوره اسلامی مورد نظر است، لیکن لا آنجا که معماری این دوره در ایران بدون تردید با تغییراتی، ریشه در طرح‌های معماری قبل از اسلام دارند، اشاره به تاریخچه کوتاهی از معماری مناره‌های قبل از اسلام نیز ضروری می‌نماید.



مناره‌ها در قبل از اسلام

از آثار و علائم مناره‌های قبل از اسلام که تعداد بسیار اندکی از آن در ایران باقی مانده، چنین برمی‌آید که مناره با هدف راهنمایی بودن در دوران قبل از اسلام ساخته می‌شده است. بعضی از مورخان و باستان‌شناسان هر بنایی که بر آن آتش فروزان وجود داشت، مناره می‌گفتند. تا جایی که به زیگورات جغزنبیل در شوش و کعبه زرتشت در فارس که هیچ شباهتی به مناره ندارد نیز نام مناره نهاده‌اند که این با آنچه به معنی «میل و مناره» آمده است تفاوت قاشش دارد.

در حال حاضر در کنار مناره‌های قبل از اسلام نشانه‌ای از ساختمان دیده نمی‌شود، بلکه می‌توان گفت که مناره‌ها نشان دهنده وجود آتشکده‌ها و آتشگاه‌های بزرگی بوده‌اند که اثبات آن محتاج به بررسی و تحقیق بیشتری دارد.

قدیمی‌ترین مناره یا برج راهنمای موجود میل نور آباد، معروف به میل اژدها متعلق به دوره اشکانیان است که در غرب نور آباد مستقر قرار گرفته است. این میل حدود هفت متر بلندی دارد، قاعده و تمام بدنه آن با سنگ‌های سفید تراش منظم داده شده است. پلکان میل اژدها در درون برج قرار دارد و بر بالای آن آشنایان سنگی جایی داشته است.

در زمان ساسانیان نیز مناره‌ای با خصوصیات متفاوت با مناره فوق به جای مانده است که اکنون در مرکز شهر باستانی فیروزآباد به صورت توده جسیمی از سنگ و گچ خود نمایی می‌کند. مناره به صورت چهار ضلعی ساخته شده، با پلکانی که بر بدنه بیرونی مناره احداث شده بود، به بالای آن نیز می‌رفتند. ارتفاع مناره که در ابتدا بیش از ۳۳ متر بود، در حال حاضر ۲۶ متر می‌باشد. ابعاد مناره در پایین بیش از ۱۱ متر است و هر قدر بدنه مناره بالاتر می‌رود از پهنای آن کاسته می‌شود. با آنکه ویرانی بسیار به مناره یافته، امروزه پایه مرتفع و نظور آن در وسط ویرانه‌های فیروزآباد بر فرازش است و از مسافت دور جلب نظر می‌نماید. این بنا از این نظر که تنها مناره به جای مانده از قبل از اسلام یا تمام خصوصیاتش می‌باشد از نظر تاریخ معماری منحصر به فرد و دارای اهمیت فراوانی است.

تحول مناره در دوران اسلامی

تاریخ احداث اولین مناره در دوران اسلامی نامعلوم است. ظاهراً چنین به نظر می‌رسد که پیدایش مناره کمی پس از ساختن مساجد صورت گرفته، لیکن متدیان خیر و مؤذنان آغاز اسلام جایگاهی بر رفیع‌ترین بنای شهر که دارای مرکزیت هم بوده است داشته‌اند.

به گفته مهمودی: بلال حبشی، مؤذن خاص پیامبر اکرم (ص)، بر بام خانه خلصه، دختر عمر بن خطاب اذان می‌گفت.

از مجموعه تواریخ و نوشته‌های پراکنده مورخان و سیاحان چنین مستفاد می‌گردد که احداث مناره به صورت کنونی نخستین بار بعد از اسلام در زمان خلافت امویان صورت گرفته است.

آندره گدار معتقد است «فکر احداث مناره در زمان خلافت امویان در سوریه (ظاهراً مقصود مسجد جامع دمشق) ظاهر گردیده است»

اولین مسجدی که با ظهور اسلام ساخته شد مسجد النبی (ص) بود، مسجدی که پیامبر اسلام (ص) با مصعب مکرشم در مدینه بنا نهاد. این مسجد بسیار ساده با نخل و سنگ ساخته شد و سپس متعلقاتی چون مناره، گنبد الخضراء به آن اضافه شده، و گسترش یافت هم اکنون نیز تزئینات و متعلقاتی به آن اضافه می‌گردد.

بر کتیبه تاریخی مناره شیخ دانیال خنجی در خنج لارستان که تاریخ سال ۷۱۱ دارد، در باب پیدایش اولین مناره چنین آمده است: «بعد فان المناره فی الاسلام... وقد صحر اول بنا مناره فی الاسلام عمر بن عبد العزیز رضی... عنه...» به تحقیق صحیح‌ترین آنها، اولین کسی که مناره‌ای در اسلام بنا کرد عمر بن عبدالعزیز بود که خداوند از او راضی باشد...»

مؤلف کتاب تاریخ قم در مورد احداث نخستین مناره عالم اسلام عقیده دارد که: (اولین مناره‌ای که در عالم اسلام ساخته شد مناری بود که ابودلف قاسم بن عیسی در زمان خلافت معتصم در کنار مسجد سلیمان احداث نمود...)

در تاریخ ساخت اولین مناره در معماری اسلامی کشمکش‌هایی وجود دارد ولی قدیمی‌ترین تاریخی را که برای ایجاد مؤذنه و مناره بیان کرده‌اند، سال ۴۴ و ۴۵ هجری است. بلاذری در این مورد می‌نویسد که در این سال زید بن ابی‌موالی بصره، برای مسجد جامع این شهر مناره‌ای به شکل مناره‌های کنونی از سنگ احداث کرد.

دومین مناره، مناره‌های چهارگانه مسجد عمرو در خطاط مصر است که در سال ۵۳ هجری مسلم بن مغله، والی مصر در زمان معاویه ساخته است.

مهمترین مناره را در سال ۸۶-۸۸ هجری ولید بن عبد الملک ساخته است و آن مناره مسجد جامع دمشق است که هنگام توسعه این مسجد ساخته شد. در مورد احداث این مناره می‌نویسند: (وقتی خواستند در چهار طرف مسجد چهار مناره بسازند برای ساختن مناره‌ها نیز از برج ناقوس‌های کلیسای یحیی در دمشق استفاده کردند و مناره‌ها را به صورت برج‌های مرتفع منکعب شکل ساختند.)



میهمانخانه‌ای بوده که درویشان و غریبان را به میهمانی شام و ناهار فرا می‌خوانده است. به جلست که در این مقوله از میل‌ها و فانوس دریایی که در خلیج فارس و دریای خزر به تعداد بسیاری وجود داشته، نیز سخن به میان آید این بناها مناره‌هایی بودند که آتش بر فراز آنها افروخته می‌شد و به چند علت احداث می‌شده اند: الف) جهت یابی کشتی‌ها در تاریکی شب، ب) جلوگیری از خطر به گل نشستن کشتی‌ها، ج) خیررسانی به پایگاه‌ها و شهرهای زمینی یا کشتی‌ها در صورت حمله متجاوزان دریایی.

آثاری از فانوس دریایی در بوشهر (شهر قدیم) و در نزدیکی شهر ایلامی-یان نیز در قلعه بندر گنگ موسوم به قلعه پرتغالی‌ها

چهارمین مناره‌ای که به بنای آن اقدام گردید، مناره مسجد پیغمبر اکرم (ص) در مدینه بود که عمر بن عبدالعزیز، والی مکه و مدینه از سوی ولید بن عبدالملک آن را بنا کرد.

مؤذنه جامع قیروان تونس، مؤذنه مسجد الحرام، مناره جامع قرطبه به ترتیب قابل ذکرند. مناره مهم دیگر در سال ۲۱۰ هجری از طرف متوکل خلیفه عباسی در کنار مسجد جامع سامرا ساخته شد که هم مؤذنه و هم محل افراشتن لوای خلافت بود که به نام ملویه شهرت یافت از ارتفاع این مناره ۵۲ متر است و در ترک آن کلاهک قرار داشته که اکنون خراب شده است. شک نیست که مناره‌های اولیه اسلام دارای فرمی ساده و اسیمتال به صورت برجی کوتاه یا سبیلان بوده‌اند که به تدریج در سالیان بعد به شکل تکامل یافته‌تری در آمده‌اند.

۲- اذان گویی و خیررسانی

مناره در اصطلاح کنونی بنایی است که جهت اذان گویی به کار می‌رود. به همین جهت در دوران اسلامی مناره نام مؤذنه نیز به خود گرفته است، ولی این نام مستلزم صعود مؤذن بر فراز آن بوده، بلکه مؤذن عموماً در محل مناسب‌تری اذان می‌گفته است. بعضی از مناره‌ها به علت بلندی مؤذن بر آن اذان گفته نمی‌شد.

بلکه فقط برای زینت بناها استفاده می‌شد. مساجد ایران به علت بلندی مناره‌ها مؤذن بر بالای مسجد اذان می‌گوید نه در مناره (تنها مناره‌ای که برای اذان گفتن به کار می‌رفته، مناره گلدسته اصفهان است). در حقیقت می‌توان گفت مناره‌های بلند ایرانی بیشتر از آنکه جنبه مؤذنه داشته باشند، سمبل آوای ملکوتی اسلام بودند که در کنار مساجد و بقاع متبرکه ساخته می‌شد.

مسجد سلطان احمد استانبول ۱۶۰۹-۱۶۱۶ میلادی شش مناره که هر یک در گوشه‌ای از ساختمان و دو مناره در انتهای صحن جلو قرار دارد، کاری بی نظیر است. به خصوص شکل بلند و باریک و مدادگونه این مناره‌ها ساخت موثر است.

۳- مناره سمبل پیروزی

پیروزی دین مبین اسلام آخرین دینی که خدای بکتا به وسیله پیامبرش حضرت محمد (ص) برای راهنمایی بشریت فرستاده است و نشانه پایداری و مقاومت، استحکام و ابدی بودن و نهایت اعتلای دین مبین و اعلام این سمبل در اذان‌های سه گانه است.

معماري مناره

به طور کلی مناره از سه قسمت پایه، ساقه یا بدنه و کلاهک یا تاج مناره تشکیل شده است.

۱- پایه

از آنجا که مناره با ارتفاع بسیار و مساحت کم زیر بنا فشار بسیاری را در سطح قائمه خود تحمل می‌کند، هرگونه سستی در پایه‌ها باعث انهدام و فروریختن بنا می‌شود. به همین جهت برای استحکام و اطمینان بیشتر زمین را تا جایی که به زمین سخت برسد حفر می‌کنند، سپس با شفته و سنگ آن را پر و مستحکم

کاربرد مناره

از آنجا که بین انتخاب مکان جهت احداث مناره و کاربرد مناره رابطه‌ای هماهنگ و مستقیم وجود دارد می‌توان مکان احداث این نوع بنا را عملکرد آن در راستای خاص آن دانست. وجود تعداد بسیاری مناره و میل در تمام سرزمین پهناور اسلامی، چه بر سر جاده‌های کاروانرویی قدیمی، چه بر روی تپه‌ها و ارتفاعات و چه در آغوش مساجد و بقاع متبرکه در کنار کاروانسراها و مدارس و دارالضیاعها هر کدام بازگوکننده کاربردی است که این بناها داشته‌اند. در جاده قونیّه - قیصریه بزرگترین و زیباترین کاروانسراها که دارای دارالضیاعه و مسجد بوده است قرار دارد که درون آنها مساجد یا مناره‌های زیبا و مدارس بنا شده بودند، مانند کاروانسراهای شهر سیواس.

مهمترین کاربرد مناره‌ها عبارتند از:

۱- میل راهنما: بدون شک میلی‌هایی که در کنار راه‌های کاروانی قدیمی و دشت‌های وسیع به چشم می‌خورد، همان طور که از نشان پیداست به صورت میل راهنما عمل کرده، هدایتگر رهگذران و کاروان‌ها یا یک‌هایی بوده که از این مکان‌ها می‌گذشته‌اند؛ مانند میل قاسم آباد.

در بیشتر موارد میل فقط نشان راهنما به حساب می‌آمده، لیکن گاه در کنار آنها هر جا که اوضاع و مکان مناسب می‌نمود رباط‌ها و سایه‌سارها و آب تبارهایی نیز ساخته می‌شده عبارت دیگر میل نشان دهنده وجود تلسیاتی بود که جهت تن آسایی کاروانیان خسته و ملتهب و عطشان در صحراها احداث می‌شد، چنانکه در کنار میل قاسم آباد سیستان کاروانسرای بزرگ و آباد بوده که به تدریج رو به ویرانی نهاده است، منار سنگ بست در کنار مقبره اوسلان جاذب نشان از رباط بزرگی دارد.

هیچ گونه شکلی در راهنما بودن میل‌های قبل از اسلام نیست، به خصوص دو اثر بازممانده از دوران شکلی و سلسلی، یعنی میل لژها و مناره قیروز آباد که بر سر شاهراه‌های فارس قرار داشته‌اند معمولاً بر فراز مناره در شب‌های تار یا روزهای مه آلود آتش می‌افروختند و بدین وسیله دیدگان کم کرده رهان را متوجه خود ساخته، به هدایت آنها همت می‌گماشتند. وجود آتشدان سنگی بر فراز میل لژها یا برج نورآباد نیز بر همین اساس می‌باشد. مناره دارالضیاعه نشان‌دهنده و راهنمای



مناره‌های زوجی نقش مناسبی برای مقابله با نیروهای رانشی که در اتاق ایوان‌ها پدید می‌آید ایفا کرد. در عین حال با توجه به اهمیت فریبنده‌سازی در معماری ایران به زیبایی سردر نیز می‌افزاید. مدرسه غیبیه قم نمونه بارز مناره‌های زوجی در ایران است.

در دوره های بعد نا تیموری نمای خارجی مناره‌های زوجی و ساقه آن از روی پست بام مجاور ایوان آغاز گردید. بدنه مناره‌ها به صورت نسبتاً باریکتر و ظریف تر ارائه شد. در دوره تیموری به عکس دوره های گذشته که قسمت پایین مناره در بنای ساختمان مخفی بود، بدنه مناره به صورت آشکار در کنار ایوان یا با فاصله ای کم منها به صورت ولست قرار می‌گیرد. مانند مناره های مسجد گوهرشاد

دکل: ستون مدور یا چند ضلعی است که در مرکز مناره ساخته می‌شود. پلکان‌های مارپیچی به دور آن می‌پیچد و بالا می‌رود. این دکل یا ستون در پایین دارای ضخامت بسیاری است که گاه قطر آن به بیش از ۱۷۵ متر می‌رسد. به تدریج هر چه به طرف بالا می‌رود از ضخامت آن متناسب با کم شده قطر بدنه مناره کاسته می‌شود. مانند دکل مناره برسیان، قطر دکل مدور برسیان در پایین ۸۲ سانتی‌متر و در بالا ۷۲ سانتی‌متر، به طور کلی با آجر و سنگ و گچ ساخته شده است. گاه جهت استحکام دکل از سرب مذاب نیز استفاده می‌شده است، مانند مناره های بازگاد حضرت معصومه (س). لازم است یادآوری شود که دکل مناره های قبل از اسلام بسیار قطور و در دوران اسلامی، عموماً باریک‌تر و ظریف‌تر هستند.

پلکان‌ها: پلکان‌های مناره‌ها عموماً از روی نقشه بر خلاف حرکت عقربه ساعت است. به عبارت دیگر پله‌ها به صورت مارپیچی مانند بادبزن حول محور مرکزی یا دکل می‌پیچند و تا تعلقگی تاج ادامه می‌یابد. پلکان‌های مناره ایزدکف سامرا بیرون و در فضای باز قرار دارند. مناره‌های دوره اسلامی پلکان‌ها ظریف‌تر و به شکل مثلث در داخل مناره قرار می‌گیرند. مهمترین خاصیت پله‌های مارپیچی داخل مناره این است که به بنا حالت فتریت می‌دهد و به مناره در برابر ارتعاش و زلزله ایستایی بیشتری می‌بخشد. به خصوص اینکه شکل مدور مناره باعث می‌شود که مناره در برابر نیروی باد نیز به راحتی مقاومت کند.

در مناره‌های دوره اسلامی سبک جدیدی در ورودی و خروجی مناره‌ها به چشم می‌خورد که این سبک از ایرانیان مشتق شده است. مناره‌های مساجد در ایران دارای دو مدخل ورودی و دو پلکان است که یکی مختص صعود و دیگری مخصوص پایین آمدن از مناره است، به طوری که هیچ گونه ارتباطی بین این دو قسمت به چشم نمی‌خورد. طرز قرار گرفتن پلکان‌های دو گانه به همان شیوه مارپیچی و به صورت موازی است که با احتساب ارتفاع و فاصله آن در متناسب برای صعود یک فرد متوسط لقمه است. از قدیمی ترین مناره‌هایی که به این سبک ساخته شده می‌توان مناره جامع قرطبه در اندلس، مناره های قوصون ازبک یوسفی و غوری در مصر، مناره موصل در عراق و مناره سوق لفرل در بغداد نام برد.

تورگیرها: تورگیرها روزنه های بزرگ و کوچک هستند که در بدنه مناره تعبیه شده، نور داخل پلکان‌ها را تامین می‌کند. به طور کلی تورگیرها به دو دسته تقسیم می‌شوند الف) تورگیرهایی که به صورت روزنه به اندازه یک یا دو آجر به فواصل مختلف، در بدنه تعبیه می‌شود. ب) تورگیرهای بزرگ که حالت پنجره‌ای به خود

می‌سازند. آن‌گاه سکو یا پایه اصلی مناره را با سنگ و آجر بنا می‌کنند. عموماً پایه‌ها به صورت سکوهایی مربع شکل یا کثیر الاضلاع هستند که مناره در وسط آن قرار گرفته، رو به بالا ادامه می‌یابد.

این پایه‌ها در مناره مسجد قبه مراکش و همچنین مسجد جامع دمشق که گفته می‌شود این مسجد از فرم برج‌های پیشین کلیسا در سوریه پیروی کرده است، دیده می‌شود (۷۱۵ میلادی) فرم مربع شکل و مناره سین به فرم هشت ضلعی دیده می‌شود. بعضی از مناره‌ها فاقد پایه بوده، مناره بدون اینکه روی سکویی قرار داشته باشد بر روی زمین قرار دارند. مانند مناره مسجد برسیان، مسجد جامع دمشق در سمت راست و مسجد سلمانیه استانبول در سمت چپ.

۲- بدنه یا ساقه

شکل فرم بدنه مناره در پهنه ممالک اسلامی متفاوت و دارای تنوع بسیاری است و با توجه به ذوق و ابتکار معماران هر ناحیه به صورت گوناگون جلوه‌گر می‌شود. از جمله در فلسطین، سوریه و اسپانیا مناره‌ها دارای منطقی مربع و مساجد اولیه دوره عباسی در بین النهرین مخروطی شکل یا پله‌های مارپیچی بیرونی است. در بعضی مناطق دیگر مانند مناره های سردر مسجد لارنده قونیه (۶۵۵ هجری) و قطب مناره دهلی از آثار اوایل قرن هفتم، نمای خارجی آن منطبق و با ایجاد شیارهای طولی و بلند از نمونه‌های زیبای تنوع شکل و فرم مناره به شمار می‌آید. در دوره قبل از اسلام با طرح‌های مربعی مناره‌ها روبرو هستیم ولیکن بعد از اسلام مناره‌ها عموماً به صورت مدور ساخته شده است.

در بدو امر مناره‌ها در نقشه مساجد مستتر نبودند و همچون برج‌های محرابی فاقد محل معین در مجتمع مسجد عمل می‌کردند. در قرن اول تا قرن پنجم مناره به صورت منفرد و گاه وصل به بنا و گاه با فاصله به بنا ساخته می‌شد یا احداث بنا و مسجد در اطراف آن، در دوره‌های بعد صورت می‌گرفته از نمونه اول مناره منفرد مناره سلجوقی سمنان، نمونه دوم مناره متصل به بنا مناره مسجد ملک کرمان، نمونه سوم مناره گلپایگان می‌توان اشاره کرد. مناره های ایرانی را می‌توان به دو دسته منفرد و زوجی تقسیم کرد.

مناره‌های منفرد، این دسته از مناره‌ها دارای بدنه بلند و کشیده هستند که از نظر تنوع و فرم به سه دسته تقسیم کرد. ۱- مناره‌های استوانه‌ای ۲- مناره مخروطی ۳- مناره‌های منشوری.

قرن پنجم و ششم هجری را می‌توان دوران شکوفایی معماری مناره‌ها دانست. در این دوره مناره‌سازی به حدی به درجه تکامل رسید که به جاست آنان را شاهکارهایی از هنر اسلامی و جلوه ای از ذوق و سلیقه معماران آن زمان به حساب آورد. زیباترین نمونه تکامل معماری مناره‌ها در بعضی از مناره‌های منطبق سلجوقی می‌توان دید. این مناره‌ها دو یا سه طبقه اند به عبارت دیگر این مناره‌ها دارای سه طرح شکل سازی است که هر کدام باریکتر و کوتاهتر بر روی هم قرار گرفته اند یا دارای دو یا سه مؤذنه و تاج هستند.

مناره‌های زوجی در دوره سلجوقی مناره به دلایلی ساختمانی جزئی از بنای مسجد گردید و در این هنگام مناره‌ها در دوسوی ایوان یا طرفین سر در ورودی واقع شد. تمایز تمیزش و توسعه ای که در ایوان‌های دوره بعد صورت گرفت،

می‌گیرند در حقیقت پنجره‌ها مدخل ورودی مناره‌ها نیز به حساب می‌آیند، اما مسئله در مورد مناره‌هایی که پنجره‌هایشان در محل بالاتری تعبیه شده، مورد تئو و تئو نیست. چنین به نظر می‌رسد که از این پنجره، علاوه بر نورگیری جهت اذان‌گویی نیز استفاده می‌شده است چرا که پنجره‌ها رو به قبله است.

۳- تاج یا کلاهک مناره

بدنه مناره در نقطه کلوکله با چند رشته مقرنس کاری یا پیش‌آمدگی مفرغ‌گونه، مانند گل نیلوفر یا گل شیپوری باز شده با افزایش مقطع عرضی به صورت دایره یا چند ضلعی در می‌آید. این مقطع به دست آمده، نعلبکی مناره را که جایگاه مؤذن است به وجود می‌آورد. دیواره‌های مناره در وسط تاج یا جایگاه مؤذن بسیار باریک شده، به صورت ستون موزونی در آمده، از سرپوش تاج نیز خارج می‌شود و گاه به ارتفاع دو یا سه متر بالاتر از سقف تاج مناره ادامه می‌یابد. برای جلوگیری از سقوط مؤذن معمولاً در اطراف جایگاه دیواری کوتاه یا نرده‌های مشبک فلزی یا چوبین با انواع گرمبندی زیاد و استاده به کار می‌رود که زیبایی خاصی به مناره می‌بخشد. ناگفته نماند که سرپوش یا سقف تاج مناره نیز با لشکال مختلف و فرم‌های متعدد جلوه‌گر می‌شود.

تزئینات مناره

بنای مناره در سال‌های اول اسلام به صورت ساده، با مختصر زینت و زینت همراه بود. لکن با گذشت زمان در فن ساختمان مناره تغییرات و تکامل به وجود آمدند. کشیده و وسیع بنا زمینه مناسبی در اختیار هنرمندان و معماران اعصار مختلفه برای اعمال ذوق و سلیقه گذاشتند. نه فقط آجر کاری و تزئینات آجری مورد توجه هنرمندان قرار گرفت، بلکه با به کارگیری آجرهای گوشه‌دار، مقرنس‌های زیاد، قطار بندی آجری، کتیبه‌های کوفی، انواع و اقسام خطوط و آرایش‌های متن کتیبه در ارائه هنر و ذوق شهرت به سزایی یافت.

استفاده از کاشی برای تزئین مناره، در اواخر دوره سلجوقی ظاهر گردید. زیباترین نمونه کاشیکاری‌ها را باید در قریه، پایتخت اصلی سرزمین سلجوقیان یافت. سلجوقیان روم به وسیله داد و ستد روزانه و مبادله کالا، بناهای زیبایی را بدون استناد به جای آجر یا سنگ می‌ساختند. صنعتگران فنونی خاص را به کار می‌گرفتند و دریاچه سبک‌چیزهایی از دنیای بیژن‌س می‌آموختند. ظاهراً هر دو کشور علی‌رغم اختلافات مذهبی، نوعی همزیستی مسالمت آمیز بر مبنای دوستی معقول و حق برابری داشتند، در واقع، گاه اتفاق می‌افتاد که بیژن‌س‌ها حفظ روابط نیکو با سلجوقیان را بر رابطه با دوستان مسیحی خویش، یعنی صلیبیون ترجیح می‌دادند. در اینجاست که باید گفت نبوغ سلجوقیان و سبک‌های بیژن‌س باعث خلق معماری بدیع و زیبا در مساجد، مدارس، کاخ‌ها، قصرها و کلیساها گردید.

عصر مغول و دوران صفویه در ایران مناره‌ها فقط نشان دهنده یک هنر نبودند، بلکه بعضی از مناره‌ها عرصه جلوه مجموعه‌ای از هنرهای تزئینی، مانند خطاطی، کاشیکاری، از معانی گرفته تا معرق و مقرنس و بیج تزئینی یا نقوش هندسی و اسبسی گردید و به حق می‌توان گفت که مسجد، گالری و موزه اسلامی گردید و مناره‌ها آینه تمام نمای آن موزه به شمار می‌رفت. تزئیناتی که در مناره‌ها به کار رفته، عبارتند از:

تزئینات آجری: کاربرد آجر و نقش آن در تزئینات بیکر خارجی مناره راه و وضوح می‌تواند در مناره‌های عصر سلجوقی مشاهده کرد. همان طور که اشاره شد صورت ظاهر مناره‌ها در اوایل بسیار ساده بود. پس از پذیرش اسلام، هنرمندان ایران لرزنده‌ترین و مناسب‌ترین عنصر تزئینی را که مغایرت با دین اسلام نیز نداشت گرمساری تشخیص دادند. کار را با لشکال و نقوش هندسی ساده آغاز کردند و در قرن چهارم هجری به صورت کاملاً جا افتاده‌ای در آوردند.

دیری نباید که در دوره سلجوقیان (قرن پنجم و ششم) مناره‌ها تا حد بسیاری سادگی خود را از دست دادند. غنی‌ترین طرح‌ها و فرم‌های تزئینی به جای آن نشست. طرح‌های تزئینی پرکار و پر نقشه بر بدنه مناره به منصه ظهور رسید که یکی از خصوصیات ویژه معماری دوره سلجوقیان بود.

نقوش هندسی، چند ضلعی‌ها، مستطیل، مربع‌ها، مثلث‌ها، لوزی‌ها، زیگزاگ‌ها، صلیب‌ها، و مشبک‌ها و غیره با ریزه‌کاری فوق‌العاده جالب و چشمگیر و با پس و پیش گذاشتن آجرها القا شده است که از نظر زیبایی در نهایت اعتبار است و تناسبی که بین بخش‌ها از نظر تزئینات و طول آنها در نظر گرفته شده حاکمی از آشنایی کامل هنرمندان به اصول مربوط به انتخاب ابعاد متناسب است. همین ذوق و ذقت مناره‌های سلجوقی را به صورت زیباترین آثار معماری در آورده است. ناگفته نماند در این دوره جهت نصب کتیبه قطعاً از آجر را با اسلوب معرق‌سازی روی زمین طرح‌ریزی و ساختمان نموده، سپس در محل خود بر بدنه مناره روی گچ کار می‌گذاشتند. بعضی از مناره‌های این دوره ساده یا دارای آرایش کمتر هستند.

معمقی: کاربرد تزئینات معمقی را می‌توان در آرایش بناهای قرن هفتم به بعد مشاهده کرد که هنرمندان کاشیکار با انتخاب کاشی‌هایی به رنگ لاجوردی، سبز، آبی و سفید در طرح‌های متنوع، پیشرفت تزئینات کاشیکاری را که در دوره سلجوقی به صورت ابتدایی دیده می‌شد ارائه دادند. طرح‌های معمقی به صورت گوناگون مورد استفاده قرار می‌گرفت که بهترین آنها عبارتند از: بیج تزئینی، طرح مربع آری، طرح زیگزاگی، طرح خطوط بنایی.

کاشیکاری: در مساجد، مدارس و کاروانسراها که معمولاً با سنگ ساخته می‌شدند، کاربرد داشت. در بخش‌هایی از چند بنا مانند آنچه در پیشتر قرار دادیم چوب نیز استفاده کرده اند. مناره مدرسه سلطان ناصر محمد در قلعه از آرایش حجاری‌های زیبایی برخوردار است، گرچه مناره‌ها را بیشتر با آجر می‌ساختند. شاید کار با آجر را به خاطر مقاومت در برابر زلزله و ضربت‌های آن مفیدتر یافته بودند. معمولاً آجرها را به گونه ای روی هم می‌چیدند که در نمای ساختمان شکل هندسی بفرخ و تودرتو به وجود می‌آورد، گاهی مانند چفته مناره در لرزه‌خیز، علاوه بر آجر ساده بی‌لعب، از کاشی‌های بزرگ سیاه و آبی نیز استفاده می‌کردند. این گونه نما سازی، رنگی دلپذیر و نشاط‌انگیز روی زمینه سرخ قهوه‌ای در بالا و سنگ خاکستری تیره در پایین مدخل اصلی نما ایجاد می‌کرد. هر چند که معمولاً کاشیکاری را برای بخش‌های درونی بنا در نظر می‌گرفتند. همچنان که گفتیم زیباترین نمونه کاشیکاری را باید در قریه یافت. ظاهراً چنین استنباط می‌شود که این شهر مرکز تولید سفال لعابدار بوده، و به طور یقین هنر کاشیکاری در همین مکان به درجه کمال رسیده است. رنگ‌ها مخلوط به آبی، سفید و سیاه می‌باشد، کاشی را همچون مکعب‌های بزرگ موزائیک کار می‌گذاشتند تا به شکل طرح‌های گوشه‌دار تودرتو در آید. بویژه طرح‌های بزرگ بالای راهروهای سر پوشیده و پیش‌آمدگی‌های گنبد‌ها که به شکل ستاره مشبک هندسی کتیبه و طرح‌های اصلی جالب توجه داشته، تاثیر گذاری بیشتری دارد. در ایران رنگ غالب کاشیکاری‌ها فیروزه‌ای و لاجوردی بوده است.

مقرنس کاری: مقرنس در مناره‌ها علاوه بر جنبه تزئینی آن در حقیقت یکی از عناصر مهم معماری است که رابطه بین نعلبکی تاج مناره یا بدنه آن است بدین صورت با ساختن دو یا سه ردیف مقرنس در گلوگاه مناره، بدنه مناره شبیه گل شیپوری یا نیلوفر باز شده، دایره چند ضلعی به دست آمده، نعلبکی مناره را که جایگاه مؤذن است به وجود می‌آورد. متأسفانه تاج یا کلاهک‌های بیشتر مناره‌های قرون اولیه اسلام ویران شده است، اما در دوره‌های بعد مقرنس پرکارتر و ظریف‌تر بر گلوگاه مناره‌ها نشست و به تزئینات کاشی نیز آراسته شد. مهارت معماران و هنرمندان چنان در مقرنس کاری تبلور یافت که تاج مناره با مقرنس‌های ریز را می‌توان چلچراغی انگاشت که بیستگان را به سوی خود می‌کشد.

کتیبه: کتیبه نویسی بر روی مناره محصول قرن چهارم است که در قرون پنجم و ششم هجری مقارن با دوره سلجوقی رواج و توسعه یافت. تا جایی که برای اولین بار از کاشی و آجرهای لعابدار در کتیبه‌های مناره نیز استفاده شده خط کوفی و شواخ آن در معماری تمام ممالک اسلامی به کار برده می‌شد، ولی ایرانیان با ابتکار جالب توجه و به کارگیری این خط برای تزئین و آرایش در بنا تغییر و تحولی در به وجود آوردن لشکال مختلف و انواع گوناگون آن، نقش پس لرزنده‌ای را ایفا کرده اند.

خط کوفی: در معماری و همه‌اشیایی که ممکن است در زندگی مورد استفاده قرار گیرد، هیچ خطی مانند این نوع خط عربی که کوفی نامیده می‌شود برای تزئین و آرایش مناسب نمی‌باشد. تمام حروف کوفی دارای قاعده‌های افقی هستند و حتی پهلوی هم قرار داده شوند، تشکیل حاشیه و شیار می‌دهند و از این رو زمینه این خط را برای هر سطحی که تزئین لازم داشته باشد به کار می‌برند. مهمترین اقسام خطوط کوفی به کار رفته در بناها را خط کوفی معقل (گوشه‌دار) و خط کوفی معقد (برگ‌دار، گره‌دار) تشکیل می‌دهد. قطعات حروف خط کوفی گوشه‌دار به صورت تسمه یا رشته‌های افقی و عمودی است و در آن معمولاً انحنا وجود ندارد. در این خط که مربع و مستطیل و نباتی نیز گفته می‌شود از اسامی عبارات مقدس استفاده می‌شده است. اگر در این کتیبه‌ها فقط آجر بکار می‌رفت، کوشش به عمل می‌آمد تا بناها و عبارات به صورت برجسته نصب شود و اگر تزئینات معقلی بودند حروف کلمات را آجرهای کوچک لعابدار به رنگ سفید، لاجوردی و فیروزه‌ای تشکیل می‌داد.

کتیبه کوفی معقد (گره دار): این خط که اصطلاحاً کوفی برگ‌دار نیز نامیده می‌شود، مختص کتیبه‌های دوره‌های یا نواری است که به صورت نواری پهن در قسمت پایین مناره یا بالای آن نزدیک کلاهک یا تاج قرار می‌گرفته. برخی از حروف این خط، به خصوص الف و ل در انتهای فوقانی به شکل برگ کوچکی ظاهر می‌گردند. کتیبه‌های حروف کوفی برگ‌دار بیشتر در مناره‌های دوره سلجوقی منجلی شده است. متن کتیبه‌ها شامل آیات قرآنی و کلماتی حاوی نام بانی بنا و تاریخ احداث می‌باشد.

کتیبه‌های خط قدوسی: از قرن ششم به بعد در ایران نوشتن کتیبه از خطوط قدوسی، به خصوص خط نسخ که سنگینی و ضخامت خط کوفی را نداشت، استفاده شده است که به جای زوایای تیز و گوشه‌دار خط کوفی، دوازی نرم و خوش ترکیب در آن دیده می‌شود. خط نستعلیق و ثلث نیز دیده شده است. باید گفت مناره‌ها بیشتر بجز گره‌دار، گله‌دار و هنر خطاطان و کاشیکاران چیره دست است.

مصالح ساختمانی مناره

ساختمان مناره در دوران مختلف چه از نظر فن معماری و تزئینات، چه از نظر مواد و مصالح ساختمانی فرق می‌کند. در مناره‌های قبل از اسلام سنگ، مصالح غالب بود و در سال‌های اولیه اسلام از خشت استفاده می‌شد، لیکن در دوره‌های بعد آجر یکی از عناصر مهم معماری ساختمانی را تشکیل می‌داد که نه تنها در اسکلت کلی ساختمان، بلکه در تزئینات رو بنایی نیز به کار می‌رفته است. در این دوره سلجوقی کتیبه‌های مختلف فشاری و حتی برش آجری به صورت سیلر حساب شده، به کار رفته به طوری که بنا بعد از گذشت چندین قرن با برجاست و استنادگی خود را به خوبی حفظ کرده است. در بنیاد بعضی از مناره‌ها شفته مرکب از شن، سنگ، آهک و خاکستر و در تمام بدنه آجر با ملات و خاک به کار رفته است. کاشی با کاربرد تزئیناتی نیز از مصالح مهم مناره به حساب می‌آید.

مناره سلجوقی مسجد جامع سمنان

این مناره که در شمار زیباترین مناره‌های تاریخی دوره سلجوقی است در گوشه شمال شرقی مسجد جامع سمنان و در کنار شبستان شرقی واقع شده و به مناره مسجد جامع نیز معروف است. ارتفاع این مناره از سطح زمین ۲۰/۳۱ متر می‌باشد و از روی بام به ارتفاع ۲ متر کتیبه‌ای با طرح و نقش بسیار زیبا از آجر و با خط کوفی تزئین شده است. به طوری که در کتاب مرآت البلدان نوشته صنیع الدوله بر می‌آید این مناره در زمان وزارت خواجه ابوسعید سمنانی و خواجه نظام الدین در عهد سلطنت سلطان سنجر ساخته شده است ولی طبق مفاد مقاله سمنان در دایره المعارف اسلامی و همچنین افتادات استاد مجتبی مینوی و طبق کتیبه ای که در اطراف مناره وجود دارد و به خط کوفی است مناره سمنان را امیر اجل بختیار حاکم معروف ایالت قومس در دوره غزنویان و ممدوح منوچهری دامغانی شاعر بزرگ قرن پنجم در بین سال‌های ۴۱۷ تا ۴۶۶ بنا کرده است.

تاریخ اولیه بنای مناره را همزمان با بنای مسجد جامع سمنان می‌دانند. بدین ترتیب

که بین سال‌های ۴۱۷ تا ۴۶۶ هجری به وسیله ابو حرب بختیار حاکم قومس در زمان غزنویان ساخته شده است. به طوری که در بین مردم شایعه است، این مناره مانند مناره جنیان اصفهان می‌چند و لرزش آن محسوس است. صنیع الدوله در کتاب مطلع الشمس درباره مناره سمنان می‌نویسد: «مناره در ضلع شمال مسجد است ارتفاع آن از روی بام مسجد تا انتها ۲۵ فرسخ است و ارتفاع پایین بام ۵ فرسخ است بنای مناره قدیم از جنس مناره‌های دامغان است و در طرف بالا دو دور کتیبه است به خط کوفی. جرج ناتانیل کزنز انگلیسی که در سال ۱۸۹۱ میلادی از سمنان دیدن کرده درباره مناره سلجوقی می‌نویسد: «این مناره که در وسط بازار و متصل به مسجد جامع است با مناره دامغان برابری می‌کند. ارتفاع آن یکصد پا و چند پله دارد که تا نوک آن بالا می‌رود و در آنجا گلدست است که زلزله و طول زمان آن را کج کرده است». واسیلی ولادیمروویچ باز تولد مستشرق روسی در کتاب تذکره جغرافیایی تاریخی ایران چنین نگاشته است: «در دامغان و سمنان مناره‌هایی از قرون وسطی باقی مانده که طرز معماری آن شبیه مناره خسرو جرد سبزواری است. ارتفاع مناره کنونی از سطح قاعده ۳۱/۲۰ متر و از روی بام ۲۵/۷۵ متر می‌باشد که به علت وجود شبستان شرقی در پای مناره قریب ۵/۵ متر قسمت تحتانی آن دیده نمی‌شود. محیط مناره محلیقی بام مسجد بیش از ۵ متر می‌باشد. در قسمت پایین مناره از روی بام بعد از قریب دو متر آجر چینی تزیینی کتیبه ای به خط کوفی به چشم می‌خورد و بعد از آن ۴ بخش با تزیینات آجری متفاوت ایجاد شده است که این قسمت‌های چهارگانه با طرح‌های متنوع خود جلوه خاصی به این بنا بخشیده‌اند. تناسی که بین این بخش‌ها از نظر تزیینات و طول آنها در نظر گرفته‌اند حاکی از آشنایی کامل هنرمندان با اصول مربوط به انتخاب ابعاد متناسب می‌باشد و همین دقت و ذوق، مناره سلجوقی را به صورت یکی از زیباترین آثار معماری ایران در آورده است. در بالای تزیینات آجری کتیبه ای به خط کوفی وجود دارد که نام ابو حرب بختیار و تاریخ بنای مناره بر آن نقش بسته است. تاج یا کلاهک مناره که به شکل هشت ضلعی است دارای مقرنس‌های آجری با پشت بغل‌های کوچک از کاشی به رنگ فیروزه‌ای می‌باشد. درون طاق‌ها یا سوسن مقرنس سوراخ‌های ریز و جالی تعبیه شده است. در اطراف مؤذنه مناره نرده‌های مشک چوبین زیبایی به رنگ سبز نصب گردیده است. این مناره دارای ۹۱ پله ماریجی می‌باشد که تا اول مؤذنه بالا می‌رود و فضای داخلی آن به وسیله چند منقذ که از خارج نور می‌گیرد روشن می‌شود. مناره سلجوقی تحت شماره ۱۲۲ توسط انجمن آثار ملی به ثبت رسیده است.

معماری مناره

مناره در گوشه شمال شرقی شبستان شمالی مسجد بدون سکو مستقیماً روی زمین واقع شده است. برای رسیدن به مدخل مناره باید از یک راهرو منکسر سنگ و کم ارتفاع عبور کرد که توسط خواجه ابوسعید سمنانی و خواجه نظام الدین بختیار سمنانی در دوره سلطنت سنجر سلجوقی هنگام احداث شبستان مزبور ساخته شده است. ارتفاع مناره را بین ۳۱/۵ تا ۲۸/۵ متر نوشته‌اند. صنیع الدوله ارتفاع آن را ۲۵ فرسخ برآورد کرده است. ارتفاع کلی مناره ۲۸/۵ متر است که از این ارتفاع ۲۱/۵ متر آن شامل میله مناره تا انتهای مقرنس‌ها و قاعدتاً مؤذنه و ۴ متر دیگر شامل مؤذنه و قسمت فوقانی آن می‌شود. علی‌رغم ارتفاع زیاد مناره به دلیل پنهان شدن حدود ۷/۵ متر از بخش زیرین در بین شبستان و بناهای مجاوره، آن چنانکه باید عظمت و ارتفاع بلند آن جلوه‌گر نیست. قسمت تحتانی مناره تا نزدیک کتیبه زیرین تقریباً استوائی است و از آنجا به بالا به صورت موزونی به فرم مخروط ملایم در آمده تا زیر مقرنس‌های مؤذنه ادامه می‌یابد. مؤذنه زیبای مناره با واسطه دو ردیف مقرنس پر کار بر فراز بنا قرار گرفته، معماری این مؤذنه دارای سبک صفوی است. از مقایسه مؤذنه این مناره با مناره‌های هم‌زمان چون مناره سنگ بست در ۳۵ کیلومتری مشهد که دارای مؤذنه‌ای نسبتاً سالم است می‌توان یقین نمود که مؤذنه قدیمی مناره سمنان به مرور زمان و با سوانح طبیعی چون زلزله از بین رفته و در دوره صفویه هم‌زمان با تعمیرات مسجد جامع به احداث این مؤذنه همت گماشته‌اند. نقشه مؤذنه به فرم هشت ضلعی است که اطراف آن با نرده‌های زیبایی



سمنان: مجموعه تاریخی شهر: ۱. مسجد جامع، ۲. بازار، ۳. مسجد امام، ۴. تکیه پینه، ۵. امامزاده یحیی فضاهای عناصر مجموعه بصورت سرباز یا سرپوشیده، به هم راه دارد، ترکیب یکپارچه و منسجم است و عناصر آن در هم نبوده است. (توسلی - ۱۳۸۱)

منبع: ساخت شهر و معماری در اقلیم گرم و خشک ایران، صفحه ۱۵۵

منار مسجد جامع سمنان مشاهده کرد. این منار همانند منارهای قرن پنجم و ششم هجری بخصوص در مناطق خراسان و قومن و اصفهان دارای بخش‌های متعدد با تزئینات متفاوت می‌باشد و نقوش هندسی، زیگزاگ‌ها و صلیب‌ها با ریزه‌کاری‌های جالب و چشمگیر با پس و پیش گذاشتن اجزای آنها شده است که از نظر زیبایی در نهایت اعتبار است و تناسبی که بین این بخش‌ها از نظر تزئینات و طول آنها در نظر گرفته شده حاکی از آشنایی کامل هنرمندان به اصول مربوط به انتخاب ابعاد متناسب است و همین ذوق و ذقت است که منار سمنان را به شکل یکی از زیباترین آثار معماری قرن پنجم در آورده است. نمای قسمت تحتانی منار تا ارتفاع ۷ متری در زیر بنای مجاور پنهان است و از نمای خارجی و تزئینات آن چیزی به چشم نمی‌خورد.

سرانجام عظمت و زیبایی و گیرایی منار به حدی است که مردم سمنان را وادار می‌سازد که حالتی تقدس‌گونه نسبت به آن داشته باشند و اعتقادات خاصی نیز پیرامون آن در فولکلور مردم باقی است از جمله اینکه بالا رفتن از منار می‌تواند آرزوی شخص را برآورده سازد، زیرا جهت منار شبیه فلسفی است که هدف آن مرکز آسمانی می‌باشد. این منار بواسطه اهمیتش با وجود بی‌ستگی آن یا بنای مسجد جامع دارای شماره ثبت جداگانه‌ای است.

منابع

- ۱- المتجد فی الله هو الادیب، ج ۵، ص ۸۶
- ۲- عمید حسن، فرهنگ عمید، ۱۳۳۷، ص ۱۲۱۱
- ۳- فرهنگ اندراج، ج ۶، ص ۱۳۶ زیر نظر محمد دیر سیاهی، تهران
- ۴- لغت نامه دهخدا ذیل کلمه مناره
- ۵- مصطفوی، محمد تقی الیوم پارس، تهران، انتشارات ترجمان آثار ملی، ۱۳۴۳، ص ۱۰۱
- ۶- کتانی، محمد یوسف، معماری ایران (دوره اسلامی)، انتشارات سمت، تهران ۱۳۸۸
- ۷- تالیوت رایس، دیرید، هنر اسلامی ترجمه ده ملک بهار، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، تهران ۱۳۸۱
- ۸- محمد، دکتر عزیزی، مجموعه مقالات اولین همایش هنر اسلامی، انتشارات موسسه مطالعات هنر اسلامی، تهران ۱۳۸۱
- ۹- زملی، عباس، تأثیر هنر ساسانی بر هنر اسلامی، تهران وزارت فرهنگ و هنر، (بی تا) ص ۸۷
- ۱۰- توسلی، محمود، ساخت شهر و معماری در اقلیم گرم و خشک، چاپ چهارم، ۱۳۸۱، انتشارات پیام و انتشارات پیوندنو
- ۱۱- پیرتیا، محمد کریم، معماری ایرانی، تدوین دکتر غلامحسین معماریان، چاپ اول، ۱۳۸۷، نشر سروش دانش
- ۱۲- منصوری، امیر، جزوه درس منظر شهری، دانشگاه تهران، ۱۳۹۰

مزین به گریه‌بندی‌هایی به سبک صفوی محصور گشته است استقرار سقف بزرگ هشت ضلعی با لبه‌های مضمرس طرح‌دار بر فراز آن، از نفوذ باران به داخل موزنه و منار جلوگیری می‌کند، ادامه منار از موزنه خارج شده و به قبه کوچکی ختم می‌شود قطر منار در پائین ۳۱۶ متر و در داخل ۲۱۰۹ متر است. ضخامت دیوار منار در پایین‌ترین قسمت ۷۵ سانتیمتر می‌باشد و متناسب با کم شدن قطر منار از پایین به بالا از قطر دیوار و دکل نیز کاسته شده بطوریکه در قسمت انتهایی بدنه منار که قطر آن به حداقل می‌رسد تنگی گلوئی احساس نمی‌شود. پلکان‌های مارپیچی منار بر عکس عقربه‌های ساعت حول محور آجری (دکل) پیچیده و تا قاعده موزنه ادامه می‌یابد. پایه این دکل به شکل مربع است که با آجرهایی به ابعاد ۱۵ در ۵ در ۵ سانتیمتر ساخته شده و در قسمت‌های فوقانی به تدریج زوایای طرح مربع محو می‌گردد. تعداد پله‌ها حدود ۹۱ عدد است. اولین پله ۳۶ سانتیمتر ارتفاع دارد.

تزئینات مناره

تزئینات منار به سه دست تقسیم می‌شود: کتیبه آجری، تزئینات آجری، تزئینات معقلی

کتیبه‌ها

منار مسجد جامع سمنان دارای دو کتیبه بسیار مهم به خط کوفی معتقد با برگ‌دار (گره‌دار) است. در هر دو کتیبه که یکی مشتمل بر آیات قرآن و یکی حاوی نام بانی بنا است. کتیبه فوقانی که با فاصله یک نوار تزئینی در گلوئی منار قرار دارد آیه ۳۲ سوره فصلت (مسجد)، را به شرح ذیل در خود جای داده است:

کتیبه زیرین که با اندکی فاصله از محاذی بام مسجد قرار دارد دارای متنی به شرح ذیل است: «بسم الله امر ببناء هذه المنارة الامير الجليل السيد ابو حرب بختيار بن محمد مولی امیر المؤمنین» چنین به نظر می‌رسد که کتیبه‌ها بدون طرح قبلی بر روی منار ساخته شده و به همین جهت به دلیل کمی جا دو کلمه از آخر آیه را جا انداخته‌اند علاوه بر آن این کتیبه بر اثر تعمیراتی که در سال ۱۳۳۶ هجری در آن صورت گرفته، توازن خود را از دست داده و از هیأت اصلی خود خارج شده است در طرح‌های شهریار عدل کتیبه فوقانی را قبل و بعد از تعمیر نشان می‌دهد.

تزئینات آجری

کار برد آجر و نقش آن در تزئینات پیکر خارجی را به وضوح می‌توان در



انتقاد از معماری های غربی

مشاور عالی مقام معظم رهبری با تأکید بر اینکه برخی از معماری‌ها و شهرسازی‌ها در کشور از فرهنگ غربی متأثر شده است، گفت: بخشی از انقلاب اسلامی هویت بخشی به استقلال ما بود که ما را از دیگران متمایز کرد و همین استقلال مایه عزت ما شد.

غلامعلی حدادعادل اظهار کرد: بر هر جای تمدن غربی دست بگذاریم، عیب، ایراد و ناهنجاری مشاهده می‌شود، بنابراین باید از وضع دنیای غرب غیرت بگیریم و به زندگی اسلامی و ایرانی خود برگردیم که اسلام عزت به بار می‌آورد. وی افزود: هنجاری که غرب به اسلام تحمیل می‌کند، جدایی دین از سیاست است، در غرب دین در کلیسا محبوس شده و پاپ اجازه ندارد در قانون اظهار نظر داشته باشد.

مشاور عالی مقام معظم رهبری خاطرنشان کرد: اگر دنیای غرب با انقلاب مخالفت می‌کند از این جهت است که بیش از ۱۵۰ سال پیش اسلام بزرگمردی همانند امام راحل (ره) دین را وارد زندگی اجتماعی کرده و اساس حکومت شده است. وی تصریح کرد: غرب غنی‌سازی هسته‌ای ما را بهانه می‌کند و با حکومت اسلامی سر مخالفت دارد، این فشار تحریم اقتصادی برای این است که ملت ایران می‌خواهد به سبک زندگی اسلامی برگردد و به سبک مورد قبول خود زندگی کند.

حدادعادل فاصله گرفتن خانواده‌ها از سبک زندگی اسلامی را ازنگ خطری در جامعه عنوان کرد و افزود: تمدن غربی خود را از تمام تمدن‌ها برتر می‌داند و غربی‌ها بر این باورند که تمدن‌های دیگر با توحش هستند یا نوع ناقصی از تمدن غربی و این یعنی نمودی از استکبار فرهنگی غرب، این در حالی است که رهبر معظم انقلاب سال گذشته در پیچوند سبک زندگی را ضرورت زندگی در جامعه دانستند و یادآور شدند تمدن ایران هزار سال متقدم‌تر از دیگر تمدن‌های دنیا بوده است.

رئیس فراکسیون اصولگرایان مجلس شورای اسلامی اظهار کرد: اما در حال حاضر همه چیز متزلزل و ناقص شده است.

مشاور عالی رهبر معظم انقلاب افزود: بخشی از انقلاب اسلامی هویت بخشی

به استقلال ما بود که ما را از دیگران متمایز کرد و همین استقلال مایه عزت ما شد. آنچه مقابل سبک زندگی اسلامی بوده تقلید است، ما باید در هر کاری که انجام می‌دهیم پیچوند از فرهنگ غرب تقلید نکنیم و به چه میزان از سبک زندگی اسلامی تبعیت کرده‌ایم، چرا ما نباید برای دیگران لنگو باشیم و چرا نباید از عمل به آداب و رسوم خود خجالت بکشیم، چرا باید در به کار بستن آئین و رسوم خود احساس کمتری داشته باشیم.

وی تفریح و غذا خوردن خانواده‌ها، طرز بیان و صحبت در میان یکدیگر را از جمله مواردی دانست که از سبک زندگی اسلامی فاصله گرفته است.

حدادعادل ابراز کرد: معماری و شهرسازی در کشور ما از فرهنگ غربی متأثر شده و لازم است از خود بپرسیم چقدر از زندگی ما به خودمان تعلق دارد و چقدر در زندگی تحت تأثیر فرهنگ غرب قرار گرفته‌ایم.

وی به سالروز سفر رهبر معظم انقلاب به خراسان شمالی و سخنرانی ایشان در جمع جوانان در ۲۳ مهرماه سال گذشته اشاره کرد و گفت: سال قبل تمام چشم و گوش دنیا متوجه سخنان رهبری در این استان بود و مردم ایران احساسات ضمیمه و صادقانه شماران نسبت به رهبر معظم انقلاب شاهد بودند و تحسین کردند، شور و هیجان شگفت‌انگیز شما در آئین استقبال از ایشان نشان از احساس تمام ملت ایران به معظمله بود و من وظیفه دارم سلام ایشان را امروز به شما ابلاغ کنم. مشاور عالی مقام معظم رهبری تصریح کرد: سفر پرخیر و برکت مقام معظم رهبری به خراسان شمالی و پیچوند یک خصوصیت ویژه دولت و آن این بود که ایشان گفتن سبک زندگی اسلامی را در پیچوند به تفصیل و برای نخستین بار مطرح کردند، سخنان ایشان درباره سبک زندگی در پیچوند سرآغازی برای برنامه‌های تحقیقاتی در فرهنگ تمدن‌ساز مطرح شد، هر وقت بحث سبک زندگی به میان می‌آید نام خراسان شمالی و پیچوند در ذهن تمامی می‌شود.

حدادعادل گفته کمترین فایده‌ای که از طرح موضوع سبک زندگی توسط رهبر معظم انقلاب در پیچوند به دست می‌آید این است که یک خودآگاهی از جایگاه سبک زندگی خود به دست می‌آید.

ضوابط ملی آمایش سرزمین

اشاره



هیات وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۸/۶ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۸/۱۳۴۱۰۸ مورخ ۱۳۸۳/۷/۲۵ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ضوابط ملی آمایش سرزمین را به شرح زیر تصویب نمود:

۱- جهت گیریهای ملی آمایش سرزمین که در راستای تبیین فضایی سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران و ترسیم الزامات تحقق آن در توسعه بلندمدت کشور و مبتنی بر اصول مصوب آمایش سرزمین، شامل ملاحظات امنیتی و دفاعی، کارآیی و بازدهی اقتصادی، وحدت و یکپارچگی سرزمین، گسترش عدالت اجتماعی و تعادل‌های منطقه‌ای، حفاظت محیط زیست و احیای منابع طبیعی، حفظ هویت اسلامی، ایرانی و حراست از میراث فرهنگی، تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور، رفع محرومیتها، بخصوص در مناطق روستایی کشور تنظیم شده است. به شرح زیر تعیین می‌گردد:

۱- کاهش تمرکز و تراکم جمعیت و فعالیت در مناطق پرتراکم کشور، به ویژه تهران و اصفهان و مهاجرت رو به رشد جمعیت و فعالیتها در این مناطق، از طریق دگرگونی ساختار فعالیت‌های صنعتی و خدماتی آنها در راستای افزایش سهم فعالیت‌های دانش پایه و زمینه‌سازی برای هدایت سرمایه گذاری‌های متقابل به این مناطق، به دیگر استانهای کشور.

۲- تغییر نقش و عملکرد شهر تهران به عنوان مرکزی با عملکرد بین‌المللی و شهرهای اصفهان، مشهد، تبریز، شیراز، اهواز و کرمانشاه به عنوان مرکزی با عملکرد فراملی برای پوشش خدماتی در حوزه‌های جغرافیایی و با عملکردی خاص.

۳- ایجاد شبکه‌های سازمان یافته از شهرهای بزرگ و متوسط کشور و تجهیز آنها به نحوی که بتوانند در سطوح منطقه تحت نفوذ خویش بخشی از وظایف شهرهای موضوع بند (۲) را به عهده گرفته و در راستای عدم تمرکز در یک تقسیم کار ملی و منطقه‌ای، مشارکت نمایند.

۴- توسعه علوم، آموزش، پژوهش و فن‌آوری و گسترش و تجهیز مراکز آموزشی، پژوهشی، شهرکها و پارکهای علمی - فن‌آوری کشور (با تاکید بر توسعه فن‌آوریهای نوین، نظیر فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات، بیوتکنولوژی، نانو تکنولوژی و ۰۰۰) متناسب با نیازهای ملی و منطقه‌ای و با تکیه بر قابلیت‌ها و استعدادهای بومی هر منطقه در راستای کاهش سهم منابع طبیعی و افزایش سهم در تولیدات ملی.

۵- تاکید بر استفاده از ظرفیتهای اجتماعی، فرهنگی و علمی استانها و مناطق کشور، به ویژه شهرهای تهران، شیراز، اصفهان، مشهد، تبریز، اهواز و پردا محدود نمودن توسعه کمی سطوح پایین آموزش عالی به نفع سطوح بالاتر و

۶- ارتقای سطح کیفی موسسات آموزش عالی و مراکز پژوهشی و فن‌آوری آنها برای توسعه همکاریهای علمی بین‌المللی و ایفای نقش واسط بین کشورهای منطقه و کشورهای پیشرفته علمی.

۷- توسعه و تجهیز گزیده‌ای از محورهای اصلی ارتباطی کشور در کریدورهای حمل و نقل بین‌المللی شمالی - جنوبی و شرقی - غربی کشور به عنوان محورهای اولویت دار در توسعه، برای استفاده مناسب از موقعیت ممتاز ارتباطی کشور با تاکید بر تمرکز زوایی ارتباطی از تهران و استفاده از مسیرهای جایگزین.

۸- زمینه سازی لازم برای استفاده حداکثر از ظرفیتهای توانمندی مراکز جمعیتی کوچک و پراکنده (روستاها، روستا - شهرها، شهرهای کوچک) در حفظ و نگهداشت جمعیت و برقراری تعادل در الگوی استقرار جمعیت با متنوع سازی فعالیتها، ایجاد اشتغال و افزایش نقش فعالیت‌های صنعتی و خدماتی قابل استقرار در این مراکز.

۹- توسعه زیرساختها و شبکه‌های زیربنایی، به ویژه تامین منابع آب و خدمات اجتماعی متناسب با سهم فعالیت و جمعیت پیش‌بینی شده برای مناطق و استانهای کمتر توسعه یافته کشور، هر چند که بازدهی اقتصادی آنها در بلندمدت تحقق یابد.

۱۰- ایجاد تعادل نسبی در توزیع و ترکیب جمعیت در سطح کشور با استفاده از ابزار استقرار فعالیت و زیرساختها و بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و امنیتی در محور شرق، جنوب و مناطق کم جمعیت مرکزی و استقرار ارادی جمعیت در مناطق استراتژیک و کانونهای دارای قابلیت توسعه، با توجه به توان محیطی عرصه‌ها و مناطق مختلف در این گونه بارگذاریهای جمعیتی و فعالیتی.

۱۱- تعادل بخشی به توزیع جمعیت و فعالیت متناسب با منابع، توان محیطی و ظرفیت تحمل زیست بومها، با تاکید بر ایجاد اجتماعی و وظایف توسعه‌ای دولت در مناطق غربی و شمالی و تمرکز بر ایجاد ظرفیتهای فیزیکی و اجتماعی مورد نیاز توسعه در مناطق شرقی، جنوبی مناطق کم جمعیت مرکزی کشور، به شرح ذیل:

الف- در مناطق شرقی، جنوبی و مناطق کم جمعیت مرکزی کشور:

الف-۱- توسعه شبکه‌های زیربنایی این مناطق برای زمینه‌سازی استقرار فعالیتها و توسعه خدمات اجتماعی متناسب با استقرار جمعیت.

الف-۲- متفاوت مراکز جمعیتی حاشیه سواحل دریای عمان، خلیج فارس

و شرق کشور به منظور ایجاد مجموعه‌ای از مراکز گسترش توسعه در این مناطق، با توجه به چشم‌انداز بهره‌برداری از منابع انرژی حوزه جنوب، ذخایر معدنی دست‌های مرکزی و جنوبی سرزمین، شباهت و صنایع دریایی و توان این مناطق از دیدگاه ترافیکی بازرگانی و گردشگری.

الف-۳- تعیین و تجهیز نقاطی در نواحی دورافتاده و حاشیه‌ای در سواحل جنوب (به ویژه دریای عمان) در راستای تسریع و بسط توسعه در این نواحی، با هدف ایجاد تحرک در شبکه‌های ترافیکی نواحی شرقی و جنوبی کشور.

الف - ۴- توجه ویژه به توسعه پایدار مناطق کویری.

ب- در مناطق غربی و شمالی کشور

ب-۱- استفاده بهینه از ظرفیتهای زیربنایی موجود در مناطقی که از این جهت توسعه یافته‌اند، با نیت صرفه‌جویی در میزان و تسریع در بازدهی سرمایه‌گذاریها و اولویت به کارگیری امکانات بخش خصوصی در این مناطق.

ب-۲- رفع ننگ‌های شبکه‌های زیربنایی مناطق مستعد، متناسب با قابلیت‌های تولیدی و خدماتی این مناطق.

ب-۳- بهره‌برداری از شبکه نسبتاً توسعه یافته مراکز زیست و فعالیت در این مناطق با اعمال تقسیم کار تخصصی بین آنها، با تاکید بر توسعه فعالیت‌های کشاورزی، صنعتی، گردشگری و بازرگانی.

۱۱- گسترش تعامل اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی درون و بین منطقه‌ای در راستای تقریب همسنگی ملی.

۱۲- تاکید بر حفظ و بومیایی هویت ایرانی - اسلامی در تعامل با بروز نگری و تکا بر این هویت برای تحکیم و انجام وحدت ملی در ابعاد درونی.

۱۳- رعایت ملاحظات «امنیتی و دفاعی»، «حفاظت از محیط زیست» و «حراست از میراث فرهنگی» در استقرار جمعیت و فعالیت، به ویژه در محدوده‌هایی که با توجه به ملاحظات یاد شده، محدود نمودن و یا تسریع توسعه در آنها الزامی است.

۱۴- تاکید خاص بر آمایش مناطق مرزی برای بهبود شرایط زندگی و افزایش سطح توسعه این مناطق به منظور ارتقای امنیت مرزهای کشور.

۱۵- رعایت اصول امنیتی و انگری بدافند غیرعامل، از قبیل استفاده از شرایط جغرافیایی و عوارض طبیعی، پراکندگی مناسب در پهنه سرزمین، انتخاب عرصه‌های امن به لحاظ سولج طبیعی و غیر مترقبه و انتخاب مقیاس بهینه در استقرار جمعیت و فعالیتها در راستای کاهش آسیب‌پذیری در برابر تهدیدات و بهره‌مندی از پوشش مناسب دفاعی.

۱۶- ایجاد تعادل در افزایش جمعیت و پراکنش آن در پهنه سرزمین، با توجه به منابع و امکانات مناطق مختلف، به طوری که نرخ رشد طبیعی جمعیت کشور سالانه به طور متوسط از یک درصد و نرخ رشد طبیعی جمعیت هر یک از شهرستانهای کشور سالانه به طور متوسط از ۷/۵ درصد، فراتر نرود.

۱۷- توسعه رفاه و تامین اجتماعی در مناطق مختلف کشور و برقراری تعادل در شاخصهای اصلی آن در سطح ملی با تاکید بر توانمندسازی اقتصادی - اجتماعی گروه‌های آسیب‌پذیر و اجرای سیاستهای جبرانی کاهش فقر و ارتقای رفاه اجتماعی بر اساس مشارکت مردم.

۱۸- گسترش آموزش و بهداشت، به ویژه برای زنان و جوانان در مناطقی کمتر توسعه یافته و گروه‌های اجتماعی در معرض خطر، به منظور ارتقای کیفیت منابع انسانی و جلوگیری از تولید نسلهای ناسالم.

۱۹- ساماندهی و هدایت همدل جریان مهاجرتها از طریق:

الف- ایجاد زمینه‌های اشتغال، فعالیت و سرمایه‌گذاری و جذب و

نگهداشت نیروهای کارآفرین در مناطق مهاجر فرست دارای قابلیت. ب- ساماندهی مراکز جدید اشتغال و اسکان مهاجرین در مناطق دارای توان پذیرش جمعیت متناسب با سرمایه‌گذارهای جدید تولیدی و خدماتی.

۲۰- تحول ساختار بخش کشاورزی در راستای دستیابی به کشاورزی پایدار، مدرن و رقابتی و توسعه بخش‌های صنعت و خدمات، به گونه‌ای که علاوه بر جذب سرریز شاغلین کشاورزی و پشتیبانی از این بخش، فرصتهای جدید شغلی مورد نیاز کشور را نیز تامین نمایند.

۲۱- استفاده پایدار از قلیتهای طبیعی و امکانات آب و خاک برای توسعه فعالیت‌های کشاورزی و صنایع وابسته و تبدیلی مرتبط با آن در نواحی مستعد کشاورزی، به ویژه در نواحی شمالی، غربی و جنوب غربی کشور، در راستای دستیابی به امنیت غذایی و توسعه صادرات محصولات کشاورزی.

۲۲- توجه به محدودیتهای آب برای مصارف کشاورزی، با تاکید بر: الف- افزایش راندمان آب با استفاده از مهار آب، شیوه‌های مدرن آبیاری، توسعه شیوه‌های تولید متراکم و گلخانه‌ای در مناطق کم آب کشور، به ویژه در مناطق حاشیه کویر، مانند استانهای یزد، سمنان، سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی، کرمان، هرمزگان و بخشهایی از استانهای فارس و اصفهان.

ب- افزایش سهم فعالیت‌های صنعتی، معدنی و خدماتی برای جذب و نگهداشت جمعیت در این مناطق.

ج- انتقال درون و بین حوضه ای آب، با توجه به حفظ تعادلهای محیطی، برای مصارف شرب، خدمات و صنعت.

۲۳- توسعه بهره‌برداری از قلیتهای معدنی کشور به عنوان یکی از مزیت‌های نسبی سرزمین، با تاکید بر حداکثر نمودن عملیات فرآوری معدنی و کاهش صادرات مواد خام معدنی، به گونه‌ای که به افزایش سهم این بخش در اقتصاد ملی بیانجامد.

۲۴- تاکید بر توسعه صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع و معدنی (ذوب فلزات و کانیهای غیر فلزی)، صنایع مرتبط با حمل و نقل و صنایع ICT به عنوان صنایع اولویت‌دار، با توجه به مزیت‌های نسبی کشور در این صنایع.

۲۵- افزایش ظرفیتهای اکتشاف و بهره‌برداری از ذخایر عظیم نفت و گاز و استفاده از این منابع در راستای توسعه فعالیت‌های صنعتی مبتنی بر تقویت صنایع بالادستی و پایین دستی نفت و گاز و تکمیل زنجیرهای تولید، با تاکید بر اولویت بهره‌برداری از میادین مشترک و کاهش صدور مواد خام نفتی.

۲۶- تاکید بر توسعه فعالیت‌های صنعتی منشی بر نفت و گاز در مناطق مواجه با محدودیتهایی برای توسعه سایر فعالیت‌های اقتصادی و برخوردار از اهمیت استراتژیک، از جمله مناطق کمتر توسعه یافته جنوب شرقی کشور، سواحل خلیج فارس و دریای عمان و مناطق کمتر توسعه یافته غرب کشور با توجه به خطوط انتقال مواد فرآورده های نفت، گاز و پتروشیمی و امکان توسعه آنها.

۲۷- توجه ویژه به صنایع انرژی بر در تلفیق مزیت نسبی برخورداری از ذخایر معدنی و مزیت نسبی برخورداری از منابع انرژی، به خصوص گاز و استقرار آنها در نقاط واقع بر کریدورها و محورهای حمل و نقل بین‌المللی، با اولویت استقرار در مناطق تخصصی انرژی در سواحل خلیج فارس با هدف توسعه صادرات.

۲۸- توسعه صنایع پشتیبان حمل و نقل، شامل صنایع خودروسازی، واگن‌سازی، تجهیزات راه‌آهن و صنایع حمل و نقل هوایی در مراکز و نواحی مستعد (با تاکید بر کاهش سهم تهران در صنایع خودروسازی)، صنایع تولید و تعمیر و خدمات وسایط حمل و نقل دریایی در نوار ساحلی جنوب

۲۹- توسعه صنایع تولید کالاهای مورد نیاز کشورهای منطقه، با اولویت استقرار در جوار بازارهای مصرف این کشورها در استانهای مرزی.

۳۰- تحول بنیادی در ساختار بخش خدمات و افزایش سهم خدمات نوین و دانش پایه، با تاکید بر توسعه خدمات پشتیبان تولید، خدمات گردشگری، خدمات بازرگانی، بانکی و بیمه‌ای، حمل و نقل و تفریح و استفاده از فن‌آوریهای نوین در این بخش، متناسب با نقش و جایگاه بین‌المللی کشور.

۳۱- ارتقای جایگاه صنعت گردشگری در اقتصاد ملی، از طریق استفاده از ظرفیتهای طبیعی، تاریخی و میراث فرهنگی کشور و گسترش و تسهیل ارتباطات بین مناطق، به منظور تقویت پیوند بین اقوام و خرده فرهنگها و همچنین، گسترش تعاملات فرهنگی فراملی.

۳۲- سازماندهی و تقویت خدمات اجتماعی و خدمات برتر، از جمله رسته‌های خدمات مهندسی مشاور، حقوقی، حسابداری، بیمه، مالی، بازاریابی، بورس و خدمات اطلاعات و ارتباطات برای آرایه خدمات پشتیبانی فرآیندهای توسعه ملی و پاسخ به تقاضای کشورهای منطقه، با رعایت ملاحظات مندرج در بندهای (۲) و (۳).

۳۳- باز تعریف نقش و وظایف مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی، با توجه به ویژگیهای مناطق کشور و با هدف تقویت تعامل لازم بین عملکرد اقتصاد کشور با اقتصاد جهانی، تأمین سرمایه مورد نیاز، ارتقای سطح فن‌آوری و گسترش و تضمین بازارها.

ماده ۲- دستگاههای اجرایی کشور موظفند برنامه‌های عملیاتی خود را به گونه‌ای تنظیم نمایند که اجرای اقدامات، عملیات و سرمایه‌گذاریهای مربوط، زمینه تحقق جهت‌گیری‌های ملی، آمایش سرزمین و فراهم‌نماید، ماده ۳- دستگاههای اجرایی کشور موظفند سیاستهای تشویقی و بازدارنده، از جمله نرخ تسهیلات بانکی، تعرفه‌ها، عوارض، مالیاتها و سایر مقررات را برای فعالیتهای و مناطق مختلف کشور به گونه‌ای تنظیم و یا پیشنهاد نمایند که برنامه‌ها، اقدامات، عملیات و سرمایه‌گذاریهای بخشهای عمومی و غیردولتی در راستای تحقق جهت‌گیریهای آمایش هدایت شوند.

ماده ۴- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است شرایط تحقق مواد (۲) و (۳) این تصویب‌نامه را در آیین‌نامه‌های اجرایی برنامه‌های توسعه و دستورالعمل‌های تنظیم‌بودجه‌های سالانه، لحاظ نماید.

ماده ۵- دستگاههای اجرایی کشور موظفند راهبردهای بخشی آمایش سرزمین در بخشهای ذی‌ربط را بررسی و پیشنهادات خود را برای اصلاح و تکمیل آنها با توجه به جهت‌گیریهای موضوع ماده (۱) این تصویب‌نامه حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این تصویب‌نامه به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، منعکس نمایند.

ماده ۶- شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌های کشور موظفند نظریه پایه توسعه استان ذی‌ربط آرایه شده در مطالعات آمایش سرزمین را بررسی کرده و پیشنهادهای خود را برای اصلاح و تکمیل آنها با توجه به جهت‌گیری‌های موضوع ماده (۱) این تصویب‌نامه ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ تصویب‌نامه به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، منعکس نمایند.

ماده ۷- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مکلف است راهبردهای بخشی و نظریه پایه توسعه استانها را براساس جهت‌گیری‌های ملی آمایش و نقطه نظرات اعلام شده از سوی دستگاه‌های بخشی و شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها، تنظیم و هماهنگ نموده و به شورای آمایش سرزمین - موضوع ماده (۱۳) این تصویب‌نامه - آرایه نماید تا به تصویب مراجع ذی‌ربط قانونی برسد.

ماده ۸- دستگاههای اجرایی کشور موظفند ضمن انعکاس جهت‌گیریهای ملی و راهبردهای بخشی و استانی آمایش در اسناد ملی

بخشی و اسناد ملی ویژه، برنامه‌های عملیاتی خود را در برنامه چهارم توسعه، براساس این راهبردها تهیه نموده و مبنای تنظیم اقدامات و عملیات بودجه سالانه خود قرار دهند.

ماده ۹- شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استانهای کشور موظفند است ذی‌ربط مکمل جهت‌گیریهای ملی، راهبردهای استانی و راهبردهای بخشی آمایش در اسناد ملی توسعه استان، برنامه‌های عملیاتی خویش را در برنامه چهارم توسعه براساس این راهبردها تهیه نموده و مبنای تنظیم اقدامات و عملیات بودجه سالانه خود قرار دهند.

ماده ۱۰- شورای عالی شهرسازی و معماری ایران شوراهای برنامه‌ریزی و توسعه استانها و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط مکلفند طرح‌های توسعه و عمران در سطح ملی، منطقه‌ای، ناحیه‌ای و محلی را در محدوده وظایف قانونی خویش در راستای تحقق جهت‌گیری‌های ملی و راهبردهای بخشی و استانی آمایش سرزمین تنظیم و تصویب نمایند. تمامی دستگاههای اجرایی ملی، استانی و محلی در انتخاب مکان فعالیت‌ها و اقدامات مرتبط، موظف به اجرای نتایج طرح‌های مذکور که در این راستا تهیه و تصویب شده‌اند خواهند بود.

ماده ۱۱- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است زمینه استمرار و پویایی مطالعات آمایش سرزمین را به سه رویکرد «تثبیر تحولات جهانی، منطقه‌ای و داخلی»، «تعمیق نگرش بلندمدت و پایدار در راهبردهای توسعه‌ای کشور» و «تهیه طرح‌های ویژه از نظر موضوعی و یا محدوده جغرافیایی» فراهم نموده و سازماندهی مطالعات آمایش سرزمین به گونه‌ای صورت پذیرد که برنامه پنجم و برنامه‌های بعدی میان مدت توسعه کشور به طور کامل بر مبنای سند آمایش سرزمین تهیه شود.

ماده ۱۲- دستگاههای اجرایی کشور موظفند در چهارچوب دستورالعمل‌های مطالعاتی که سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارائه می‌نماید، مطالعات بخشی، فرابخشی و منطقه‌ای آتی خود را با رویکرد آمایش سازماندهی نمایند.

ماده ۱۳- به منظور ایجاد هماهنگی در تنظیم راهبردهای آمایش سرزمین و نظارت مستمر بر اجرای آن، «شورای آمایش سرزمین» با حضور معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (رئیس شورا)، رئیس مرکز ملی آمایش سرزمین (دبیر شورا) و عضویت ثابت یکی از معاونین وزارتخانه‌های نیرو، راه و ترابری، مسکن و شهرسازی، صنایع و معادن، جهاد کشاورزی، نفت، دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، امور اقتصادی و دارایی، کشور، بازرگانی، امور خارجه، رفاه و تأمین اجتماعی و سازمانهای حفاظت محیط زیست و گردشگری و میراث فرهنگی و رئیس شورای عالی استانها تشکیل می‌گردد.

تیمبره: از نمایندگان سایر وزارتخانه‌ها، اساتید ارشد و دستگاههای اجرایی حسب مورد یا حق رای برای شرکت در جلسات شورا دعوت به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۴- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است در راستای تحقق وظایف یاد شده، «مرکز ملی آمایش سرزمین» را متناسب با جایگاه آن در نظام برنامه‌ریزی کشور ایجاد نموده و نهاد تحقیقاتی متناظر با این جایگاه را برای تقویت زمینه‌های علمی و فنی آمایش سرزمین و ارتقای مهارت‌های تخصصی نیروهای مورد نیاز، تدارک ببیند.

ماده ۱۵- مرکز ملی آمایش سرزمین موظف است با استفاده از امکانات نظارتی موجود در کشور، روند تغییرات جمعیت و فعالیت و تحولات در سازمان فضایی کشور را بررسی و با جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین مقایسه و مغایرت‌های اساسی را مشخص کرده و گزارش آن را به شورای آمایش سرزمین، ارائه نماید.

جلسه ۱۶۸ شورای مرکزی به روایت تصویر

اشاره



جلسه ۱۶۸ شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان در تاریخ ۹۲/۷/۱۰ در ساختمان شورای مرکزی برگزار شد.



انجا که ستون بتن آرمه خوب کار نمی کند

مجتبی سادقی اشکوری - طراح و ناظر سازه ساختمان های بلند و بل

اشاره



اگر ستون های بتن آرمه ای که این سالها در ساختمان ها طراحی و اجرایی شوند، مورد ارزیابی و بررسی فنی قرار گیرند، ملاحظه می شود، که در اغلب آنها طراحی نامناسب و اجرایی ناصحیح تردست به دست هم می دهند، تا ستون هایی ضعیف و بدون کیفیت ساخته شوند.

این ستون ها عموماً دواپراد آشکار دارند، که عبارتند از:

الف- اشکال در طرح و اجرای فولاد اصلی ستون، و مشخصاً کوچک بودن مقطع و پر فولاد بودن آن بویژه در پای ستون، که باعث پوکی بتن ستون و صعوبت در وپیره کردن آن می شود.

ب- اپراد در ساخت و عمل آوری بتن ستون، و مشخصاً ساخت بتن ستون در محل با شرایط غیر استاندارد این نوشتار با تمرکز روی دواشکال فوق تنظیم شده و ضمن اینکه شرایط طراحی و اجرای متعارف زیر ذره بین قرار گرفته و به نقد کشیده می شود، راهکارهای افزایش راندمان ستون را، هم در طراحی و هم در اجرا به خواننده نشان می دهد.

واژه های کلیدی، واصله مکانیکی، خاموت، اسلامپ، اورلپ، ارزش ماسه ای

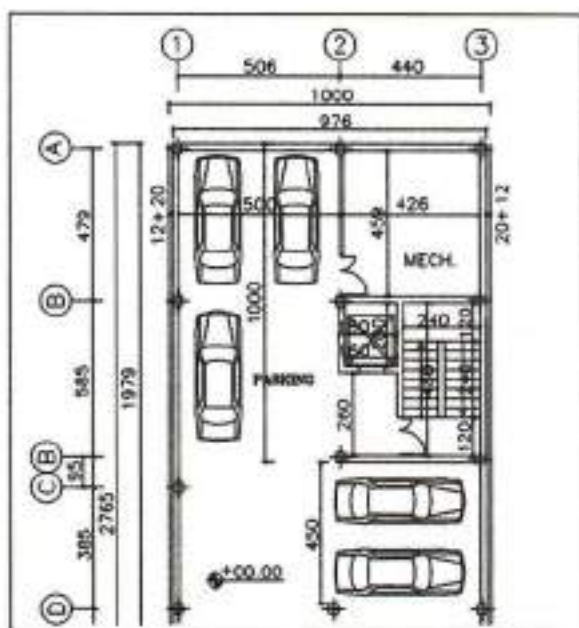
مقدمه

همانطوری که می دانیم از نظر معماری اگر ابعاد ستون های یک ساختمان بتن آرمه زیاد باشد، غیر از آنکه سطح مفید و قابل استفاده ساختمان کم می شود، باعث می شود تا:

- 1- تامین پارکینگ دچار مشکل شود. (بطور مثال اگر فاصله مفید و خلأ بین دو ستون کمتر از 1/5 متر باشد، شهرداری این فاصله را جهت تامین دو واحد پارکینگ نباید نمی کند. شکل (1))
- 2- از عرض مفید پله کم شود. اگر ستونی مجاور پله باشد و عرض پله به طور مثال 1/2 m باشد. زیاد بودن ابعاد مقطع ستون ممکن است مطابق شکل (1) از عرض مفید پله کم نماید.
- 3- از عرض مفید راهروها کم شود.
- 4- تامین فضا برای آسانسور به مخاطره بیفتد.
- 5- از مساحت سطح حفره های تاسیساتی و پاسیوها کاسته شود.
- 6- از مساحت مفید فضاهای کوچک مثل سرویس ها و ... به میزان غیر قابل قبولی بکاهد. و ...

بنابراین از دید معماری، ستون مناسب، ستونی با ابعاد مقطع ظریفتر و کوچکتر است تا محدودیت های کمتری ایجاد کند. این تعامل در بحث تاسیسات برقی و مکانیکی نیز دیده می شود. زیرا بزرگی ابعاد مقطع ستونها باعث تنگ شدن فضا برای داکت های تاسیساتی خواهد شد.

اما دیدگاه سازه ای ابعاد کوچک را برای ستون ها و تیرها نمی پسندد. بخصوص در شرایط حاضر که آیین نامه زلزله (استاندارد 2800) شرایط دشوارتری را در بارگذاری ساختمان های بتن آرمه مورد توجه قرار داده است. نظیر ضرورت بارگذاری بار زلزله در یک جهت و اعمال همزمان 30 درصد بار زلزله در جهت متعامد. ضرورت محدود شدن تغییر مکان های



شکل یک

نسبی ساختمان و ...

همچنین ورود برنامه های ETABS 2000 به عرصه تحلیل و طراحی در سال های اخیر که پکیج های متنوعی از انواع آیین نامه های آمریکایی، اروپایی، کانادایی، چینی، نیوزیلندی حتی، هندی و مکزیکنی جهت طراحی و ترکیب بارها در اختیار کاربر قرار می دهد و این آیین نامه ها بخصوص آیین نامه های

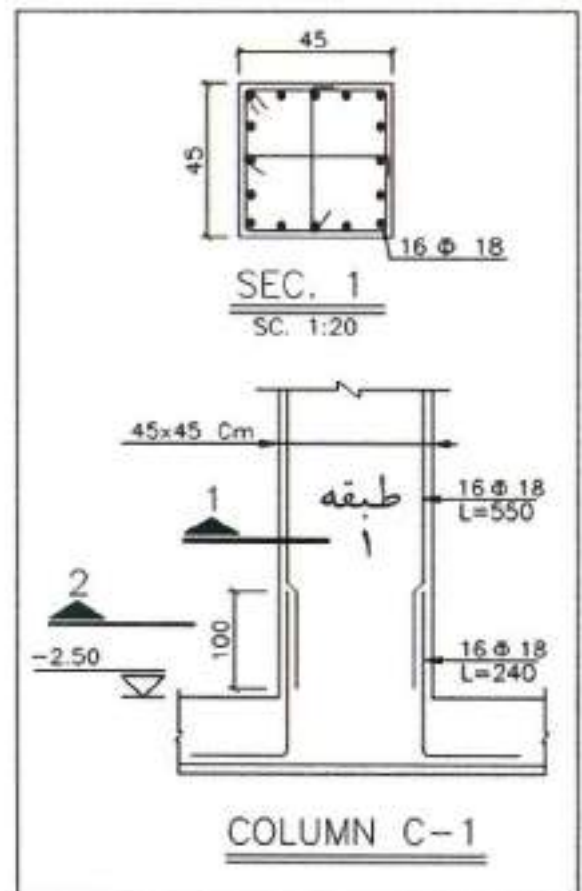
قابل استفاده تر برای ایران نظیر آیین نامه ACI، کانا (CSA) بارگذاری‌هایی را در ترکیبات خود دارند که شرایط دشوار ایجاد شده توسط آیین نامه 2800 را تشدید می‌کند. بنابراین اگر مطالب فوق را بطور خلاصه باز دیگر مرور کنیم باید بگوئیم مهندس معمار برای رعایت ضوابط معماری و تاسیساتی، خود را تاگزیر می‌داند ابعاد مقطع ستون را کمتر بگیرد. (همین طرز تیرها را، تا بقول معماران سستی آویز نداشته باشد).

امدهندس محاسب برای خروج از این بن بست، برای تامین نظیر آیین نامه سازه‌های بتن آرمه، راه حل را در زیاد کردن میلگرد در ستونها (و تیرها و...) می‌داند. (چرا که محدودیت‌های معماری، تاسیساتی امکان بزرگتر گرفتن ابعاد مقطع عضوها را نمی‌دهد) و لذا این موضوع باعث می‌شود در ستون‌ها تراکم میلگرد زیادی ایجاد شود. بدتر از آن نیاز میلگردها به وصله شدن در پای ستون، درمحل اتصال به شالوده و همچنین در طبقات وضع را از آنچه هست بسیار بدتر می‌کند.

نتیجه آنکه در یکی از حساس ترین نقاط ساختمان یعنی پای ستونها بدلیل کمی ابعاد مقطع ستون و تراکم میلگرد، فاصله مناسبی بین میلگردهای اصلی باقی نمی‌ماند تا دانه‌های شن و ماسه موجود در بتن عبور آسانی از لابلای آن داشته باشند. لذا بتن در این نقاط مستعد پوکی، کرم‌شدگی، غیریکتاختی و... می‌شود. خلاصه اینکه:

به عوض آنکه دغدغه محاسب به داشتن ستونی قوی و مناسب درمحل اتصال به شالوده، واقعیت عملی پیدا کند، برعکس، حاصل کار ستونی با شرایط ضعیف و نگران کننده و آسیب پذیر درمی‌آید.

حال پرسش اینست که آیا راه حلی وجود دارد که ضوابط معماری، تاسیساتی و سازه‌ای در تلاقی بایکدیگر مخدوش نشده و باعث اختلال دررسالت یکدیگر نگردند؟ پاسخ مسلماً مثبت است.



شکل ۲

و اما راه حل

۱. طرح در نقاط پرآرماتور ستون یا میلگردهای تیره بالاتر انجام شود تا تعداد آنها کمتر و به تبع آن فاصله آزاد بین میلگردها بیشتر شود.

بطور مثال اگر در پای ستونی به 40 Cm^2 فولاد نیاز باشد به جای استفاده از $16\phi 18$ (شکل ۲)، صحیح تر آنست که از $8\phi 25$ استفاده شود. (شکل ۳) (باقرض آنکه تقریب ایجاد شده قابل اضماعض باشد).

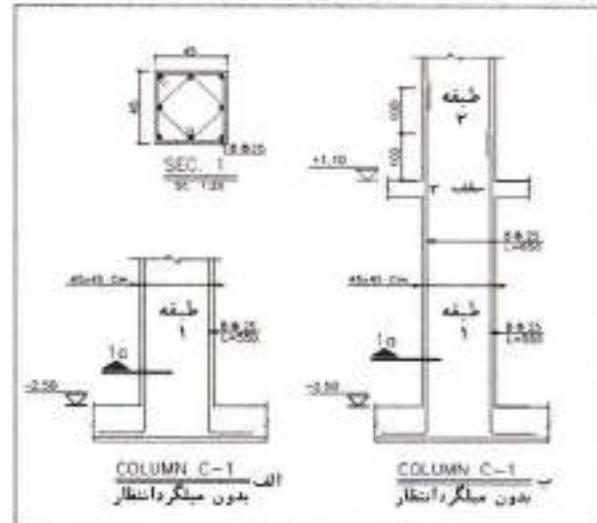
۲. از پیش بینی میلگرد انتظار یا ریشه ستون صرف نظر شود. به زبان دیگر میلگرد ستون مستقیماً خم شده و داخل پی برود. با این کار سطح مقطع میلگردها در مقطع بتنی نصف خواهد شد و تراکم آرماتور بوجود نخواهد آمد. (شکل ۳)

یکی از مشکلات آنست که بسیاری از همکاران همواره با طرح عباراتی همچون «نمیشود انجام داد» «آرماتورتنها زیر بار نمی‌روند»، «این روش توجیه مالی ندارد»، «اگر جوابگو بود حتماً دیگران هم همین کار را می‌کردند» و... از انجام برخی روش‌های مناسبتر فرار می‌کنند.

۳. در تعیین طول میلگرد اولین طبقه ستون، به گونه‌ای عمل شود که در طبقه بعد هم، وصله بسا تراکم زیاد آرماتور اتفاق نیفتد. مثلاً ۵۰ درصد میلگردهای اصلی ستون به طول $5/5$ متر و ۵۰ درصد باقیمانده به طول $7/5$ تا 6 متر بریده شود. (شکل ۳ - ب) قابل ذکر است که در طبقات بالاتر برای آنکه ۵۰ درصد میلگردها وصله شوند، نیازی نیست طول میلگردها مثل اولین طبقه شود، که در دو طول متفاوت بریده می‌شوند. بلکه می‌توانند با طولی برابر بریده شوند.

۴. در ساختن خاموت‌ها به گونه‌ای عمل شود که پوشش بتن زیاد در نظر گرفته نشود. مثلاً اگر ساختمان در تهران ساخته می‌شود، پوشش بتن یا COVER از $3/5 \text{ cm}$ بیشتر اختیار نشود. یعنی برای ستون بتنی به ابعاد 50×50 سانتی متر ابعاد خاموت کمتر از 43×43 سانتی متر (از هر طرف $3/5 \text{ cm}$) در نظر گرفته نشود. (رجوع شود به ص ۹۲ مبحث ۹ جدول ۹-۶-۵) در این جدول شرایط محیطی ملاک انتخاب میزان پوشش بتن قرار می‌گیرد.

۵. از بتن با مقاومت مناسب ($f_c = 280 \text{ kg/cm}^2$) استفاده شود.



شکل ۳

۶. از میلگرد با مقاومت بالا (مثلاً AIII) استفاده شود. این کار به کاستن از تعداد میلگرد مورد نیاز در ستون منجر خواهد شد.

۷. وصله مکانیکی (یا جوش یا پیچ) البته به روش استاندارد و صحیح. این روش‌ها در کشورهایی پیشرفته نظیر انگلیس، ژاپن و چین و... بسیار زیاد استفاده می‌شود. که سال‌ها اشکال مختلف آن در ایران نیز راه یافته است.

و استفاده از این روش ها به جدت و حسیه می شود.

ب- پیراد در ساخت و عمل آوری بتن ستون، و مشخصاً ساخت بتن ستون در محل با شرایط غیر استاندارد

ابتدا ضرورت دارد به این ستون پاسخ دهیم که چرا ستون بتن آرمه با شرایط اجرایی متعارف که در محل ساخته می شود نمی تواند مقاومت مناسبی داشته باشد؟

این مساله دلایل زیادی دارد اما مهم آنها به شرح زیر است:

۱- داشتن خاک و املاح بیش از حد استاندارد
(که با فاکتور SE=SAND EQUIVALENT ارزش ماسه ای سنجیده می شود.)

در مصالح شن و ماسه در استاندارد فوق در نشریه شماره ۵۵ در صفحه ۲-۲۱ و ۲-۲۲ سازمان مدیریت و روش کنترل میزان خاک به صورت تقریبی داده شده است. که در انتهای این نوشتار می آید.

۲- وجود مقدار زیادی دانه سوزنی و بونگی، همچنین ذرات رس و شیل در شن و ماسه مصرفی

۳- ساختن بتن با ابراهای ابتدائی نظیر بیل (البته این رویه غلط در بسیاری کارگاه ها با آوردن میکسر قدری اصلاح شده است.)

۴- اختلاط مصالح شن و ماسه و سیمان و آب بدون حساب و ضابطه. در حالیکه کار در کارخانجات تولید بتن توسط افراد متخصص و کارآموزده همراه با تهیه جداول طرح اختلاط بتن و ... انجام می شود.

۵- ریختن بتن از ارتفاع ۳ تا ۳ متر داخل قالب ستون، که باعث جدا شدن دانه های درشت و ریز ریزم و در نتیجه یوکی بتن می شود.

در حالیکه میحت ۹ حداکثر این ارتفاع ۱/۲ متر اعلام کرده است (ارجوع شود به ص ۱۱۷ میحت ۹ چاپ اول بند ۹-۷-۱-۱۰)

۶- عدم ویرنه، ویرنه ناقص و غیر اصولی

۷- ناساخغولی ستون و عدم تطبیق دقیق مقطع هر ستون در یک طبقه روی ستون طبقه زیر - قابل ذکر است که این موضوع به سهولت در محل اتصال تیرنه ستون های هر طبقه و در محل کنج مقطع ستون از ساختمان های بتنی در حال ساخت مشهود و قابل رویت است.

۸- عدم رعایت پوشش یکنواخت بتن روی میلگردهای اصلی ستون، به گونه ای که در یک طرف، پوشش بتن ممکن است به ۱ Cm برسد. و در طرف دیگر خصوصاً کنجهای بتن به ۱۰ Cm برسد.

۹- کوتاه بودن طول وصله میلگرد اصلی ستون ها (البته ساخت بتن در محل باعث این مشکل نمی شود. این ایراد در ساخت ستون بابت آماده (کارخانه ای) نیز می تواند اتفاق بیفتد.)

۱۰- بی توجهی به مراقبت نگهداری و عمل آوری بتن ستون در امر مرطوب نگه داشتن آن. محافظت بتن در برابر گرماء، سرما و باد و ... (که البته این نکات در بتن آماده نیز به همین میزان حائز اهمیت است.)

پیشنهاد می شود، با وجود نارسایی ها و نقایص فوق با صدور دستورالعمل یا بخشنامه ای توسط سازمانهای مسئول، ساخت دستی ستون های بتنی در کارگاه ها ممنوع اعلام گردد.

با اطمینان می توان گفت که اتخاذ چنین سیاستی موفق خواهد بود زیرا همانطوری که کارفرما امکان تهیه رتدازک دیدن بتن آماده برای تیرهای بتن آرمه و سقف ها را دارد. برای ستون ها نیز این کاربرایش امکان پذیر است.

بدیهی است که بایستی همراه با ممنوعیت فوق، روی تهیه بتن آماده در کارخانجات تولید و عرضه کننده بتن آماده نظارت جدی بعمل آید زیرا متأسفانه محصول اکثر این کارخانجات فاقد کیفیت است. که تهدیدی جدی در ساخت ممکن ایمن است.

با ساز و کار موجود در اجرای بتن ستون ها، در اکثر قریب به اتفاق ساختمان ها نمی توان انتظار داشت ستون های بتنی به مثابه یکی از اصلی ترین اجزا سازه از حداقل معیارهای فنی مورد نظر آیین نامه ها امثل مقاومت بتن، شساخغولی

ستونها و ... برخوردار باشد.

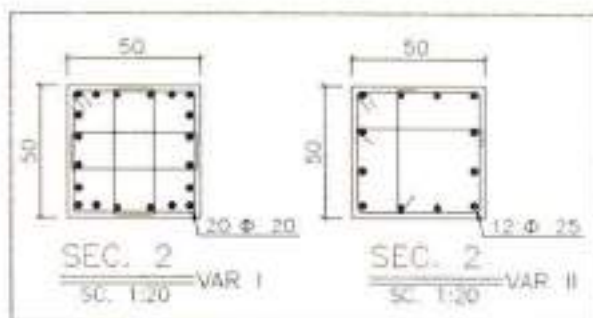
سایر نکات

۱- آیین نامه ACI مقرر میدارد: حداقل فاصله خالص مجاز بین میلگردهای اصلی ستون ها و تیرها و ... برابر بزرگترین عدد بین الف) قطر میلگرد، ب) قطر بزرگترین دانه شن یا ۲/۵ Cm یا یک اینچ می باشد. (آیین نامه آشتوکه در پلها کاربرد دارد، بجای یک برابر قطر میلگرد متدرج در بند الف، ۱/۵ برابر قطر میلگرد را مدنظر قرار می دهد. همچنین بند ۹-۱۱-۱۱ میحت ۹ در ص ۱۸۹ فاصله آزاد میلگردها مشخص کرده است.

باید پذیرفت که اجرای مناسب و با کیفیت بتن در شرایطی که فاصله میلگردها به حداقل مقدار ممکن می رسد (در این حالت در ستونها حداکثر مجاز نسبت سطح مقطع کل میلگرد ستون در محل وصله به سطح مقطع بتن ستون ۰/۰۶ است.) زمینی امکان پذیر است که بتن دارای املاح بالا باشد؛ یعنی از فوق روان کننده ها استفاده شود. نه در شرایطی که بتن بدون رعایت اصول دانه بندی ساخته شده و یا بیل ریخته شود و به روش های سنتی اجرا گردد و ارتفاع ریختن بتن چیزی در حدود ۳ m باشد.

بنابراین با شرایط متعارف اجرایی بتن که تقریباً هیچیک از مقدمات ساخت و تولید بتن مهیا نیست اساساً مهندس محاسب نیایستی طرحش بر اساس حداکثر درصد مجاز فولاد انجام شود.

۲- یکی دیگر از ایرادهای تعداد بودن میلگرد ستون آنست که به تعداد بیشتری خاموت و سنجاکت نیاز دارد. بطور مثال اگر بجای آنکه از ۱۲φ۲۵ برای میلگرد ستون استفاده شود، از ۲۰φ۲۰ استفاده گردد، این موضوع باعث پرتعداد شدن خاموت و سنجاکت شده (شکل ۴) و این مساله هم ضمن آنکه باعث نیاز بیشتر ستون به فولاد می شود که خود گرانتر شدن کار را به دنبال خواهد داشت. سختی اجرا بخصوص صعوت ویرنه کردن بتن ستون رله دنبال خواهد داشت. که هم می تواند باعث کاستن از کیفیت کار شود و هم بالا رفتن دستمزد آرماتوربند گردد.



شکل ۴

۳- چنانچه تعداد میلگردهای ستون زیاد باشد، کار گذاشتن سنجاکت ساخت می شود. زیرا فاصله کم میلگردهای ستون اجازه نمی دهد جزء خم شده انتهای سنجاکت داخل سید آرماتورها شود. این موضوع در خاموت هم مطرح است. در محل وصله میلگردها شرایط برای کار گذاشتن سنجاکت ها دشوارتر هم می شود.

۴- اگر میلگرد ستون ها بجای آنکه کم قطر ویر تعداد باشد، پرفظرو کم تعداد شود، پرت میلگرد هم کم تر است. زیرا زیادیش می آید که طول ۱۲ متر مضرس از طول میلگرد در طبقات نباشد که این موضوع باعث ایجاد پرت میلگرد خواهد شد.

۵- وقتی که در پای هر ستون میلگردهای انتظار که با قسمت خم آن طولی حدوداً برابر ۲-۳ متر دارند حذف می شود، مالک ساختمان از نظر اقتصادی برخوردار را مزیتی می شود. اما چون آرماتوربند به دلیل کم تجربگی و یا

صعوت کار، می خواهد از زیر بار این تصمیم شانه خالی کند جهت تامین نظر وی می توان او را در منابع ایجاد شده شریک و آنگاه تشویق به کار گذاشتن میلگرد ستون در داخل پی نمود. پی آنکه از میلگرد ریشه استفاده شود. گفتنی است که استفاده از میلگرد نمره بالا، به آرماتوربند کمک می کند که طول زیاد میلگرد ستون در هنگام اجرای اولین طبقه دچار کج شدن یا خمیده شدن نگردد. وبه اصطلاح ایجاد لمبرت نماید. (نگارنده این روش اجرا را بارها تجربه کرده است.)

۶- در ایران آرماتوربندها به حسب عادت غلط پوشش بتن را ۵ سانتی متر اختیار می کنند و لذا برای یک ستون ۵۰ در ۵۰ سانتی متر ابعاد خاموت را ۴۰ در ۴۰ سانتی متر می سازند. و این موضوع باعث افت باربری ستون می شود. زیرا میلگردهای اصلی ستون به مرکز نزدیک می شود. بدتر آنکه در بسیاری مواقع این مقدار زیاد پوشش اجرا شده با مقدار کمتر پوشش معرفی شده در برنامه ETABS ۲۰۰۰ همراست نیست. و لذا تطبیق مدل طراحی شده سازه با سازه اجرا شده کاسته می شود. لازم به ذکر است که پوشش بتن بیش از ۳ سانتی متر و... در بندرعباس و جنوب کیش و نقاط دارای شرجی و... بایستی همانطور که گفته شد براساس جدول شماره ۶-۹-۵ ص ۹۲، همینطور بر اساس ملاحظات آتش سوزی براساس جدول شماره ۹-۱۹-۳ ص ۳۱۹ از میحت ۹ باشد.

۷- ممکن است مجری یا محاسب برای پیشگیری از تراکم و نشردگی میلگردها در پای ستون بیاورد و میلگردها را به جای آن که مطابق شکل (۵-الف) و در بین دو میلگرد انتظار قرار دهد و آنها طبق شکل (۵-ب) یا طبق شکل (۵-پ) با آن اورب (وصله) کند طبیعی است که در حالت ۵-ب، عمق موثر میلگرد اصلی ستون کم می شود و از راندمان آن کاسته می شود و در حالت ۵-پ پوشش بتن از حد استاندارد کمتر می شود لذا هر دو روش نادرست هستند.

۸- از دیدگاه نظری استفاده از میلگرد نمره پایین با تعداد زیاد، در مقایسه با استفاده از میلگرد نمره بالا و تعداد کم درست است، از نظر شکل پذیری برتری دارد. و در صورت رعایت حداقل فاصله آزادی بین میلگردهای اصلی در ستون قطعاً گزینه بهتری است. همچنین وجود امکان برای استفاده از افزودنی های مجاز بتن نظیر فسق روان کننده ها و... در کنار کیفیت خوب اجرا، نیز می تواند مینای خوبی برای طراحی و ساخت ستون با تعداد زیاد میلگرد نمره پایین باشد. معیناً توصیه های پیشنهادی در این نوشتار، صرفاً برای پرهیز از تراکم غیراصولی میلگردها در مقطع کوچک ستون و مخلوش شدن ضوابط آیین نامه ای در روش های متعارف طرح و اجرا صورت گرفته است.

۹- لازم به ذکر است که محاسب بایستی تنها در صورتی خود را مجاز به بالا گرفتن مقاومت بتن بداند که به شرایط کیفی کارگاه تولید بتن آگاهی داشته باشد و گرنه استفاده از این فرض در طرح زیانبار خواهد بود. زیرا بر اساس فرضی که واقعیت عینی پیدانمی کند میلگردهای محاسبه شده توسط برنامه کم درمی آید.

۱۰- رابطه تقریبی مقاومت بتن و تعداد پلاکت سیمان
اگر در هر متر مکعب بتن، ۲۵۰ kg سیمان معادل ۷ پلاکت سیمان داشته باشیم، این

بتن حداقل باید دارای مقاومت مکعبی $F_{cu}=350-50, 300 \text{ kg/Cm}^2$ و مقاومت استوانه ای $F_c=300 \times 0.8 = 240 \text{ kg/Cm}^2$ باشد.
اگر در هر متر مکعب بتن، ۲۰۰ kg سیمان معادل ۷ پلاکت سیمان داشته باشیم، این بتن حداقل باید دارای مقاومت مکعبی $F_{cu}=400-50, 350 \text{ kg/Cm}^2$ و مقاومت استوانه ای $F_c=350 \times 0.8 = 280 \text{ kg/Cm}^2$ باشد.

بنابراین داریم

- عدد مقاومت مکعبی بتن بر حسب kg/Cm^2 - عدد وزن سیمان بر حسب kg منهای عدد ثابت ۵۰

- عدد مقاومت استوانه ای بتن بر حسب kg/Cm^2 = عدد مقاومت مکعبی بتن بر حسب kg/Cm^2 ضربدر عدد ثابت ۰/۸

معمول است که در نقشه ها مقاومت بتن را بر حسب مقاومت استوانه ای معرفی نمایند. که با F_c نشان داده می شود. در حالیکه در آزمایشگاه های سنجش مقاومت بتن، مقاومت بتن را بر حسب مقاومت مکعبی معرفی نمایند. که با F_{cu} نشان داده می شود.

لازم به ذکر است که ابعاد نمونه گیر مکعبی $20 \times 20 \times 20$ سانتی متر و نمونه گیر استوانه ای دارای قطر ۱۵ و ارتفاع قطر ۳۰ سانتی متر است.

جهت کسب اطلاعات بیشتر به بند ۶-۹-۱ ص ۱۷۷ از میحت ۹ مراجعه شود.

گاه عوامل اجرای ساختمان بتنی با این تصور که مقاومت مورد اشاره در قسمت توضیحات عمومی نقشه ها همان مقاومت مکعبی است، تامین مقاومت مکعبی بتن کارگاه در حدارقام مندرج در نقشه ها را قانع کننده می دانند در حالیکه مقاومت بتن مورد اشاره در نقشه ها ممکن است استوانه ای باشد.

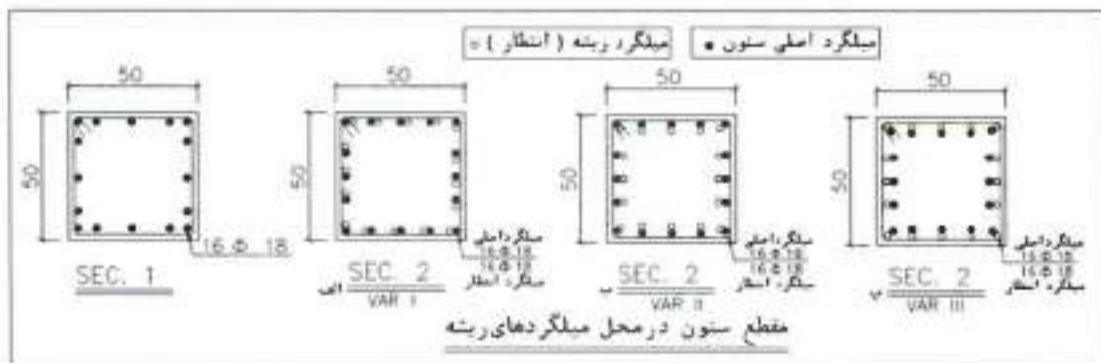
۱۰- روش کنترل خاک موجود در شن و ماسه مصرفی در بتن:

برای کنترل کارگاهی خاک موجود در شن و ماسه مصرفی در بتن به یک شیشه استوانه ای شکل، یک خط کش مندرج و مقداری آب و نمک با خلقت درصد نیاز است. و برای ساختن آن می توان یک قاشق چای خوری نمک طعام را در نیم لیتر آب تمیز ریخت.

روش آزمایش به این ترتیب است

ابتدا ماسه مورد آزمایش را به قدری درون ظرف شیشه ای می ریزیم که ارتفاع آن به ۵۰ میلیمتر برسد، سپس آنقدر آب نمک می افزاییم تا مجموع ارتفاع ماسه و آب نمک به ۷۵ میلیمتر برسد. آنگاه محتویات ظرف را به خوبی تکان داده و میگذاریم به مدت ۳ ساعت آرام و بی حرکت بماند و ذرات رس و لای روی ماسه ته نشین گردد. ارتفاع این ذرات نباید بیش از ۳ میلی متر باشد. در این آزمایش هر میلی متر ارتفاع ذرات ریز معادل یک درصد وزنی ماسه است.

روش سریع برای تشخیص مناسب بودن ماسه وارده به کارگاه کف مال کردن است. چنانچه ذرات گل به دست بچسبند باید از تخلیه آن جلوگیری شود.



شکل ۵

مشکلات بازار مسکن در ایران

علت کاهش قدرت خرید مسکن دهک‌های پایین چیست؟

© محمد کاظم کاویانی - کارشناس ارشد NIRA

در قیمت مسکن (افزایش حبابی قیمت‌ها) که بخش عمده آن محصول ایجاد بازارهای سوداگری و سفته‌بازی بود منجر به کاهش قدرت خرید دهک‌های پایین جامعه شد. یکی از متداول‌ترین راهکارهایی که می‌توان گفت عموماً دولت‌ها در این رابطه در نظر گرفته‌اند (حداقل در شعارهای تبلیغاتی خود) مقایسه تجارب دیگر کشورها در این زمینه است. برای مثال در تحقیقات انجام شده توسط بانک مرکزی ایران مسأله حباب مسکن در سال‌های ابتدایی دولت نهم را با حباب مسکن ایجاد شده در کشور ژاپن مقایسه می‌کرد تا راهکاری برای برون‌رفت از این مسأله پیدا کند.

ماجرای حباب مسکن در ژاپن چیست؟

در واقع در پایان دهه ۱۹۸۰ میلادی با رونق گرفتن اقتصاد ژاپن و تحقق برنامه‌های توسعه این کشور طبقه‌ای از سفته‌بازان، ظهور کردند که با ایجاد جو روانی در بین مردم، شسوق زیادی برای خرید سهام و زمین برانگیختند به این ترتیب موجی از فشار تورمی تمامی صنایع ژاپن را تهدید می‌کرد که با میاست ضد تورمی و انقباضی دولت حباب شکل گرفته از هم پاشید و تمامی قیمت‌ها به شکلی باور نکردنی سقوط کردند.

مشولان دولتی مانند ما نیز با این تحلیل که مشکل حباب مسکن شکل گرفته در کشور ما نیز مانند مورد مشابه در ژاپن است با اتخاذ سیاست‌هایی نتوانستند این مشکل را در بخش مسکن برطرف سازند. اما به دلیل ناتوانی بخش تولید در جذب سرمایه آزاد شده توسط بخش مسکن، در سال‌های بعد حباب مسکن به بازار طلا، ارز و خودرو انتقال یافت و اینک نیز بازگشت دوباره این حباب به بازار مسکن به دلیل سقوط جهانی ارزش طلا بیش از گذشته احساس می‌شود.

حباب قیمتی بازار مسکن ژاپن بعد از دوران رونق اقتصاد ژاپن و درآمدهای حاصل از اجرای برنامه‌های اقتصادی آن‌ها شکل گرفته بود در حالی که در ایران این درآمدها ناشی از افزایش قیمت جهانی نفت در آن سال‌هاست (رشد بالای ۱۰۰ درصدی نفت در سال ۸۶ نسبت به سال ۸۵ از بشکه‌ای ۶۰ دلار به بشکه‌ای ۱۲۰ دلار).

علاوه بر تفاوت ماهیت اقتصادی ایران با ژاپن، تفاوت‌های موقعیت سیاسی، تفاوت‌های فرهنگی و جامعه‌شناختی دو کشور نیز برای مقایسه ضروری می‌نماید. مهم‌ترین شاخصه فرهنگی مردم ژاپن میسر به جمع‌گرایی آن‌ها و اولویت مصالح جمعی به فردی است بر خلاف ایرانیان که مصالح فردی را به مصالح اجتماعی ترجیح می‌دهند.

هم‌چنین توجه به موقعیت تعارضات سیاسی ایران که در یک دهه اخیر با تحریم‌هایی از جانب کشورهای غربی روبه‌رو بوده است برای تصمیم‌گیری ضروری است. بنابراین می‌توان انتظار داشت تصمیم دولت‌ها درباره مشکلات کلان اقتصادی مانند مشکل مسکن به هیچ وجه نباید رویکردهای صرفاً تقلیدی از کشورهای دیگر باشد. چرا که مسأله مسکن ایران مسأله خاص کشور ایران بوده و راه‌حل آن نیز در دل اقتصاد ایران نهفته است و تقلید کورکورانه از کشورهای دیگر به پیچیده‌تر شدن مسأله من انجامد.

به گزارش روابط عمومی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور سایت مشرق در تحلیلی نوشت: اقدام به احداث شهرهای جدید در اواخر دهه شصت (که بسیاری از شهرها بعد از گذشت دو دهه از احداث آن‌ها یا اقبال عمومی مناسبی رویه‌رو نشده است)، سپردن بخش ساخت و ساز به بخش خصوصی برای کسب درآمد توسط شهرداری‌ها و مشکلات ناشی از تراکم‌فروشی‌های دهه هفتاد و هم‌چنین پروژه شکست‌خورده مسکن مهر در دهه هشتاد همگی گویای این واقعیت است که رویکرد برنامه‌ریزان کلان کشور در مورد مسکن باید به صورتی فراجناحی و در قالب طرح‌های بلندمدت کشور اجرا شود. نگاهی به مسیر گذار اقتصاد ایران در دهه ۳۰ و ۴۰ هجری شمسی از اقتصاد بازار سنتی به اقتصاد سرمایه، مشخص می‌شود اقتصاد ایران بدون طی کردن مرحله اول و تشکیل چرخه وابستگی سرمایه، مستقیماً به دلیل درآمدهای نفتی به چرخه دوم راه پیدا می‌کند. دولت با درآمدهای حاصل از فروش نفت اقدام به ایجاد زیرساخت‌هایی مانند شبکه حمل و نقل و خدمات رفاهی شهری، ایجاد خدمات آموزشی و بهداشتی در شهرهای بزرگ و اول از همه در تهران کرد. با افزایش میزان امکانات شهری و کاهش جذابیت ناشی از امکانات جدید احداث دولت در برخی شهرها و هم‌چنین ناتوانی بخش‌های تولیدی وابسته به روستاها از جمله کشاورزی و دامداری به واسطه دلایل متعددی از قبیل استفاده از روش‌های سنتی، مشکلات آب و هوایی (خشکسالی‌های متعدد چند دهه‌ای اخیر)، تمایل به واردات از محل درآمدهای نفتی و... به تدریج تمایل به مهاجرت به سمت شهرها افزایش یافت و این در حالی بود که شهرها آمادگی پذیرش خیل رو به رشد مهاجران را چه برای تأمین مسکن و نیازهای اولیه‌ی آنها و چه برای تأمین مشاغل به واسطه ظرفیت محدود صنعتی نداشتند. در سال‌های قبل از انقلاب با افزایش بی‌رویه مهاجرت به سمت شهرها و افزایش نرخ رشد جمعیت میزان تقاضا برای مسکن در شهرها افزایش یافت و ناتوانی دولت در پاسخ‌گویی به این نیاز اولین نشانه‌های بیماری مسکن در اقتصاد ایران در روند تغییر ماهیت آن به سوی اقتصاد سرمایه را نمایان کرد. در این سال‌ها به دلیل اعمال محدودیت‌های ساخت‌وساز توسط دولت برای کنترل جمعیت شهرها، حاشیه نشینی گسترش یافت. اما با گذشت نزدیک به نیم قرن از مسأله مسکن و با وجود نبود نوازن میان میزان تقاضا و عرضه آن تقریباً در تمامی دوره‌ها، در حال حاضر نیز در چند سال اخیر با افزایش درآمدهای نفتی و نبود برنامه‌ریزی مناسب دولت، نقدینگی حاصل از افزایش درآمد نفت به شکل دیگری بر بازار مسکن تأثیر گذاشته و سفتمایزی و سوداگری در این بازار نیز مزید بر علت شده و این مسأله را بغرنج‌تر از هر زمانی کرده است. در سال‌های ابتدایی دولت نهم با افزایش چشم‌گیر درآمدهای نفتی دولت (از ۹۰ میلیارد دلار در سال ۸۴ به ۱۶۰ میلیارد دلار در سال ۸۶) و با افزایش بی‌رویه نقدینگی در بازار و نبود زیرساخت لازم برای استفاده از آن و هم‌چنین نبود سیاست‌های لازم برای هدایت این نقدینگی به بخش تولید و نیز ریسک بالای بخش تولید، سرمایه‌های سرگردان در کشور به سمت بازار مسکن که در شرایط نامتوازی به سر می‌برد، سرازیر شد و افزایش ۳۰۰ درصدی

تزریق روح معناگرایی به معماری

تاسعینده سخایی - خیرنگار

اشاره



از کلاشهر قم به عنوان پایتخت مذهبی جهان تشیع انتظار می‌رود تمام نمادهای معماری و شهرسازی در آن رعایت شود به طوری که الگوی تمام عیار معماری اسلامی و ایرانی را به جهان معرفی کند. آیا هدف انسان امروز از ساخت خانه تنها داشتن سرپناه و محافظت از سرما و گرماست؟ در پاسخ به این سؤال می‌توان گفت خانه‌های امروزی علاوه بر کارکردهای مادی باید جنبه زیباییشناختی نیز داشته باشد تا علاوه بر پاسخگویی به نیازهای مادی، روح انسان را اراضی کند.



از طرح‌ها و معماری ایرانی و اسلامی استفاده کنند، در نظر گرفته شده است. محمد دبیری از تشکیل پژوهشکده مطالعه و تحقیق در خصوص معماری اسلامی با رعایت هویت ایرانی و آیین‌نامه‌های لازم برای اشاعه فرهنگ معماری اسلامی خبر داد و گفت: دبیرخانه دانش معماری اسلامی در شهرداری تشکیل شده است.

به گفته رئیس انجمن انبوه‌سازان مساختمان قم، جایگاه قم مانند بسیاری از شهرهای مذهبی و فرهنگی در جهان باید دارای مشخصه خاصی متناسب با معماری اسلامی باشد چراکه سران کشورها، دانشمندان و صاحب نظران این محور را مورد ارزیابی قرار می‌دهند و کوچکترین مسائل این شهر دارای اهمیت است. مجتبی بیگلری می‌گوید: فرهنگ معماری اصیل اسلامی و ایرانی باید توسط مسئولان نهاده شده و در این زمینه لازم است مولفان تشویقی در راستای گرایش مردم به این نوع معماری به کار گرفته شود.

داشتن شهری با عنوان ام‌القرای جهان اسلام تنها با استفاده از آجر و کاشی‌های فیروزه‌ای و سازه‌های محرابی شکل محقق نمی‌شود؛ کلاشهر قم متعلق به دنیای اسلام است و باید ظرفیت پذیرش همه میهمانان را داشته باشد. بنابراین تزریق روح معنایی در قالب شهر ضروری است. باید جایگاه معماری را در این مهم باور کنیم و فضای کلاشهر قم رنگ و بوی مذهبی و اسلامی داشته باشد.

اما همگان به این مطلب اذعان داریم که امروزه در معماری شهری کمتر به روح انسان‌هایی که در خود جای داده‌اند، توجه شده است. در این میان آنچه جالب توجه است فراموش شدن قدمت و سابقه فرهنگی معماری ایرانی اسلامی است.

معماری معرف هر جامعه است

معماری معرف هر جامعه است؛ افرادی که برای نخستین بار به کشوری سفر می‌کنند نخستین مطلبی را که مورد قضاوت قرار می‌دهند، معماری است. معماری هنر و دانش است که به دلیل حضور در بطن زندگی از آن به عنوان فلسفی‌ترین هنر نام برده‌اند و معماری اسلامی شاخه‌ای از این هنر است که دنیای گسترده‌ای دارد. معماری اسلامی برداشت منحصر به فرد خود را در مساجد و خانه‌های سنتی و تاریخی که امروزه به عنوان آثار باستانی دوره اسلامی شناخته می‌شوند، محل رجوع بسیاری از گردشگران و محققان غربی است. از جمله ویژگی معماری اسلامی برداشت متفاوت اشخاص از آن است. بسیاری از بازدیدکنندگان آثار معماری اسلامی که هیچ باور دینی ندارند هنگام دیدن برخی بناهای تاریخی مسحور آن می‌شوند و حتی برخی از پژوهشگران هنگام بازدید از این عمارت تفاسیری ارائه می‌دهند که هیچ جنبه دینی ندارد.

مقام معظم رهبری در خصوص معماری اسلامی فرمودند: ملت کهن و بزرگ ایران قبل از تاثیرپذیری از معماری اروپایی، سبک معماری خاص داشته است؛ از آن‌جا که پیشرفت کشور تنها بر اساس الگوی اسلامی ایرانی امکان‌پذیر است این امر در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور نیز تاکید شده، ازوم بازنگری در مبانی گذشته شهرسازی و معماری برای شناسایی شاخصه‌ها و تطبیق آن با زندگی امروزی یکی از قدم‌های موثر در هرچه سریع‌تر گذراندن این مرحله بحرانی است. آیت‌الله جوادی آملی در تاکید رعایت معماری اسلامی می‌گوید: اسلام برای معماری و ساخت خانه و مساجد طرح‌های جامع ارائه کرده است که با رعایت آن می‌توان خانه‌ای مناسب طراحی کرد و به‌ویژه در خصوص استحکام خالصه توصیه‌هایی دارد و از مردم می‌خواهد در معماری به گونه‌ای رفتار کنند که هر خانه در معرض دید دیگران نباشد و یا نتوان از منزل خود به خانه‌های دیگر اشراف داشت.

کلاشهر قم پایتخت جهان تشیع

از کلاشهر قم به عنوان پایتخت مذهبی جهان تشیع انتظار می‌رود تمام نمادهای معماری و شهرسازی در آن رعایت شود به طوری که الگوی تمام عیار معماری اسلامی و ایرانی را به جهان معرفی کند.

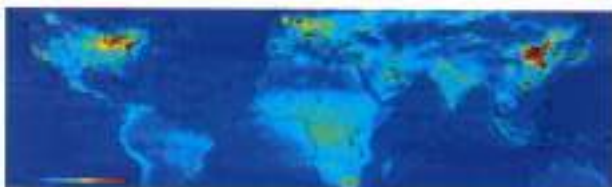
شهردار کلاشهر قم می‌گوید: مشوق‌هایی برای کسانی که در ساخت و ساز

تلفیق هنر و تکنولوژی برای تصفیه آلودگی شهرها!

آیا معماران می توانند به حل مشکلات آلودگی شهرها کمک کنند؟



از زمانی که سوخت های فسیلی انرژی مورد نیاز برای آسمانخراش ها و دیگر زیرساخت هایی که معرف مناطق شهری هستند را تولید می کنند شهرها بیش از ۷۵ درصد انرژی جهان را مصرف نموده و ۸۰ درصد انتشارات گازهای گلخانه ای را تولید می نمایند. حال این سوال مطرح است که آیا معماران می توانند مرهمی برای درمان این بیماری جهانی بنمایند؟



همانگونه که نقشه ی زیر نشان می دهد نقاط برجسته ی آلودگی جهان در اطراف بزرگترین مناطق شهری متمرکز شده است. از زمانی که سوخت های فسیلی انرژی مورد نیاز برای آسمانخراش ها و دیگر زیرساخت هایی که معرف مناطق شهری هستند را تولید می کنند شهرها بیش از ۷۵ درصد انرژی جهان را مصرف نموده و ۸۰ درصد انتشارات گازهای گلخانه ای را تولید می نمایند. همزمان که مهاجرت جمعیت به سوی مناطق شهری ادامه می یابد، معماران نیز که تلاش می کنند کیفیت زندگی در شهرها را ارتقاء دهند، می بایست به این نکته توجه کافی داشته باشند که طراحی های آنها چگونه می تواند برای ساکنان بناهای ساخته شده توسط آنها امکان دسترسی به هوای پاک را فراهم کند؟؟ چگونه معماران می توانند از طراحی به بهترین شکل برای درمان سلامت شهرها استفاده کنند؟ در این مقاله به بررسی برخی از طرح های نوآورانه ای می پردازیم که به این مسئله ی خاص توجه کرده اند. اگر شهرها بتوانند که به طور تاثیر گذاری با مشکلات آلودگی هوای خود مبارزه کنند، نیاز دارند که به ساختمان های قدیمی خود که محیط زیست شهری را شکل می دهند توجه کنند. در این راستا شرکت برلنسی الگنت طرحی با عنوان **Prosolve^{3V}0e** را طراحی و اجرا کرده است که یک کاشی کاری تزیینی است اما آلودگی هوا را کاهش می دهد و می تواند به سادگی برای هر ساختمان موجود نصب شود. این روکش دیوار مانند با دی اکسید تیتانیوم ریزدانه آلوده شده که یک تکنولوژی ضد آلودگی است که با نور روز محیط فعال می شود و وقتی در نزدیکی ترافیک یا منطقه آلوده قرار داشته باشد، آلاینده های هوا را خنثی می کند. این فناوری همچنین یک عنصر چسبیده ی بصری به نمای ساختمان ها اضافه می کند که آن را در سازگاری بیشتر با محیط زیست اطراف آن قرار می دهد. **Prosolve^{3V}0e** یکی از تکنولوژی های نادری است که تا امروز برای بازسازی ساختمان های قدیمی به منظور کاهش آلودگی هوا تولید شده است.

در طرح دیگری معماران با الهام از پروسه ی فوتوسنتز در گیاهان طرحی با



رویکرد ارگانیک برای ارتقای کیفیت هوای شهرها ارائه کرده اند. برای نمای رو به رودخانه ی سن ساختمان موزه ی ک براتلی پاریس، پاتریک بلان دیوار سبز زنده زیبایی را طراحی کرده است که پر از بوته ها و چمن های مسبز و تزیینی است و توکسین های هوا را بدون استفاده از مواد شیمیایی جذب می کند.

جالب ترین نکته در مورد دیوار خارجی زنده ی پاتریک بلان و تکنولوژی



Prosolve^{3V}0e این است که رویکرد هر دو جایگزین کردن طراحی های معماری است که کیفیت هوا را در هر منطقه از یک شهر می تواند ارتقا

در این میان برای کمک به کاهش انتشارات دی اکسید کربن از ۷۷ هزار



اتومبیل که روزانه در باغ راه کنگره شیکاگو تردد می کنند، دنی مویی و بنیامین ساهاگون طرح برج های دروازه کنگره را ارائه کرده اند که آلودگی را می خورد! شکل ناموزون این ساختمان های مسکونی یا یک رستوران عمومی بر اتوبان پل می زند و دارای یک سیستم فیلتر هوای پیچیده است. دی اکسید کربن ابتدا با نطفه کتنده های کریبی در تاج برج جذب می شود و سپس با جلبک هایی که در داخل ساختمان رشد می کنند، سپس این جلبک ها برای تبدیل به سوخت های زیستی پردازش می شوند تا برای وسایل نقلیه پاک ساکنان ساختمان انرژی تولید کنند.

اما عجیب ترین و تکان دهنده ترین کانسپت برای کمک به میازره یا



گرفتاری های آلودگی شهرهای فوق صنعتی را هائل تیان، هوانگ هیانگ و شس ژیانوی ارائه کرده اند. دستگاه های تهویه ی PH آنها شبیه غروس های دریایی عظیم شناور هستند اما واقعا به پاکسازی دود اسیدی که به طور معمول در بسیاری از شهرهای چین وجود دارد، کمک می کنند. این تهویه کتنده ها با استفاده از گلا هیدروژن شناور نگاه داشته می شوند و از سیستمی برخوردار هستند که دی اکسید سولفور و اکسیدهای نیتروژن را تصفیه می کند. این دو ماده شیمیایی منجر به تولید باران های اسیدی تخریب کننده در جنگل های چین می شوند.

هرچند ممکن است این طرح عجیب و غریب معماران هرگز به تحقق نپیوندد اما از آنجا که پتانسیل جلب توجه افراد را دارد، می تواند به گسترش این بحث کمک کند که معماران چه نقشی می توانند در سلامت شهرها ایفا کنند؟



دهد؛ نه تنها در مناطق مرکزی و گران شهر.

نماهای بوسکو ورتیکال (جنگل عمودی) معنای کاملا جدیدی به عبارت «جنگل بتونی» می دهند. این جنگل های عمودی یک مجموعه برج مسکونی طراحی شده از سوی «استفانو بوئری آرشیوتی» هستند که در شهر میلان در دست ساخت قرار دارند و با یک چتر سبز ضخیم از درختان پوشیده شده اند. درختچه ها در تراس های شخصی هر واحد قرار داده شده اند که داخل هر واحد مسکونی را با پوشاندن آن از نور مستقیم آفتاب خنک می کنند. بیش از ۲۵ هکتار جنگل - شامل تقریباً ۷۳۰ درخت، ۱۱ هزار گیاه زمین پوش، و ۵ هزار درختچه - در این برج های ۸۰ و ۱۱۰ متری کاشته خواهند شد. این برج های سبز به کاهش انتشارات دی اکسید کربن و مشکلات غبار شهری در اطراف خود کمک خواهند کرد.

برخی از معماران معتقدند که معماری می بایست نقش مهاجمانه تری در



کاهش انتشارات گازهای گلخانه ای و پایدارتر ساختن شهرها ایفا کند. این نکته در حال حاضر در کشور چین حیاتی به نظر می رسد؛ در جایکه پیش بینی می شود تا سال ۲۰۳۰، ۷۵ درصد جمعیت آن در مناطق شهری ساکن شوند. با توجه به این دغدغه ی مهم شرکت پارسی معماران و تسان کابو طرح یک مجتمع به شکل «مزارع آسمان خراش» را برای آینده ی شهر شینان ارائه داده است.

این پروژه به دلیل شکل ظاهری منحصر به فرد خود «سنگ چین آسیایی»



نامیده شده است و شامل شش برج است که هر یک به صورت یک اکوسیستم کاملا خودمختار عمل می کند. با تلفیق پاتل های خورشیدی، توربین های بادی، باغچه های ارگانیک عمودی، پاتل های جلبک جذاب کربن و سیستم های بازیافت آب، این برج ها قادرند انتشاراتی را بگسترانند که برای خلق یک محیط زیست پاک تر و کمتر آلوده حیاتی هستند و در عین حال اثر کربن کلی شهر را کاهش می دهند.

برنامه ریزی شهرهای اسلامی با الهام از مکتب فلسفی اصفهان

قسمت اول

دکتر مهدی جهانی نژاد - دانشجوی دکتری برنامه ریزی شهری دانشگاه اصفهان

دکتر سید محمدرضا طلاکش - پژوهشگر برنامه ریزی شهری دانشگاه اصفهان

چکیده



امروزه در جهان اسلام، شهرها بیشتر مسلمان نشین هستند و کمتر شهر اسلامی از لحاظ مفهوم واقعی مشاهده می شود. اختلاف طبقاتی شدید، آسیب های اجتماعی، آشفتنی جوامع و مواردی از این قبیل حاکی از این موضوع است. این موضوع به خاطر کم رنگ شدن فلسفه اسلامی و همچنین احاطه فرهنگ غرب بر زندگی مسلمانان می باشد. یکی از مهمترین فلسفه های اسلامی، مکتب فلسفه اصفهان است. یکی از شاخصه های مکتب فلسفی اصفهان به طور عام که آن را ممتاز می گرداند، تلاش حکمای این مدرسه فلسفی در اثبات همآوایی آموزه های شیعی و اندیشه ها و ریافت های جهان شمول فلسفی است به طوری که فلسفه و شریعت در این مکتب با هم ترکیب می شوند. از این رو در جای جای آثار برجای مانده از ایشان، تمسک و استشهادهای مکرر به آیات و روایات مروی از ائمه معصوم (ع) موج می زند. در این مقاله هدف بر این است که با تکیه بر آموزه های قرآنی و روایی اسلام و با الهام از مکتب فلسفه اصفهان، اصول و فروع اسلامی در برنامه ریزی شهرهای اسلامی تعریف گردد. این اصول عبارتند از نبوت، امامت، عدل، توحید، معاد و فروع، شامل موارد زیر می شود: رفاه و کرامت انسانی، اندیشه محوری، وحدت و رفاه، توسعه اقتصادی، احترام به حقوق شهروندی، امنیت و ایمنی، تعاون و همیاری، حفظ محیط زیست و توسعه پایدار. در ادامه با توجه به شرایط فعلی جامعه، اصول و فروع صدر الانشاره مورد تحلیل قرار گرفته است و در نهایت جهت برون رفت از بحران های موجود، راهکارهای مورد نیاز با بهره گیری از دانش روز بر نامه ریزی شهری پیشنهاد گردیده است. کلید واژه: شهر اسلامی، مکتب فلسفه اصفهان، اصول و فروع اسلامی، آموزه های قرآنی و روایی اسلام

۱- مقدمه

امروزه در جهان اسلام، بیشتر شهرها مسلمان نشین هستند و کمتر شهر اسلامی از لحاظ مفهوم واقعی مشاهده می شود. اختلاف طبقاتی شدید، آسیب های اجتماعی، آشفتنی جامعه و غیره حاکی از این موضوع است. این موضوع به خاطر فراموشی مکاتب فلسفه اسلامی و عدم بکارگیری مبانی ناب اسلامی و همچنین احاطه فرهنگ غرب بر زندگی مسلمانان است. در این تحقیق سعی شده است به مکتب فلسفی اصفهان به عنوان یکی از مهمترین مکاتب اسلامی پرداخته شود و با الهام از این مکتب، یک چارچوب جهت برنامه ریزی شهری تعریف گردد. در ابتدا، جهت آشنایی بیشتر به معرفی مختصر این مکتب مهم می پردازیم.

الف - مکتب فلسفی اصفهان

در عهد صفویه به تعبیر هانری کورین اصفهان به ام القریٰ هنرها و علوم

اسلامی و کانون فرهنگ معنوی در ایران تبدیل می شود (کورین، ۱۳۷۳، ۱۷۶). و در همین دوره است که مکتب کلامی - فلسفی اصفهان به منصف ظهور و بروز می رسد و بسیاری از علماء و اندیشمندان، چه در حوزه معقول و چه در حوزه منقول، به نشر آثار خود می پردازند. حوزه فلسفی اصفهان، در عصر صفوی بسیاری از اندیشمندان را در دامن خود پرورش داد که اغلب آنان جامعیت داشته و در علوم و فنون مختلف تبحر داشتند. این حوزه از جهت عده و کثرت اندیشمندانی که در آن پرورش یافتند، بر سایر حوزه ها برتری دارد (ابراهیمی دینانی، ۱۳۷۹، ۳۲۵). دانشمندان ایرانی بسیاری در این حوزه شروع به فعالیت کردند بطوریکه این خلدون توجه فراوان ایرانیان را به علوم عقلی، در مقدمه تاریخ خود تصریح کرده و گفته است که حاملان علم در اسلام، بیشتر شان ایرانیان بوده اند و در ادامه به حدیث مشهور پیامبر «اگر علم در پیرامون آسمان می بود مردمی از سرزمین پارس به آن دست می یافتند» اشاره می کند (ابن خلدون، ۱۹۳۰، ۴۸۰). عهد صفویه نه تنها شاهد احیای

علوم دینی شیعه و صنایع گوناگون و قدرت سیاسی و اقتصادی ایران بوده، بلکه به سرحد کمال دوره از تقای علوم عقلی و بخصوص حکمت نیز بشمار می‌رفت. مذهب تشیع که برای همیشه از خفا خارج شده بود، مکتب فلسفی الهی بزرگی را در ذیون خود پدید آورد که در آن تأملات فلسفی از ثمره آیات قرآن و روایات معصومین (ع) سود می‌جست. این دیدگاه فکری که امروزه دارای شهرت جهانی است و محل بحث و گفتگویی میان اندیشمندان ایرانی و غیر ایرانی می‌باشد، مکتب فلسفی اصفهان نامیده می‌شود. این مکتب، نگرشی نو در فلسفه اسلامی و ایرانی و در واقع نوعی تجدید حیات در علوم عقلی پدید آورد که در لسان بزرگان به آن «حکمت معنوی تشیع» که نشأت گرفته از «حکمت نبوی» است، می‌گویند (کرباسی زاده اصفهانی، ۱۳۸۹: ۲۵). اگرچه تجلی‌گاه این مکتب فلسفی در اصفهان بوده است ولی شعاع آن از طریق انتشار افکار دانشمندان آن همچون ملاصدرا، میرداماد، شیخ بهایی و غیره به دیگر نقاط پرتو افکند (دهخانی، ۱۳۷۴: ۱۸). حوزه فلسفی اصفهان نمایشگر نوعی از اندیشه است که با مبانی ناب اسلامی، روایات و احادیث اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام بسیار نزدیک و هماهنگ است. اندیشمندان بزرگی که در این حوزه فکری پرورش یافته‌اند علاوه بر اینکه با قرآن کریم و تفاسیر آن انس و الفت بسیار دارند، با مبانی ناب اسلامی و روایات ائمه معصومین علیهم‌السلام نیز از آشنایی کامل برخوردارند (کانون ایرانی پژوهشگران فلسفه و حکمت، ۱۳۹۱).

از اصول مکتب فلسفی اصفهان می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
الف - اعتقاد به جایگاه رفیع حکمت و فلسفه در دستگیری انسان
ب - توجه و رجوع به متون دینی اعم از قرآن و حدیث
ج - اعتقاد به جمع حکمت، فلسفه، با شریعت، دین، (اکبری و همکاران ۱۳۹۱)

در حقیقت دیدگاه فلسفه اصفهان، متون دینی را اعم از قرآن و سنت نبوی و علوی، مبدع یک جهان بینی و انسان شناسی نظام مند و عقلانی می‌داند. در آثار این مکتب فلسفی، ما شاهد یک سیستم و نظام عقلانی مستخرج از متون شیمی هستیم که بر اساس آن توحید، معاد، عدل، نبوت، امامت و کلیه مباحث و مسائل مربوط به آنها تبیین عقلانی و فلسفی شده است (امامی جمعه، ۱۳۸۳: ۴۸). یکی از شاخصه‌های مکتب فلسفی اصفهان به طور عام که آن را ممتاز می‌گرداند، تلاش حکمای این مدرسه فلسفی در اثبات هیولایی آموزه‌های شیعی و اندیشه‌ها و زهیات‌های جهانشمول فلسفی است. از این رو در جایگاهی آثار بر جای مانده از ایشان، تمسک و استشهادهای مکرر به آیات و روایات مروی از ائمه معصوم (ع) موج می‌زند (لوحی، ۱۳۸۴: ۱۰۶).

۲- طرح مسئله

دین اسلام دارای اصولی است که مبنای هر حرکتی در جهان اسلام است. این اصول عبارتند از نبوت، امامت، عدل، توحید، معاد همچنین از مبانی قرآنی و آموزه‌های ناب روایی اسلام می‌توان فروغی استخراج نمود که نقش مهمی در هدایت جوامع انسانی دارد. این فروغ عبارتند از: توسعه اقتصادی، رفاه و کرامت انسانی، اندیشه محوری، احترام به حقوق شهروندی، امنیت و ایمنی، حفظ محیط زیست و توسعه پایدار، تعاون و همیاری. برنامه ریزی شهری یکی از علوم است که نقش مهمی در هدایت جوامع انسانی به سمت سعادت بشری دارد و این برنامه ریزی جهت دستیابی به چار چوبی مطمئن، نیاز به اصول خاص خود دارد. در شهرهای جهان اسلام امروزی، این اصول بیشتر از فرهنگ غربی مشتق می‌شود.

۳- مبانی پژوهش

در این مقاله سعی شده است که از اصول و فروع اسلامی در برنامه ریزی شهرهای اسلامی به عنوان یک چارچوب استفاده شود. در ادامه ابتدا به اصول

اسلامی و سپس به فروع اسلامی می‌پردازیم.

۱-۳- اصول اسلامی

۱-۱-۳- اصول نبوت و امامت

با توجه به نزدیکی مفاهیم نبوت و امامت در اینجا سعی شده است این دو مقوله بصورت قیاسی مورد بررسی قرار گیرد.

۱-۱-۱-۳- نبوت شهری

سعادت بشر بستگی دارد به اجرای دستورهایی که پیامبران از جانب خدا برای بشر آورده‌اند (مظهری: ۱۵). بنابراین پیامبران به نگارش قوانین الهی می‌پردازند که زمینه رشد و تعالی بشر را فراهم می‌سازد.

مقوله نبوت را می‌توان در دو زمینه رسول ظاهری و رسول باطنی مورد بررسی قرار داد. رسول ظاهری همان دین اسلام است که بر مبنای دستورات قرآن و سیره نبوی حرکت می‌کند و رسول باطنی مقوله عقل بشری است که اصل نبوت با بهره‌گیری از این دو مقوله به تدوین قوانین و احکام بنیادی می‌پردازد.

به عبارتی اصل نبوت به کنترل اجتماعی جامعه‌ی اسلامی می‌پردازد. اصل نبوت شهری با لگو گیری از وظایف رسول ظاهری و با محوریت رسول باطنی (عقلانیت) به تدوین قوانین شهری می‌پردازد. این قوانین باید بدون نقص و تا حد امکان منعطف باشند. به عنوان مثال در برنامه ریزی شهری صرفه جویی یک قانون است که بر طبق آیات و احادیث تأکید بسیاری بر آن شده است و می‌توان آن را جزء اصل نبوت در برنامه ریزی شهر قرار داد ولی راهکارهای رسیدن به آن با توجه به شرایط زمانی و مکانی جزء مقوله امامت می‌شود. به عنوان مثال، اصل صرفه جویی یک قانون شهری است که در زمره نبوت شهری قرار می‌گیرد و راهکارهای رسیدن به قانون صرفه جویی با توجه به شرایط زمانی و مکانی، توسعه شهر الکترونیک، توسعه حمل و نقل عمومی و استراتژی‌های توسعه پایدار است که قسمت دوم در زمره کار امامت شهری قرار می‌گیرد.

بطور خلاصه می‌توان اینگونه بیان کرد که اصل نبوت شهری به تدوین قوانین اصلی (کلی) می‌پردازد ولی اصل امامت شهری به تدوین قوانین فرعی با توجه به شرایط و استعداد زمانی - مکانی می‌پردازد.

در نبوت شهری، مقوله مهندسی اجتماعی بسیار حائز اهمیت است و تدوین قوانین باید بصورتی باشد که همه افراد جامعه (معلولان، سالمندان، کودکان، یتیمان، ...) بتوانند به نحو احسن از آن استفاده کنند، همانطور که شریعت اسلام و قوانین آن برای استفاده همه افراد یک جامعه اسلامی تعریف شده است.

همچنین جامعیت قوانین شهری از دیگر شروط این اصل است. نبوت شهری باید در تدوین قوانین شهری به گونه‌ای عمل کند که تمام طبقات، اقشار و لایه‌های جامعه در حوزه‌های اقتصادی و اجتماعی بتوانند از مزایای آن قوانین بهره‌برند. قوانین باید به طوری تدوین شود که برای فقیر و غنی کارایی داشته باشند و بتوانند از آن بهره‌برند. به عنوان مثال بسیاری از قوانین در حوزه مسکن برای طبقه کم در آمد و حتی متوسط کارایی ندارد.

نظر به مطلب صدر الاشارة، بسیاری از قوانین شهری ما متاثر از قوانین کشورهای غربی است که با فرهنگ اسلامی ما همخوانی ندارد. جهت رفع این معضل می‌بایست ارتباط عمیقی میان حوزه و متخصصان مدیریت شهری برقرار گردد و این امر می‌تواند با وحدت حوزه و دانشگاه و برگزاری جلسات مشترک میان متخصصان شهری و حوزوی نمود پیدا کند. در باب موضوع مهندسی اجتماعی، می‌توان به این نکته اشاره کرد که هنوز این مهم در بسیاری از شهرهای ما و حتی کلانشهرهای ما رعایت نشده است. به عنوان مثال در تهران که حمل و نقل عمومی یک ضرورت است و با قوانینی مثل طرح ترافیک، شهروندان را ملزم به استفاده از آن کرده است ولی در بسیاری از ایستگاه‌های آن معلولان و حتی کهنسالان نمی‌توانند از مترو استفاده کنند (به خاطر پله‌های طولانی بدون در نظر گرفتن پله برقی و آسانسور). جهت

خلاصه سازی و تفهیم بهتر در آخر هر بخش به جدول پیشنهادات با توجه به شرایط شهرهای کشور و کاستی های موجود پرداخته می شود.

ردیف	خلاصه پیشنهادات در باب موضوع نبوت شهری با توجه به شرایط شهرهای کشور
۱	ایجاد ارتباط عمیق میان متخصصان حوزوی و متخصصان مدیریت شهری جهت بازیگری در قوانین موجود شهری و تدوین قوانین جدید مطابق با شهر
۲	قوانین شهری می بایست برای همه افراد جامعه کارایی داشته باشد.
۳	قوانین شهری می بایست برای تمام طبقات، اقشار و لایه های جامعه در حوزه های اجتماعی و اقتصادی کارایی داشته باشد.

۳-۱-۲- امامت شهری

امامت در تفکر اسلامی و در میان متفکران و علمای اسلامی مسئله اساسی و از دغدغه های مشترک آنها بوده است. فلاسفه و متکلمین در مبانی خود دستیابی به کمالات باقیه انسان را مبتنی بر وجود یک نظم دنیوی همراه امامت و سیاست الهی می دانند (یوسفی راد، ۱۳۸۹: ۵۸).

در تعبیر و تعیین جایگاه فلسفی، امام به تعیین جهت و هدف گذاری جامعه برآمده و حرکت عمومی جامعه را در مسیر و جهت عمومی قرار داده و خود را رهبری آن را بر عهده دارد و به آنچه نظام فضیلت ها می طلبد، بر می آید. او بدین منظور، به تقدیر و تعیین جایگاه ها و ارزش ها و معین کردن افراد در شأن و جایگاه شایسته خود و تعیین قوانین و مقررات نظام آمد عادلانه بر می آید. آنچه در رویکرد فلسفی، امامت را با نبوت جدا می کند، آن است که امام «ساز» و «آوردنده شریعت» نیست، بلکه بر طبق شریعتی عمل می کند که قوانین جامعه بر اساس آن شریعت تنظیم و مدون شده است. در این صورت در رویکرد فلسفی، نبی قوانین ثابتی را در شریعت خود وضع می کند و آنها را از طریق وحی الهی دریافت می کند، اما امام فراتر از قوانین ثابت و با توجه به شرایط زمانی و مکانی به صدور احکامی بر می آید، که نقطه هدایت و رهبری جامعه آنها را اقتضا داشته است (یوسفی راد، ۱۳۸۹: ۶۱).

خواجه نصیرالدین طوسی به ملاحظه لوازمات ذاتی و عقلی یک جامعه سیاسی، به ویژه در بررسی قانون، میان نبی و امام تمایز قائل می شود. وی قانون را برای جامعه سیاسی، ضروری و واجب عقلی می داند. به همین دلیل، کارکرد اولی و اساسی نبوت را قانون گذاری و او را به عنوان «ساز» و واضع قانون می داند. چنین قانونی تا مادامی که این جامعه تغییر نکند ثابت است و نبی، آنها را برای تنظیم زندگی مردم از طریق وحی دریافت می کند. و کأن هذا الانسان هو الذي يوحى اليه ... فيكون... بما يقبض منه الى قوته المتخيلة نبياً منزلاً (افشاری، ۱۹۹۱: ۱۲۵).

اما وی در کنار قانون بر اساس دستگاه فلسفی خود، تعیین هدف و غایت را نیز برای جامعه قائل است که جامعه به فردی نیاز دارد که در رأس آن قرار گیرد که هادی جامعه، به سوی هدف و غایت معین شده باشد و تا دستیابی به جامعه مطلوب و استقرار و ثبات فضیلت ها آن را رهبری کند. چنین جامعه ای جهت تعیین سیاست های مطابق با هدف جامعه و جهت تأسیس نهادهای مورد نیاز و تعیین معیارهای مناسب، نیاز دارد که پیوسته احکامی را وضع کند یا تغییر دهد و یا احکامی را از اعتبار ساقط کند. مقتضی است امام به ایجاد نظم و امنیت و رفع ظلم بر آید و مردم تکالیف

عبادی و سیاسی - اجتماعی خود را به خوبی انجام دهند. متکلمان به این نوع دغدغه (دغدغه انجام تکالیف) توجه اساسی و ویژه ای دارند. شیخ مفید در تعریفی که از امام ارائه داده، نشان می دهد که امام جای انبیا را در اختیار و اجرای احکام خداوند و تأدیب خلاف کاران دارد (مفید: ۱۷۴).

چنانچه خواجه طوسی سیاست امام را ترغیب عموم مردم در حفظ مصالح خود، نظیر تکالیف و خیرات و بازداشتن مسرود از خلاف مصالح دینی و دنیوی آنها می داند. «ریسه عامه دینیه مشتمله علی ترغیب عموم الناس فی حفظ مصالحهم الدینیه و الدنیویه و زجرهم عما یضد هم بحسبها» (حلی: ۷۷). در رویکرد فلسفی، دغدغه اساسی امام سعادت افراد جامعه است و ولی آن را از طریق افعال سیاست فاصله و بسته سازی های مناسب فراهم می سازد (طوسی: ۱۳۶۹: ۲۸۵).

بنابراین، شناخت آنچه سعادت آور است، اما علم و معرفت به آن در قلم و درک عقل بشری نیست را خداوند از طریق پیامبر بر انسان عطا می فرماید «و انزل الله علیک الكتاب والحکمه و علمک ما لم تکن تعلم» (نساء: ۱۱۳). خداوند به وسیله پیامبر، آنچه انسان از درک مصالح و مفاسد خود عاجز است را ابلاغ می کند (حمصی رازی، ۱۴۱۲: ۱، ۳۷۳، ۳۷۴). اما آنچه می تواند جامعه را «ایصال الی المطلوب» کند، امام است. امام در جامعه هدایت و رساننده به کمال است و هر آنچه رساننده کمال باشد، به حکم عقل وجودش واجب و ضروری است. پس وجود امام جهت هدایت جامعه در نیل به مطلوب و نیل به کمالات ضروری است. البته می توان حکم عقل به ضرورت امامت و امام را از منظر «انسان کامل» و نقش او در سلوک الی الحق را هم بررسی کرد؛ آنگونه که صدر المتألهین تحلیل کرده و گوید آن عماره العالم الارض و وجود افراد انسان و سایر حیوانات و غیرها من الکائنات اما بکون بوجود العالم الریاضی (صدرالدین شیرازی، ۱۴۱۱: ۲۹۶-۲۹۹). شهید استاد مرتضی مطهری نیز این منظر را مورد تأکید قرار داده است (مطهری: ۸۴۸).

از نظر شیعه مسئله ولایت و امامت از سه جنبه مطرح می شود.

الف) جنبه سیاسی که شامل هدایت سیاسی و اجتماعی مسلمین می شود.

ب) جنبه تدویم که بعد از پیغمبر به چه کسانی باید رجوع کرد و چگونه رحمت امام بر سر جهانیان تأقیامت سایه افکند.

ج) جنبه شرایط زمانی و مکانی که شیعه معتقد است که در هر زمان یک انسان که نفوذ عینی دارد، دارای نوعی تسلط تکوینی بر جهان و انسان است (مطهری: ۵۸).

نبوت و امامت می تواند بصورت توأم در یک جایگاه به کار گرفته شود مثل حضرت ابراهیم (علاءه مجلسی: ۱۱۲) و حضرت محمد (مطهری: ۵۱).

از طرفی پیامبر گرامی و عترت او (امامان) همان حقیقت قرآن آید و اهل بیت ایشان کسانی هستند که علم ملکوتی جمیع کتب آسمانی را دارا هستند و در عالم خلقت فقط این خاندان هستند که خداوند آنها را تکویناً طیب و طاهر آفرینده و آیه نظیر را در باره آنان نازل کرده و چنین فرموده است: «انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً» (احزاب: ۳۳). خداوند چنین اراده کرده است که رجس و آلاینش را از شما خاندان نبوت بزداید و شما را از هر عیب پاک و منزّه گرداند. (انما) حرف انحصار است و (یرید الله) اشاره به اراده تکوینی خداوند دارد و در صورتی که اراده، تشریحی باشد انحصار به خاندان پیامبر نمی شود، بلکه همه مردم را در بر می گیرد. (ممتحن، ۱۳۸۹: ۱۵۷).

۳-۱-۲-۱- وجوه اشتراک در هدف و نقش و کارکرد امام و کاربرد

آن در برنامه ریزی شهری

الف- قاعده هدایت گری در جامعه با توجه به اهداف تعیین شده

ب- قاعده قوانین و احکام با توجه به شرایط مکانی، زمانی

ج- قاعده تدویم

د- قاعده کمال از لحاظ علم، تقوی

و - برقرار کننده نظم، امنیت و عدالت
ی - قاعده عصمت و دوری از خطا و اشتباه
در ادامه به تکنیک به توضیح این قواعد می پردازیم.

کاربری رضای شهری، کاربری ها نباید قفل شوند بلکه باید قابلیت شناوری داشته باشند و با توجه به تغییرات و نیاز های شهری قابل اصلاح باشد

ج - قاعده تداوم

یکی از مهمترین خواص امامت در اسلام، تداوم آن است و ثبات نظام هستی بر اساس وجود امام است، همانگونه که ما از وجود امام زمان (عج) همانند یک خورشید پشت ابر بهره می بریم، قاعده تداوم در دو مبحث در نظام شهری مطرح می شود.

الف) ثبات مدیریت شهری:

عدم ثبات مدیریت و تعویض های ناهنگام مدیریت، زبان های بسیار سنگین به نظام شهری وارد می کند. به عبارتی برای یک مدیر شهری هزینه و زمان صرف می شود تا مسیر را بشناسد، ولی به خاطر یک سری مسائل سیاسی و غیره، ناهنگام تعویض می شود و این هزینه و زمان تلف می گردد. مدیران باید صلاحیت عمومی، تجربه و تخصص مربوطه را دارا باشند تا دچار ناهنجاری های سیاسی نگردند.

ب) تضمین پیوستگی طرح های شهری با تدوین سند چشم انداز توسعه: تدوین سند چشم انداز توسعه باعث می گردد که به دور از آفت تغییرات مدیریتی، پیوستگی در طرح های شهری رعایت شود و با تغییرات ناخواسته، شهر از مسیر توسعه خارج نگردد. پیوستگی و تداوم یک طرح نیازمند استراتژی هایی را پیش تعیین شده است. عدم پیوستگی طرح ها، خسارات جبران ناپذیری به پیکره نظام شهری وارد می کند.

د - قاعده کمال از لحاظ علم و تقوی

برای رعایت این اصل در امامت شهری، قوانین باید با توجه به علم روز تدوین شود. راهکارهای اجرایی با علوم و تکنولوژی دنیا همخوانی داشته باشد. بعنوان مثال دنیای امروز، دنیای فناوری اطلاعات و تکنولوژی است. در قوانین باید این امر در نظر گرفت شود و شهرهای الکترونیک توسعه یابد و بدین وسیله هم در زمان، هم در انرژی و هم در هزینه ها صرفه جویی گردد و محیط زیست نیز تخریب نمی شود.

در برنامه ریزی شهری برای رسیدن به مقوله تقوی، مطالعات مبانی اسلامی و آموزه های روایی از اهمیت والایی برخوردار است. قوانین فرعی و راهکارهای اجرایی باید با مبانی اسلامی و آموزه های روایی مطابقت داشته باشد.

و - قاعده برقراری نظم، امنیت و عدالت شهری

امامت شهری باید سبیل نظم در امور شهری باشد. قاعده نظم در تدوین قوانین فرعی و راهکارهای اجرایی و اداره شهر از اهمیت بسیار والایی برخوردار است. در این راستا امنیت از لحاظ مختلف اجتماعی، شغلی، اقتصادی بسیار ارزشمند است و باعث آسایش و آرامش شهروندان می گردد. این امنیت باید برای تمام اقشار و طبقات جامعه تأمین گردد و در قوانین فرعی و راهکارهای اداره شهر منظور گردد. امامت شهری، اهرم اجرایی برقراری اصل عدل در امور شهری می باشد.

ی - قاعده عصمت و دوری از خطا و اشتباه

امامت شهری باید از کمترین خطا و اشتباه برخوردار باشد. شهرها بویژه شهرهای بزرگ جای آزمون و خطا نیست. تاریخ نشان داده است تصمیمات و برنامه های نادرست شهری هر چند کوچک، خسارات جبران ناپذیری در طول زمان به بدنه شهر وارد کرده است. پیشیناز اصل عصمت و دوری از خطا و اشتباه در امامت شهری، رشد و ارتقای پژوهش های شهری است. لذا بنا بر این ارتباط مسئولان شهری با متخصصان دانشگاهی در این زمینه امری است اجتناب پذیر. طرح های شهری قبل از تصویب و اجرا باید دارای

الف - قاعده هدایت گری جامعه با توجه به اهداف از پیش تعیین شده

یکی از قواعد اصل امامت، اصل هدایت گری جامعه با توجه به اهداف تعیین شده است. در برنامه ریزی شهری این امر بصورت تدوین استراتژی های کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت صورت می پذیرد و این استراتژی ها در قالب تعریف چشم انداز های توسعه برای هر منطقه و یا شهر کارایی دارد. با توجه به این امر، هر برنامه و طرحی در شهر باید با اهداف از پیش تعیین شده طراحی شود و سپس طبق مسیر طراحی شده پروسه به جلو هدایت شود. در برنامه ریزی شهری هدایت گری طرح ها و زمینبنی آنها بسیار مهم است. یکی دیگر از کاربردهای هدایت گری، مدیریت عملکرد رفتاری شهروندان است. استفاده می شود به نوعی که قوانین فرعی بصورتی تدوین شود که بصورت خود به خود، شهروندان را تا عمیق در جهت رعایت قوانین سوق داده شوند. به عنوان مثال با توسعه حمل و نقل عمومی مطلوب می توان حمل و نقل خصوصی را کاهش داد و بدینال آن هم به صرفه اقتصادی قابل توجهی رسید و هم جرائم و آثار سوء رانندگی را کاهش داد و پا می توان با فرهنگ سازی رسانه ای، وجدان عمومی را جهت ارتقاء ظرفیت مسئولیت های اجتماعی بیدار کرد.

ب - قاعده اصلاح قوانین و احکام با توجه به شرایط مکانی و زمانی

یکی از خواص اصل امامت در اسلام تطبیق اصول و سنت ناپ اسلامی با شرایط محیطی و زمانی است. اصل امامت شهری نیز باید دارای انعطاف پذیری بسیار بالایی باشد و با توجه به شرایط زمانی و مکانی خاص قابل اصلاح باشد و به همگنی با آن شرایط برسد.

امامت شهری باید با شناخت استعداد ها، شرایط اجتماعی - اقتصادی، منابع محیطی و انسانی و جغرافیای شهر و منطقه به تدوین قوانین فرعی بپردازد و به اجرای آن بپردازد به شرطی که قوانین اصلی (ثبوت شهری) خدشه دار نشود. این قاعده از دو دیدگاه کلان و خرد قابل بررسی است.

در دیدگاه کلان می توان به شناخت استعداد های شهری و منطقه ای پرداخت به عنوان مثال یک شهر استعداد معدنی - صنعتی دارد مثل کرمان و یک شهر استعداد گردشگری دارد مثل شهر های شمالی، اصفهان و یک شهر قابلیت کشاورزی دارد مثل خیلی از شهر های ایران. برخی شهرها حتی چندین استعداد دارند مثل جزایر و بنادر جنوب که قابلیت های گردشگری، تجارت داخلی و بین المللی، صنعت شیلات، صنعت نفت را در کنار هم دارا می باشند. وظیفه امامت شهری این است که این استعداد ها را شناسایی کند و همانطور که قبلاً اشاره شد سند چشم انداز توسعه تعریف نماید و با برنامه ریزی استراتژیک دقیق و منطبق با شرایط محیطی به رشد و شکوفایی شهر و منطقه کمک نماید.

همچنین دیدگاه کلان این قاعده به تفاوت ماهیت برنامه ریزی شهرها در مقایسه با یکدیگر می پردازد. به عنوان مثال توسعه حمل و نقل عمومی در تهران با توجه به تمرکز امری اجتناب ناپذیر است و لی در بندر عباس با توجه به شرایط آب و هوایی بویژه در فصول گرم، حمل و نقل عمومی مانند تهران با استقبال رو بر نمی خورد و حمل و نقل خصوصی مطلوب تر است. ولی شرایط اقتصادی مانند قیمت و سهمیه بنزین در تهران و بندر عباس یکسان است.

در دیدگاه خرد این قاعده می توان به طرح ها و قوانین شهری اشاره کرد. بسیاری از طرح های طولانی مدت شهری با شرایط خاص، حوادث غیر مترقبه و تغییرات حین اجرا مواجه می شوند. در اینجا باید قوانین قابل اصلاح باشد، تا بدین وسیله کارایی طرح به حداکثر برسد. به عنوان مثال در

مطالعات اجتماعی و پژوهشی باشد.

در ادامه به جدول پیشنهادات با توجه به شرایط شهرهای کشور و کاشی های موجود پرداخته می شود.

ردیف	خلاصه پیشنهادات در باب موضوع امامت شهری با توجه به شرایط موجود شهرهای کشور
۱	تعیین اهداف توسعه و تدوین سند چشم انداز پیشرفت و توسعه برای شهرها و منطقه ها
۲	توسعه پژوهش ها و مطالعات رفتارشناسی اجتماعی جهت مدیریت عملکرد شهروندان
۳	شناخت استعداد های شهری و منطقه ای و برنامه ریزی جهت رشد و شکوفایی آنها
۴	برنامه ریزی شهرها متناسب با شرایط محیطی، اجتماعی، اقتصادی و عدم تحمیل برنامه ریزی شهری پایتخت و یا کلانشهرها به دیگر شهرهای کشور
۵	تدوین ضوابط اجرایی جهت افزایش ثبات مدیران و جلوگیری از آثار سوء مربوطه
۶	تضمین پیوستگی طرح های شهری با تدوین سند چشم انداز توسعه
۷	یکارگیری علوم و تکنولوژی روز دنیا در دانش برنامه ریزی و استحاله کردن آنها با مبانی اسلامی و شیعی و همچنین به روز رسانی قوانین شهری با توجه به نوآوری ها
۸	برقراری نظم و تأمین امنیت و عدالت شهری در حوزه های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی
۹	ارتقاء پژوهش های شهری و تدوین ضوابط مربوطه جهت انجام مطالعات پژوهشی و اجتماعی قبل از تصویب و اجرای طرح های شهری

۳-۱-۲- اصل عدل

عدالت و مساوات یکی از ارکان جامعه شهری می باشد. در دین اسلام در باب این موضوع روایات و احادیث بسیار روایت شده است از مهمترین آیات قرآنی در این زمینه سوره حدید/۲۵، آل عمران/۱۸۷، بقره/۱۳۰ می باشند. (جعفری، ۱۳۷۷: ۳۰۲)

اقدامات نخستین پیامبر(ص)، انسجام و وحدت در مدینه ایجاد کرد و محدودیت های طبقاتی را حذف نمود و بازارها و میادین و فضاهای عمومی را در ارتباط معنوی با خود قرار داد. پیامبر(ص) با اقطاع و وقف زمین و چاه های آب و تقسیم ثروت بین مهاجر و انصار و تدوین نخستین پیمان نامه عمومی اسلام بین طبقات مختلف موجود در مدینه و تقسیم افرادی حضری و بدوی و تبیین الگوی رفتاری مناسب عدالت و مساوات را در جامعه توسعه

داد. دو شعار پیامبر تقسیم ثروت ها بین مردم و تعالی ارزش های انسانی بود. در روایتی آمده است که (امیرالمؤمنین) علی ابن ابی طالب به عمر بن خطاب فرمود: سه چیز است که اگر آنها را در نظر داشته باشی و به آنها عمل کنی، تو را از پرداختن به چیزهای دیگر بی نیازی می کند. عمر بن خطاب پرسیدند: ای ابوالحسن آنها چیست؟ گفت: هربا داشتن حدود بر کسان دور و نزدیک و حکم کردن طبق کتاب خدا در حال خرسندی و غمشمائی و تقسیم کردن عادلانه اموال میان سرخ و سیاه.

حضرت علی در باب این موضوع فرموده اند: و هغالا برترین روشنی چشم زمامداران، برقراری عدل در شهرها و آشکار شدن محبت مردم نسبت به رهبر است (تهج البلاغه، نامه ۵۳).

سال با توجه به مطالب فوق الذکر چگونه می توان عدالت را در برنامه ریزی شهری و منطقه ای پیاده کرد و راهکارهای آن چیست.

۳-۲-۱- تمرکز زدایی از کلانشهرها

تمرکز کلانشهرهای ایران و بویژه پایتخت بطور ناخواسته باعث یک بی عدالتی در نظام شهری کشور می شود و به دنبال آن، این بی عدالتی کم کم به سفره های مردم می رسد. برای تفهیم بهتر این موضوع به تمرکزگرایی در شهر تهران و آثار سوء آن در خود تهران و کشور می پردازیم.

تهران به عنوان مرکز و شهر اصلی و کانون انحصار تمام تصمیمات و سیاست های کلان و خرد کشور در زمینه های مختلف اداری، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بوده است. وجود تمرکز بالای اقتصادی، سیاسی و اجتماعی سبب ایجاد فرصت های شغلی زیاد می شود و آنها هم به نوبه خود موجب مهاجرت می گردد. بدین ترتیب جمعیت استان تهران و بخصوص کلانشهر تهران به طور فزاینده ای روبه افزایش است که به دنبالش توسعه کالبدی داشته است. در واقع ساختار صنعتی - خدماتی، میانگرای الگوی تشدید روند شهرنشینی و مهاجر پذیری می باشد و این از عوامل تمرکز توسعه شهر تهران بوده است.

این تمرکز باعث ایجاد لجام گسختگی در بازار زمین و مسکن و از طرفی جهش اقتصادی قسمتی از بخش خصوصی جامعه می شود (که البته اکثر قریب به اتفاق جهش اقتصادی بخش خصوصی بخاطر بازار لجام گسیخته زمین و مسکن است).

با توجه به مطالب فوق الذکر جهش اقتصادی ناشی از تمرکز تهران از از طرفی باعث افزایش نقدینگی و از طرف دیگر موجب افزایش شدید اختلاف طبقاتی می شود که این دو موضوع، منشأ بی عدالتی و آفت برنامه ریزی ملی است. به عنوان مثال این نقدینگی ملزاد هر از چند گاهی به غیر از بازار زمین و مسکن وارد دیگر حوزه های اقتصادی مثل ارز شده و سوء اثرات جبران ناپذیری به اقتصاد ملی کشور وارد می کند که در جامعه امروز ما این امر مشهود است.

موضوع اختلاف طبقاتی نیز برنامه ریزی را پیچیده می کند. مثلا برای کاهش ترافیک بزرگ را گران می کنند ولی فشار آن به سید هزینه خائولهای طبقه متوسط و محروم وارد می شود. نکته قابل توجه این است که آثار سوء این تمرکز زدایی سریع به دیگر شهرهای کشور اشتهای پیدا می کند و بخش های کشاورزی و صنعت را تحت تأثیر قرار می دهد. گرانی زمین و مسکن، افزایش نقدینگی و گرانی ارز از این آثار سوء است. به عنوان نمونه گرانی یک کالای اساسی در یک روستا که هزاران کیلومتر با تهران فاصله دارد به خاطر افزایش نقدینگی در تهران و دلالی و بورس داری ارز است.

۳-۲-۲- برنامه ریزی زمین و مسکن راهکاری برای احیای عدالت

شهری

مسکن و سرپناه یکی از ملزومات اصلی شکل گیری یک خانواده و از نیاز های ضروری انسان است و از طرفی شاخصی جهت تأمین رفاه و کرامت

والیان (عوامل حاکمیت) و نشانه ناتوانی مدیریت آنهاست (نهج البلاغه ۱۰۱۷/۱).

- حضرت علی (ع): رنج رساندن به مردم از راه احتکار، از خصلت های مردم جاهل است (انصاری قمی، ۳۰۴).

- حضرت علی (ع): احتکار خصلت فاجران است (انصاری قمی، ۱۷).

- حضرت علی (ع): سرمایه را به گردش بینداز نه اینکه آنرا حبس نمایی (انصاری قمی، ۲۴۵).

- حضرت علی (ع) از احتکار کردن در هر جا نهی کرد (شیخ حر عاملی، ۱۲/۳۱۴).

- امام صادق (ع): هر احتکاری که به مردم زیان برساند و ترخ را بالا ببرد، در آن خیری نیست (قاضی مغربی، ۳۵/۲).

منظور یک یا چند دکان، کارواش، حمام در نظر گرفته می شد که درآمد آنها به هزینه های فوق اختصاص می یافت. این مجموعه شهری نقش بسیار مهمی در حیات اجتماعی و به خصوص در توسعه شهری ایفا می کردند. برای نمونه می توان از مجموعه آستان قدس رضوی که نقش بسیار مهمی در توسعه شهر مشهد داشته است، نام برد (شغفی، ۱۳۷۶: ۲۶).

وقف باعث می شود تا اثر مال از محدوده منافع شخصی خارج شود. وقف دستور نیست عملی داوطلبانه است، برای بر خوردار کردن بقیه مردم از اموال شخصی، یک نوع تبدیل ثروت و توزیع درآمد است.

در ادامه به جدول پیشنهادات این بخش با توجه به شرایط شهر های کشور و کاستی های موجود پرداخته می شود.

ردیف	خلاصه پیشنهادات در باب موضوع عدالت شهری با توجه به شرایط موجود شهر های کشور
۱	بکارگیری راهکار های تمرکز زدایی بویژه برای پایتخت کشور
۲	ضرورت تدوین راهکار اجرایی جهت برنامه ریزی زمین و مسکن، کنترل بازار آزاد آن و جلوگیری از احتکار زمین و مسکن
۳	تدوین ضوابط مربوطه جهت توزیع عادلانه درآمد در داخل شهر ها و همچنین میان شهر ها
۴	ترویج فرهنگ وقف برای ایجاد یک عدالت میان نسلی و بین نسلی

۴-۲-۴- اصل معاد

باتوجه به معنای معاد « بازگشت »، این امر در برنامه ریزی شهری در دو حالت جمعی و انفرادی کلزایی دارد.

۴-۲-۱- تقویت بعد دینی و پرهیزگاری در شهر

در جنبه جمعی اصل معاد، موضوع تقویت بعد دینی و پرهیزگاری در شهر، امری ضروری است و در جوامع امروزی تقویت بعد دینی و پرهیزگاری در جهت کاهش آسیب های اجتماعی بسیار مهم است. در مقوله دین و مذهب و پرهیزگاری در قرآن کریم بسیار اشاره شده است. از جمله سوره های مورد نظر، مریم/۷۳، سوره محمد/۱۷، سوره انفال/۱۷، سوره اعراف/۹۷ می باشند.

در سوره حج، آیه چهل، لازمه یک شهر اسلامی، توجه به عبادتگاه های پرستش کنندگان خدا می باشد که بطور مشخص وقفی اهمیت فراوان مسجدها در شهر اسلامی را نشان می دهد. در این زمینه رسول خدا (ص) فرمود: محبوب ترین جای شهرها در پیش خدا مسجدهاست. بدین ترتیب مسجد کانون پیام معنوی و قدسی در اسلام است.

با توجه به سوره نور/ آیه ۷۳ و سوره زلزال/ آیه ۲۸، شهر اسلامی و به طور خاص خانه اسلامی باید جایگاه ذکر خدا باشد، زیرا خانه برای سکونت و آرامش است و تنها ذکر خداست که موجب آرامش قلب انسان می گردد.

با توجه به آیات «وذا من فی سب و روز نام خدا را یاد کن و به کثرت از خیر از خدا علقه ببر و به او بپرداز» (سوره مزمل/ ۸) و «نام خدا را صبح و شام به عظمت یاد کن» (سوره دهر/ آیه ۲۵) ایجاد ساختار فضایی به شدت با نحوه

به جرأت می توان گفت بازار آزاد زمین و مسکن و احتکار آن، سر منشأ افزایش شکاف طبقاتی و به دنبال آن بی عدالتی در جامعه است و با توجه به این امر مطالب فوق الذکر برای رسیدن به عدالت اجتماعی، برنامه ریزی زمین و مسکن امری ضروری است.

۱-۲-۳- توزیع عادلانه درآمد و خدمات

یکی دیگر از راهکار های رسیدن به عدالت و مساوات در جامعه شهری توزیع عادلانه درآمد و خدمات شهری بصورت عادلانه است. همه طبقات جامعه می بایست به صورت عادلانه به خدماتی مانند آموزشی، فرهنگی، تفریحی، حمل و نقل، بهداشتی و درمانی و... دسترسی داشته باشند.

ساختار های اقتصادی شهر باید به نحوی تنظیم گردد تا درآمد بصورت عادلانه بین طبقات شهری توزیع گردد.

۳-۲-۱- وقف یک ابزار مهم در جهت عدالت و توسعه پایدار

در جامعه امروزی یکی از راهکار های ایجاد عدالت و مساوات، فرهنگ غنی اسلامی «وقف» می باشد. فرهنگ وقف علاوه بر ایجاد یک عدالت در نسل حاضر، یک عدالت بین نسلی در گذر زمان نیز ایجاد می کند. وقف یکی از احکام و اصول بسیار مهم در اسلام است که تأثیر بسیار سازنده ای در تشویق مردم بر احداث بناهای مذهبی و عمومی داشته است. وقف که از آن با نام صدقه جاریه نیز یاد شده است، موجب تعدیل ثروت، تأمین بسیاری از نیاز های اجتماعی و به خصوص سبب عمران شهری است (سلطان زاده، ۱۳۶۲: ۱۴).

وقف بهترین و مؤثرترین وسیله تکامل اجتماعی است که آن عبارت است مقدار مالی که فرد یا افراد به انتخاب خود از مالکیت مجازی شان خارج می کنند و به مالکیت حقیقی آن یعنی خداوند پاک و بلند مرتبه برمی گردانند تا مورد استفاده عموم مردم در تحقق عدالت اجتماعی مصرف شود.

پروفسور اکارت اهلرز، جغرافی دانان آلمانی در تأثیر پذیری موقوفات در شهر های اسلامی شرقی به چهار کارکرد اصلی اشاره می کند:

الف) آنها اعم از مساجد، مدارس علمی و حبشیه ها و تکایا و غیره می باشند. ب) کمک به فقرا و مستندان، دانش آموزان، اناره و نگهداری برخی از بیمارستان ها، حمام ها، آب انبار ها از محل درآمد موقوفات.

ج) تهیه و تأمین مسکن ارزان قیمت، واگذاری زمین های وقفی نه اجاره طولی مدت به مردم، واگذاری مغازه ها و کارگاه ها با اجاره ارزان.

د) ایجاد اشتغال در املاک و اماکن متبرکه، تأسیسات، بازرگانی و صنعتی. (اهلرز، ۱۳۷۳: ۵۱)

برای اینکه یک مجموعه وقفی و به خصوص یک مجموعه درون شهری بتواند همواره مورد استفاده قرار گیرد، باید متناسب با هزینه های جاری و هزینه های مربوط به تعمیر و نگهداری آن موقوفات، رقباتی در نظر گرفته شود که درآمد آنها صرف امور مورد نظر گردد. در گذشته معمولاً برای این

تفکر مردم در ارتباط است. این بدان معناست که محیط مصنوع بشر با توجه به آندیشه‌های او سرشته شده است. همچنین محیط و شخص در رابطه متقابل با هم قرار دارند و محیط مصنوع، تأثیرات ویژه خود را بر کسانی که در رابطه با آن قرار دارند اعمال می‌کند.

در باب این موضوع در فضاهای شهری باید از نمادهایی استفاده شود که هر لحظه انسان را به یاد خدا بیندازد. همچنین ذکر و تفکر در شهر اسلامی، تقویم خاصی را برای اهمیت دادن به روزها در شهر به دنبال خواهد داشت. شناخت ایام... و معرفی آن به شهروندان و تنظیم برنامه‌های خاص و مناسب آن روزها و احداث بناها یا فضاهایی در شهر که اختصاص به یاد روزهای خدا دارند می‌تواند از ویژگی‌های شهر در جهت تجلی تفکر و تذکر قرار گیرد.

مسئله نام‌گذاری فضاهای شهری نیز در شهر حائز اهمیت است. با کاربردن نام‌هایی که بر فضا گذارده می‌شود، خاطره‌ای جمعی برای شهروندان زنده می‌شود و این نام‌گذاری‌ها باید هدفمند انجام گیرد.

با توجه به قلب اقتصادی شهر که بازار می‌باشد، سوره نور ۷۳ می‌فرماید: «و صبح و شام در آن خانه‌ها سیب می‌گویند مردانی که نه تجارت و نه معامله ای آنها را از یاد خدا و بر یاد داشتن یاد خدا غافل نمی‌کند»

با عنایت به آیه فوق، همچنین با توجه به این که بازار مکانی و سوسه انگیز است و شیطان در آن به راحتی نفوذ می‌کند، طراحی بازار باید به صورتی باشد که همیشه و در همه وقت یاد خدا در قلب شهروندان زنده شود و بعد معنوی آن بیشتر از بعد مادی تجلی ظهور کند.

در کل شهر اسلامی می‌باید تمام برنامه ریزی‌های فضایی با توجه به عقاید اسلامی و برنامه‌های زمانبندی روزمره گنجامه‌ای بر اساس اوقات شرعی باشد و بعد معنوی شهر بسیار فراتر از دیگر ابعاد شهر باشد. هر چقدر بعد معنوی شهر بالاتر رود به همان میزان نرخ آسیب‌های اجتماعی شهر کاهش می‌یابد و در نتیجه امنیت افزایش یافته و همچنین در بسیاری از هزینه‌های آذاری شهر صرفه جویی می‌گردد.

۲-۴-۲- معاد شهری و فرهنگ عفاف

از دیگر جنبه‌های جمعی معاد، برقراری فرهنگ عفاف شهری است. از جمله اصول و ضوابطی که در شهرسازی اسلامی با توجه به اصل عفاف رعایت شده موارد زیر است:

۱- اصل محرمیت و پوشیدگی: این اصل به مهندسان و شهرسازان اسلامی گوشزد می‌کند که بناها و مسکن در شهر اسلامی باید به طریقی بنا شود که ضمن بهره‌مندی از فضاها، پوشیدگی و حجاب زندگی فردی و خصوصی تبیین شود.

۲- اصل حرمت ساخت بناهای مرتفع: بر این اساس بلند مرتبه‌سازی در شهر اسلامی نباید حريم خصوصی افراد را از بین ببرد (صابری فرد، ۱۳۸۷: ۵۷).

۲-۴-۱- جداسازی جنسیتی فضاهای عمومی در حد امکان

در کتاب مناقب از ابن‌انسب نقل شده است پیامبر به زهرای اطهر (س) فرمود چه چیزی برای زن خیر و نیکوست؟ زهرای اطهر (س) عرض کرد: زن مرد نامحرم را نبیند و مرد نامحرم هم او را نبیند. پیامبر خدا آن بانو را به خود چسباند و فرمود: «فزه‌ای» که در قرآن آمده است.

و یاد در کتاب راوندی با چند واسطه از حضرت موسی بن جعفر (ع) از پدران گرامیشان از حضرت علی (ع) روایت می‌کند که فرمود: یک وقت شخصی کوری از فاطمه زهرا (س) اجاره خواست که به حضورش مشرف شود، فاطمه اطهر (س) وقتی اجاره داد خود را از آن شخص کور پوشانید. پیامبر اکرم (ص) به حضرت زهرا فرمود: او کور بود، پس تو چرا خوبش را از او پوشانیدی، در صورتی که او تو را نمی‌بیند؟ حضرت فاطمه (س) فرمود:

اگر چه او مرا نمی‌دید ولی من او را می‌دیدم.

در تفکرات شهرسازی مستی زنان به حوزه خصوصی و مردان به حوزه عمومی تعلق داشته‌اند. این تفکیک با وجود افزایش شهرنشینی، توسعه شهرها و تغییرات، همچنان باقی مانده و باعث ایجاد تناقضی شده است که نتیجه آن عدم آسایش و امنیت زنان در فضاهای عمومی شهری است (زنجالی زاده، ۸۶).

در برنامه ریزی شهری باید سعی گردد فضاهای عمومی مانند پارک‌ها، فضا‌های ورزشی - تفریحی جداسازی جنسیتی گردد. این امر تمایل باتوان را برای استفاده از این فضاها افزایش می‌دهد و بدنبال آن در سلامت عمومی زنان که حدود کمی از جامعه را تشکیل می‌دهند، تأثیر بسزایی دارد. در فضا‌های تجاری نیز می‌توان با توجه به فعالیت تجاری مرتبط با زنان به جداسازی پرداخت و مطمئناً با در نظر گیری روحیات زنانه، استقبال خوبی از آن خواهد شد. در این مراکز می‌توان با تدوین ضوابط مربوطه، اشتغالزایی چشمگیری برای باتوان ایجاد کرد. این امر می‌تواند حتی در فضاهای آموزشی و دانشگاهی بوقوع بپیوندد. در گذشته به‌خاطر کمبود فضا‌های دانشگاهی، امکانات تحصیل و اساتید مجرب شاید اختلاط دانشجویان امری طبیعی جلوه کند مانند اختلاط دانش آموزان در مراکز روستایی کوچک ولی امروزه با توجه رشد قارچ گونه مراکز دانشگاهی و افزایش اساتید مجرب، می‌توان جداسازی را در فضا‌های دانشگاهی مد نظر قرار داد.

اگر کارشناسان امر آسیب‌های اجتماعی موجود در دانشگاه‌ها که ناشی از فضاهای مختلط دانشگاهی است را بررسی و تحلیل کنند و آن را با فواید اختلاط دانشجویان در دو کفه ترازو مقایسه کنند، مطمئناً جداسازی جنسیتی در دانشگاه‌ها و یا ارائه زمانبندی متفاوت، را در اولویت برنامه ریزی خود قرار می‌دهند و نتایج مثبت آن را در ترازوهای تحصیلی دانشجویان، مشاهده خواهند کرد. فرایند جداسازی نیز می‌تواند در مراکز خدمات درمانی با توجه به سطح امکانات درمانی منطقه نیز صورت بگیرد.

در ادامه لازم بذکر است در فضاهای شهری مخصوص باتوان تناسب مبلمان شهری، تکپوش‌ها، طراحی مسیرهای پیاده، نورپردازی، امنیت فضاها، رنگ و طراحی فضاها باید با رویکرد زنانه طراحی شود.

۲-۴-۲- اصلاحات در کاربری اراضی موجود با توجه به شرایط زنان و فرهنگ عفاف

در مجموع می‌توان گفت از منظر فعالیت‌های شهری، با توجه به دگرگونی‌شده و شرایط زندگی امروزی و حضور بیشتر زنان در جامعه به همراه تمامی نقش‌هایی که در خانه و خانواده برعهده دارند، سهولت برخوردار شدن از امکانات آموزشی و پرورشی (مهدکودک، دبستان‌ها، مراکز خدمات پرستاری بچه‌ها نزدیک محل سکونت)، بهداشتی (مراکز بهداشتی - درمانی نزدیک محل سکونت)، تفریحی (پارک‌بازی کودکان، مراکز تفریحی و ورزشی متناسب و غیره نزدیک محل سکونت)، اجتماعی (مراکز فرهنگی - هنری یا فاصله مناسب، تجاری (مراکز خرید مایحتاج روزانه در نزدیک محل سکونت) به همراه برآورد آنها در برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری براساس افزایش جمعیت زنان، در افق طرح‌های توسعه شهری می‌بایست مورد توجه ویژه قرار گیرد. شاید برای این تفکر مناسب‌ترین الگو، الگوی واحد‌های همسایگی است که در مرکز محله کلیه خدمات آموزشی، تفریحی، اقتصادی (در حد مایحتاج روزانه) و غیره را ارائه می‌دهد و این الگو با محدود کردن ورود وسایل حمل و نقل به مجموعه مرکز خدماتی و همچنین ایجاد یک فضای سبز آرامش بخش، مرکز خدماتی را در هاله‌ای از آرامش و امنیت، از کل محله جدا نموده است...

ادامه در شماره بعد

یکی از بنیانگذاران

سازمان‌های نظام مهندسی در سراسر کشور



پاک‌فروزی پارس
مرحوم مهندس
سیدسعید پاشایی
گرمسار

عمومی در وزارت مسکن و شهرسازی و توجه ویژه به ارتقای کیفیت معماری و آغاز برگزاری مسابقات معماری برای طرح‌های مهم که به عنوان نمونه می‌توان از کتابخانه ملی و فرهنگستان‌های جمهوری اسلامی نام برد؛
- فعال‌سازی قانون زمین شهری و تملک حدود ۱۵۰ هزار هکتار زمین شهری، عمدتاً از زمین‌های ملی و دولتی و موات؛

- تهیه و اجرای طرح‌های آماده‌سازی زمین در بیش از ۳۰ هزار هکتار، و تامین بخشی از نیازهای خدماتی شهرها علاوه بر هدف اصلی تامین مسکن؛
- سازمان‌دهی که نوسازی و بهسازی بافت‌های قدیمی از طریق ایجاد دفتر بهسازی بافت شهری که سرانجام به سازمان عمران و بهسازی شهری کنونی تحول یافت؛

- تهیه طرح‌های احیای محوره‌های فرهنگی - تاریخی و تعیین شهرهای اصفهان، شیراز، تبریز، کرمان و همدان به عنوان شهرهای فرهنگی و تاریخی؛
- تهیه و اجرای طرح‌های هادی روستایی از طریق بنیاد مسکن انقلاب اسلامی؛

- پشتیبانی مهندسی از جنگ از طریق احداث و بازسازی بیمارستان‌ها، پاسگاه‌ها، مراکز مخابراتی، پناهگاه‌ها و انواع پروژه‌های اضطراری دیگر؛
- تجدید نظر و اصلاح قانون نظام مهندسی و تشکیل سازمان‌های نظام مهندسی در سراسر کشور؛

- تدوین و تصویب مقررات ملی ساختمانی ایران؛

- راه‌اندازی شهرک‌ها و ساختمان‌های تیمه تمام،

- تأسیس مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران

- پایه‌گذاری پارک فناوری پردیس و هدایت و راهبری آن

مرحوم کلرزویی پس از پایان دوره تصدی نه‌ساله وزارت مسکن و شهرسازی، مدت چهارسال ریاست سازمان میراث فرهنگی کشور را بر عهده داشت، و پس از آن چند سالی قائم مقام پژوهشی وزارت مسکن و شهرسازی بود. در سال ۱۳۸۰ همکاران سابق خود در وزارت مسکن و شهرسازی را که بعضی بازنشسته و بعضی وارد فعالیت‌های دانشگاهی شده بودند، به راه‌اندازی یک فعالیت پژوهشی و مدیریتی دعوت کرد که به تأسیس پژوهشکده توسعه کلیدی منجر شد. که آخرین یادگار باقی مانده از اوست. استعداد خاص مرحوم کلرزویی پرورش و تحقق ایده‌هایی بود که زمینه آماده و مهیایی برای تحقق آنها وجود نداشت، و به همین جهت کمتر کسی حاضر می‌شد سابقه و وجهه خود را برای تحقق آنها به خطر بیندازد. در سال‌های اخیر بیشترین توجه او معطوف به مسئله جذب نخبگان و ایجاد شرایط رشد برای آنها بود. در همین راستا با مشارکت تعدادی از وزاری سابق و دست‌اندرکاران دیگر موسسه جذب نخبگان را به وجود آورد که هم عضو هیئت امنا و هم کارگردان اصلی آن بود.

روانش شاد و اجر خدمانش با پروردگار یاد که حتی کوچک‌ترین خدمات بندگانش شایسته و نیکوکار خود را ضایع و بی‌شمار نخواهد گذاشت.

مهندس سراج‌الدین کلرزویی سال ۱۳۲۵ در شهر اصفهان متولد شد. وی در دوران تحصیل دانشگاهی عضو فعال تجمن اسلامی دانشگاه بود و پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۸ به ترتیب در سمت‌های مشاور فنی و معاون شهرداری اصفهان و معاونت عمرانی استانداری چهارمحال و بختیاری مشغول به کار شد.

کلرزویی با شروع جنگ تحمیلی در ستاد پشتیبانی جنگ فعال شد و اواخر سال ۱۳۶۰ به عنوان معاون امور محلی و عمرانی وزارت کشور منصوب شد. وی در سال ۱۳۶۳ به عنوان وزیر مسکن و شهرسازی انتخاب شد و پس از آن به ترتیب در سمت‌های رئیس سازمان میراث فرهنگی و مشاور پژوهشی وزارت مسکن و شهرسازی خدمت کرد.

تکلیف کلام او انگورسازی بود و به همین دلیل مرتباً به دنبال عرصه‌های بزرگ‌تر و فراگیرتر بود. بعد از تجربه شهرداری اصفهان معاونت عمرانی استانداری چهارمحال و بختیاری را به عهده گرفت، و به زودی با ابراز لیاقت و صداقت، در دوره وزارت کشور آیت‌الله مهدوی‌کنی، به معاونت عمرانی وزارت کشور برگزیده شد، و در این سمت با حسن استفاده از شرایط قائم‌مقامی شوراهای شهر، تجارب ایتکاری خود در عمران شهرها و روستاها را پیش برد اما بزرگ‌ترین تجربه خدمتی خود را، که مترادف با نمایان‌ترین دوره تحول نهادها و روش‌ها و سیاست‌ها در بخش مسکن و شهرسازی است، با تصدی سمت وزارت مسکن و شهرسازی در سال ۱۳۶۳ آغاز کرد، و در نه سالی که عهده‌دار این سمت بود نه تنها توانست تمامی مأموریت‌های قانونی متوقف شده یا اساساً شروع نشده این وزارتخانه را به جریان بیندازد بلکه علاوه بر آن، وظایف و برنامه‌های جدیدی را برای تحقق آن مأموریت‌ها پایه‌ریزی کرد، و اختیارات و ابزارهای قانونی مورد نیاز آنها را فراهم ساخت. دوره نه‌ساله تصدی وزارت مسکن و شهرسازی توسط مرحوم کلرزویی به راستی دوره‌ای مملو از تحول‌آفرینی بود که شرح کامل آن بسیار فراتر از حوصله این یادداشت کوتاه است. در این جا محض یادآوری و بزرگداشت خدمات آن فقید سعید فقط به ذکر سرفصل‌هایی اکتفا می‌شود، که عبارتند از:
- تهیه اولین طرح کالبدی ملی، که به دلیل تداخل و تشابه مأموریت‌های طرح آمایش سرزمین و طرح جامع سرزمین، بلا تکلیف رها شده بود، و قبل از آن - تهیه و تصویب اولین طرح‌های منطقه‌ای و منطقه شهری؛

- مکان‌یابی شهرها، شهرک‌ها، و فعالیت‌های عمده، که یکی از نمرات آن تهیه و تصویب مکان و سپس طرح ۱۹ شهر جدید بود، که اکثر آنها هم‌اکنون مرکز جذب و امکان‌بخشی از جمعیت غیرقابل اسکان در کلاشهرها هستند؛
- تعیین نقش شهرها و توزیع فعالیت‌های عمده در سطح کشور به منظور تمرکززدایی از تهران

- تهیه و تصویب مقررات لازم برای هدایت و کنترل توسعه شهرها که قبل از آن تقریباً وجود نداشت؛

- تمرکز برنامه‌ریزی، طراحی و اجرای ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و



تفاهم نامه سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران و سازمان نوسازی

خرسندی از انعقاد این تفاهم نامه، گفت: با امضای این تفاهم نامه نخستین گام هم‌افزایی توان مدیریتی دستگاه‌های خدمات‌رسان در عرصه شهری کنار هم قرار می‌گیرند و این امر می‌تواند الگو و مدلی برای سایر کلانشهرهای کشور نیز باشد. غفرانی، ریاست سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، نیز در این جلسه جامعه مهندسان کشور را به عنوان سرمایه‌های بزرگ ملی دانست و گفت: جایگاه واقعی مهندسی در عرصه ساخت و ساز در گذشته مورد غفلت قرار گرفته بود که تلاش می‌کنیم برنامه‌ای جهت نهادینه سازی نقش واقعی مهندسان متخصص در عرصه ساخت و ساز تدوین نماییم. ریاست سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران تصریح کرد: چنانچه در فرایند نوسازی بافت‌های فرسوده، کیفی سازی و رعایت اصول و ضوابط مهندسی مورد توجه قرار نگیرد، فرسوده سازی رواج یافته و بافت‌های فرسوده دیگری جایگزین بافت‌های فرسوده فعلی می‌شود. به گفته وی بالغ بر ۶۰ هزار مهندس فعال در شهر تهران وجود دارد که ترغیب این مهندسان جهت استفاده صحیح از سرمایه‌های موجود و جلوگیری از فرسوده سازی، نخستین گامی است که با انعقاد این تفاهم نامه همکاری عملیاتی خواهد شد. بر اساس این گزارش تفاهم نامه دیگری نیز میان سازمان نوسازی و شرکت بیمه پارسیان در راستای سیاست‌ها و اهداف بخش مسکن و فرهنگ سازی در بخش مذکور و به منظور ترویج بیمه کیفیت (عیوب اساسی و پنهان) ساختمان‌های مسکونی به ویژه در محدوده بافت فرسوده شهر تهران منعقد شد.

تفاهم نامه همکاری بین سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران و سازمان نوسازی شهر تهران با هدف ارتقای کیفیت ساخت و ساز بر اساس اصول فنی و مهندسی در بافت‌های فرسوده شهر تهران به ارضای سید اهداف دیگر این تفاهم نامه بهره‌گیری از توانمندی‌های مشترک در راستای تعویض و توسعه رویکردهای ارتقای کیفیت فضاهای شهری تهران، مقاوم سازی و جلوگیری از تولید ساختمان‌های ناپایدار بود. علیرضا جعفری، مدیرعامل سازمان نوسازی شهر تهران با اعلام اینکه ارائه خدمات مهندسی و ارتقای کیفیت ساخت و ساز در شهر تهران به ویژه در بافت‌های فرسوده مستلزم تعامل میان متولیان این امور است، از امضای تفاهم نامه همکاری بین سازمان نوسازی شهر تهران به عنوان متولی در امر سیاست گذاری برای نوسازی بافت‌های فرسوده و سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران که متولی ارائه خدمات مهندسی است خیر داد. جعفری با تأکید بر لزوم ارتقای کیفیت ساخت و سازها در بافت‌های فرسوده، عنوان کرد: بر اساس این تفاهم نامه سازمان نوسازی شهر تهران متکلف به پشتیبانی، حمایت و هدایت خدمات فنی و مهندسی است که از سوی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران ارائه خواهد شد. به گفته وی جلوگیری از تولید ساختمان‌های ناپایدار، مقاوم سازی، رشد و کیفیت نوسازی هم راستای کمیت آن بر اساس اصول فنی و مهندسی با رویکرد شهر سازی و معماری اسلامی ایرانی در بافت‌های فرسوده شهر تهران بخشی از این خدمات هستند. مدیرعامل سازمان نوسازی شهر تهران ضمن ایراد



امضای تفاهم نامه مشترک نرم‌افزاری با حضور روسای دو استان

سازمان نرم‌افزار اتوماسیون موجب کاهش هزینه‌ها در زمینه ارتقا و توسعه نرم‌افزاری خواهد شد.

مهندس کیانوش نیکهوش نیز در سخنانی با تقدیر از سازمان نظام مهندسی قم در برگزاری این جلسه اظهار داشت: برقراری ارتباط‌های کاری و استفاده سازمان‌های نظام مهندسی از تجربیات یکدیگر موجب بالندگی و ارتقای جایگاه نظام‌های مهندسی خواهد شد. وی همچنین گفت: امضای این تفاهم نامه که در زمینه نرم‌افزار خدمات مهندسی است در واقع نقطه عطفی بین روابط سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان استان قم و سمنان به شمار می‌رود که از گذشته این تبادل تجربیات وجود داشته و تاکنون ادامه دارد. رئیس سازمان نظام مهندسی سمنان، در خصوص نرم‌افزار اتوماسیون مشترک نیز بیان داشت: این نرم‌افزار چندین سال در سازمان نظام مهندسی قم مورد استفاده بوده است و تلاش‌های فراوانی برای رفع مشکلات موجود به منظور رفاه حال بیشتر اعضا صورت گرفت که سازمان نظام مهندسی ساختمان سمنان نیز تصمیم به استفاده از این نرم‌افزار گرفت.

تفاهم نامه همکاری در زمینه توسعه و ارتقای نرم‌افزار اتوماسیون، بین سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان استان قم و سمنان منعقد شد. این تفاهم نامه به منظور ایجاد زمینه جهت روش‌های اجرایی نزدیک به هم بر اساس قوانین و دستورالعمل‌های موجود در هر دو سازمان، همچنین کاهش هزینه‌های مربوط به ارتقای سیستم نرم‌افزار و استفاده از تجربیات کارشناسان هر دو سازمان، بین مهندس مقومی رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قم و مهندس نیکهوش رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان سمنان به امضا رسید. مهندس امین مقومی، در مراسم امضای این تفاهم نامه که در سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قم برگزار شد، در سخنانی اظهار داشت: امید است با انعقاد این تفاهم نامه همکاری، بتوانیم در آینده همکاری بین دو سازمان را گسترش دهیم. او با اشاره به تبادل تجربیات کارشناسان سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قم و سمنان در زمینه نرم‌افزار خدمات مهندسی گفت: کارشناسان نظام مهندسی قم تجربیات خوبی در زمینه کار با نرم‌افزار مذکور دارند که انتقال این تجربیات موجب تمایل سازمان نظام مهندسی سمنان برای همکاری و استفاده از این نرم‌افزار در آن سازمان شده است. به انعقاد رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان قم استفاده این دو



استاندار جدید استان مرکزی در دیدار با اعضاء هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان عنوان کرد:

سازمان نظام مهندسی

از جان مردم و سرمایه های کشور حفاظت می کند

مهندسی کشور دو عضو دارد و این باعث افتخار و مباحثات است. وی افزود بدون شک سابقه حضرت تعالی در سمت ریاست کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی و صدها پست مرتبط با موضوع عمران و آبادانی می تواند برکات زیادی را برای استان سراسر انتخاب مرکزی به همراه داشته باشد به شرط این که همه نمایندگان محترم مردم در مجلس، مدیران ارشد استان، کارکنان دستگاههای اجرایی، مردم و رسانه ها در فضایی صمیمی در جهت توسعه استان مرکزی مشارکت نمایند. استاندار مرکزی در این مراسم با اشاره به این که سازمان متولی تنظیم مقررات ساخت و ساز در کشور مایک سازمان تقریباً نوپا و جدید است اظهار داشت: حوادث تلخ و ناگوار بلایای طبیعی به خصوص زلزله در رودبار و بم علی رغم وارد آوردن خسارت های مالی و جانی جبران ناپذیر به کشور و هموطنان عزیز، موجب شد تا ضرورت توجه به مهندسی و ساختاری که به اجرای مقررات ملی ساختمان کمک نماید بیش از پیش احساس شود. وی افزود: اجرای دقیق مقررات ملی ساختمان، مقوم سازی ساخت و ساز و همچنین توجه به استانداردهای مصالح موضوعاتی است که سازمان نظام مهندسی ساختمان به عنوان حافظ جان مردم و سرمایه های کشور باید به آن توجه ویژه ای نماید.

مهندس مقیمی با تاکید بر این موضوع که هزینه نمودن در اجرای دقیق مقررات ملی ساختمان، یک نیاز و سرمایه گذاری است، گفت: سرمایه عظیمی در کشور در ساخت و ساز مصرف می شود و با توجه به این که کشور در معرض جدی آسیب های بلایای طبیعی قرار دارد توجه شایسته به سازمان متولی ساخت و ساز اصولی ضروری به نظر می رسد. اگر کار نظارت در ساخت و ساز جدی گرفته نشود و مهندسان بازی به هر جهت کار را دنبال کنند، صدمات جبران ناپذیری به کشور و سرمایه های ملی وارد می شود.

استاندار جدید استان مرکزی در نشست مشترک با هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان مرکزی به عضویت افتخاری این سازمان در آمد.

اعضاء هیات مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان مرکزی با مهندس مقیمی استاندار جدید استان مرکزی به منظور بررسی اولیاتی ها، معضلات و راهکارها موجود دیدار و گفتگو کردند.

در این جلسه مهندس غلامحسین اله دادی با تبریک انتخاب شایسته مهندس مقیمی به سمت استاندار مرکزی به بخشی از توانمندی ها و فعالیت های سازمان نظام مهندسی ساختمان استان مرکزی اشاره نمود و بیان داشت: سازمان نظام مهندسی در سال ۱۳۷۸ شکل گرفت و اینک این سازمان در استان مرکزی با تحت پوشش قرار دادن ۱۴ هزار عضو مهندس در ۷ رشته اصلی عمران، معماری، شهرسازی، ترابری، مکانیک، برق و نقشه برداری به هم استانی های عزیز خدمات ارائه می نماید.

وی افزود: خوشبختانه در سایه تلاش همکاران و حمایت های همه جانبه مسوولین استان، سازمان نظام مهندسی ساختمان استان مرکزی در کشور از جایگاه ممتازی برخوردار است و انتظار می رود با حضور حضرت تعالی به عنوان یکی از اعضای سازمان در سمت نماینده عالی دولت در استان مرکزی، فعالیت ها و عملکرد مثبت سازمان به شکل قابل ملاحظه ای افزایش یابد.

مهندس اله دادی گفت: ناگفته نماند که به طور کامل از ظرفیت و توان سازمان و مهندسان شاغل در این مجموعه در توسعه و آبادانی استان مرکزی استفاده نشده و شایسته است حضرت تعالی از این امکان دسته بندی شده و تخصصی به نحو مطلوب استفاده و در تصمیم سازی های کلان نقش مهندسان پر توان و ارزشمند را پررنگ تر نماید.

رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان مرکزی در ادامه تاکید نمود: خوشبختانه بر اساس همین عملکرد شایسته سازمان استان مرکزی در شورای مرکزی نظام

دیدار اعضای هیات مدیره سازمان نظام مهندسی تهران با وزیر راه و شهرسازی



مشکلات تشکر کرد. وی در سخنان خود ضمن تاکید بر لزوم بازنگری قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴ برای امیندواری کرد که با همکاری سازمان نظام مهندسی این قانون به نحو مطلوب بازنگری شده و به دنبال آن بسیاری از مسایل و معضلات مهندسی ساختمان رفع شود.

اعضای هیات مدیره و شورای انضامی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران روز سه شنبه ۲۳ مهر ماه با وزیر راه و شهرسازی دیدار و گفت و گو کردند. در ابتدای این نشست سعید غفرانی رئیس سازمان به آرایه گزارش عملکرد و بیان مشکلات و مسایل مبتلابه سازمان پرداخت. در ادامه این جلسه حاضران به معرفی خود پرداخته و توضیحاتی در مورد وظایف و عملکرد واحدهای مربوطه آرایه کرده و پس از آن مسایل مختلف مهندسان، مهندسی ساختمان و صنعت ساخت و ساز مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. عباس احمدآخوندی وزیر راه و شهرسازی از حاضران جلسه برای بیان مسایل و

سازمان نظام مهندسی ساختمان مدعی العموم در امور ساخت و ساز باشد



اصلاح نرخ تعرفه خدمات مهندسی، اجرای طرح آزمایش اتوماسیون اداری و توجه به امور رفاهی مهندسان از دیگر موارد اقدام شده توسط این سازمان است.

در این جلسه مهندس رضائی مدیر کل راه و شهرسازی استان یزد با اشاره به تقارن برگزاری این جلسه با هفته ایمنی در مقابل زلزله و بلایای طبیعی، اظهار داشتند در هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان یزد اکثر آچهره های علمی، دلسوز و علاقمند به اجرای قانون و کنترل و نظارت ساخت و ساز هستند.

وی از هجده ای که گاه در مورد اهداف نظارتی سازمان نظام مهندسی ساختمان پیش می آید ابراز تأسف و ابراز امیدواری کرد با اقدامات جدی سازمان و بهبود روند نظارت زمینه های هجده تبلیغاتی از بین برود. وی خواستار توجه هر چه بیشتر به جوانان مهندس و ترویج اخلاق حرفه ای مهندسی شد و از عزم جزم اداره کل راه و شهرسازی برای همکاری با سازمان در بحث نظارت و رعایت حقوق شهروندی در این عرصه خبر داد. مهندس محمدیان ناظر مالی استان و نماینده امور مقررات ملی ساختمان وزارت راه و شهرسازی نیز در این نشست از روند رشد چشمگیر دانش بشری در همه زمینه ها یاد کرد و گفت: ما باید خود را برای یک رقابت عظیم علمی در سطح جهانی مجهز کنیم.

مهندس محمدیان نماینده وزارت راه و شهرسازی و ناظر عالی استان و نیز مهندس رضائی مدیر کل راه و شهرسازی در جلسه هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان یزد شرکت کردند. در ابتدای جلسه دکتر آیت اللهی رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان یزد از بی پروانه سازی و تخلفات رایج ساختمانی در شهرهای استان ابراز تأسف کرد و مسئولیت سازمان و سایر دستگاههای مرتبط را در جهت اصلاح این روند یادآور شد. وی از تعامل روز افزون سازمان با مسئولان تصمیم گیر و تصمیم ساز خبر داد و تشکیل کمیسیون هماهنگی استان و برگزاری جلسات مستمر با دستور کار روان سازی و مکانیزه کردن روند صدور پروانه را در این راستا توصیه کرد. وی همچنین حضور مؤثر سازمان در کمیسیون ماده ۵ و ورود سازمان به پروژه های بزرگی چون طرح دو هزار هکتاری باغ شهر کوثر از دیگر اقدامات انجام شده توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان استان یزد بیان کردند. دکتر آیت اللهی همچنین از تقویت مبانی فعالیت گروههای تخصصی سازمان و ترویج فعالیت های گروهی و تیمی رشته های هفت گانه ساختمان سخن گفت و برگزاری پانزدهمین گردهمایی متخصصان شهرساز کشور در یزد را محصول این تفکر دانست. وی خاطر نشان کرد: بی گیری قانون در ارتباط با

دیدار هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی استان زنجان با استاندار



استانی در اختیار سازمان قرار می گیرد به نحو احسن انجام دهد و در این دوره طلایی که مسئولین بلند پایه استان همگی بومی و افراد شایسته ای هستند دین خود را به جامعه ادا نماید در ادامه این دیدار استاندار زنجان طی سخنانی اظهار داشت: سازمان نظام مهندسی ساختمان از مهندسیین فعال و موفق و از نخبگان جامعه است که توانسته با ورود به عرصه های جدید نظارتی و کاهش تصدیی گری دولت و فارغ شدن دولت از بعد اجرایی و برون سپاری موثر واقع شود. جمشید انصاری افزود: نظام مهندسی از نهادهای مردمی است و می تواند در جهت رفاه و آسایش مردم موثر واقع شود و معمولاً مردم مسائل خود را با این نهادها بهتر حل می کنند. در ادامه ایشان به نحوه نظارت به مواد اولیه و تولید مصالح ساختمانی اشاره نمودند و عنوان کردند: تجربه مدیریت نشان داده هر چه نسیاط نظارتی متعدد را به نقاط آخر مصرف نزدیک تر کنیم نظارتیمان موثرتر و مفیدتر است و امکان فساد نیز کمتر خواهد شد. وی همچنین به فرایند صدور پروانه ساختمانی و پایان کار و اجرای آن توسط سازمان اشاره نمود و گفت: نگاه مهندسیین به قضیه کاملاً فنی است و انقافی که به مردم می افتد لزوماً انقافی فنی نیست و در این فرآیند نقاط خاصی است که امکان فساد وجود دارد و افرادی هستند که پیچیدگی های فساد را درک می کنند و بایستی در این خصوص بحث شود.

بعد از انتخاب شدن هیأت مدیره دوره ششم در انتخابات بین اعضای سازمان، کارهای مختلفی جهت بهبود وضعیت ساخت و ساز و همچنین آسایش و رضایتمندی مردم صورت گرفته است. با اینکه سازمان نظام مهندسی ساختمان یک مجموعه نظارتی است و معمولاً از سبب رجوع ها از مجموعه و ادارات نظارتی ناراضی بیرون می آیند ولی ما تلاش کردیم با آموزش مهندسیین، راه اندازی نظارت عالی، برون سپاری امور سازمان، عقد تفاهم نامه سه جانبه آسانسور و صدور پروانه مجریان ذی صلاح آسانسور و پله برقی، تفکیک آپارتمانها توسط سازمان، اتوماسیون اداری، تغییر سیستم تلفن سازمان و... این نارضایتی را به حداقل برسانیم. رییس سازمان نظام مهندسی ضمن بیان مطلب فوق به چشم انداز و اهداف آتی سازمان اشاره نمود و گفت: هدف سازمان تلاش در اجرای کامل ساختمانهای شهری و روستایی توسط مهندسیین است. هم اکنون سازمان نقش نظارتی دارد و اجرا توسط مالک و افرادی که مهارت و اطلاعات فنی ندارند انجام می گیرد. همچنین سازمان پیشنهاد می کند صدور پروانه ساختمان توسط سازمان صورت گیرد تا همشهريان راحت تر بتوانند از این خدمات استفاده نمایند. مهندس محمدی ادامه داد: سازمان نظام مهندسی ساختمان استان زنجان آماده است اموراتی که از طرف استانداری و مسئولین

ظرفیت های فنی مهندسی ایران آماده کمک به غناست



رئیس مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه زمینه های بسیار مناسبی از نظر همکاری سیاسی و پارلمانی و اقتصادی میان ایران و غنا وجود دارد، خواستار فعال شدن ظرفیت های موجود میان دو کشور شد. علی لاریجانی در نشست خبری رؤسای مجالس شورای اسلامی ایران و غنا گفت: بسیار خرسندیم که رئیس پارلمان غنا دعوت ما را پذیرفتند و به ایران تشریف آوردند و به ایشان و هیات همراه از پارلمان کشور دوست، غنا خوشامد می گوئیم و امیدواریم چند روزی که در ایران تشریف دارند، دریافت عمیقی از زمینه های همکاری دو کشور برایشان به وجود آید. رئیس مجلس شورای اسلامی افزود: ایران و غنا دوکشوری هستند که با یکدیگر زمینه های بسیار مناسب از نظر همکاری سیاسی و پارلمانی و اقتصادی دارند و با توجه به ذهنیت بسیار مثبت رئیس پارلمان غنا، من فکر می کنم همه این ظرفیت ها می تواند فعال باشد. نماینده مردم قم در مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: زمینه های بسیار مناسبی در کشور غنا وجود دارد که می توان به عنوان سرمایه گذاری مشترک به آن اندیشید ضمن آنکه امکانات خوب مهندسی در ایران در بخش های مختلف وجود دارد که می تواند مورد استفاده قرار گیرد. رئیس مجلس شورای اسلامی یادآور شد: ایران و غنا می توانند از ظرفیت های یکدیگر در ریزنی در مجموعه بین المللی بهره مند شوند و سفر رئیس پارلمان غنا با توجه به مباحث انجام شده و موضوعاتی که در آینده در بخش های دیگر صورت خواهد گرفت، می تواند سفر پربراری باشد.

نشست هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی خراسان جنوبی

با اعضای شورای شهر



هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان خراسان جنوبی با شورای اسلامی شهر بیرجند دیدار کردند. در این دیدار که در محل سالن جلسات شورای اسلامی شهر بیرجند و با حضور ریاست و اعضای هیأت

مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان خراسان جنوبی، اعضای شورای اسلامی شهر بیرجند، نماینده محترم شهردار بیرجند، مشاور شورای اسلامی بیرجند و شهرداری مرکز استان خراسان جنوبی و با حضور خبرنگاران رسانه های استان برگزار شد، ابتدا رئیس شورای اسلامی شهر بیرجند با تشکر از حضور اعضای هیأت مدیره نظام مهندسی اظهار امیدواری کرد در مباحث مختلف شهری که حضور سازمان نظام مهندسی ساختمان ایجاد کرده و ضروری می نماید بتوان با تعامل و همکاری کامل فی ما بین سازمان نظام مهندسی، شورای شهر و شهرداری باعث روان سازی امور و خدمات به شهروندان گردد. در ادامه اعضای شورای شهر مشکلات و نقطه نظرات مربوطه را عنوان کرده و خواستار همکاری بیش از پیش اعضای نظام مهندسی در راه پیشبرد اهداف شورای اسلامی و شهرداری بیرجند شدند. رئیس هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان خراسان جنوبی نیز به بیان توضیحات و روند اجرایی کارهای سازمان و همچنین نحوه نظارت ناظران پرداخته و به مشکلات موجود اشاره کرد. او همچنین افزود این سازمان آمادگی کامل دارد در تعامل با شورای محترم شهر و شهرداری بیرجند، امور مربوط به صدور پروانه و پایان کار به غیر از موارد حاکمیتی که در قانون دیده شده، را از سفر تا مدتی به انجام رساند. در پایان اعضای هیأت مدیره سازمان نیز نقطه نظرات و راهکارهای مورد نظر خود را عنوان کردند. در این نشست حسین ویزواری رئیس سازمان در مورد ایجاد حلقه اتصال بین دانشگاه و سازمان برای جذب فارغ التحصیلان رشته های فنی مهندسی سخن گفت و با تاکید لزوم ارتباط هرچه بیشتر خاطر نشان کرد، اشتغال نیروهای فنی یکی از دغدغه های مهم به شمار می رود و همه نهادهای مسئول باید در جهت رفع این دغدغه تلاش کنند. محمدمشکونی نایب رئیس سازمان که مهمان دیگر این نشست بود نیز از کمیته پژوهش خواست تا با همکاری انجمن های علمی و گروه های هفتگانه تخصصی حل مسائل موجود در استان را در اولویت خود قرار دهند. در این نشست اسمعیل تیموری مسئول کمیته پژوهش سازمان به بیان توانمندیها و پتانسیل های موجود در سازمان پرداخت و با اشاره به عوامل موثر بر ارتباط سازمان و دانشگاه ها افزود: باز بودن سیستم سازمان در تحقیقات پایه ای و صنعتی، حمایت مالی از پژوهش های بنیادی و کاربردی، کاربردی کردن پروژه های دانشجویی، احیای نگرش نوآوری در دانشگاه ها در خصوص صنعت ساختمان از جمله این عوامل است که باید مورد توجه قرار بگیرد. معاونان پژوهشی دانشگاه های استان در این جلسه ضمن ارائه گزارشی از توانمندی هایشان و ارائه راهکاری برای ارتباط بیشتر با سازمان پرداختند. در پایان نشست برای ادامه مشارکت فی ما بین تصمیمات زیر اتخاذ شد:

- ۱- تشکیل شورای مشترک دانشگاه با سازمان نظام مهندسی ساختمان استان
- ۲- همکاری سازمان با دانشگاه های استان در خصوص برگزاری همایش، کنفرانس، سمینارهای علمی
- ۳- ارسال اولویت های پژوهشی سازمان به دانشگاه ها جهت رفع موانع و مشکلات پیش روی
- ۴- تهیه بانک اطلاعاتی از توانمندی های اعضای هیأت علمی دانشگاه جهت ارائه به سازمان
- ۵- امضای تفاهات نامه های پژوهشی فی مابین

نشست مشترک هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی استان های البرز

و خراسان رضوی

اولین نشست مشترک هیأت مدیره سازمان نظام مهندسی استان های البرز و خراسان رضوی به منظور تبادل تجربیات دو استان در مشهد

از کنگره‌ها می‌باشد، سازمان نظام مهندسی ساختمان در کنفرانس‌های ششم و هفتم نیز حضور فعال داشته است و از اعضای خود در سراسر کشور می‌خواهد در این کنگره ملی حضور جدی داشته باشد تا بتواند از یافته‌های علمی و نمایشگاهی و کارگاهی این کنگره در جهت خدمت به سازمان نظام مهندسی بهره‌گیرند. گفتنی است این کنگره در اردیبهشت ۱۳۹۳ برگزار می‌شود.

لزوم توجه به الزامات فنی پدافند غیرعامل در مقررات ملی ساختمان



معاون فنی سازمان پدافند غیرعامل کشور بیان کرد: نحوه لحاظ الزامات فنی پدافند غیرعامل در مقررات ملی ساختمان و فلسفه علمی حاکم بر صیحت ۲۱ که الزامات شهرسازی، معیاری، سازه، تاسیسات برقی و مکانیکی، مورد توجه قرار گیرد.

معاون فنی سازمان پدافند غیرعامل کشور گفت: پدافند غیرعامل از مسائل دفاعی امنیتی است که با توجه به تغییر ماهیت جنگها به سلبی و بیوتروریستی لازم است راههای کاهش صدمات آسیبها را در بخشهای مختلف شناسایی و اجرایی کنیم.

وی بیان کرد: پدافند غیرعامل دفاعی ملح آمیز است که هزینه‌های کمی دارد و بلا ایمن سازی مناطق حساس می‌توان سیستم دفاعی را تقویت و با رعایت برخی نکات در ساخت و سازهای جدید مانند مترو، بیمارستان به کارکردهای چند منظوره این مراکز مانند استفاده برای اقامت افراد و نگهداری آذوقه توجه کرد.

معاون فنی سازمان پدافند غیرعامل کشور یادآور شد: افزایش بازدارندگی، کاهش آسیب پذیری، تداوم فعالیت‌های ضروری، تسهیل مدیریت بحران، ارتقای پایداری ملی در برابر تهدیدات دشمن در علوم فنی و مهندسی، علوم هسته‌ای، پزشکی، ژئوتکنیک و انسانی برخی مراکز حساس و حیاتی مانند نیروگاه، صداوسیما، سایت‌های هسته‌ای، شریان‌های راهی، سدها در پدافند غیرعامل محور کارهاست.

وی افزود: حفاظت مردم و اداره آنها، تداوم خدمات ضروری و پایداری زیرساخت‌های مرتبط با مردم در پدافند غیرعامل بسیار مهم و حیاتی است اما در بسیاری از ساخت و سازها موضوع پدافند غیرعامل رعایت نشده که ضروری است نسبت به آن توجه بیشتری شود.

معاون فنی سازمان یادآور شد: در سبک‌ال رسانی ماهواره‌ای اقدامات خوبی شده و در حوزه سلبی هم آسیب‌ها کاهش یافته اما در برنامه‌های جدید باید برای تامین آب، برق، انرژی، غذا، بهداشت، امنیت عمومی لازم است با آموزش گروه‌های مختلف جامعه بستر مناسب برای مقابله با حوادث را فراهم کنیم.

معاون فنی تصریح کرد: مخازن ذخیره سوخت، سردخانه‌ها، پست‌های انتقال برق، نیروگاه، مراکز صداوسیما، خطوط انتقال گاز، مراکز هسته‌ای، مخازن، پتروشیمی، راههای مواصلاتی از مناطق مورد تهدید در پدافند غیرعامل است که با آموزش‌های تخصصی باید راهکارهای تخصصی و علمی برای دفاع را شناسایی کنیم.

برگزار شد. به منظور تبادل تجربیات و نظرات سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان استان‌های البرز و خراسان رضوی روز چهارشنبه ۱۰ مهر اولین نشست هم‌اندیشی این دو سازمان در خراسان رضوی برگزار شد. در این نشست مهندس اسدی دبیر سازمان نظام مهندسی خراسان رضوی در سخنانی روند فعالیت‌های خراسان رضوی را در حوزه ارجاع کار به مهندسان، ماده ۳۳، نظارت‌ها، کنترل مضاعف، دفاتر نمایندگی و صدور خدمات مهندسی تشریح کرد.

وی همچنین ضمن اشاره به فعال شدن بازرسی ماده ۳۵ در استان و نحوه برخورد استان با تخلفات ساختمانی، ایجاد کار برای مهندسان فاقد پروانه را یکی از موفقیت‌های سازمان متوعش معرفی کرد.

اسدی در ادامه، اهداف و برنامه‌های آینده خراسان رضوی را برای حاضران شرح داد. همچنین در این دیدار اعضای هیأت مدیره و کارشناسان سازمان نظام مهندسی ساختمان استان البرز ضمن اشاره به نو پا بودن سازمان نظام مهندسی در استان البرز به تشریح اهداف و دستاوردهای البرز در خصوص ارجاع کار و کنترل مضاعف پرداختند.

مهندس حاجی قاسمی نایب رئیس سازمان نظام مهندسی البرز با دعوت از هیأت مدیره خراسان رضوی برای بازدید از استان البرز، فرستادهای همکاری دو سازمان را قابل توجه خواند و خواستار امضای تفاهنامه همکاری دو استان برای بهره‌گرفتن از تجربیات و دستاوردهای مرتبط شد. وی همچنین با تقدیر از پیشرفت‌های مثال زدن خراسان رضوی اظهار امیدواری کرد با برقراری ارتباط مستمر دو استان بتوان زمینه‌های همکاری فراوانی را جستجو کرد. قابل ذکر است در سفر هیأت البرزی به خراسان رضوی مهندس حاجی قاسمی و مهندس یوسفی به نمایندگی از هیأت مدیره سازمان و مهندس سبزی مبارک، مهندس نجارزاده، دکتر سجادی و مهندس رعیتی از اعضای هیأت مدیره و کارشناسان کانون مهندسان کرج نیز حضور داشتند.

هشتمین کنگره ملی مهندسی عمران برگزار می‌شود



مهندس محسن قربانی خزانه دار شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور در آستانه برگزاری هشتمین کنگره مهندسی عمران که در دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل برگزار می‌شود گفت: کنگره ملی مهندسی عمران یکی از بزرگترین گردهمایی‌های فعالان صنعت و شهرسازی می‌باشد که سه رکن اصلی آن دانشگاه، صنعت و سازمان و نهادهای دولتی می‌باشد.

دانشگاهیان و پژوهشگران یافته‌های علمی خود را در این کنگره به فعالان حوزه صنعت عمران و سازمان‌های دولتی و خصوصی برای بهره‌گیری در بخش‌های مختلف حوزه تخصصی‌شان ارائه می‌دهند.

وی با اشاره به اهمیت این کنگره برای فعالان و پژوهشگران حوزه عمران کشور گفت: همانگونه که قبلاً اشاره کرده‌ام - این کنگره با معوریت دانشگاه، صنعت، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و خصوصی انجام می‌پذیرد. این کنگره شامل ۱۹ محور تخصصی می‌باشد و طوری برنامه‌ریزی شده است که در روزهای برگزاری کنگره فعالان صنعت ساختمان و نهادهای دولتی و خصوصی در جلسات تخصصی متفاوت با پژوهشگران و اساتید و دانشجویان شروع به بحث و تبادل اطلاعات تخصصی خود می‌کنند و مشکلات خود را در آن جلسات مطرح و راه حل پیشنهادی را دریافت می‌کنند. مهندس محسن قربانی در خصوص برنامه‌های جانبی هشتمین کنگره ملی مهندسی عمران گفت: به‌غیر از نمایشگاه‌ها دوره‌های آموزشی ارتقای پایه پروانه اشتغال به‌کار مهندسی، دوره‌های آموزشی کوتاه مدت، کارگاه‌های تخصصی و برگزاری نشست‌های تخصصی، نمایشگاه مقالات پوستری، نمایشگاه کتاب و بازدید از پروژه‌های مهم عمران استان جزو برنامه‌های کنگره می‌باشد.

خزانه دار شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور در پایان افزود: سازمان نظام مهندسی ساختمان همواره حامی برگزاری این سطح

و در خصوص این پروژه ۸ جلسه فنی داشته و در تمام طول روز این پروژه را رصد می‌کنیم.

جلسه مشترک روابط عمومی های منطقه ۲

سازمان نظام مهندسی ساختمان بر گزار شد



جلسه مشترک مدیران روابط عمومی منطقه ۲ سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور چهارشنبه ۱ آبان ماه به میزبانی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران برگزار شد.

این گردهمایی با حضور سعید غفرانی رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران و مدیران روابط عمومی سازمان های نظام مهندسی استانهای تهران، مازندران، گیلان، سفهان و قم و داریوش کاوسی مشاور رسانه سازمان استان تهران برگزار شد. غفرانی با اشاره به اهمیت روابط عمومی در همه حوزه های مدیریتی گفت: در دوران کنونی بدون برنامه ریزی در حوزه مدیریت نمی توان حرکت کرد و نیازمند نقشه راه و چشم انداز هستیم. روابط عمومی ها نیز بدون نظام برنامه ریزی نمی توانند انعکاس دهنده خدمات نظام مهندسی باشند. وی بر ضرورت وجود نگاه کلان به برنامه ریزی تاکید کرد و افزود: این روزها همه مسایل به تخصص نیاز دارند و روابط عمومی هم کاری تخصصی است. از این رو باید بطور مرتب بروزرسانی شود و از مشاوران و دانش پژوهان مربوطه استفاده شود. رییس سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران همچنین به نقش مهم شناسایی تهدیدهای برون سازمانی و درون سازمانی در راستای ارتقای روابط عمومی ها اشاره و تصریح کرد: اگر عملکرد روابط عمومی خوب باشد، در نگاه بیرونی به خوبی تحلیل و ارزیابی میشود و اگر عملکرد مناسبی نداشته باشد، هیچکدام از زحمات سازمان دیده نخواهد شد.

غفرانی ضمن تاکید بر استفاده از روش های مناسب برای همراه کردن مردم با روابط عمومی خاطر نشان کرد: در این زمینه آگاه سازی عموم مردم از اهمیت ویژه ای برخوردار است و باید از بهترین راهکارها جهت آگاه سازی مردم بهره ببریم.

نیموریور مدیر روابط عمومی شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان نیز در مورد تاثیر روابط عمومی ها بر افکار عمومی و نتایج مثبت اعتماد به مدیران سخن گفت. وی به اجرای ۵ درصد قانون مقررات ملی و کنترل ساختمان اشاره کرد و گفت: امیدواریم با برنامه های رسانه ای بتوانیم این میزان را به ۱۰۰ درصد برسانیم.

رضازاده مدیر روابط عمومی سازمان استان مازندران و معین منطقه ۲ نیز گزارشی از فعالیتهای منطقه ۲ ارائه کرد.

شعبانی مدیر روابط عمومی سازمان استان گیلان بر لزوم نگاه سیستمی و یکپارچه سازی روابط عمومی سازمانهای نظام مهندسی ساختمان سراسر کشور تاکید کرد. صالحیان مدیر روابط عمومی سازمان استان سمنان هم اظهار کرد: نگاه ما نباید فقط به آینده باشد بلکه باید به گذشته نظام مهندسی نیز نگاهی داشته باشیم و از تجربه های گذشته استفاده کنیم. در پایان این نشست با اهدای لوح تقدیر از شهین روشن قلب مدیر روابط عمومی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران تجلیل شد.

وی اظهارداشت: الزامات قانونی پدافند غیرعامل در حوزه فنی در ۱۳ بند مصوب شده که هشت بند آن مربوط به مباحث شهری است که در قانون برنامه پنجم توسعه کاهش آسیب پذیری زیرساختها، ارتقا، پایداری ملی، حفاظت از مراکز حساس، مردم و منافع ملی کشور دیده شده است.

معاون فنی سازمان پدافند غیرعامل کشور بیان کرد: نحوه لحاظ الزامات فنی پدافند غیرعامل در مقررات ملی ساختمان و فلسفه علمی حاکم بر صیحت ۲۱ که الزامات شهرسازی، معماری، سازه، تاسیسات برقی و مکانیکی مورد توجه قرار گیرد.

دستور توقف: «گودبرداری» یک هزار پرونده صادر شد

معاون فنی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران گفت: از ۱۲ هزار پروژه ساختمانی تاکنون دستور توقف یک هزار پروژه صادر شده است. مهندس رضا حیدریون در گفتگو با خبرنگار اقتصادی باشگاه خبرنگاران با بیان اینکه بازدید از «گودبرداری» ساختمانها توسط سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران از دی ماه سال گذشته آغاز شده است، گفت: تاکنون ۱۲ هزار پروژه ساختمانی توسط بازرسان این سازمان کنترل شده است. همچنین از ۱۲ هزار پروژه ساختمانی تاکنون دستورات توقف یک هزار پروژه صادر و به شهرداری اعلام شده است. معاون فنی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران یادآور شد: ۹ درصد از گودبرداری های ساختمان استان تهران متوقف شده است. حیدریون با اشاره به اینکه یک هزار و ۷۰۰ پروژه در مرحله خطر هستند، افزود: به تمامی مهندسان ناظر این پروژه دستور اخطار صادر شد تا تمهیدات لازم برای تقویت انجام شود. وی در ادامه اظهار داشت: ۱۴ درصد از پروژه ها در این مرحله قرار دارند بنابراین باید سازه تکمیل این پروژه ها تقویت شود. معاون فنی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران خاطر نشان کرد: ۲۳ درصد از پروژه ها در مرحله خطر هستند.

پروژه ایران زمین «شناسنامه فنی ساختمان» نداشت

معاون فنی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران گفت: پروژه بزرگ ایران زمین بدون شناسنامه فنی ساختمان اقدام به گودبرداری کرده بود. رضا حیدریون با بیان اینکه سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران از اردیبهشت ماه اخطارهای مهمی به پروژه ایران زمین داده بود گفت: سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران اخطار مبنی بر گودبرداری های اشتباه به شهرداری اعلام کرده بود.

وی ادامه داد: نظارت بر گودبرداری ها پروژه عظیم ایران زمین از خردادماه آغاز و به سرعت هشدارهای لازم را به پیمانکاران این پروژه ارائه شد. حیدریون اظهار داشت: با توجه به حساس بودن این پروژه، پیمانکار متخصص برای این انتخاب شد و گودبرداری این پروژه به صورت کاملا تخصصی انجام شده است. معاون فنی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران در ادامه اظهار داشت: با توجه به گزارشات مردمی در خصوص خطرات ریزش ساختمان هشدارهای مهمی به پیمانکاران صادر شد. حیدریون در ادامه تصریح کرد: بیش از ۱۰ جلسه با مالکان و پیمانکاران و شهرداری تهران در خصوص حوادث ناشی از این پروژه برگزار شد. وی در ادامه گفت: پیمانکاران با توجه به هشدارهای فوق طی یک مرحله این پروژه را تقویت کرد و نقشه ها این پروژه را اصلاح کرد. حیدریون با اشاره به اینکه برای این پروژه عظیم شناسنامه فنی ساختمان صادر نشده بود، گفت: سازمان نظام مهندسی ساختمان بعد از صدور جواز در جریان تغییرات این پروژه قرار گرفت و این سازمان مجبور بود در حین اجرا اقدامات لازم را انجام دهد. معاون فنی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران در ادامه افزود: نقشه های این پروژه ها ایراد داشته و توسط سازمان نظام مهندسی هشدار لازم صورت گرفته است. حیدریون در ادامه توضیح داد: سازمان نظام مهندسی از اولین روز وقوع حادثه گودبرداری پروژه ایران زمین با کمک شهرداری ها و کمیته بحران از وقوع خطرات ناشی از گودبرداری جلوگیری کرد. معاون فنی سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران خاطر نشان کرد: خطرات ناشی از گودبرداری در این پروژه برطرف شده

نخستین همایش ملی شناسنامه فنی ملکی ساختمان

محورهای استراتژیک همایش

بررسی آخرین وضعیت اجرای قانون شناسنامه فنی ملکی در ساخت و ساز کشور
معرفی دستگاه های حقوقی در حوزه اجرای قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان
معرفی بخش خصوصی فعال در حوزه صنعت ساختمان ایمن و استاندارد
اسبب شناسی عدم اجرای صدور شناسنامه فنی ملکی در ساختمان های کشور
راهکار های بررسی صدور شناسنامه فنی ملکی و افزایش عمر ساختمان ها در کشور
بررسی صدور شناسنامه فنی ملکی و اهمیت روانی اجتماعی برای شهروندان
بررسی شناسنامه فنی ملکی و نقش آن در حوزه پدافند غیر عامل کشور
بررسی شناسنامه فنی و ملکی و اصلاح سبک معماری در کشور
نقش مصالح استاندارد در شناسنامه فنی و ملکی
بررسی شناسنامه فنی ملکی در رشد و تعالی صنعت بیمه کشور
بررسی نقش شناسنامه فنی در اثر گذاری اعطای وام های بانکی به ساختمان
بررسی عملکرد مسکن مهر با شاخص شناسنامه فنی
بررسی نقش اجرای شناسنامه فنی در ارتقا کیفیت ساختمانی با تاکید بر تولیدات ملی
بررسی نقش شناسنامه فنی ملکی در کاهش مصرف انرژی و رعایت محیط ۱۹
بررسی شناسنامه فنی ملکی و نقش رسانه ها در اقنای افکار عمومی
بررسی نقش شهرداری های کشور در حوزه فراهم کردن اجرای قانون شناسنامه فنی ملکی

دفترخانه دائمی همایش ملی شناسنامه فنی ملکی ساختمان : تلفن: ۰۲۱- ۲۲۸۵۳۵۳۰ - داخلی ۳۰۰ فکس: ۱۹۵

www.shfms.ir Email:db@shfms.ir

مرکز کنفرانس ها و همایش های صبا

امکان ثبت نام آنلاین از طریق سایت

Parsiyan Lloyd



SV Seismic Valve

با عملکرد مکانیکی

دارای استاندارد های:

ASCE 25-97 آمریکا

– تنها دستگاه مطبق با استاندارد ملی ایران ۱۰۹۴۲

تائید و توصیه شده توسط:

– شرکت گاز و انجمن مهندسان تاسیسات مکانیکی ساختمان تهران

آزمایش و تایید شده توسط:

– موسسه UL و پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله

و سال کارایی

– خدمات پس از فروش



دستگاه هشدار گاز و منواکسید کربن First Alert Gas+Carbon monoxide alarm



Bright digital display screen



Battery backup during power outages



UL 2034
UL 1484



- دارای دو سنسور پیشرفته طبق استاندارد
- صفحه نمایش LCD و Micro controller
- ساخت مکزیک با تکنولوژی و استاندارد آمریکا
- پنج سال کارایی

روپال پايپ PP-R Pipe & Fittings



اولين و تنها دارنده گواهينامه فني اتصالات پلي پروپيلن



معتبر ترين لوله و اتصالات در صنعت تاسيسات کشور
دارنده ۳۳ نشان و تندیس ملی و بين المللی



روپال پکس

PEX / AL / PEX Pipe



بزرگترین و معتبرترین کمپانی در اروپا



مدیریت دفتر تهران: خیابان ۱۵ خرداد غربی - جیح شیخ فضل ا - نوری
پلاک ۱ - طبقه سوم - واحد ۱
تلفن: ۵۵۶۴۰۰۷۱ - ۵۵۶۴۰۰۷۲
دفتر مرکزی اسفهان: ۷۰۰۲۳۳۲۰۰۲۳۱ (۱۸) ۲۵

www.np-co.com



شرکت صنعتی

شوفاژکار

Chauffagekar

Industrial Co.



تا ارتفاع ۳۰ طبقه

مناسب ترین گزینه جهت گرمایش برج های بلند

تکنولوژی دیگ های ۱۳۰۰ استار

- دارای ۱۰ سال گارانتی و خدمات پس از فروش مادام العمر
- قابل بهره برداری در ساختمان هایی تا ارتفاع ۱۰۰ متر
- حمل و نقل آسان به موتورخانه بدلیل مجزا بودن قطعات و قابلیت مونتاژ در محل
- حداکثر راندمان گرمایش با تکنولوژی ۳ پاس احتراق

دفتر مرکزی : تهران - خیابان طالقانی - بین خیابان بهار و مفتوح - پلاک ۱۸۰ - طبقه اول

دفتر مرکزی : ۸-۰۲۱-۸۸۳۰۹۳۳۷ - بزرگراه : ۹-۰۲۱-۴۴۵۴۵۶۸۷ - خدمات پس از فروش : ۰۲۱-۴۸۷۳

WWW.CHAUFFAGEKAR.COM

Email : marketing@chauffagekar.com

☎ ۰۲۱-۴۸۷۳